Rudolf Steiner

Macrocosmos si microcosmos

Redactor: MĂRIA STANCIU

Coordonatorul colecţiei: Dr. PETRE PAPACOSTEA

Coperta: VENIAMIN & VENIAMIN

ISBN973-9243-24-X

%11'DOLf SttiyfE^nyn BJiaqoD

MACROCOSMOS
ŞI
MICROCOSMOS

LUMEA CEA MARE ŞI LUMEA CEA MJcĂ.
ÎNTREBĂRI REFERITOARE LA SUFLET, VIAŢĂ ŞI SPIRIT

Unsprezece conferinţe de
dr. Rudolf Steiner
ţinute la Viena în perioada 21-31 martie 1910,
după un manuscris al autorului, nerevăzut de
acesta, şi cu un Cuvânt înainte de
Mărie Steiner

Traducerea: Aurelia Mihalache

'■ - snaotibeiT

univers enciefopedic aJfioT
Bucureşti, 1996

Coperta reproduce: *Creaţia* (detaliu din „Portretul lui lacob Boehme"), ediţia *1678, Mysteri um Magnum*

Titlul original: *Makrokosmos undMikrokosmos*
Die groBe und die kleine Welt
Seelenfragen, Lebensfragen, Geistesfragen

Traducerea s-a făcut după textul german, ediţia 1984, Rudolf Steiner Verlag, Dornach/Schweiz
şi apare sub îngrijirea Societăţii Antroposofice

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE

Există adevăruri care trebuie să fie rostite înainte ca ele să poată t, pe deplin înţelese de toată lumea, pentru ca forţa lor intrinsecă să creeze mai întâi terenul spiritual prop.ce în care aceste adevăruri să poată răsar, cândva Ele se fixează mai întâi în suflet ca nişte germen.. dezvoltandu-se în subconştient precum un organism v iu, pentru ca apoi, la momentul oportun, să pătrundă în viaţă ca o capacitate sufletească trează. Manie adevăruri trebuie să fie gândite mai întâi, prelucrate şi verificate de către marile spirite alese. înainte caele să pătrundă în marea masă. Abia apoi la vremea potrivită, când vechile adevăruri şi tipare devin desuete ş. depăşite, vine si momentul ca ele să fie aduse la cunoştinţă celor mulţi. Acest drum al evoluţiei stă la baza apariţiei oricărei forme noi a concepţiilor despre lume. Tot ceea ce a adus cultura cu ea până la acel moment s-a epuizat. Un neam obosit apune. Dar undeva, într-un ungher, exista impulsuri noi.care aduc o adiere intelectuală mai însufleţită; de aceasta adiere sunt cuprinse la început cercuri mai restrânse, care treptat încep sa crească simţitor, încât foarte curând glasul celor care solicită explicaţii ale unor probleme spirituale nu mai poate fi acoperit. Starea de spirit pustiitoare a îndoielilor agnostice cedează. Treptat locul star.i de pasivitate interioară este preluat de convingere, de încredere. Vechile dogme ale credinţei şi ştiinţei sunt privite acum într-o altă lumina, nucleul lor fiintial licăreşte din deşertăciunea definiţiilor ar.de. Noile cunoştinţe acumulate se desprind din lupta cu formulele anchilozate

devenite neviabile. în acest chip are loc depăşirea stării de stagnare, sunetul se află din nou ancorat în starea sa originară, iar conţinuturile veşnic adevărate ale religiilor, împreună cu geneza miturilor şi simbolurilor care stau la baza lor sunt salvate pentru umanitate. Această transsubstanţiere de la moarte la viaţă reprezintă una dintre cele mai binecuvântate cuceriri ale existenţei umane. Ea se datorează influenţei acelor vestitori de adevăruri care au renunţat la propria existenţă, pusă în slujba umanităţii, devenind sprijinul ei de nădejde, atunci când totul pare să se năruie.

Această aducere la suprafaţă a adevărurilor ascunse în izvoarele veşnice ale existenţei — şi vestirea lor — devine o necesitate istorică, la cumpăna marilor perioade istorice, când marile culturi dispar şi izbucneşte în mod haotic şi impetuos din străfundul sufletelor cu impetuozitate un nou impuls dornic să cucerească noi aptitudini pentru umanitate. Şi acum ne aflăm într-un asemenea moment de cotitură istorică. Poate mai mult ca oricând, tot mai multe din vechile valori s-au prăbuşit. Dar ele pot reînvia într-o formă nouă, precum pasărea Phoenix din propria-i cenuşă, dacă experimentul unei asemenea prăbuşiri spirituale şi materiale, de genul celei trăite de umanitate în primele decenii ale acestui secol, va deveni din temelie o forţă transformatoare; pentru a apela la un vechi simbol spunem: cenuşa distruge şi, în procesul arderii, noile cunoştinţe se prefac într-un act de voinţă. Doar astfel poate să se ivească noua făclie din tenebrele Universului.

Contra afirmării noilor mari adevăruri se ridică nu numai oameni ale căror sfere de interese sunt periclitate, dar se opun şi forţele şi puterile universale retrograde de orice fel ar fi ele. Tocmai prin faptul că ele determină apariţia urii şi respingerea lor sunt constructive şi viabile; uneori chiar şi cei care sunt însetaţi de cunoaştere trec la început indiferenţi pe lângă ele, tocmai pentru că nu sunt deocamdată în stare să pătrundă în profunzimea lor. Dar adevărul aşteaptă parcă să-i acordăm atenţia necesară, face în aşa fel ca puterea sa curativă şi ordonatoare să acţioneze în linişte asupra stării noastre sprituale latente, semiconştiente,

pricinuind posibile frământări şi dureri, asemenea acţiunii razelor solare care pătrund în organul vederii. într-un chip asemănător dobândim şi organele vederii spirituale, care ne fac capabili să suportăm puterea strălucitoare a înrâurilor spirituale. Ca şi orbiţi ne retragem mai întâi, până când învingem teama, pentru ca apoi să ne simţim ca nişte nou-născuţi. în aceste momente, cu smerenie şi prin autocunoaştere. învăţăm să respectăm căile înţelepte ale Providenţei şi să admitem cu recunoştinţă că la momentul oportun ne-a trimis acele călăuze, acei mesageri care clădesc noul din vechi, dispuse să coboare în sufletul nostru spre a ne oferi darul lor. Abia acum vom înţelege de ce aceste spirite alese,în ciuda zeflemelei şi a dispreţului la care au fost supuse, şi-au asumat de bunăvoie o asemenea grea povară. Dragostea faţă de oameni şi acea voinţă contopită cu voia Domnului le-au transformat spiritul de sacrificiu într-o îndatorire a iubirii înţeleasă de la sine. Făuritorul viitorului trebuie oricând să fie dispus să se jertfească pe sine cu bucurie, căci numai propriul act de voinţă îl face capabil să suporte cu resemnare forţele demonice care se ivesc la tot pasul, pe neaşteptate, stând la pândă să-i distrugă opera. El este, de fapt, un neînţeles, deoarece, faţă de ceilalţi, trăieşte în avans o treaptă viitoare a omenirii. El trebuie să rămână un însingurat, cu toată stima care i se acordă. Marile adevăruri pe care le are de transmis vor trebui prezentate mai întâi ca atare, pentru ca treptat judecata sufletească şi puterea de gândire să se poată apoi dezvolta spre a le prelua. Paralel cu drumul de calvar al învăţătorului merge şi drumul încercărilor omenirii, chemate spre un nou progres spiritual, care nu poate fi cucerit decât prin forţa purificatoare a suferinţei, realizând pătrunderea în sfere superioare ale cunoaşterii.

în pragul marilor prefaceri la care asistăm, Rudolf Steiner a rostit acele mari adevăruri ale vieţii spirituale pentru care mai întâi a fost ignorat, apoi calomniat şi persiflat. Dar el a suportat toate acestea cu stoicism, chiar cu o anumită înţelegere, demnă de toată admiraţia, dar şi cu o bucurie, din toată inima, pentru tot ceea ce survenea cu un minimum

de pozitivitatc, în sensul unei acţionări pentru bine şi în mod creator pentru introducerea progresului în viaţa activă. Războiul mondial a zădărnicit speranţa că omenirea ar putea fi salvată de la un experiment fatal, iar consecinţele devastatoare ale acestuia s-au aşternut ca umbre grele pe elanul său creator. Cu toate acestea Rudolf Steiner nu şi-a găsit nicicând odihna, imboldul inimii sale era acela de a se şti de folos în orice împrejurare, acolo unde sfatul şi prezenţa sa erau solicitate, chiar dacă trebuia să accepte că forţele umane nu erau pe măsura marilor exigenţe ale timpului.

Soarta Europei era pecetluită şi efectele urmau să se arate din plin. Dar cercetătorul spiritual ia în calcul viitorul, cerinţele destinului, suferinţele multor popoare. El ţine seama de vieţile pământene care se reîntorc ciclic.

în toate acestea se afla chezăşia pentru tot ceea ce a fost sădit în suflete ca un germene care va răsări totuşi,cândva, trăindu-şi reînvierea. Suferinţa nesfârşită, răsturnările dureroase aduse de războiul mondial şi urmările sale devastatoare asupra omenirii vor face să renască o forţă în suflete, un fel de predispoziţie de a birui, de a raţiona cutezător.

„Din curajul luptătorilor, Din
sângele vărsat în bătălii, Din
durerea celor părăsiţi, Din faptele
de jertfă ale poporului Va creşte
fructul spiritului. Călăuzind
conştient sufletele Spre împărăţia
spiritelor."

Astfel sunau cuvintele cu care Rudolf Steiner îşi începea sau îşi încheia de fiecare dată prelegerile sale din timpul războiului mondial.

In conferinţele cuprinse în acest volum, care au fost ţinute la Viena cu câţiva ani înainte de primul război mondial, Rudolf Steiner îşi fixase drept scop să clarifice dintr-un alt unghi acele cunoştinţe ale căror

descrieri le găsim în cărţile sale. De această dată a dorit să aleagă drumul trăirilor nemijlocite, să apeleze la gândirea inimii, care nu trebuie nicidecum să lipsească din baza gândirii raţionale, de care ar trebui să fie ea însăşi pătrunsă, dar care trebuie să fie considerată totuşi ca o etapă superioară a viitorului, gândirea noastră de acum fiind doar o treaptă preliminară. Sesizarea nemijlocită a adevărului va înlocui la un moment dat ceea ce apare astăzi deja la mulţi oameni ca un sentiment sigur al adevărului.

Fiecare mistică are la baza sa impresii primite din lumea spirituală, dobândite prin trăiri nemijlocite şi care sunt receptate de gândirea inimii sub forma unor imagini sau idei. Pentru redarea unor asemenea trăiri s-a folosit mai de mult un limbaj metaforic, a cărui nuanţă acţiona puternic asupra sentimentului. în vremurile noastre trebuie adoptată calea explicaţiilor logice, pentru ca rezultatele astfel obşinute să poată fi transmise mai departe oamenilor într-un chip inteligibil. Imperativul ca acestea să găsească astăzi drumul spre sufletele gânditoare constituie o necesitate, întrucât şi torţele cosmice se epuizează şi trebuie să fie înlocuite cu altele noi. Aşa cum odinioară în adâncul omului s-a trezit vocea conştiinţei, care anterior nu-i era cunoscută în această formă, tot astfel vor ieşi la iveală şi alte aptitudini, alte facultăţi încă nebănuite. Lumina din inima omului va trebui să se reverse spre lumina cosmică pentru ca sursa să nu se epuizeze.

Ca scop imediat al Ştiinţei spirituale întemeiate de el, Rudolf Steiner şi-a propus să răspândească cunoştinţele în rândul oamenilor, considerând că obligaţia generaţiei sale este aceea de a colabora la devenireea lumii, căci în caz contrar ar însemna să aibă loc o pustiire a vieţii.

O dată cu asumarea conştientă a propriei evoluţii, omul continuă acea activitate pe care până atunci au desfăşurat-o, în propria sa fiinţă, forţele spirituale. în timpurile străvechi, oameni izolaţi îndeplineau această misiune în cadrul lăcaşului de cult. ca pe o anticipare, şi prin

aceasta ca pe o înlesnire viitoare a ceea ce va deveni cândva condiţia umană, în general. Prin reguli rigide, supunere coercitivă şi suprimarea propriei voinţe s-a împlinit ceea ce în cadrul esotericii creştine s-a transformat mai degrabă într-o trăire interioară a sentimentelor, decât într-o moştenire a lui Christos, dar care acum trebuie să cuprindă din ce în ce mai mult sfera autonomă a voinţei omului, care are nevoie de îndrumarea mentorului, dar care în îndrumător nu mai are decât un prieten care îl sfătuieşte. Aceasta este metoda şcolii rosicruciene, care este corespunzătoare timpurilor moderne şi care ia în considerare facultăţile intelectuale şi nevoia de libertate a individului. Ea trebuie să vegheze ca elevul să lucreze în primul rând la desăvârşirea lui morală; ea vede în autocunoaştere o chemare la autoperfecţionare.

Esoterismul creştin reprezintă reunirea a ceea ce în vechile misterii păgâne se poate separa în calea cufundării în sine şi aceea a înălţării extatice în Univers. în timp ce la misticii sentimentului din Evul Mediu şi timpurilor moderne care se anunţau întâlnim un fel de continuare a drumului parcurs de vechiul aspirant la iniţiere egiptean şi de cel palestinian, la metoda rosicruciană se mai pot găsi, într-un mod deosebit de pregnant, punctele de convergenţă cu vechile misterii nordice, care îşi orientau discipolii spre vieţuirea macrocosmosului şi a ciclului anual, cu diferenţierile atât de accentuate care caracterizează cele patru anotimpuri. în aforismele *Calendarului sufletesc* de Rudolf Steiner întâlnim participarea la trăirea acestui ciclu al întregii naturi adus într-un chip minunat la forţele de cunoaştere ale sufletului modern. Purtat de gânduri limpezi cum este cristalul, Eul, care datorită intensităţii manifestărilor cosmice era aproape anihilat şi avea nevoie de o fortificare din partea altor Euri, poate printr-o vieţuire plină de simţire să se perceapă în sine şi în Cosmos. Aici ne este dată o coborâre a trăirii macrocosmice, o pătrundere a naturii preschimbată într-o activitate a sufletului, care ne conduce spre o devenire conştientă aprofundată şi spre o menţinere a Eului. Este exact ceea ce şi-a propus Rudolf Steiner drept sarcină prin

ciclul de conferinţe ţinute la Viena şi cuprins în această carte: ca indirect, prin lumea ideilor, să stârnească sentimente şi dispoziţii; aceasta s-a petrecut în forma cea mai autentică în aforismele din *Calendarul sufletesc.* Cu adevărat ele ne unesc cu universul spiritual.

Descrierii acestor două căi de iniţiere, a celei orientale şi a celei nordice, şi implicării tuturor cuceririlor obţinute de gândirea raţională greacă a timpurilor mai recente, care au contribuit la ascuţirea stării de conştientă, le datorăm imaginea grandioasă a Cosmosului, ale cărui frumuseţe şi consistenţă îmbogăţesc în acelaşi timp mintea şi inima, aducându-le într-o stare de rezonanţă. Se putea cumva ca tabloul minunat al Soarelui, ca inimă a sistemului lumii noastre şi ca punct central al revărsărilor forţelor spirituale planetare, a căror reprezentare microcosmică este dată de circulaţia sanguină, să nu ne încălzească şi nici să nu ne entuziasmeze? Această lucrare abundă în imagini care răspândesc viaţă.

Decriindu-ne căile esoterismului occidental şi arătându-ne ce trebuia acesta să devină pentru timpurile prezente în procesul său transformator, s-a recurs la o terminologie specifică, care diferă întrucâtva de cea folosită în alte locuri. Rudoif Steiner a dorit mereu să contribuie la mobilitatea noţiunilor; nu trebuie să se introducă un cuvânt acolo unde lipsesc concepte. Dacă la început, pentru a înlesni auditorilor săi să-1 urmărească şi să-1 înţeleagă, a păstrat expresiile împrumutate din filosofia indiană, care le erau mai familiare, cu timpul a trecui la alte forme şi denumiri ale lucrurilor şi fenomenelor din lumea spirituală, definindu-le potrivit necesităţii de a caracteriza lucrurile mai mult din interior şi de a le adapta manierei moderne de formare a noţiunilor. El stabilea denumirile în funcţie de punctele de vedere din care rezultaseră descrierile sale, punându-le în evidenţă în cele mai diferite moduri. Pentru orientarea cititorului, prezentăm aici o succintă sinteză a diferitelor denumiri echivalente pentru domenii cosmice sau pentru stările de conştienta.

în teosofia orientală: plan
fizic plan
astral
Rupa-Devakhan sau planul mental inferior *Arupa-Dcvakhan* sau planul mental superior planul *Buddhi*
planul *Nirvana.*

In teosofia rosicrucienilor.
lumea fizică
lumea imaginativă
lumea inspiratoare sau lumea armoniilor sferelor
lumea intuiţiei autentice.

In mişcarea care s-a alăturat celei rosacruciene:
lumea mică sau lumea raţiunii lumea
elementară
lumea cerească sau lumea spirituală lumea raţională
lumea arhetipurilor sau lumea previziunilor.

Lumea astrală ar mai putea fi denumită şi lumea sufletelor, iar cea devakhanică şi lume a spiritului. Pentru planul *Nirvana,* limbile europene nu pot încă avea o denumire corespunzătoare, dacă vor să fie sincere.

Preluăm din lucrarea *Cursui vieţii mele* de Rudolf Steiner următorul pasaj, care poate sluji drepl călăuză pentru editarea acelor prelegeri care au apărut — la solicitarea expresă a membrilor Societăţii Antroposofice — mai întâi ca ediţii destinate unui cerc restrâns, date apoi publicităţii şi devenind accesibile sub forma acestei cărţi:

„ Cine vrea să-mi urmărească frământările lăuntrice şi eforturile depuse în vederea aducerii antroposofiei în conştienta zilelor noastre trebuie să o facă în baza lucrărilor generale publicate. Acolo am discutat

tot ceea ce constituia strădania epocii spre cunoaştere. Acolo am consemnat ceea ce prindea din ce în ce mai mult contur în «vederea spirituală» şi care a devenit edificiul antroposofiei, deşi în multe privinţe într-o formă imperfectă.

Pe lângă obligaţia pe care o aveam, de a construi «antroposofia» şi de a sluji ceea ce rezultă atunci când trebuie să faci comunicări din lumea spirituală lumii intelectuale actuale, apărea şi aceea de a veni în întâmpinarea a ceea ce s-a manifestat ca necesitate sufletească, ca dor spiritual din partea membrilor Societăţii, în calitatea lor de membri dornici de cunoaşterea spirituală.

A existat înainte de toate cerinţa imperioasă de a prezenta Evangheliile şi conţinutul Bibliei în lumina învăţăturilor şi a ceea ce se dovedise a fi antroposofia. Se cerea audierea unor cursuri despre aceste revelaţii date omenirii.

In timp ce se ţineau aceste prelegeri în cadrul Societăţii Antroposofice, a mai survenit ceva. La aceste conferinţe participau doar membrii Societăţii. Ei erau deja familiarizaţi cu noţiunile elementare antroposofice şi se putea vorbi cu ei ca şi cu cei avansaţi în materie. Acest fapt mi-a oferit posibilitatea dezvăluirii unor aspecte imposibil de a fi abordate într-o lucrare destinată publicului larg.

In aceste cercuri restrânse puteam vorbi despre anumite lucruri într-un mod pe care, dacă s-ar fi pus problema publicării lor, cu siguranţă că ar fi trebuit să le concep diferit.

în privinţa sursei de inspiraţie, există realmente un dualism între scrierile destinate marelui public şi cele cu caracter particular, în sensul că nu au aceeaşi provenienţă. Totalitatea cărţilor publicate este rezultatul propriilor mele frământări şi căutări; la volumele care cuprind conferinţele mele a colaborat indirect Societatea. Eu sunt atent la vibraţiile vieţii psihice a întregii Societăţi, ascult ceea ce se petrece în viaţa mea lăuntrică şi dintr-o vie comunicare cu ea rezultă tonul şi ţinuta conferinţelor mele."

MĂRIE STEINER

I

INTERACŢIUNILE VIEŢII OMULUI CU MACROCOSMOSUL ŞI MICROCOSMOSUL

în cadrul acestui ciclu de conferinţe urmează să dăm o vedere de ansamblu asupra cercetările Ştiinţei spirituale, astfel încât să putem întrevedea cele mai tainice enigme ale vieţii omeneşti, în măsura în care acest lucru este posibil, având în vedere condiţiile specifice privind înţelegerea lumilor superioare impuse de perioada pe care o parcurgem. Şi anume, de acesta dată, privirea de ansamblu a cercetărilor de ştiinţă spirituală trebuie dată astfel încât să se pornească de la simplu spre complex, încercând să urcăm spre sfere din ce în ce mai înalte ale existenţei şi spre mistere din ce în ce mai tainice ale vieţii omeneşti. De această dată nu vom porni prezentând noţiuni şi idei fixe asemănătoare unor dogme, ci într-un chip cât se poate de simplu ne vom referi mai întâi la ceea ce fiecare om poate percepe şi în viaţa obişnuită. Cercetarea spirituală, Ştiinţa spirituală se bazează în general pe presupunerea că lumea în care trăim, pe care o cunoaştem, are la bază o altă lume, cea spirituală. în această lume spirituală care stă la baza vieţii noastre senzoriale şi până într-un anumit grad şi a celei sufleteşti, trebuie să căutăm cauzele intrinseci pentru tot ceea ce se întâmplă, de fapt, în lumea senzorială şi cea sufletească.

Desigur este cunoscut tuturor celor prezenţi, lucru menţionat şi în prelegerile" introductive date publicităţii, că există metode pe care omul

Viena, 17 martie 1910: „Esenţa morţii şi enigma omului"; Viena, 19 martie 1910: „Circulaţia omului prin lumea senzaţiilor, lumea sufletească şi lumea spirituală". (Nota editorului elveţian.)

le poate aplica în viaţa sa sufletească, cu ajutorul cărora să-şi declanşeze anumite aptitudini ale vieţii sale sufleteşti, care în mod obişnuit există în stare latentă, în aşa fel încât să poată trăi clipa iniţierii, când dobândeşte o nouă lume, o lume a cauzelor, a condiţiilor spirituale, aşa cum cel care a fost orb dobândeşte, după o intervenţie chirurgicală, lumea culorilor şi a luminii. De această lume pe care dorim să o investigăm de fiecare dată, oră de oră, în cadrul acestor conferinţe, de acesta lume a realităţilor şi entităţilor spirituale omul este despărţit în viaţa sa normală actuală; şi anume în două sensuri, spre ceea ce am putea numi partea exterioară şi spre ceea ce am putea numi partea interioară. Dacă omul îşi aruncă privirea înspre lumea exterioară, el va vedea înăuntrul acesteia tot ceea ce se oferă simţurilor sale: în primul rând lumea care îl înconjoară. El vede culori, lumină, aude sunete, simte căldura, răceala, mirosurile, gusturile ş.a.m.d. Aceasta este lumea sa înconjurătoare. Să ne imaginăm această lume înconjurătoare aşa cum se întinde în jurul nostru. Atunci putem spune: ea reprezintă totuşi într-un fel graniţă; căci prin percepţia nemijlocită, prin trăirile sale nemijlocite omul nu poate privi în prezent, dincolo de această graniţă care este dată prin lumea culorilor, a luminii, a sunetelor etc. Am putea să creăm o imagine grosieră despre cum avem, spre exterior, o graniţă. Să ne imaginăm că privim o suprafaţă de culoare albastră. în condiţii obişnuite omul nu vede ce se află în spatele ei. Dar un gânditor obişnuit obiectează: nu este nevoie decât să te uiţi pe cealaltă parte pentru a vedea ce se află în spatele acestei suprafeţe. Dar lucrurile stau cu totul altfel în lumea care se desfăşoară în faţa noastră. Nu se pune problema de a privi în spatele ei, întrucât tocmai lumea exterioară, pe care noi o percepem, este cea care acoperă lumea spiritualăjîn sunete, căldură şi răceală puteam avea manifestarea exterioară a unei lumi care se află camuflată înapoia *\OT.* Dar prin perceperea culorilor, luminilor şi sunetelor nu putem realiza ceea ce se află înapoia lor. Va trebui să observăm întreaga lume exterioară în manifestarea ei. La o analiză sumară veţi putea să spuneţi prin cea mai simplă logică: Dacă, de exemplu, fizica actuală sau oricare altă abordare ştiinţifică crede că în spatele culorilor se vede materia eterică în mişcare, atunci, cu un mic efort de gândire, putem spune că

ceea ce se presupune că există în spatele culorilor nu poate fi altceva decât ceva imaginat de gândire. Ceea ce fizica explică ca fiind mişcări oscilatorii, din care culoarea este doar o consecinţă, nu poate fi perceput de nimeni. In primul rând este numai ceva gândit. Ceea ce se spune despre oscilaţiile eterice nu poate fi perceput direct de nimeni. Lumea senzaţiilor exterioare se desfăşoară ca un covor şi avem sentimentul că în spatele acestui covor există ceva în care nu putem pătrunde prin percepţie. Aceasta este una din limitele cunoaşterii noastre. Cea de-a doua limită o descoperim atunci când privim adânc în sinea noastră. Aici găsim o lume a bucuriei şi tristeţii, a plăcerii şi durerii, a pasiunii, instinctelor ş.a.m.d., într-un cuvânt, ceea ce numim viaţa noastră sufletească. De obicei, referindu-ne la ea spunem: Simt acesta bucurie, această durere; am o pasiune, o înclinaţie. Dar mai avem şi sentimente care se ascund în spatele acestei vieţi sufleteşti şi sunt acoperite, camuflate de trăirile noastre sufleteşti ca şi când ceva exterior este acoperit de percepţiile senzoriale. Căci cine se mai îndoieşte de faptul că bucuria, tristeţea, plăcerea şi durerea, într-un cuvânt, că toate aceste sentimente răsar ca dintr-o mare necunoscută şi că omul într-un fel anume se lasă în voia lor. Şi cine ar putea să tăgăduiască că atunci când cineva îşi analizează viaţa sa sufletească află în adâncul său ceva tainic, ascuns şi care face să se reverse trăirile noastre sufleteşti şi că acestea trebuie să fie manifestările unei lumi necunoscute la fel ca percepţiile exterioare.

în acest caz să ne întrebăm: Dacă acolo există aceste două limite sau cel puţin, după toate probabilităţile, ar putea să existe, dispunem noi ca oameni de anumite posibilităţi pentru a depăşi într-un fel anume aceste limite? Există oare ceva în firea omului care să-1 poată face să pătrundă, ca să spunem aşa. prin covorul exterior al percepţiei, ca şi când ar străbate printr-o membrană care ascunde ceva în spatele său? Şi există ceva anume care duce adânc spre natura noastră interioară umană, dincolo de durerile, bucuriile şi pasiunile noastre? Putem face, oare, un pas mai departe în lumea exterioară şi altul în cea interioară?

într-adevăr, există două trăiri prin care are loc ceva asemănător străbaterii unei membrane dinspre exterior, astfel încât omul să poată

birui rezistenţa din interior, lucru ce demonstrează că acel ceva de genul unei membrane exterioare cedează, iar noi putem pătrunde în lumea acoperită de vălul fenomenelor sensibile. Acest ceva ni se poate arăta atunci când, în anumite împrejurări obişnuite, ni se întâmplă ceva pe care l-am putea numi o trăire inedită, în raport cu ceea ce omul, în decursul unei zile obişnuite, nu poale percepe şi dacă în timpul acestei trăiri avea sentimentul că nu este vorba de percepţii exterioare, că aceste percepţii exterioare dispar coborând prin simţuri, iar covorul lumii exterioare se rupe. Atunci putem spune că pătrundem, într-o anumită măsură. într-o lume care se află în spatele percepţiilor.

Există înainte de toate o trăire care are un dezavantaj considerabil pentru întreaga existenţă a individului şi care, în sensul cel mai bun al cuvântului .este definită prin noţiunea de'exlaz, acea stare emoţională în care pentru o clipă omul uită de tot ceea ce îl înconjoară ca impresii senzoriale, aşa încât pentru câteva momente nu vede şi nu aude în jurul său nimic din existenţa a ceea ce aste culoare şi sunet, devenind insensibil la toate preocupările şi senzaţiile, obişnuite. Această trăire a extazului îl poate conduce pe om,în anumite situaţii, până acolo încât să aibă noi experienţe care nu survin în mod obişnuit. De notat că extazul nu trebuie considerat ca ceva spre care trebuie să se tindă, ceva demn de a fi dorit, ci l-am descris numai ca ceva posibil. Şi, de asemenea, nu orice contemplare aprofundată, nu orice ieşire obişnuită din fire trebuie să fie categorisită ca extaz. Două lucruri sunt posibile. Există o ieşire din sine când omul îşi pierde subit, pentru scurtă durată, cunoştinţa, impresiile simţurilor, atunci când pur şi simplu leşină, când în jurul său, în locul senzaţiilor, se aşterne întunericul, bezna. Pentru omul normal aceasta este situaţia cea mai bună. Există însă şi o trăire extatică când nu numai că în jurul omului se aşterne bezna deasă, dar acest câmp întunecat este populat de o lume pe care el mai înainte nu a cunoscut-o absolut deloc. Nu vă grăbiţi să spuneţi: Dar poate este o lume a iluziei, a mistificării.... sau. ei bine, poate *să fie* o lume amăgitoare, numiţi-o o imagine spumoasă, o lume a imaginilor ceţoase ş.a.m.d., este vorba că ceea ce vezi înaintea ta poate fi de fapt o lume a imaginilor, a iluziilor, o lume necunoscută până acum. Omul trebuie să se întrebe atunci: Sunt eu oare

în, stare cu propriile mele posibilităţi să-mi clădesc din conştienta mea obişnuită o astfel de lume? — Dacă imaginile sunt cele văzute de om acolo, dacă această lume a imaginilor arată astfel încât el să-şi poată spune: Sunt incapabil ca pe baza trăirilor mele proprii să-mi clădesc o astfel de lume a imaginilor, înseamnă atunci că aceste imagini trebuie să-i fie date de undeva. Dacă este vorba de o fantasmă sau de adevăr, acest lucru îl vom hotărî mai târziu. Acum contează faptul că o asemenea ştaţe există şi că în timpul extazului se revelează o lume necunoscută până în acel moment.

Această stare extatică are însă pentru omul normal un dezavantaj cu totul special. De fapt, omul normal nu poate ajunge la această stare extatică decât doar datorită faptului că ceea ce el numeşte Eul propriu, sinea sa interioară puternică, prin care el stăpâneşte toate trăirile sale este ca-şi stins. în această lume nouă. care îl împresoară cu bezna sa neagră, omul este ca ieşit din sine, ca lepădat, aruncat în noua lume care îi populează întunericul. Nenumăraţi oameni au avut astfel de trăiri sau le pot avea.

în această vieţuire avem o dualitate: una este aceea în care dispar impresiile simţurilor, când lot ceea ce era familiar omului se şterge, inclusiv Eul şi trăirile pe care omul le are în raport cu lumea simţurilor, în care simte şi poate spune: *Eu* văd culoarea, eu aud toate acestea. în starea de extaz el nu vede acest *Eu;* în starea de extaz, omul nu se deosebeşte de restul obiectelor. De fapt, doar Eul se poate deosebi de obiecte. De aceea în starea de extaz nu se poate distinge daca este vorba de o iluzie sau de un adevăr; asupra acestei situaţii decide doar Eul. în timpul extazului are loc o pierdere a percepţiei senzoriale exterioare, aceste două dimensiuni mergând paralel în starea de extaz. Extazul ni se prezintă,ca şi cum covorul lumii fenomenelor sensibile s-ar dizolva în sine. s-ar fărâmiţa — iar Eul nostru, care parcă s-ar scurge prin percepţiile senzoriale, trăieşte ca infiltrat în această lume a imaginilor cu totul nouă. în starea de extaz, omul face cunoştinţă cu fiinţe şi întâmplări total necunoscute până atunci, pe care nu le găseşte nicăieri în lumea sensibilă, în măsura în care învaţă să şi combine percepţiile senzoriale. Aşadar,cunoaşte lucruri cu desăvârşire noi, şi acest lucru este important.

în extaz vedem ca o străpungere a graniţelor exterioare care îi sunt puse omului. El poate arunca o privire în lumea care stă la baza celei perceptibile. Dacă această lume, în care pătrunde omul, este o iluzie sau o realitate se va constata mai târziu.

Să ne întrebăm acum dacă putem pătrunde şi în spatele lumii noastre *interioare,* în spatele lumii pasiunilor noastre, a plăcerilor şi bucuriilor noastre, a durerii şi suferinţei noastre ş.a.m.d. Şi aici există o cale. Există trăiri care duc în afara vieţii sufleteşti, la care se poate ajunge dacă aprofundam tot mai mult viaţa sufletească în ea însăşi. Drumul care duce într-acolo este cel parcurs de aşa-numiţii mistici. Cufundarea mistică constă în faptul că omul îşi abate mai întâi atenţia de la lumea simţurilor şi şi-o îndreaptă spre ceea ce trăieşte în sine însuşi, că se dăruieşte propriilor sale trăiri interioare. Asemenea mistici, care nu îşi folosesc puterea spre a-şi exterioriza propriile preocupări, simpatii, pasiuni şi bucurii, ci privesc de fapt numai la ceea ce creşte şi descreşte în sufletul lor, ajung să pătrundă apoi tot mai adânc în viaţa sufletească proprie şi au parte de trăiri sufleteşti cu totul aparte, care se deosebesc considerabil de trăirile sufleteşti obişnuite. Eu vă spun de fapt nişte lucruri pe care numeroşi oameni le ştiu cu siguranţă din propria lor experienţă. Aceste experienţe constau în faptul că misticul, care se afundă tot mai adânc în sine, transformă cu totul anumite sentimente şi senzaţii. Dacă, de exemplu, un om normal, străin în viaţă de orice fel de trăire mistică, primeşte o lovitură din partea cuiva, cauzându-i durere, acest om este cuprins de un sentiment de revoltă, situaţie perfect normală în viaţa curentă. Acela care se cufundă mistic în sinea sa capătă un cu totul alt sentiment în cazul aceleiaşi lovituri. El are sentimentul că nu ar fi primit acea lovitură dacă nu i-ar fi rămas cândva, în viaţă, dator respectivului. Altfel acel individ nu i-ar fi ieşit în cale. Prin urmare, nu trebuie să se mânie pe el, întrucât fatalitatea a făcut în aşa fel încât să-1 întâlnească pentru a-i primi lovitura pe care a meritat-o.

Prin adâncirea progresivă a tuturor trăirilor lor sufleteşti, aceşti oameni ajung să capete un anume sentiment de ansamblu asupra întregii lor vieţi sufleteşti. Acest lucru poate fi caracterizat după cum urmează. Ei îşi spun: Am suferit mult, am primit multe lovituri, pe care le-am

îndurat, dar eu singur sunt vinovat pentru toate acestea. Probabil am făcut nişte greşeli, chiar dacă nu mi le mai amintesc. Dacă nu le-am făcut în această viaţă, atunci cu siguranţă trebuie să le fi făcut într-una trecută.

Prin această cufundare în sine, sufletul îşi modifică natura simţămintelor de până acum, căutând să descarce asupra sa, să caute în sine ceea ce căutase mai înainte în lumea înconjurătoare. Aşa se face că aceşti oameni, descărcând tot mai mult în sinea lor, provoacă o densificare a sinelui propriu. Cu alte cuvinte, aşa precum extaticul străpunge covorul exterior al percepţiilor senzoriale pătrunzând într-o lume, tot astfel şi misticul pătrunde în jos, sub Eul său de până atunci. El pătrunde prin Eu spre ceea ce se află la baza vieţii sufleteşti, în ceea ce a dat motivaţia propriu-zisă soartei sale. Aşa se face că misticul poate ajunge atât de departe încât, cu timpul, pierde complet din vedere lumea înconjurătoare. El pierde treptat chiar noţiunea acestei lumi exterioare, iar propriul său Eu creşte, revărsându-se peste întreaga lume. Dar cum nu ne-am propus astăzi să stabilim dacă lumea extaticului este o realitate sau o himeră, tot astfel nu vom stabili dacă vieţuirea misticului, în comparaţie cu viaţa sufletească obişnuită, este realitate şi dacă el însuşi este acela care îşi cauzează durerea şi suferinţa. Poate ca toate acestea sunt o reverie a omului, totuşi este o trăire pe care omul o poate avea. In orice caz, omul pătrunde în partea cealaltă, într-o lume necunoscută până atunci. Aşadar, el pătrunde spre exterior şi spre interior într-o lume cu totul necunoscută.

Reflectând acum asupra faptului că extaticul îşi pierde Eul, ne putem spune: Acesta stare extatică nu reprezintă ceva spre care omul obişnuit ar trebui să aspire, întrucât posibilităţile noastre de a realiza ceva pe lume, toate capacităţile noastre umane îndreptate spre a face ceva se bazează tocmai pe faptul că avem, în Eul nostru, un punct fix central, stabil al fiinţei noastre. Dacă prin extaz ni se ia această posibilitate de orientare, acesta posibilitate de a ne trăi Eul, atunci ne-am pierdut mai întâi pe noi înşine. Pe de altă parte, misticul împinge totul în Eu, considerându-se vinovat pentru tot ce simţim, şi aici există pericolul ca în cele din urmă el să ajungă să caute în sine cauza a tot ceea ce se întâmplă pe lume. Prin aceasta îşi pierde total capacitatea de orientare

sănătoasă în lume, culpabilizându-se din orice. Prin urmare, în ambele direcţii, a extazului obişnuit şi a misticii obişnuite, ne pierdem capa-citatea de orientare. De aceea este bine că în ambele direcţii omul se loveşte permanent de ceva. CâncLEul-evoluează spre exterior se loveşte de percepţii care nu-i permit să treacă mai departe, şi în acest fel Eul este conservat. în cealaltă direcţie, prin trăirile sufleteşti care duc spre orientare nu i se permite să coboare sub Eu. Omul este sechestrat astfel între două frontiere. El nu poate trece mai departe de nivelurile care îi permiLodentarea.

Ceea ce am prezentat până acum reprezintă numai o comparaţie între starea de existenţă normală şi stările anormale de extaz şi de contemplare mistică. Extazul şi trăirea mistică sunt stări anormale, dar în viaţa obişnuită a omului există o situaţie în care putem observa mai clar aceste stări dincolo de limitele exterioare: şi anume în stările alternative obişnuite de veghe şi de somn pe care le parcurgem în cele douăzeci şi patru de ore. Ce facem în timpul somnului? în somn se petrece, de fapt, exact acelaşi lucru pe care abia l-am descris ca pe o stare anormală din timpul extazului: păşim cu omul nostru interior spre exterior. Răspândim omul interior în lumea exterioară. Aceasta este de fapt situaţia. Aşa precum ne pierdem Eul în timpul extazului, tot astfel în timpul somnului ne pierdem conştienta propriului Eu. Dar în timpul somnului pierdem ceva mai mult. şi este bine că se întâmplă aşa. în starea de axtaz ne pierdem numai conştienta Eului propriu, dar păstrăm o lume de imagini necunoscute până atunci, o lume pe care nu am cunoscut-o înainte, o lume plină de fapte şi entităţi spirituale etc. în somn ne lipseşte şi această lume, şi în general suntem lipsiţi de ceea ce se poate numi capacitate de percepţie. Ca atare somnul se deosebeşte de extaz prin faptul că omul pe lângă propriul Eu îşi mai pierde şi capacitatea de percepţie, indiferent dacă este vorba de capacitatea fizică sau de cea spirituală. în timp ce în starea de extaz dispare doar Eul. în somn dispare şi conştienta. Omul şi-a răspândit în această lume nu numai Eul, ci pierde şi propria sa conştientă. El păstrează în somn absolut tot ceea ce are, în afară de Eu şi de conştientă. In omul care doarme avem în faţa noastră pe cineva care s-a debarasat de propria conştientă şi de Eul său.

Dar încotro s-a dus această conştientă? Potrivit descrierii făcute stării de extaz, putem da un răspuns la această întrebare. Când survine starea de extaz suntem împresuraţi de o lume de fapte şi individualităţi spirituale. In momentul pierderii cunoştinţei ne învăluie o beznă deasă. Ca şi în starea de extaz, şi în somn ne părăseşte Eul, de asemenea — şi tocmai acest lucru caracterizează somnul — şi purtătorul fenomenelor conştientei. Putem deci afirma: Somnul omului este un gen de extaz în care acesta se află în afara trupului său nu numai cu propriul Eu, dar şi cu conştienta sa. Am abandonat în timpul extazului ceea ce se înţelege prin Eu. Eul este o componentă a fiinţei umane. Dar în somn se mai adaugă o componentă care dispare, şi aceasta este corpul astral. Dispariţia corpului astral face să se stingă posibilitatea de a avea o stare de conştientă.

îl putem astfel prezenta pe omul care doarme pe de o parte ca fiind ceea ce rămâne lungit în pat: trupul fizic şi corpul eteric, şi pe altă parte ca pe ceea ce se dăruieşte lumii înconjurătoare şi a părăsit trupul care doarme: Eul şi cea de-a doua componentă, care în timpul extazului nu este dăruită încă lumii înconjurătoare, şi anume corpul astral. Prin urmare, somnul ne apare ca o stare în care se produce un fel de scindare a fiinţei umane. Conştienta şi Eul se desprind de corpul uman. In timpul somnului omul intră într-o stare în care nu mai ştie nimic despre evenimentele cotidiene, stare în care nu îşi mai dă seama de realităţile înconjurătoare, de ceea ce pătrunde în conştienta sa prin intermediul impulsurilor exterioare. Ca om interior el aparţine acum unei lumi de care nu are cunoştinţă, despre care nu ştie absolut nimic. Această lume în care se află acum omul interior, care i-a preluat Eul propriu şi corpul său astral şi în care el a uitat cu desăvârşire de restul lumii, este denumită, dintr-un motiv, *macrocosmos,* lumea la scară mare. In timp ce doarme omul se află în macrocosmos, fără ca el să ştie acest lucru. Dar şi în timpul extazului omul se află abandonat într-o lume, numai că de această stare el ştie ceva. anume că trăieşte ceva ce se extinde în junii său, ocupând un spaţiu imens. El are parte de un fel de abandonare de sine a propriului Eu. dar şi de o participare la evenimente pe care nu le-a mai cunoscut până atunci. Această proiectare într-o lume care se deosebeşte de lumea noastră cotidiană, obişnuită,în care ne simţim legaţi numai de

corpul nostru, ne îndreptăţeşte de pe acum să putem vorbi despre ea ca despre o lume mare, de un macrocosmos,în antiteză cu lumea în care ne simţim izolaţi, captivi în pielea noastră fizică. Aceasta este cea mai superficială prezentare posibilă. în timpul extazului, pătrundem în această lume diferită, în care vedem chipuri fantastice, îngereşti, fenomene spirituale de care însă nu ne putem deosebi, individualiza, în care nu aveam sentimentul că doar noi înşine trăim în ea şi nu ştim dacă doar noi înşine am provocat toate acestea. Aşa stau lucrurile în timpul extazului.

Dacă înţelegem extazul în acest fel, atunci putem să ne facem — cel puţin într-un chip comparativ — şi o idee asupra cauzei care face să ne pierdem Eul în timpul extazului. Să ne imaginăm acest Eu uman ca pe un strop al unui lichid colorat oarecare. Să presupunem că am avea un recipient cât se poate de mic care să poată prelua acest strop; atunci am vedea în acel recipient stropul datorită culorii sale. Dar dacă picurăm stropul respectiv într-un vas mare, într-un bazin cu apă, acelaşi strop va fi prezent acolo, dar nu l-am mai percepe. Extinzând această comparaţie şi aplicând-o Eului care se diluează, se extinde într-o lume mare, vă puteţi lesne face o imagine: pe măsură ce se măreşte Eul, se simte din ce în ce mai slab. Când Eul se risipeşte în macrocosmos el îşi pierde capacitatea de a se mai percepe. înţelegem acum de ce prin pătrunderea sinelui omului într-o lume mare — în macrocosmos — se pierde Eul. El există acolo; dar sub forma unui strop turnat într-o mare şi de aceea nu ştie nimic de sine şi nici nu se percepe. Dar în timpul somnului mai survine ceva important pentru om. Atâta vreme cât omul are conştientă, el acţionează. în timpul extazului are conştientă. în schimb nu mai are Eul orientativ. El nu-şi mai controlează acţiunile. Acesta este lucrul cel mai important care se petrece în timpul extazului: omul trece realmente la acţiune. Şi, studiindu-1 din afară, vom găsi că el este ca şi substituit. Nu mai este, de fapt, el cel care acţionează; el acţionează ca şi cum s-ar afla sub imperiul cu totul altor impulsuri. întrucât survin numeroase entităţi care îl influenţează; acesta constituie şi pericolul stării extatice. Căci ceea ce vede omul reprezintă o multiplicitate, astfel încât el se află când sub imperiul uneia când sub imperiul alteia, dând impresia unei

rupturi. El se află într-o lume spirituală, dar care aparţine unei lumi a pluralităţii, care îi sfâşie fiinţa sa interioară. Dacă acum vom anali/a starea de somn, trebuie să admitem că această stare, că această lume în care pătrunde are totuşi o anume realitate. O lume poate fi contestată atâta timp cât nu se resimte nici un efect al ei. Când afirmăm că cineva se află dincolo de zid, putem tăgădui această afirmaţie atâta timp cât nu se aude bătând cineva acolo; atunci când auzim bătăi nu mai putem contesta acea afirmaţie. Când se percep efectele, încetează posibilitatea de a considera ceva ca simplă fantezie.

Există oare efecte rezultate din lumea pe care o vedem în stare de extaz, dar nu şi în cea de somn? De efectele lumii în care ne aflăm în starea de somn oricine se poate convinge când se trezeşte dimineaţa. Dimineaţa ne găsim într-o cu totul altă dispoziţie decât în seara precedentă. Seara, când mergem la culcare, suntem obosiţi, dar dimineaţa ne trezi m cu forţe noi, refăcuţi, forţe pe care cu o seară înainte nu le aveam şi pe care le dobândim prin somnJîn timpul când Eul şi corpul astral se află într-o altă lume, absorb de acolo forţele de care avem nevoie pentru existenţa noastră zilnică.iLumea din care se revarsă forţele cu care ne biruim oboseala este aceeaşi lume pe care o vedem în starea de extaz, în fiecare dimineaţă percepem efectul acestei lumi. Cum are loc acest lucru nu este important acum, esenţial este însă faptul că acesta lume se dovedeşte a fi aceea care ne furnizează puterile şi ne înlătură oboseala. Acolo unde există o lume care îşi arată efectele nu mai suntem îndreptăţiţi să vorbim despre o irealitate. Din aceeaşi lume în care privim în starea de extaz şi care se şterge în timpul somnului absorbiră forţele revigoratoare pentru existenţa cotidiană. Aceasta o facem în împrejurări cu totul deosebiteiPractic noi nu asistăm la acesta absorbţie de forţe din lumea respectivă. Caracteristica cea mai importantă a somnului este faptul că noi realizăm ceva fără a ne vedea participând la acea activitate. Dacă ne-am putea privi în timpul unei astfel de activităţi, atunci ne-am putea convinge că lucrurile ar ieşi mult mai prost decât atunci când nu suntem prezenţi acolo prin conştienta noastră. Există şi în viaţa noastră zilnică situaţii când trebuie să ne spunem: la mâna de acolo. Dacă omul ar interveni în acest proces ar fi mai rău. Prezenţa omului la această

operaţie dificilă a înlocuirii forţelor, intervenţia sa nu ar face decât să compromită întreaga acţiune, deoarece astăzi el nu este suficient de pregătit să ia parte în mod conştient la aceasta. Este o binecuvântare faptul că în momentul în care omul ar putea să perturbe evoluţia sa conştienta lui se eliberează de propria-i existenţă. Pătrundem astfel în macrocosmos uitând de propria noastră existenţă.

în fiecare seară, adormind, omul pătrunde din microcosmosul său în macrocosmos, unindu-se cu acesta şi abandonându-şi Eul şi corpul astral. Dar pentru că în decursul vieţii sale actuale omul este capabil să acţioneze numai în starea de conştientă de veghe, conştienta sa îl părăseşte în clipa când adoarme. Ştiinţa ocultă spune: între vieţuirea în materie,între microcosmos şi macrocosmos se află *fluviul uitării.* Omul 1 bea din fluviul uitării atunci când,în timpul somnului, trece din micro-
i__Cosmos în macrocosmos. \

în stare de somn omul predă macrocosmosului două componente ale entităţii sale: corpul astral şi Eul. Momentul trezirii constă în faptul că el începe să trăiască din nou bucuria şi suferinţa. în al doilea rând îşi recapătă conştienta Eului. Din tenebrele nedeterminate îşi fac apariţia trăirile sufleteşti şi Eul. Când omul se trezeşte avem să ne spunem: Dacă omul ar reprezenta în sine doar ceea ce se află lungit în pat în timpul nopţii, atunci nu ar putea percepe trăirile sufleteşti, bucuria şi durerea, plăcerile\ş.a.m.d., căci ceea ce se află acolo lungit nu diferă, în cel mai adevărat înţeles al cuvântului. de condiţia unei plante, care nu trece prin trăiri sufleteşti, nu vieţuieşte evenimente sufleteşti. Şi totuşi acest om interior este purtătorul trăirilor sufleteşti. Din toate acestea desprindem faptul că, pentru perceperea bucuriei şi a tristeţii, în afară de corpul astral mai este nevoie şi de altceva, şi anume ca acest corp astral să se cufunde în omul exterior, cel care rămâne lungit în pat, altminteri nu ar percepe trăirile sale sufleteşti. Această trăire sufletească pe care o descărcăm din noi în macrocosmos devine perceptibilă pentru noi abia dimineaţa, când ne cufundăm în ceea ce rămâne întins pe pat. Ceea ce se află acolo reprezintă o structură dublă. Prima componentă este aceea pe care o percepem ca fiind viaţa noastră interioară. Interesele noastre, sau, mai pe scurt, tot ceea ce înţelegem prin trăiri sufleteşti nu se pot vieţui în

macrocosmos. Dar când ne trezim şi ne cufundăm din nou în trupul nostru lungit pe pat. percepem nu numai trăirile noastre sufleteşti, dar redobândim şi facultatea percepţiilor noastre senzoriale. Percepem şi culoarea trandafirului. Plăcerea de a admira un trandafir este o trăire sufletească, percepţia culorii sale roşii este o trăire exterioară. Din acest motiv ceea ce se află acolo lungit pe pat trebuie să aibă două compo-nente: o componentă trebuie să ne oglindească trăirile interioare, iar cealaltă să vieţuiască o lume exterioară. Dacă ar exista doar o singură componentă, am avea în faţa noastră numai o panoramă a impulsurilor exterioare şi nu am mai percepe bucuria şi durerea; sau, invers, am simţi doar bucuria şi durerea şi nu am percepe lumea exterioară. Prin urmare, nu ne cufundăm într-o unitate, ci într-o dualitate. O structură dublă o revărsăm spre macrocosmos în timpul somnului, în cealaltă structură dublă ne cufundăm la deşteptare. Ceea ce ne face apţi să percepem tabloul exterior al lumii senzaţiior este corpul fizic, iar ceea ce ne face ca în stare de veghe să avem o trăire sufletească, bucurie şi durere, este corpul eteric. Dacă nu am avea corpul fizic şi corpul eteric, atunci nu am avea decât sentimente de bucurie şi de durere, fără să ştim de unde vin ele. Ziua percepem bucuria şi durerea, noaptea nu putem face aşa ceva, ci doar atunci când ne cufundăm din nou în trupul nostru pe care l-am întins pe pat.

Cu alte cuvinte, ne cufundăm îmlr-o componentă dublă, şi anume în corpul nostru eteric — cel care reflectă lumea interioară — şi în corpul nostru fizic — cel care este cauza impresiilor pe covorul senzaţiilor exterioare. Avem dreptul ca în'cazul omului să vorbim aşadar de o entitate cvadripartită. Două dintre componentele sale aparţin în somn macrocosmosului, iar în stare de veghe Eul şi corpul astral aparţin microcosmosului, care este cuprins în pielea noastră fizică. Această lume la scară mică este cauza a tot ceea ce ni se înfăţişează înaintea ochilor în starea de veghe, întrucât corpului nostru îi datorăm faptul că percepem înjur lumea exterioară, iar corpului eteric că avem o viaţă interioară.

Omul trăieşte alternativ atât în microcosmos cât şi în macro-cosmos. în fiecare dimineaţă pătrunde în microcosmos. Faptul că în timpul somnului suntem revărsaţi în macrocosmos este şi motivul pentru

care în momentul în care pătrundem în el trebuie să trecem prin fluviul uitării. Cum poate omul să provoace acele stări, caracterizate la început, atunci când se cufundă în sine în mod mistic? în stare de extaz are loc o revărsare a Eului în macrocosmos.în vreme ce corpul său astral rămâne în microcosmos în trupul său fizic. In ce constă atunci starea mistică descrisă? — Viaţa noastră de peste zi,în corpul nostru fizic şi în cel eteric, este ceva cât se poate de uimitor. Noi nu ne scufundăm în corpul fizic şi în cel eteric, noi nu percepem corpul nostru fizic şi pe cel eteric, ci în ele se reflectă lumea interioară şi cea exterioară. Ele fac posibile viaţa noastră sufletească şi percepţia senzorială. De ce percepem viaţa noastră sufletească când ne trezim? Deoarece corpul nostru eteric nu ne permite să privim viaţa noastră interioară. Corpul eteric reflectă viaţa noastră sufletească; şi fiindcă ne-o reflectă, corpul eteric ne apare ca fiind adevărata cauză a vieţii noastre sufleteşti. El însuşi se dovedeşte a fi impenetrabil. Nu noi pătrundem în noi înşine, ci corpul eteric reflectă viaţa noastră sufletească. Aceasta reprezintă şi particularitatea sa specifică. Dar misticul, prin educaţie, prin intensificarea vieţii sale sufleteşti, reuşeşti să pătrundă întrucâtva în corpul eteric. Pătrunzând în acest microcosmos, el trăieşte în sine ceea ce vieţuieşte în stare normală în exterior, ceea ce se revarsă peste lumea exterioară. Misticul pătrunde aşadar în corpul său eteric, ajungând sub acel prag în care se reflectă viaţa sufletească, deci în interiorul corpului său eteric. Acestea sunt procesele din corpul său eteric propriu-zis pe care le trăieşte misticul când depăşeşte acest prag. în acest caz el trăieşte ceea ce,într-un anumit sens, se aseamănă cu pierderea Eului în starea de extaz. Aşa cum acolo se produce o dilatare a Eului, tot astfel în cazul misticului are loc o comprimare a Eului, de la care acesta primeşte anumite impulsuri de natură să-i ofere trăiri atât de puternice prin pătrunderea corpului său eteric.

în vreme ce extaticul priveşte spre exterior, risipindu-se în macrocosmos", misticul se comprimă, se concentrează în microcosmos. Ambele trăiri, atât cele ale extaticului, care vede anumite imagini în macrocosmos, cât şi cele ale misticului, care trăieşte în sine anumite sentimente, se află într-un anumit raport, care poate fi caracterizat în felul

următor: Lumea pe care o percepem trezeşte în noi anumite sentimente de plăcere, durere ş.a.m.d. Cineva se bucură mai mult, altcineva mai puţin, dar acest lucru nu reprezintă decât diferenţe de intensitate. Este vorba de cu totul altceva decât de durerile şi contemplaţiile misticului, unde avem de-a face cu o deosebire calitativă imensă. Există o mare deosebire între suferinţa şi fascinaţiile interioare trăite de extatic, atunci când plonjează în macrocosmos şi în percepţii ale sensurilor. Dacă l-am determina pe extatic să-şi descrie lumea sa şi apoi pe mistic să-şi descrie stările de beatitudine şi caznele sale, suferinţele sale, atunci cu siguranţă ne vom spune: Există posibilitatea ca suferinţele şi fascinaţiile trăite de extatic să fie provocate de acelaşi resort care i-a pricinuit şi misticului trăirile sale. Dacă ascultăm descrierea sentimentelor misticului spunem: Aşa ceva poate surveni şi în cazul trăirilor de către extatic. Lumea extaticului este reală. Dacă trăirile sale sunt iluzii sau realitate nu este deocamdată atât de important. Misticul îşi trăieşte în interior sentimentele şi stările sale de beatitudine,în vreme ce extaticul vede lumea macrocosmosului. Şi lumea misticului este reală. Subiectiv reale sunt şi entităţile percepute de extatic. Extaticul vede o lume care diferă de lumea senzaţiilor, iar misticul trăieşte sentimente, stări de beatitudine şi suferinţe care nu pot fi comparate sub nici o formă cu ceea ce trăieşte în mod obişnuit oricare om. Doar că misticul nu vede lumea extaticului, după cum nici, invers, extaticul nu simte lumea misticului.

Acesta constituie un raport cât se poate de ciudat. Un terţ însă îşi explică lumea unuia prin trăirile celuilalt. Cu cele prezentate mai sus am indicat o anume conexiune între lumea mistică şi cea extatică. De fapt, atât spre interior cât şi spre exterior omul se loveşte de lumea spiritului. S-ar putea crea impresia, din cele prezentate astăzi. că lucrurile au rămas în suspensie, dar în următoarele zile ele ne vor deveni mult mai clare, atunci când vom încerca să răspundem la întrebările: în ce măsură putem pătrunde în lumea spirituală, dacă pătrundem lumea exterioară? în ce măsură este posibil să depăşim starea extaticului şi să pătrundem într-o lume reală, iar trecând dincolo de simpla stare de beatitudine şi de suferinţă a misticului să ajungem într-o adevărată lume spirituală?

n

SISTEMUL PLANETAR UN CEASORNIC UNIVERSAL

Am schiţat în linii generale raportul existent între starea de veghe şi starea de somn, precizând că din starea de somn omul îşi extrage forţele de care are nevoie în starea de veghe pentru a-şi clădi viaţa sufletească. în realitate, lucrurile acestea se prezintă mult mai complicat decât suntem tentaţi să credem. Astăzi vom zăbovi ceva mai mult asupra deosebirii care există între starea de veghe şi starea de somn a omului, din punctul de vedere al cercetării spirituale. Colateral se impune observaţia că putem face abstracţie de toate ipotezele, mai mult sau mai puţin interesante, pe care le-a enunţat psihologia contemporană privind starea de veghe şi de somn pentru a explica deosebirile dintre ele. Ar fi un lucru simplu de a le menţiona, care ne-ar abate însă de la contemplarea noastră ştiinţifico-spirituală propriu-zisă. Ar trebui cel mult să precizăm că ştiinţa curentă actuală ia în considerare numai ceea ce rămâne, ca să spunem aşa, în lumea fizică, ceea ce ieri am desemnat prin corp fizic şi corp eteric. Acestei ştiinţe fizice îi este cu desăvârşire străin domeniul de investigare al Ştiinţei spirituale. Din propriul său punct de vedere are întrucâtva dreptate să fie unilaterală. Pentru cercetătorul spiritual acel Eu şi corpul astral, care în somn abandonează corpul fizic şi pe cel etiric, ridicându-se în lumea spirituală, reprezintă o realitate de necontestat; şi care apoi, când omul se trezeşte, sunt din nou în lumea fizică, ca afundate în corpul fizic şi cel eteric.

Să-1 analizăm acum pe omul care doarme. Este ceva cu totul obişnuit faptul că pentru o conştientă normală omul reprezintă în starea de somn o entitate unitară; în viaţa curentă oamenii nu se întreabă dacă noaptea asupra omului care se află într-o lume spirituală, asupra sufletului său eliberat de trup acţionează mai multe forţe sau doar una singură, unitară, care impregnează lumea spirituală, îşi revendică influenţa. Putem noi oare distinge mai multe forţe cărora le suntem subordonaţi în timpul somnului? Da, putem deosebi cu exactitate influenţe total diferite cărora le este expus omul în timpul somnului şi care se exercită în primul rând nu asupra a ceea ce se află lungit în pat, ci asupra a ceea ce este unitar sufletesc, corpul astral şi Eul. Prin experimente accesibile şi prin dovezi concludente vom ajunge la aceste influenţe care au o înrâurire mare asupra omului care doarme.

Dacă omul analizează ceva mai atent ceea ce i se întâmplă în momentul când aţipeşte, va constata cum începe să slăbească treptat acea activitate exterioară care îi pune în mişcare membrele în timpul stării de veghe, într-un cuvânt ceea ce pune trupul nostru în mişcare cu ajutorul sufletului. Cine lasă să-i zăbovească puţin atenţia în momentul aţipirii simte cum Eul nu-şi mai poate exercita stăpânirea sa asupra propriilor picioare. Se va simţi mai întâi incapabil de a-şi mişca membrele. Apoi îşi pierde controlul asupra a ceea ce numim vorbire. Apoi omul simte cum din ce în ce mai mult pierde posibilitatea de a stabili orice legătură cu lumea înconjurătoare. Toate impresiile din timpul zilei încep să dispară treptat. Mai întâi dispare capacitatea de a pune în mişcare membrele şi aparatul vorbirii, apoi dispare capacitatea simţului pentru gust şi miros şi în cele din urmă dispare auzul. In această stare de sincopă treptată a activităţii sufleteşti interioare, omul simte că iese din învelişul său trupesc. Cu aceasta, de fapt, am şi caracterizat prima influenţă care acţionează asupra omului în stare de somn, influenţă care îl scoate pe om din trupul său. Cel ce se autosupraveghează va simţi ceva de genul unei puteri care coboară asupra sa. Se face simţit ceva dintr-o altă lume, care se impune şi îl scoate din trupul său fizic. Să nu ne închipuim că ne autocomandăm: încetează acum să mai miroşi, să mai auzi etc. Dimpotrivă, este o forţă care acţionează în om. Este prima dintre influenţele din acea

lume în care omul se cufundă în fiecare seară. Dar dacă aceasta ar fi singura influenţă care se exercită, atunci ea ar fi cauza generatoare a ceea ce înţelegem prin somnul absolut liniştit, nederanjat de nimic. Noi cunoaştem acest fel de somn, dar mai ştim că în viaţa noastră normală nu aveam parte nicidecum numai de acest gen de somn lin, netulburat de nimic, ci mai există şi două posibilităţi ca somnul nostru să ia şi o altă formă. Există în primul rând o stare de somn în limpul căreia pătrund imagini mai mult sau mai puţin haotice. Dacă s-ar impune doar această *unică* influenţă, atunci ar exista somnul absolut liniştit, dar mai există şi o altă forţă care îşi exercită influenţa, forţă care face ca somnul nostru să fie întrerupt de o stare de vis. Deci imediat următoarea influenţă este aceea care ne leagănă sufletul în lumea viselor, care aduce în viaţa noastră nocturnă lumea viselor.

Dar acesta nu este singurul mod prin care somnul normal poate lua un alt aspect. Există oameni al căror somn se prezintă într-un al treilea mod, deşi, este adevărat, acest tip de somn survine la un număr foarte limitat de persoane; este vorba de acele situaţii când omul începe în timpul somnului să vorbească sau să execute diferite acţiuni fără a fi conştient de aceasta. în mod obişnuit, a doua zi el nu-şi mai aminteşte de impulsurile care l-au determinat să execute aceste acţiuni; acestea ajung până acolo încât îl aduc pe om în situaţia de a se ridica din pat, stare care se numeşte somnambulism; somnambulul acţionează ca un automat, perioadă în care acesta poate avea chiar şi vise; în marea majoritate a cazurilor el acţionează ca un automat, sub imperiul unor impulsuri obscure, de cele mai multe ori fără să-şi dea seama. Sub imperiul celei de a treia influenţe, somnambulul ia legătura inconştient cu lumea înconjurătoare la fel ca şi în timpul zilei. El nu trebuie să aibă nici măcar starea de conştientă de vis. Aceste acţiuni din timpul somnului sunt subordonate unei a treia influenţe.

Rezultă, aşadar, că este vorba de trei influenţe. Aceste trei influenţe cărora le este subordonat omul există permanent în timpul somnului şi cercetarea spirituală poate fără tăgadă confirma acest lucru, cu precizarea că la marea majoritate a oamenilor predomină prima influenţă. Cea de-a doua, starea de visare, este mai puţin prezentă, dar şi ea se face simţită

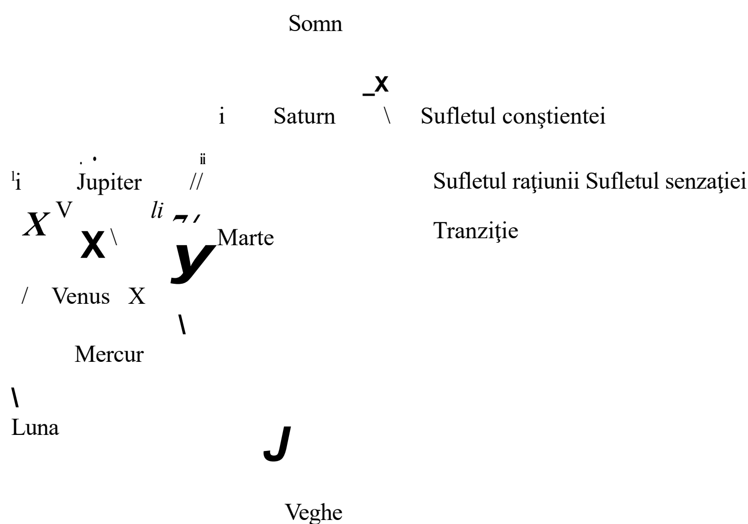
când şi când. Aceste două stări acţionează la majoritatea oamenilor destul de puternic, în vreme ce a treia, aceea a acţionării în somn, este o raritate, dar şi ea există latent la fiecare individ. La somnambuli, dimpotrivă, această a treia influenţă este atât de puternică, iar primele două atât de slabe. încât această ultimă influenţă preia supremaţia.

în Ştiinţa spirituală aceste trei influenţe au fost permanent diferenţiate şi în cadrul vieţii sufleteşti a omului trebuie să admitem existenţa a trei domenii astfel structurate încât primul este mai mult subordonat primei influenţe, al doilea domeniu mai mult celei de-a doua, iar al treilea domeniu este subordonat mai mult celei de a treia influenţe. Aşadar, sunetul omului este o entitate tripartită, întrucât el este subordonat la trei influenţe. Acea parte a sufletului care este subordonată primei influenţe, aceea care scoate afară sufletul din corpul fizic şi eteric, este denumită sufletul senzaţiei, partea din suflet asupra căreia se impune cea de a doua influenţă este denumită sufletul înţelegerii sau sufletul afectivităţii, sau al raţiunii; a treia parte, care în general, datorită naturii sale particulare, nu se manifestă, se numeşte'suflet al conştientei. Trebuie să distingem, aşadar, în perioada de somn a omului trei influenţe; iar cele trei părţi ale vieţii sufleteşti subordonate celor trei influenţe le evidenţiem ca fiind sufletul conştientei. Dacă omul este transpus, datorită primei forţe, într-un somn fără vise, atunci se exercită influenţă asupra sufletului conştientei sale. Cu aceasta am înfăţişat doar o parte a vieţii sufleteşti umane în timpul somnului; am descris, ca atare, omul care doarme. Urmează acum să facem o descriere a celeilalte părţi a vieţii sufleteşti, care este contrară în raport cu starea de somn. Să observăm acum omul care se trezeşte şi care se reîntoarce în lumea fizică. Ce se întâmplă cu omul care se trezeşte?

Seara, o anumită forţă 1-a scos pe om din trupul său. Omul este subordonat acestei forţe capabile să-1 scoată seara din trupul său pentru că ea este prima care acţionează asupra lui. In stadiile ulterioare ale somnului el se află în subordinea celorlalte influenţe. Când se fac simţite aceste două influenţe, omul devine însă altceva decât era mai înainte; el se schimbă în timpul somnului. Schimbarea se observă prin faptul că seara, la culcare, omul era obosit, iar dimineaţa are capacitatea să se

reîntoarcă la viaţa sa trupească şi doar ceea ce se întâmplă cu el în timpul somnului îi dă capacitatea de a se reîntoarce. Acea influenţă care se impune în lumea viselor noastre este aceeaşi care se impune şi asupra sufletului înţelegerii şi afectivităţii atunci când lipsesc visele, deci în starea de veghe. Cea de a treia influenţă, care survine în cazul unui somnambul, este acea care pune stăpânire pe sufletul conştientei. Când predomină ultimele două influenţe omul se trezeşte fortificat, refăcut. El a extras din lumea spirituală acele forţe de care are nevoie în viaţa cotidiană. în special influenţa asupra sufletului înţelegerii şi cel al conştientei îl reface pe om. Dar aceeaşi forţă care 1-a refăcut este şi forţa care îl scoate şi îl readuce pe om în trupul său, dar o face în sens invers. Aceeaşi forţă care seara 1-a scos pe om din trupul său îl readuce dimineaţa înapoi şi este forţa care are influenţă asupra sufletului senzaţiei. Tot ceea ce avea legătură cu sufletul senzaţiei, seara era istovit, epuizat. Dimineaţa,când suntem din nou vioi, revigoraţi, ne interesează din nou impulsurile din lumea înconjurătoare — culorile, lumina, obiectele —, astfel încât ne produc din nou bucurie şi durere, ne umplu de simpatie etc. Ne lăsăm din nou în voia bucuriei, durerii şi a lumii fizice înconjurătoare. Ce se aprinde în noi şi ne face să ne lăsăm din nou în voia lumii exterioare? Cine percepe bucuria şi durerea? Cine resimte interes? Este sufletul senzaţiei. Vioiciunea noastră de peste zi, starea însufleţită este seara ca şi paralizată, consumată, pe câtă vreme dimineaţa este reîmprospătată. Dimineaţa simţim că aceleaşi fenomene ale sufletului senzaţiei, ale vieţii sensibile, care seara erau ca şi paralizate, sunt reînviorate şi îşi fac din nou simţită prezenţa. Ne dăm seama că este vorba cie aceeaşi forţă care ne-a condus în afară şi ne readuce înapoi. Sufletul care se trezeşte ne readuce la viaţă. Ceea ce seara era ca amorţit, fără vlagă, este din nou plin de viaţă dimineaţa. Doar că acum omul se mişcă într-o direcţie opusă. în timpul nopţii omul este într-un fel de circuit. Când doarme el se mişcă în direcţia punctului unde există influenţa cea mai puternică asupra sunetului conştientei sale. După adormire şi înainte de trezire mai puternic este ceea ce acţionează asupra sufletului raţiunii sale; la adormire şi la trezire, ceea ce acţionează asupra sufletului senzaţiei.

Dacă vrem să ne reprezentăm toate acestea sub forma unui desen, o putem face doar într-o formă schematică.

însemn printr-un punct momentul adormirii, când omul este scos din corpul său fizic și intră în inconştienţă. Trecerea în stare de somn şi trezirea, ca o revenire din starea de somn, le-am marcat printr-o linie. Derularea vieţii în timpul zilei am evidenţiat-o prin linia de la bază şi reintrarea în stare de somn cu aceeaşi linie, în aşa fel încât prin liniile buclate să redau starea de veghe și cea de somn; partea superioară marchează deci starea de somn și cea inferioară starea de veghe.

Am văzut că în timpul somnului asupra omului acţionează trei forţe. Din cele mai vechi timpuri aceste trei forţe poartă în Ştiinţa spirituală denumiri precise. în legătură cu denumirile lor nu trebuie să ne gândim mai întâi decât la faptul că ele aparţin acestor trei forţe. Căci în realitate lucrurile se prezintă astfel: Dacă ne-am întoarce în timpurile străvechi, descoperim că denumirile au fost date iniţial acestor trei forţe şi dacă le folosim acum pentru alte lucruri atunci li se înstrăinează sensul.

Acea forţă care acţionează asupra sufletului senzaţiei în momentul adormirii şi trezirii corespundea în limba veche numelui „Marte". Acea forţă care acţionează asupra sufletului raţiunii sau afectivităţii după adormire şi înainte de trezire, deci în părţi distincte, purta numele „Jupiter". Ea este acea forţă care aduce lumea viselor în sufletul raţiunii. Forţa care în condiţii speciale îl transformă pe om în somnambul şi care acţionează asupra sufletului conştientei poartă numele „Saturn", în accepţiunea vechii Ştiinţe spirituale, s-ar putea astfel spune că Marte îl adoarme pe om, Jupiter îi trimite în somn visele şi, în sfârşit, că întunecatul Saturn este cauza care face ca omul să nu se poată împotrivi influenţei sale şi care în timpul somnului îl zdruncină şi îl îndeamnă la acţiuni inconştiente, necontrolate.

Deocamdată să folosim sensul iniţial al acestor denumiri, care desemnează *forţe* care acţionează asupra sufletului uman în timpul somnului şi să nu ne gândim la semnificaţia lor din astronomie. Ce se întâmplă când omul se trezeşte dimineaţa? El este adus într-o lume pe care omul actual o consideră ca fiind singura căreia îi aparţine. Ea acţionează asupra simţurilor,provocând impresii. Impresiile acţionează în aşa fel încât omul nu poate să privească dincolo de ele. Dimineaţa, când omul se trezeşte, impresiile senzoriale se aşază înaintea simţurior sale. întregul covor al lumii senzaţiilor se aşterne în faţa sa. Dar mai există încă ceva, şi anume faptul că în timp ce percepe ceva exterior concomitent el şi resimte ceva. Oricât de mică este senzaţia de plăcere în momentul percepţiei unei culori oarecare, întotdeauna este prezent un anume fenomen interior. Toate percepţiile exterioare acţionează astfel, încât stârnesc impresii interioare. De pildă, violetul acţionează altfel decât roşul. Senzaţia produsă aparţine corpului senzaţiei. Ceea ce ne încântă sufletul din afară este cauzat de corpul senzaţiei. El determină omul să vadă culoarea galbenă sau roşie. Dar sufletul senzaţiei hotărăşte ca noi, acolo, în interior, să simţim şi să trăim impresia pe care ne-o dă culoarea roşie sau galbenă. Dimineaţa sufletul senzaţiei este pus la dispoziţia impresiilor lumii exterioare, care îl preia prin forţele corpului senzaţiei. Ceea ce noaptea, în timpul somnului, se afla sub influenţa lui Marte este predat dimineaţa, la trezire, noianului de senzaţii exterioare.

Să exprimăm acum întreaga lume exterioară senzorială, în măsura în care aceasta trezeşte anumite senzaţii în sufletul nostru, cu un nume special, acela de „Venus"; în acest caz trebuie însă să ne gândim la ceea ce, din covorul de senzaţii exterioare,exercită influenţă asupra sufletului nostru, deci ceea ce nu ne lasă reci, ci ne umple de simţire. Această influenţă care se exercită începând de dimineaţă poartă denumirea de forţă a lui Venus. Din lumea fizică se exercită şi o influenţă asupra sufletului înţelegerii sau afectivităţii. Aceasta este influenţa prin intermediul căreia ne ferim de impulsurile exterioare, putându-le prelucra. Există o deosebire între trăirile sufletului senzaţiei şi ale sufletului înţelegerii. Sufletul senzaţiei trăieşte ceva atâta timp cât este dăruit lumii exterioare. Dar dacă pentru un răstimp oarecare ne sustragem atenţia de la lumea înconjurătoare şi lăsăm să acţioneze ecoul impresiilor exterioare, când, de exemplu, cădem pe gânduri şi medităm la ceva, atunci ne dăruim sufletului înţelegerii. Acesta este ceva mai autonom decât sufletul senzaţiei. Capacitatea cu ajutorul căreia omul combină impresiile exterioare o denumim forţă a lui Mercur. In timpul zilei, aşadar, acţionează influenţele lui Mercur. Există astfel o anumită corespondenţă între influenţele lui Mercur şi cele ale lui Jupiter. Influenţa-Jupiter acţionează astăzi în omul normal, prin imagini de vis,în sufletul afectivităţii sau al înţelegerii. Influenţa-Mercur provoacă în suflet trăiri-gânduri interioare. Noaptea, în somn, omul nu ştie însă de unde vin stările pe care le trăieşte sufletul său. în schimb ziua ştie de unde vine tot ceea ce el meditează, gândeşte. Dar şi în timpul zilei există influenţe care acţionează asupra sufletului conştientei. în ce constă deosebirea? Sufletul senzaţiei acţionează numai atunci când zăbovim insistent cu privirea la lumea înconjurătoare. Dacă ne desprindem de sub influenţa lumii exterioare şi prelucrăm impresiile primite de la aceasta, atunci ne dăruim sufletului înţelegerii. Dacă ne întoarcem în lumea înconjurătoare împreună cu aceste impresii prelucrate, stabilind din nou un contact cu ea, trecând la fapte, atunci ne dăruim predaţi acestei lumi prin intermediul sufletului conştientei. De exemplu: 1. Văd o floare. 2. Mă gândesc la ea. 3. Vreau să fac cuiva o bucurie.

Există o corespondenţă între acţiunea sufletului conştientei din starea de veghe şi cea din starea de somnambulism. Doar în starea de

veghe este vizibil faptul că omul acţionează concomitent şi cu Eul său; în timpul nopţii omul este sub imperiul forţei obscure a lui Saturn, care îl împinge de la spate. Dar ceea ce acţionează asupra sufletului conştientei umane în starea de veghe, făcându-1 să poată ieşi din starea normală în starea de independenţă, a fost denumită forţa „Lunii". — Am urmărit astfel viaţa sufletului uman şi am stabilit că sufletul omului este structurat din trei mădulare diferite. In timpul nopţii el este în subordinea a trei influenţe diferite: influenţa lui Marte, a lui Jupiter şi a lui Saturn. In timpul zilei, când omul îşi derulează viaţa sa sufletească, acesta se află sub influenţa forţelor lui Venus, ale lui Marte şi ale Lunii. Am marcat astfel traseul zilnic străbătut de om în decursul celor douăzeci şi patru de ore. Pentru moment, vom pune alături, fără alte gânduri, o serie de fenomene care în mod curent nu sunt interpretate în maniera în care o vom face astăzi. Este şi momentul să precizez că ciclul nostru de conferinţe trebuie să fie evaluat în ansamblul său, ca un tot unitar, în sensul că ceea ce se afirmă în introducere ca enunţ îşi găseşte în final o clarificare corespunzătoare.

Să urmărim acum cu aproximaţie traseul parcurs de Pământ în jurul Soarelui. Dacă facem acest lucru aşa cum procedează ştiinţa exterioară, atunci aceasta reprezintă pentru Ştiinţa spirituală doar începutul începutului. Ceea ce se petrece în lumea fizică, exterioară, este un simbol,o imagine exterioară a fenomenelor spirituale interioare. Ceea ce ne învaţă astronomia despre lumea stelelor se poate compara cu ceea ce se află la baza explicaţiilor date unui copil care învaţă să cunoască ceasul. Acestuia i se explică ce semnifică cifra 12 şi ce importanţă prezintă rotirea acelor ceasornicului. Aşa învaţă un copil să cunoască ceasul. Dar acest lucru nu este chiar atât de important. El mai trebuie să înveţe să pună în mişcare acele ceasornicului şi să le coreleze cu ceea ce se petrece în lume. Când una dintre limbi, cea mică, se află la 6 iar cea mare la 12, el trebuie să ştie ce anume perioadă din zi semnifică această poziţie a lor şi să mai ştie că Soarele răsare la această oră într-o perioadă bine determinată a anului. De asemenea, trebuie să i se explice relaţiile care stau la baza Universului şi să interpreteze ceasul ca pe un simbol care exprimă relaţiile din lumea noastră.

Astronomia ne învaţă că Soarele se află în centrul sistemului nostru solar şi că în jurul lui se rotesc planetele; tot ea ne învaţă unde se află Saturn sau Jupiter. Dacă cunoaştem poziţia reciprocă în care se află planetele unele faţă de altele, atunci cunoaştem exact cât a învăţat un copil despre ora exactă când spune: Este ora nouă şi jumătate. Abia apoi se poate învăţa în ce raporturi cu viaţa se află toate aceste lucruri. Abia atunci se poate înţelege cum forţele universale acţionează, din puterile macrocosmosului, ca ceva invizibil, ca un enorm ceasornic universal. De la ceasornicul sistemului nostru planetar se poate trece mai departe la marile conexiuni planetare. In acest caz putem afirma: Exista deci motive care fac ca la un moment dat Venus să se afle într-un anumit raport cu Jupiter şi altă dată într-un raport diferit. Există motive pentru care ceasornicul universal este astfel construit şi nu altfel. Atunci gândul despre mişcarea planetelor din sistemul nostru solar se extinde şi ia forma unui gând mult mai profund. Sistemul planetar reprezintă pentru noi un fel de ceasornic universal. Căci altminteri, făcând o comparaţie, ar fi ca şi când ceasul ar fi fost executat doar aşa în şagă, pentru plăcerea noastră, fără nici un scop.

Am putea, prin urmare, spune că sistemul planetar reprezintă un fel de ceas universal, un mijloc de exprimare pentru ceea ce se află cu adevărat dincolo de corpurile celeste din sistemul solar. Să analizăm mai

întâi acest ceasornic universal în sine, aşa cum ne-am obişnuit să o facem în ştiinţă, pentru a nu fi învinuiţi de aceasta că procedăm neştiinţific. Concepţia ştiinţei exterioare potrivit căreia acest sistem planetar s-ar fi format singur este lesne de combătut. Potrivit ştiinţei, nebuloasele au intrat într-o mişcare de rotaţie în urma căreia s-au desprins planetele. Profesorii demonstrează acest fenomen printr-un experiment cu un strop de ulei pe care încep să-1 agite. Un elev ştrengar ar putea spune că teoria Kant-Laplace astfel exemplificată în şcoală păcătuieşte prin aceea că profesorul s-a exclus pe sine din acest experiment, întrucât el este acela care a făcut ca stropul de ulei să se rotească. Dar experimentul stropului de ulei dovedeşte faptul că în spatele a ceea ce se roteşte mai există ceva: forţele care provoacă mişcarea. Aşadar, forţele şi puterile stau la baza formării lumii. în jurul Soarelui se roteşte Pământul, planetele. Să admitem următoarea poziţie a Pământului faţă de Soare: Pământ, Venus, Mercur, Soare. Când Pământul ajunge să se afle de cealaltă parte a Soarelui atunci ordinea planetelor va fi: Luna, Mercur şi Venus. Ceea ce în timpurile îndepărtate se numea „Mercur" acum se numeşte Venus; mai aproape de Soare va fi Venus şi mai îndepărtat Mercur. Deci, vom avea mai întâi Luna, apoi Mercur, Venus şi de partea cealaltă a Soarelui pe Marte, Jupiter şi Saturn. Dacă unim aceste corpuri diferite obţinem o lemniscată*, Soarele fiind punctul central. Există în sistemul solar o poziţie posibilă, dacă este omis Pământul, în care diferitele planete ocupă în spaţiu aceeaşi ordine pe care o are traseul parcurs de om în stare de somn şi de veghe.

Rezultă o ordonare în spaţiu care corespunde întru totul schemei privind traseul parcurs de om ziua şi noaptea, dacă se consideră momentul adormirii ca punct central. Şi pentru sistemul planetar se obţine aceeaşi schiţă.

Ajungem astfel la concluzia că la baza orânduielii sistemului nostru planetar se află forţe mari, care reglează atât marele ceasornic universal cât şi viaţa noastră în decurs de douăzeci şi patru de ore. Mai

Curbă plană, pentru care produsul distanţelor de la un punctai său la două puncte fixe (numite focare) este constant. (Nota trad.)

Saturn
Jupiter
Marte

Soare

Venus
Mercur
Luna

Pământ

rezultă şi ideea, deloc absurdă, că în macrocosmos acţionează forţe deosebit de mari, analoage celor care ne călăuzesc pe noi în timpul zilei şi al nopţii. Din asemenea idei au luat naştere aceleaşi denumiri pentru forţele sistemului solar cât şi pentru cele care acţionează în noi. Forţa care îl determină pe Marte să se rotească în jurul Soarelui este identică cu aceea care ne face să adormim. Forţa care îl roteşte pe Jupiter-este analoagă celei care trimite visele în sufletul raţiunii. Aceeaşi forţă care o pune în mişcare pe Venus este înrudită cu forţa care în timpul zilei reglează sufletul senzaţiei. îndepărtatul Saturn, cu puterea sa diminuată, se dovedeşte a fi la baza acelor forţe slabe care acţionează cu totul sporadic asupra sufletului conştientei celor care sunt somnambuli. Luna se roteşte datorită unei forţe analoage celei care reglează viaţa noastră cotidiană, cu senzaţiile sale. Depărtările spaţiale exercită influenţe care se reflectă în viaţa temporală cu o înrâurire mai puternică sau mai slabă. Colateral, clacă se are în vedere faptul că Saturn este planeta cea mai îndepărtată, care are şi influenţa cea mai mică asupra sistemului nostru solar, se poate aprecia cât de mică este şi acţiunea forţelor sale sumbre exercitată asupra noastră. Şi tot astfel se poate compara forţa care îl pune în mişcare pe Jupiter cu lumea viselor care intervin uneori în trăirile noastre nocturne. Există deci o corespondenţă ciudată între viaţa omului

şi ceea ce acţionează ca forţă asupra marelui ceasornic universal: corespondenţa dintre macrocosmos şi microcosmos. Dar în realitate Universul este mult mai complicat decât suntem tentaţi să credem. Putem înţelege calitatea noastră de oameni doar atunci când luăm în considerare ceea ce este înrudit din noi cu marele Univers şi îl comparăm cu sistemul planetar. De aceea cercetătorii spirituali, marii corifei, au ales, în mod corespunzător, aceleaşi denumiri atât pentru marele Univers cât şi pentru ceea ce noi considerăm aparent ca fiind lumea cea mică, acea lume sechestrată în piele,în învelişul corporalităţii noastre.

Astăzi am încercat să prezentăm în linii generale corespondenţa existentă între microcosmos şi macrocosmos. Am încercat de asemenea să ilustrez o astfel de corespondenţă. Mai departe am arătat că există entităţi care prin forţele lor proprii reglează mişcările sistemului nostru cosmic ca un ceasornic, aşa cum se reglează şi funcţionarea unui ceas obişnuit. Am aruncat apoi o privire până la limita domeniului de unde putem spera că toate lumile spirituale ni se dezvăluie. Să identificăm planetele din arătătorul marelui ceasornic universal şi entităţile care pun în mişcare planetele în jurul Soarelui ca fiind ceva ce se dovedeşte a fi înrudit cu ceea ce preexistă în om. Atunci vom înţelege că omul a apărut ca un microcosmos în lumea cea mare a macrocosmosului.

ffl

TRĂIRILE LĂUNTRICE ALE MISTICULUI CUFUNDAT ÎN LUMEA SA INTERIOARĂ

TRĂIREA CICLICĂ A ÎNTREGII NATURI ÎN CADRUL MISTERELOR NORDICE

Pentru a nu da naştere unor confuzii aş dori să fac unele precizări în legătură cu conferinţa de ieri. Ea nu a vrut să demonstreze ceva anume dintr-o anumită direcţie şi în final am arătat că din cele mai îndepărtate timpuri cercetătorii spirituali s-au văzut nevoiţi să folosească aceleaşi denumiri atât pentru fenomene şi lucruri ale spaţiului ceresc cât şi pentru alte fenomene şi lucruri ale trăirilor noastre diurne şi nocturne. Prelegerea a fost concepută mai ales, ca să spun aşa, pentru a procura noţiuni pe care să le utilizăm în expunerile noastre viitoare. în general, prelegerile care se vor ţine în cadrul acestui ciclu trebuie considerate ca un tot unitar, iar cele introductive, datorită conţinutului lor, sunt alcătuite în aşa fel încât să transmită idei şi concepte necesare cunoaşterii lumii spirituale, scop pe care îl vom urmări de altfel şi în conferinţele următoare. Chiar şi astăzi. într-un anumit context, ne vom referi la unele dintre cele mai apropiate, pentru ca treptat să pătrundem în zone spirituale din ce în ce mai îndepărtate. Am văzut că omul, în privinţa entităţii sale interioare, sau ceea ce am desluşit ca fiind corpul astral şi Eul propriu-zis. trăieşte în starea de somn în lumea spirituală, pentru ca apoi, trezindu-se, să se reîntoarcă în ceea ce se află lungit în pat. în corpul său fizic şi eteric, deci în această lume fizică a noastră. Oricine observă cu atenţie viaţa se poate curând convinge singur că prin trecerea de la starea de somn la cea de veghe are loc de fapt o modificare completă a trăirii. Ceea ce trăim în stare de veghe nu este deloc o viziune sau o cunoaştere

pe care o căpătăm despre cele două componente ale naturii umane în care reintrăm la trezire. Pătrundem în corpul eteric şi în corpul fizic, ceea ce nu înseamnă că le percepem întrucât le privim din interior. Ce ştie omul în viaţa sa obişnuită despre cum arată corpul său fizic şi cel eteric privite din interior? Esenţial pentru trăirea stării de veghe este faptul că ne privim trupul propriu din exterior şi nu din interior. Niciodată nu ne observăm propria fiinţă din interior, ci întotdeauna o facem din exterior. Ca oameni. învăţăm să ne cunoaştem pe noi înşine prin contemplare ca entităţi ale lumii sensibile.^um ar fi dacă, printr-o cufundare în sine, ne-am observa într-adevăr din interior?

Ar trebui să vedem cu totul diferit decât o facem în realitate. Acestea sunt de fapt trăirile lăuntrice pe care le caută misticul. El încearcă să-şi abată atenţia de la lumea exterioară, să anihileze ceea ce vede ochiul şi aude urechea, încercând cu adevărat să pătrundă în fiinţa sa lăuntrica^ Făcând abstracţie de aceste trăiri, am putea spune: In viaţa noastră cotidiană suntem protejaţi de a privi în sinea noastră, prin faptul că în momentul trezirii privirea ne este captată de lumea înconjurătoare, de covorul senzaţiilor. în starea de veghe suntem lipsiţi de posibilitatea de a ne observa din interior. Este, ca să spunem aşa, ca şi când, fără ştirea noastră, am fi purtaţi de un curent. Când dormim suntem dincoace de curent, iar când ne trezim de cealaltă parte a acestuia. Dacă am putea percepe ceva din partea de „dincoace" am percepe Eul şi corpul nostru astral; dar în timpul somnului suntem protejaţi de perceperea a ceea ce este în sinea noastră, întrucât în momentul adormirii dispare posibilitatea de percepere.^ fost astfel trasată o limită riguroasă între lumea interioară şi cea exterioară, pe care o putem trece numai în momentul când adormim şi când ne trezim. Dar nu putem trece de nici una dintre aceste frontiere fără să nu ne fie sustras ceva.Când trecem frontiera în momentul trezirii nu mai putem percepe cele spirituale; în momentul adormirii este anihilată conştienta şi ca atare nu ne mai putem percepe sinea noastră Jn momentul trezirii suntem dirijaţi spre exterior, aşa încât nu ne mai percepem interiorul. Ce este acel ceva peste care trecem şi care, ca să spunem aşa, ne întunecă spiritul în momentul când ne trezim? Este ceva care se strecoară între sufletul senzaţiei şi corpul nostru eteric

şi fizic. Este corpul senzaţiei, care la trezire ne ascunde aceste ultime două componente. în momentul trezirii corpul senzaţiei este acaparat pe deplin de covorul senzaţiilor exterioare. El se prezintă ca o limită strict trasată între trăirile noastre interioare şi cele exterioare.

Vom vedea că pentru om este un lucru cât se poate de benefic ca pe parcursul vieţii sale normale să nu aibă posibilitatea de a trece conştient prin acest curent, întrucât o asemenea eventualitate ar fi de nesuportat. Pentru un asemenea experiment îi trebuie o pregătire prealabilă. Evoluţia mistică nu constă în pătrunderea cu forţa în viaţa interioară a corpului nostru fizic şi eteric, ea constă într-o perioadă de maturizare care să-i permită individului să pătrundă conştient prin acest curent. Ce s-ar întâmpla cu omul dacă ar coborî nepregătit în sinea proprie şi care, deci, în momentul trezirii nu ar mai vedea lumea înconjurătoare, ci ar pătrunde în lumea sa lăuntrică,în acea lume care stă la baza corpului său fizic şi a celui eteric? Ar trăi în sufletul său un sentiment de o extremă intensitate, pe care în viaţa obişnuită îl percepe într-o formă estompată, foarte atenuată; în momentul în care, la trezire, ar reuşi să pătrundă în sinea sa proprie, acel sentiment pur şi simplu l-ar copleşi. Printr-o comparaţie vă veţi putea forma o idee mai clară asupra acestui sentimentţpmul este înzestrat cu ceea ce se numeşte simţ al ruşinii. Acest sentiment constă în aceea că fiecare individ în adâncul sufletului său doreşte să abată atenţia celorlalţi de la lucrurile şi trăsăturile de care se ruşinează. Acest simţ specific al ruşinii pentru ceea ce există intim în om şi pe care el nu vrea să şi-1 dezvăluie reprezintă doar o analogie pentru acel sentiment copleşitor de intens pe care l-ar avea în cazul în care ar reuşi să pătrundă şi să vadă în sinea sa proprie^Vcest sentiment ar putea pune stăpânire pe sufletul omului într-o asemenea măsură,încât acesta s-ar năpusti asupra a tot ceea ce i-ar ieşi în cale în lumea exterioară; ar trăi o experienţă care s-ar putea compara cu propria sa mistuire în foc. Acel simţ al ruşinii ar avea asupra lui efectul unei arsuri.

De ce acţionează astfel asupra sa? Pentru că în acel moment omul simte că, de fapt, corpul său fizic şi cel eteric sunt desăvârşite în comparaţie cu ceea ce este el ca entitate sufletească. Printf-un raţionament simplu ne putem face o idee asupra acestui fenomen. Cel care prin

intermediul stnntei fizice pătrunde strici dm exterior în structura miraculoasă a inimii umane sau în creier, cu toate complicaţiile sale, sau m sistemul osos. vede cât de înţelept şi desăvârşit a fost alcătuit trupul fizic al omului. Dacă luăm ca exemplu un singur os, să spunem femurul, care cu minime elemente se dovedeşte a fi capabil să suporte o mare putere de tracţiune, sau dacă analizăm construcţia miraculoasă a inimii, atunci ne outem lesne face o părere despre acea trăire eare se petrece în situaţia m care pătrundem cu privirea şi vedem din câtă înţelepciune a luat naştere acest edificiu uman. Comparaţi aceste lucruri cu ceea ce este omul ca entitate sufletească din punct de vedere al pasiunilor şi dorinţelor sale. Prin faptul că el cedează unor ispite pe parcursul întregii sale vieţi nu face altceva decât să distrugă această construcţie miraculoasă a trupului omenesc. Ceea ce poate fi observat în viaţa cotidiană este o acţiune de distrugere a edificiului miraculos al trupului uman. Toate aceste aspecte ar urma să fie permanent vii şi oamenii ar trebui să ţină seama de ele, iar comparaţia dintre imperfecţiunea sufletului şi construcţia miraculoasa a trupului ar avea un efect nimicitor, căruia nu i-ar putea face aţa daca ar reuşi să vadă ce este în sufletul lor şi cum a făcut Creatorul Suprem cornul fizic si pe cel eteric în care se cufundă în fiecare dimmeaţa. De aceea omul este ferit, spre a nu pătrunde conştient cu pnv.rea in sinea sa proprie.fimdu-iabătutăatenţia prin ceea ce se aşterne înfaţasa ca un covor al senzaţiilor £omparaţia dintre sufletul omului şi ceea ce se afla spiritual la baza corpului fizic şi al celui eteric provoacă simţul ruşinii sentiment premergător acelor trăiri sufleteşti prin care trece misticul înainte de a deveni demn să coboare în sinea sa> percepe trăirile sufletului ca pe ceva imperfect, a fi conştient că sufletul are înaintea sa un drum încă foarte lung de străbătut sunt lucruri care trebuie să trezească sentimentul smereniei, al dorinţei de perfecţionare, pregătindu-1 pe om să suporte comparaţia de care am vorbit; în caz contrar, ar trebui sa fie mistuit de ruşine ca de un foc.

Misticul se maturizează şi devine apt să suporte acesta comparaţie prin următoarele gândun: Dacă privesc ceea ce sunt şi compar cu ceea ce a făcut din mine Creatorul Suprem, trebuie să recunosc sincer ca. sunt de mic de rău si de josnic; iar roşeaţa din obraz,ce apare datorită acestui

sentiment copleşitor, creşte atât de mult încât ar putea deveni cu adevărat un foc parjolitor dacă nu ar avea puterea să-şi spună: Da, acum mă simt neînsemnat în comparaţie cu ceea ce pot deveni şi ca atare vreau să încerc să dezvolt acele forţe care să-mi permită să înţeleg orânduiala Universului de care să mă fac demn. Misticul care vrea să coboare în sinea sa trebuie să fie îndrumat de către un iniţiat, de maestrul său spiritual, care îi va trezi prin antrenament mental un sentiment nelimitat al smereniei'. Lucrurile i se prezintă aproximativ în felul următor: Priveşte chiar şi această plantă; ea îşi are rădăcinile în pământ. I se oferă ca posibilitate de a exista acest regn, care îi este inferior. Planta ar trebui să se încline cu supuşenie în faţa acestui regn mineral şi să spună: Datorez existenţa mea acestui regn inferior. Lui îi datorez faptul că exist. Animalul datorează existenţa sa regnului vegetal, faţă de care ar trebui să se încline cu smerenie. Omul ar trebui să se uite în jurul său şi să-şi spună: Nu aş fi putut de fapt să ajung pe această treaptă de dezvoltare dacă tot ceea ce mă înconjoară şi se află sub mine nu s-ar fi dezvoltat într-un mod corespunzător. Dacă omul îşi cultivă asemenea stări se creează atmosfera mentală propice nu numai ca el să-şi ridice privirea în sus, dar să şi-o şi coboare cu recunoştinţă faţă de tot ceea ce îi este inferior. Abia atunci sufletul este inundat de sentimentul smereniei, dar care mai are de parcurs încă un drum extraordinar de lung pentru a deveni desăvârşit. în acest fel se educă smerenia. La toate cele ce s-au spus nu este suficientă numai împărtăşirea unor noţiuni şi idei pentru a urma calea misticului. Toate aceastea trebuie să fie profund trăite. Numai cel care le trăieşte iar şi iar, de fiecare dată, face ca sufletul său să fie învăluit de o stare favorabilă, de care are nevoie misticul. In al doilea rând, pentru a fi apt să coboare în sinea sa, el trebuie să-şi dezvolte acel sentiment care să-1 facă să suporte ceea ce îi va apărea în cale, atunci

Smerenia este un cuvânt slav cu sens ascuns. Nu există o explicaţie convenabilă pentru acest cuvânt: el trimite la o experienţă, nu la o noţiune. Unii credea smerenia este o virtute şi o plasează în morală. Dar smerenia este o stare. In greceşte se spune *Phosyne,* un derivat de la *phren* (minte, spirit). Putem spune că smerenia este un eveniment al minţii purificate. Este începutul şi sfârşitul căutării. (Nota trad.)

când merge mai departe pe drumul desăvârşirii sale. Este vorba de educarea sentimentului de resemnare faţă de tot ceea ce urmează să îndure. Numai prin înfrângerea durerilor şi suferinţelor timp îndelungat se pot dezvolta forţele necesare acestui scop. Apoi asupra sufletului trebuie lăsat să acţioneze acel sentiment care să-1 aducă pe om în situaţia de a-şi spune: Oricât de multe dureri şi suferinţe m-ar lovi, nu vreau să şovăi; căci dacă vreau să trăiesc numai stările care aduc bucurie nu voi deveni nicicând puternic. Forţele sufleteşti se dezvoltă numai prin rezistenţă, prin acumulare, prin înfrângerea dificultăţilor. Ele se dezvoltă doar atunci când omul este pregătit să suporte cu resemnare suferinţele şi durerile. De aceea el are nevoie de o pregătire prealabilă pentru a şi le dezvolta, după care poate să coboare în sinea sa interioară fără a fi ars de sentimentul ruşinii.

Nimeni nu trebuie să creadă că pretenţia de a experimenta aşa ceva se ridică faţă de un om obişnuit. Numai cine îşi asumă în mod voluntar aceste rigori poate face ca şi sufletul său să aspire la trăirile misticului. ţPe parcursul vieţii normale, între trăirile pe care le încearcă misticul şi cele pe care ni le oferă viaţa înconjurătoare se interpune corpul senzaţiei, care îl fereşte pe om să nu coboare în sinea proprie,pentru ca, să spunem aşa, să nu fie ars de simţul ruşinihjn decursul vieţii sale omul nu poate afla cu ce este învăluit corpul senzaţiei, căci altfel ar însemna că trece peste frontiera vieţii spirituale. Această limită poate fi trecută de cercetătorul spiritual care vrea să studieze sinea omenească; conştienta obişnuită a omului normal este protejată pentru a nu pătrunde nepregătită, într-un stadiu imatur, într-o altă lume. Forţa care în fiecare dimineaţă, în momentul trezirii, îl fereşte pe om, nu poate fi văzută. Este prima entitate spirituală pe care o întâlneşte cercetătorul spiritual autentic pe drumul care duce spre sinea sa. El trebuie să treacă pe lângă această entitate care fereşte conştienta normală de a arde în focul simţului ruşinii şi care îi deviază introspecţia către lumea înconjurătoare. Conştienta normală simte acţiunea acestei entităţi, pe care omul nu o poate însă vedea. [Această entitate spirituală care în fiecare dimineaţă se postează în faţa omului şi îl fereşte să-şi privească propria sine pentru a nu se mistui de

ruşine este „Micul păzitor al pragului". Drumul spre lumea spiritului trece pe lângă el."}

în acest mod ne-am condus conştienta spre ..Micul păzitor al pragului". Acest lucru vrea să marcheze faptul că noi nu ne vedem entitatea noastră adevărată în conştienta zilnică. Şi dacă numim propria entitate microcosmos, atunci trebuie să ne spunem că noi nu vedem niciodată această entitate în forma sa spirituală adevărată, ci vedem doar ceea ce ni se prezintă din ea în stare normală, adică doar exteriorul. Aşa cum atunci când privim în oglindă vedem imaginea noastră şi nu pe noi înşine, tot astfel în conştienta zilnică nu vedem chiar microcosmosul, ci doar ima°inea sa oglindită. Putem vedea oare macrocosmosul cu adevărat? Ce vieţuieşte omul în lumea senzorială? Şi acolo, ca şi în microcosmos, el vieţuieşte alternanta dintre zi şi noapte, doar că această alternantă i se opune în lumea înconjurătoare. El percepe felul cum soarele răsare şi apune, cum este reflectată lumina soarelui în lumea fizică, a percepţiilor, luminând toate obiectele din jur. Ce vede omul de dimineaţă până seara? De fapt, nu vede obiectele, ci lumina soarelui, pe care ele ne-o reflectă. Când este întuneric nu vedem deloc obiectele din jurul nostru; un obiect neluminat nu este perceput de om. Acelaşi lucru îl putem spune şi despre celelalte simţuri. Dacă privim în soare, orbim; din această cauză el nu poate fi perceput cu adevărat. Omul percepe razele solare pe care i le reflectă lumea înconjurătoare, fenomen care se pertrece de diminaţă până seara. Dar omul vede într-un mod cu totul imperfect, lucru ce constituie şi cauza că el vede totuşi ceva. Faptul că vedem totuşi ceva îl datorăm celui care ne orbeşte, noi nu ne putem ridica până la nivelul la care lucrurile vor să ni se destăinuie. La fel cum stau lucrurile în timpul zilei cu soarele care ne încălzeşte, tot astfel se întâmplă şi cu sinea noastră când ne trezim. Forţele din sinea noastră ne dau posibilitatea să trăim, dar ele ne şi împiedică să ne autopercepem, precum soarele, care ne orbeşte atunci când vrem să-1 privim. Ziua nu putem percepe tot ceea ce are o oarecare legătură cu soarele. Vedem ceea ce ne arată pământul în lumina reflectată a soarelui.

Din sistemul nostru solar nu face parte numai Soarele, ci şi planetele pe care nu avem posibilitatea să le privim în timpul zilei.

Soarele nu ne orbeşte numai în ceea ce îl priveşte, ci şi în privinţa observării planetelor, imposibil de cercetat în timpul zilei. Aşa cum în timpul zilei ne scapă sinea proprie iar noaptea ne este subtilizată lumea spirituală, tot astfel în timpul zilei ne scapă cauza percepţiilor noastre senzoriale. Ceea ce se află la baza Soarelui şi care îl leagă de celelalte corpuri ale sistemului solar, Mercur, Venus ş.a.m.d., reprezentând interacţiunea vie dintre el şi celelalte corpuri, ne este sustras în timpul zilei. Percepem doar efectul luminii solare. Dacă comparăm această stare cu starea în care se află lumea percepţiilor din timpul nopţii, putem, într-o oarecare măsură, să percepem ceea ce aparţine de sistemul nostru solar. Putem ridica ochii spre cerul înstelat, unde stelele se oferă privirii noastre; dar privindu-le pe timp de noapte o facem în absenţa Soarelui. Aşa încât trebuie să spunem: Ceea ce în timpul zilei ne face vizibilă lumea percepţiilor noastre, ne ia pe timpul nopţii posibilitatea de a observa. în timpul nopţii lumea percepţiilor noastre este învăluită în imperceptibilitate şi de aceea vedem numai lumea planetară. Există oare pe timpul nopţii, ca să spunem aşa, o posibilitate de a construi o stare asemănătoare celei interioare a misticului? Lumea contemporană nu prea este conştientă de existenţa acestei stări, care totuşi există. Ea constă în faptul că omul, precum misticul, şi-a dobândit anumite facultăţi, însuşiri ca smerenia şi resemnarea, pe care şi le cultivă, dar şi alte trăsături pe care şi le poale conştientiza, începând cu cele mai simple. In viaţa normală, omul deţine şi asemenea trăsături, dar cu intensitate scăzută, precum este şi simţul ruşinii. Dacă îşi intensifică tot mai mult aceste trăsături va deveni apt ca în timpul nopţii să trăiască cu totul alte stări decât în cazul în care conştienta sa rămâne la un stadiu normal.

Cu toţii ştim că primăvara resimţim bucuriile cu totul altfel decât^ toamna. Când natura reînvie şi florile încep să îmbobocească, un suflet sănătos percepe acesta stare ca pe o promisiune, o anticipare făcută frumuseţii şi măreţiei verii: sufletul nostru se umple de o speranţă renăscuta. Primăvara ne ţace să trăim speranţa redeşteptării. Este un "sentiment puţifTcEzvoltat, dar la naturile sănătoase, sensibile, această trăirtTexistâ înlrăin fel anume. La venirea toamnei acest sentiment se transformă într-unui de profundă melancolie: o dată cudesfrunzirea

/^ copacilor şi a tufelor,care devin golaşe, sufletul este cuprins de o tristeţe profundă. în decursul anului. însoţind fenomenele care au loc în jurul nostru, parcurgem un ciclu al vieţii, chiar dacă este de o intensitate redusă. Omul percepe slab trecerea de la speranţă la tristeţe. Deoarece acest sentiment al primăverii şi toamnei este atât de puţin dezvoltat, omul va percepe în mod corespunzător şi trecerea treptată spre toamnă, şi tot astfel când toamna intră în iarnă. In spiritul acestor simţăminte au fost educaţi învăţăceii de odinioară, care urmau să meargă pe o cale opusă celei pe care păşea misticul; ei au fost orientaţi în afară, în circuitul marii naturi, pentru a deveni martorii ei oculari, trăind aceste fenomene împreună cu ea. Discipolul era învăţat să simtă trezirea naturii primăvara, atunci când el se putea uita pe sine însuşi. Acest sentiment al speranţei redeşteptate primăvara se transforma vara într-un chiot de bucurie. Şi apoi.câmlornuXajmi| e^tâUle departe încât în uitarea de sine învaţă să perceapă tristeţea toamnei, poatelleveni apt să înainteze până laiui^enUmejnjJe^unpatie şi faţă de iarnă: sentimenfuTnîDrţii întregii naturi. Acestea erau trăirile discipolilor cărora li se predau ore de sensibilitate în cadrul vehilor misterii nordice, care nu mai sunt cunoscute decât în mod exterior. Ei erau astfel educaţi, încât prin metode speciale să resimtă mersul naturii, al anotimpului în sufletul propriu. Focul din noaptea de Sânziene şi ceea ce trăia discipolul cu acea ocazie reprezenta un fel de preludiu în vederea intensificării speranţei, culminând cu un chiot de bucurie în concordanţă cu natura însăşi atunci când ajungea la unison cu suflerea vieţii la nivelul Cosmosului. Iar la solistiţiul de iarnă resimţea în adânculsjifjejujuuui^ejîţmetyt sfâşietor de_pjgie-re a naturiUxjjlminana ciTpercepexaa-Specţrului morţii.

Acestea erau senzaţii, trăiri senzoriale în vechile misterii nordice, care, ca intensitate, abia mai pot fi resimţite de omul contemporan. Datorită progresului înregistrat în cultură, omul contemporan este incapabil să atingă acele cote pe care sufletul popoarelor primitive din regiunile centrale şi nord-europene le atingeau odinioară. Atunci însă când se realiza aşa ceva, la oamenii care îşi intensificaseră trăirile sufleteşti la cote superioare se constata manifestarea unei aptitudini care, oricât de ciudat ar părea, consta în capacitatea de a pătrunde materia aşa cum

misticul reuşea să pătrundă în sinea proprie: adică reuşeau să vadă nu doar ceea ce se percepe la suprafaţă, ci, în tot răstimpul, de la apusul soarelui şi până la răsăritul său, deci în puterea nopţii, puteau privi soarele strălucitor prin Pământul devenit transparent; fireşte acest tablou, în întreaga sa măreţie,era posibil numai în perioada Soarelui de iarnă, când întregul covor exterior al lumii percepţiilor era amorţit. Atunci se dobândea capacitatea de a privi Soarele nu ca pe o entitate strălucitoare, orbitoare, aşa cum este el ziua, ci atenuând tot ceea ce este orbitor. Aşadar, nu era văzut ca o entitate fizică, ci ca una spirituală. Se percepe spiritul soarelui. Acel efect fizic care acţionează ca o orbire era atenuat prin materialitatea Pământului, care devenea transparent, lăsând să treacă prin el doar spiritul soarelui. Cu perceperea Soarelui în acest fel, mai era legat încă ceva mult mai demn de remarcat. Se adeverea, de fapt, ceea ce ieri am menţionat tangenţial, şi anume că există o interacţiune vie între ceea ce aparţine Soarelui ca planetă şi soarele ca atare, în sensul că de la el pornesc continuu curenţi către fiecare planetă şi invers. Din punct de vedere spiritual există ceva comparabil în viaţa noastră cu circulaţia sângelui în corpul omenesc. Aşa cum sângele circulă spre inimă, ca punct central, tot astfel şi Soarele se dovedeşte a fi un punct central al curenţilor însufleţiţi. Sistemul solar se dovedeşte a fi un sistem spiritual însufleţit, al cărui exterior este cu adevărat doar un simbol.

Cele spirituale, aparţinând spaţiului cosmic, pe care omul învaţă să le trăiască în acest chip, intensificându-şi posibilităţile sale senzitive, se ascund unei priviri obişnuite. Ele se camuflează, spre a nu fi percepute nici în timpul nopţii. Din cele descrise până acum,în timpul nopţii omul nu vede decât partea exterioară, ca şi în cazul interiorului său. Ceea ce vedem noi ca fiind cerul plin de stele reprezintă un corp având la bază ceva spiritual. Când privim noaptea cerul înstelat vedem de fapt un edificiu minunat; dar el nu constituie altceva decât corpul fizic al spiritului cosmic, care se manifestă prin efectele sale. Şi de această dată se întâmplă că pentru conştienta umană obişnuită se trage un văl peste tot ceea ce s-ar putea vedea, dacă am pătrunde spiritual în spaţiu. Aşa cum în viaţa obişnuită suntem protejaţi pentru a nu ne privi sinea proprie, tot astfel suntem apăraţi de a nu privi spiritul care stă la baza lumii

exterioare: deasupra se aşterne ceea ce numim vălul lumii percepţiilor. De ce se întâmplă toate acestea?

Dacă omul ar vedea imediat cele spirituale, fără o pregătire şi maturizare prealabile, dobândite prin trăirea fenomenelor aferente naturii şi alături ele aceasta, el ar fi cuprins de un sentiment înfiorător de derută, întrucât fenomenele sunt atât de extraordinare, de grandioase, încât noţiunile însuşite de om în viaţa sa obişnuită nu ar fi suficiente pentru a-l face să suporte acest spectacol derutant. Dacă ar fi să vadă toate acestea fără o pregătire prealabilă, omul ar fi cuprins de un sentiment de spaimă tot mai puternic, încât practic ar încremeni de frică, simţindu-se purtat ca într-un labirint. Dar dacă sufletul său a fost pregătit dinainte prin acele noţiuni şi reprezentări care conduc în afara trăirilor obişnuite, el poate să cuteze a privi dincolo de lumea percepţiilor. Prin natura vieţii sale intelectuale de azi, nu mai este posibil ca omul să realizeze acele trăiri pe care le experimenta odinioară în misteriile nordice. Activitatea sa intelectuală nu-i mai permite să ajungă la acele intensificări ale sentimentului primăverii, al verii, toamnei şi iernii. Astăzi oamenii gândesc cu totul altfel decât odinioară. Pe atunci gândirea nu era atât de dotată, de educată, de sofisticată ca acum; o dată cu dezvoltarea intelectului său, omul şi-a pierdut capacitatea de a mai realiza asemenea trăiri. Dar există totuşi posibilitatea ca omul să treacă indirect prin aceste stări, ca şi când ar privi într-o oglindă. Ca atare, nu el direct va fi acela care trăieşte aceste senzaţii ale fenomenelor naturii înconjurătoare, ci le va vieţui prin descierile şi vizualizările făcute despre lumea spirituală.

De aceea în zilele noastre a fost posibil să fie aduse la cunoştinţa oamenilor asemenea descrieri, ca de exemplu cele cuprinse în lucrarea *Ştiinţa ocultă.* Acolo sunt prezentate bazele spirituale ale Universului, pe care şi le poate imagina doar cel care s-a pregătit în acest scop. O astfel de carte nu trebuie citită ca oricare alta, ci doar simţind în adâncul sufletului ceea ce stă scris acolo: atunci trăirile vor fi asemănătoare celor pe care le aveau vechii mistici nordici. Există acolo o desciere a uneia dintre cele mai vechi întruchipări a Pământului precum şi o deosebire de stil privind descrierea lui Saturn, a Soarelui, a Lunii. Dacă se lasă să acţioneze asupra sa ceea ce se spune despre Saturn, se

obţine ceva asemănător sentimentului de trăire a stării din anotimpul primăverii, iar în cazul descrierii Soarelui se ajunge la ceva corespunzător simţământului de euforie de care erau cuprinşi discipolii care chiuiau în noaptea de Sânziene. Descrierea Lunii corespunde atmosferei de toamnă, iar din descrierea făcută Pământului ne cuprinde o dispoziţie care corespunde perioadei Soarelui hibernal: ea trezeşte tristeţe, mâhnire profundă, depăşite de atmosfera din preajma Crăciunului. Sarcina perioadei în care trăim este de a trezi simţăminte pe calea gândurilor şi pe care le şi regăsim şi în cărţile ştiinţifice spirituale. Astăzi acest lucru este posibil întrucât omul a evoluat de la o viaţă dominată de simţire la una intelectuală. Şi fiindcă s-a ridicat la cote înalte ale gândirii, urmează ca, prin oglinda gândirii, sentimentele sale să fie din nou trezite, sentimente care odinioară se aprindeau chiar de la natură. Descrieri de genul celor conţinute în *Ştiinţa ocultă* trebuie puse în legătură cu atmosfera specifică fiecărui anotimp şi cu mersul Universului.

Ce stă la baza lucrărilor Ştiinţei spirituale? Deosebirea dintre cărţile Ştiinţei spirituale şi celelalte cărţi ale ştiinţelor concrete nu constă atât în faptul că ne sunt prezentate cu totul alte lucruri, ci deosebirea rezidă cu precădere în modul *cum* sunt prezentate acele lucruri. Cărţile trebuie să se refere la sarcina pe care o are contemporaneitatea, ca prin intermediul ideilor să trezească indirect aceste sentimente. Astăzi există posibilitatea de a ieşi din deruta în care ne aflăm.

La popoarele nordice primitive ale Europei a dăinuit multă vreme capacitatea de a simţi fenomenele naturii, în vreme ce grecii au ales o altă cale, aceea a dezvoltării intelectului. în mod profetic, poporul grec a arătat cum poate omul să iasă din labirintul fenomenelor cosmice. Grecii au netezit calea pentru ceea ce noi astăzi reuşim într-o mare măsură prin educaţie. Deşi nu ne-a rămas de la ei vreo carte de Ştiinţă spirituală care să trateze modul cum pot fi trezite în noi asemenea sentimente, ei ne-au oferit, prin cultura lor, posibilitatea de a prinde capătul unui fir care să facă să dispară orice derută sufletească. Lucrul acesta ni s-a transmis sub forma unei legende. Firul Ariadnei reprezintă cunoştinţele care o dată dobândite ne ajută să intrăm şi să ieşim în siguranţă în şi din lumea spirituală. Pentru lumea contemporană imaginea

firului Ariadnei nu reprezintă altceva decât însăşi cunoaşterea spirituală dată de Ştiinţa spirituală şi care se adresează raţiunii noastre; cunoaştere pe care trebuie să ne-o însuşim pentru a putea pătrunde în siguranţă în acest labirint. Vedem astfel că. de fapt, atunci când omul vrea să găsească spiritul în viaţa obişnuită. în lumea înconjurătoare, intră în contact cu un domeniu specific, propriu cercetătorului spiritual; dar în viaţa normală el pătrunde inconştient în acest domeniu, pe câtă vreme cercetătorul spiritual o face conştient. Omul pătrunde conştient numai dacă lasă să acţioneze asupra sa sentimentele provocate de însăşi natura, prin acea stare sufletească de trăire a atmosferei de primăvară, vară, toamnă şi iarnă, sau dacă face să acţioneze asupra sa reprezentări de genul celor pe care tocmai le-am descris. în acest chip, îşi va dezvolta treptat capa-citatea de a se apropia fără teamă de acea forţă spirituală care altminteri ar trebui să-1 umple de groază, şi care este pvlarele păzitor al pragului", postat în faţa marii lumi spirituale şi perceput doar de acei care se pregătesc într-un mod adecvaijjAstfel pregătiţi, păşind în macrocosmos, vom trece netemători pe lângă „Marele păzitor al pragului", lucru care ne arată totodată cât de neînsemnaţi suntem şi câte alte disponibilităţi şi însuşiri avem, pe care trebuie să le fructificăm în viitor."!

(Am arătat, aşadar, că omul cu o conştientă normală se află flancat de două frontiere, de două porţi. La una veghează „Micul păzitor al pragului", iar la cealaltă „Marele păzitor al pragului". Una din porţi duce spre interiorul omului,în spiritul microcosmosului, cealaltă poartă duce către spiritul macrocosmosuluf|Să fim mai expliciţi: din acelaşi macro-cosmos vin şi puterile spirituale care ne clădesc pe noi înşine. Dar de unde provine materialul pentru corpul nostru fizic şi cel eteric? Toate forţele care converg într-acolo, şi pe care le-am putea defini ca fiind pline de înţelepciune, ne înfruntă, fiind împrăştiate în întregul Univers, atunci când vrem să trecem pe lângă „Marele păzitor al pragului". Atunci ne lovim, ne confruntăm nu numai cu lipsa cunoştinţelor. Deşi cunoştinţele necesare pot fi dobândite, cu toate acestea nu putem spune că avem liber acces spre calea realităţilor spirituale. Trupul nu este compus din cunoştinţe, ci este clădit din forţe.ţjrecând pe lângă „Marele păzitor al pragului", ajungem într-o lume a acţiunilor şi forţelor necunoscute.

Omul nu cunoaşte nimic despre acestea, întrucât asupra lor se aşterne vălul lumii senzoriale. Dar aceste forţe se află în noi: corpul nostru fizic şi cel eteric sunt alcătuite din aceste forţe3Aceste interacţiuni, întregul joc de ansamblu dintre ceea ce există în interiorul şi exteriorul nostru, între macrocosmos şi microcosmos se află şi în acel labirint derutant. Dar va trebui să descriem viaţa însufleţită, cea autentică.

Mâine vom încerca să ne formăm o primă imagine asupra a ceea ce nu poate omul să perceapă, dar i se prezintă ca un efect, dacă reuşeşte să pătrundă prin cele două porţi, atunci când trece pe lângă Micul şi Marele păzitor al pragului.

IV

TRĂIRILE OMULUI ÎN MOMENTUL TRECERII CONŞTIENTE PE LÂNGĂ „MICUL PĂZITOR AL PRAGULUI"

Ieri ne-am referit la cele două hotare în limitele cărora se află fi cat omul şi conştienta sa normală, iar azi vom încerca să inteipretăm un fel anume domeniile aflate dincolo de aceste hotare între care se • fl" omul si pe care va reuşi să le depăşească în situaţia în care, urmând Hoţiile date şi pe care le vom mai da în continuare, îşi va desăvârşi lutia sufletului său trecând prin una sau prin cealaltă poartă pe lângă »" ne care i~am numit Micul şi Marele păzitor al pragului.

Astăzi ne propunem în primul rând să încercăm a înţelege care sunt "irile omului câfld,ţjecând de „Micul păzitor al pragului", coboară nsHent în sinea proprie, omenească.ţŞtim că această coborâre se repetă zilnic în viaţa noastră pământeană, de fiecare dată când ne trezinpAm subliniat deja faptul că în momentul trezirii nu există posibilitatea de a 0 privire şi de a sonda cum se trăieşte în sinea proprie. Dacă se loreste asa ceva este necesar să ne postăm în faţa sufletului propriu, lucru ne care l-am explicat succint în prelegerile publice anterioare*, dar le această dată dorim să discutăm mai exact despre ce anume ne va lipsi. Iaca nu vom reuşi să ne postăm măcar o dată în faţa sunetului. Totul , „n;n(ie de viitoarea evoluţie umană. Ştim că în decursul vieţii sale omul evoluează treaptă cu treaptă. Pe parcursul întregii sale vieţi, care se

* Veii „Esenţa morţii şi enigma soartei omului (cu dezbaterea unor probleme . •. c)e viată)", Viena, 17 martie 1910; „Circuitul omului în lumea percepţiilor, - 1 ea sufletească şi în lumea spiritului", 19 martie. (Nota editorului elveţian.)

desfăşoară între naştere şi moarte, omul înregistrează o evoluţie care îl conduce de la stadiul incipient, cu forţe slabe, spre o dezvoltare continuă a capacităţilor, talentelor şi forţelor sale. Cum se petrece această dezvoltare în viaţa obişnuită? în acest proces somnul şi trezirea joacă un rol esenţial. Dacă vom analiza trăirile omului în tinereţea sa şi dorinţa de a-şi însuşi cunoştinţe noi,învăţând zi de zi,cunoştinţe care se transformă în însuşiri, în aptitudini, atunci trebuie să ne îndreptăm privirea spre starea de somn, care numai ea face posibil ca aceste trăiri să se transforme în capacităţi,în forţe noi. în fiecare seară, la culcare, luăm ceva în sufletul nostru din viaţa cotidiană, şi ceea ce luăm cu noi devine apoi un rod al trăirilor noastre, pe care îl remodelăm. îl transformăm în timpul somnului, consolidându-ne aptitudinile şi forţele. Să luăm un exemplu ilustrativ: ce efort deosebit depunem în copilăria noastră, zi de zi, pentru a învăţa să scriem! Toate acele eforturi trecute nu le mai conştientizăm acum, când punem mâna pe creion. Ele s-au transformat într-o deprindere, în capacitatea noastră de a scrie. Toate acele eforturi zilnice, transformate în deprinderea de a scrie, se găsesc,în principiu, în sufletul nostru, dar pot acţiona chiar şi în absenţa noastră, ca să spunem aşa.

Putem, aşadar, trage concluzia că în sufletul nostru există ceva care este mai presus de conştienta noastră şi pe care dacă am putea să-1 schimbăm prin propriile noastre forţe ar fi foarte frumos. în timpul somnului intră în acţiune nişte forţe superioare, maturizând sufletul. în noi lucrează o entitate mult mai profundă, care contribuie la continua noastră evoluţie; la culcare ea recepţionează trăirile din timpul zilei, le prelucrează, punându-ni-le ulterior la dispoziţie sub formă de aptitudini. Dar clin somn aducem cu mult mai mult decât am dus prin trăirile noastre conştiente, care se transformă în somn. Prin participarea noastră la evenimentele care se desfăşoară în jurul nostru în timpul zilei consumăm energie. Seara simţim că aceste forţe sunt ca şi consumate, dar le refacem dormind; o întreagă sumă de alte forţe se revarsă asupra noastră în timpul nopţii, lucru pe care îl observăm abia dimineaţa. în timpul somnului primim cu totul alte forţe decât cele pe care le câştigăm în timpul zilei. în acest mod evoluăm treaptă cu treaptă. Ştim, pe de altă parte, de asemenea, că această evoluţie are o anumită limită. La fiecare trezire,

dimineaţa,întâlnim acelaşi corp fizic şi eteric şi mai ştim că, în principiu, nu prea suntem în stare să transformăm prin forţe proprii aceste două corpuri şi să le dăm o configuraţie mai bună. Cine cunoaşte viaţa ştie că există posibilitatea de a se acţiona până la nivelul corpului fizic, transformându-1,într-o oarecare măsură. Dacă observăm un om care timp de zece ani s-a consacrat cunoaşterii aprofundate şi nu a rămas doar la stadiul teoretic, ci a pătruns în viaţa sufletească, ne putem face, după această perioadă de zece ani, o impresie asupra prefacerilor sale interioare comparând înfăţişarea sa prezentă cu un portret anterior şi vom vedea cum au lucrat cunoştinţele dobândite asupra trăsăturilor chipului său; ceea ce s-a dezvoltat în suflet se reflectă în mod plastic şi asupra aspectului exterior. Dar această evoluţie exterioară este implicită numai în limite restrânse, deoarece în fiecare dimineaţă ne reîntâlnim, în fond, cu acelaşi corp fizic şi eteric, cu aceeaşi construcţie trupească pe care am căpătat-o prin naştere. Dacă în privinţa sufletului nostru, a forţei sale intelectuale, spirituale şi volitive putem evolua relativ mult, reuşim foarte puţin să facem pentru a ne schimba, pentru a ne remodela corpul nostru fizic şi pe cel eteric. Pe parcursul întregii noastre vieţi,între naştere şi moarte, există forţe interioare care trebuie permanent stimulate, pentru a face ca viaţa să-şi urmeze cursul său.tn clipa morţii vedem ce se alege de corpul fizic când asupra sa încetează să mai lucreze corpul eteric. Forţele propriu-zise ale corpului fizic se impun din momentul morţii, acţionând distructiv, descompunându-1. Că acest lucru nu se petrece în timpul vieţii o datorăm corpului eteric, care este un luptător credincios şi se opune degradării corpului fizic, furnizându-i continuu forţe noi. Corpul eteric sau trupul vieţii primeşte tot ceea ce are nevoie de la nişte forţe interioare, mult mai profunde, din corpul astral, purtătorul plăcerii şi al neplăcerii, al bucuriei şi durerii, al dorinţei şi aversiunijjaşa încât el lucrează continuu asupra trupului exterior, clădind corespunzător corpul interior. Ceea ce este vizibil în exterior se menţine permanent prin intermediul forţelor interioare .(Aşa cum asupra corpului eteric lucrează corpul astral, tot astfel asupra celui fizic lucrează corpul eteric, lucru pe care ar urma să-1 vadă omul, dacă ar reuşi să coboare conştient, în

momentul trezirii, în corpul său fizic şi în cel eteric, de la care este însă deviat datorită impresiilor lumii exterioare. "7

Dar fiindcă omul poate să-şi educe în aşa fel sufletul încât în momentul trezirii să fie capabil să perceapă conştient coborârea în corpul său eteric şi în cel fizic, va afla cu această ocazie ce acţionează în timpul somnului asupra şinei sale. Mecanismele de comandă ale naturii umane le conştientizăm atunci când suntem capabili să ne cufundăm mistic în sinea noastră. Ce trebuie să facem când vrem să coborâm conştient în sinea noastră proprie? Trebuie să ne pregătim în aşa fel încât în momentul trezirii să nu ne conturbe impresiile exterioare, respectiv să evităm perceperea imediată a senzaţiilor exterioare. Trebuie să ne oferim posibilitatea unei alte stări de conştientă, de genul celei date de somn, şi să ne deprindem cu existenţa Universului, anihilând, contracarând toate impresiile exterioare. Dacă reuşim acest lucru, atunci ajungem în apropierea „Micului păzitor al pragului". Despre felul în care acesta se prezintă, vom vorbi imediat.

Ce percepem atunci când pătrundem pe una din porţile care duce spre sinea noastră? întâlnim ceva de care nu am avut nici un fel de idee mai înainte. Descrierea exterioară făcută de marea majoritate a compendiilor de teosofie corpului astral, celui fizic şi celui eteric, când sunt privite din interior, nu diferă de alte descrieri care fac referire la acest subiect; dar o cunoaştere adevărată este posibilă numai dacă timp îndelungat te apropii cu răbdare, din cele mai diferite unghiuri, de adevărurile existenţei. Vom încerca astăzi să pătrundem în aceste secrete dintr-un anumit unghi.

Omul nu are nevoie să vadă ceea ce acţionează din afară asupra sa, dar condus de intuiţie învaţă că ceea ce este denumit suflet, în mod obişnuit, este cu totul altceva, care nu corespunde reprezentării obişnuite făcute despre acesta. Omul mai învaţă să înţeleagă că de fapt sufletul său este mic în comparaţie cu ceva mai mare şi că toate atributele pe care le poate avea sufletul său sunt neînsemnate în comparaţie cu cele proprii sufletului mare cu care se simte asemănător. Şi iată ce mai învaţă omul atunci când coboară în corpul său fizic şi în cel eteric; că la trezire iese dintr-o realitate, dintr-o altă lume, dintr-o lume în care există ceva

esenţial, asemănător sufletului nostru, dar cu mult mai măreţ, mai impunător decât acesta. La trezire, atunci când trece de „Micul pǎzitor al pragului", sufletul omenesc se simte atât de mic.încât poate să-şi spună: Da,într-adevăr, sunt foarte mic şi dacă nu aş avea în mine decât ceea ce eu însumi mi-am dat nu m-aş fi strecurat în lumea spirituală şi dacă entităţile acestei lumi nu şi-ar fi exercitat forţele asupra mea, aş fi rămas perplex, complet derutat.ţŞufletul realizează acum că are nevoie de tot ceea ce se pompează asupra sa întreaga noapte; şi mai observă că ceea ce îl inundă este asemănător celor trei forţe fundamentale ale sale. Ele sunt: 1. *Voinţa,* care cumulează lot ceea ce este voliţional şi constituie una din forţele de bază ale sufletului, forţa care ne îndeamnă să vrem un lucru sau altul. *2. Simţirea,* care este forţa care face ca sufletul nostru să fie atras de ceva şi să respingă altceva. 3. *Gândirea,* care constituie capacitatea de a ne forma reprezentări asupra lucrurilor.*)

Aceste trei forţe fundamentale ale sufletului reprezintă, de fapt, lucrul cel mai valoros pe care îl putem educa pe parcursul vieţii noastre, între naştere şi moarte. Când ne educăm voinţa pentru a deveni tot mai puternică, devenim oameni în stare să abordăm viaţa cu cutezanţă. Dacă ne vom educa permanent sentimentele, vom deosebi cu mai mult discernământ ceea ce este just de ce este injust şi vom percepe nedreptatea cu durere. Dacă ne educăm gândirea, dobândim o înţelegere plină de înţelepciune a fenomenelor lumii în general.

"ţjmtreaga noastră viaţă trebuie să muncim pentru cizelarea acestor trei forţe fundamentale ale sufletuluuDar când ne trezim dimineaţa din acea stare pe care tocmai am descris-o, ne dăm seama că ceea ce ne putea dezvolta în viaţa noastră ca voinţă, simţire şi gândire reprezintă o bagatelă faţă de forţele gândirii, ale simţirii şi voinţei, care se propagă la nivelul lumii spirituale. Şi ne mai dăm seama că avem nevoie de ceea ce am absorbit în timpul nopţii în sufletul nostru, căci altfel nu ajungem prea departe numai cu ceea ce am asimilat conştient în timpul zilei pentru a ne dezvolta în continuare. Precum un dar venit din partea forţelor superioare universale ale voinţei, simţirii şi gândirii curge în şuvoi toată noaptea, ceea ce coboară cu noi în sinea noastră. Dacă acum suntem conştienţi că am absorbit din voinţa universală, din simţirea şi gândirea universală,

ne dăm seama apoi că de fapt nu ne-am însuşit singuri în viaţă aceste trei forţe fundamentale, că ele sunt ceva care ne inundă fără concursul nostru şi că aceste forţe fundamentale se transformă în sufletul nostru, căpătând o altă înfăţişare. Ca atare, vom realiza că ceea ce identificăm ca fiind o reprezentare palidă a voinţei din sufletul nostru, pe care o luăm într-o măsură infinit de mare din voinţa universală, se transformă năvalnic în ceea ce ne dă posibilitatea să fim fiinţe care se deplasează şi au un aparat locomotor. în noi se revarsă această capacitate pe care ne-o putem exterioriza, şi care iese în evidenţă atunci când urmărim un om care prestează o activitate fizică. Ceea ce luăm din voinţa universală se concretizează în mişcarea completă a picioarelor noastre. Pe scurt, rezultă că în noi există o forţă interioară care ne încarcă, pe care o simţim revărsându-se în noi. Acum devine pentru noi o realitate faptul că voinţa inundă Universul, pătrunzând şi în noi, şi că datorită ei suntem fiinţe mobile, cu independenţă de a ne deplasa, şi aceasta datorită faptului că dimineaţa se revarsă asupra noastră voinţa universală, pe care o consumăm în timpul zilei yn viaţa noastră obişnuită nu simţim această revărsare; dar o dată ajunşi la Păzitorul pragului simţim efectul voinţei microcosmosului asupra noastră, ne simţim ca şi când am fuziona cu voinţa universală, ne simţim uniţi cu ea, contopiţi, integraţi în voinţa generală! a Universului.

Ceea ce cunoaştem în viaţa noastră sufletească obişnuită ca fiind forţa simţirii am extras-o dintr-un rezervor nesecat de sentimente universale; ea ne învăluie din interior şi se transformă astfel, încât pentru cel ce a evoluat suficient de mult devine vizibilă în interior, ca şi când acest simţământ universal l-ar străbate, putând fi comparat cu lumea luminilor. în interior suntem transluminaţi; ceea ce ne inundă ca o înrâurire a simţirii universale este lumina interioară; ea nu este vizibilă din afară. Omul îşi dă seama în schimb că această lumină, de care are el nevoie pentru viaţa sa interioară, nu este nimic altceva decât o rezultantă a simţirii universale. Acum realizăm şi faptul că atunci când omul se consacră vieţii sale interioare trăieşte o cu totul altă experienţă în ceea ce priveşte sufletul propriu. El află ce devine sinea sa prin ceea ce îi vine din macrocosmos şi ce devine ea în urma acestui proces. Ce este corpul

astral se poate cu adevărat afla doar când se percepe revărsarea în sine a forţelor simţirii.

înţelegem ce sunt forţele gândirii prin faptul că ele acţionează în noi ca un regulator pentru ceea ce ni se revarsă ca forţă a mişcării şi ca lumină interioară. Se stabileşte un fel de echilibru care trebuie să existe între lumina interioară şi voinţă. Dacă nu s-ar crea un raport corect între nevoia de activitate şi lumina interioară, fiinţa fizică a omului nu ar fi alimentată într-un mod corespunzător; atunci omul ar fi pe cale să se prăpădească. Numai datorită acestui echilibru stabilit corect omul poate să-şi dezvolte forţele, încât acestea, bine dozate, să-1 slujească cum trebuie. Aceste trei forţe lucrează în somn asupra omului, influenţându-1, stimulându-1 pentru a duce la bun sfârşit ceea ce are de îndeplinit. Dacă avem în vedere acest lucru putem spune: In realitate, sufletul nostru este cât se poate de mic în comparaţie cu ceea ce există acolo, în marele Univers, în care ne-am aflat în timpul somnului, dar cu toate acestea este asemănător acestuia. în marele Univers se revarsă voinţa universală, simţirea universală şi gândirea universală, aşa cum în sufletul nostru se dezvoltă gândirea, simţirea şi voinţa. Apoi se mai trăieşte încă o experienţă, care rezultă nemijlocit. într-adevăr, dacă astăzi acest suflet al nostru este atât de mic în comparaţie cu sufletul mare al Universului, el poate ajunge ca acesta. Capacitatea sa este încă limitată, dar cândva sufletul nostru poate deveni mare şi puternic precum sufletul universal.

Aceasta este, pe de o parte, una dintre concluzii; de cealaltă parte se ştie cu precizie că ceea ce ne apare ca fiind macrocosmosul cel puternic a fost odinioară ca sufletul nostru; el s-a dezvoltat continuu, de la primele începuturi, până a ajuns la o asemenea mărime impresionantă, devenind sufletul puternic al Universului. Din cele două sentimente conţinute în el s-a pogorât asupra sufletului misticului ceva de genul unui fruct. încât ajunge să se întrebe: Ce s-ar fi întâmplat dacă acele entităţi care au creat toate cele câte se află în lume nu ar fi făcut nimic spre a evolua? Şi ele erau odinioară la fel de slabe ca sufletul nostru, iar astăzi au ajuns atât de puternice încât nu au nevoie să primească nimic, ci dimpotrivă sunt în stare numai să dea. Ce s-ar fi întâmplat cu noi. dacă ele nu s-ar fi dezvoltat? Nu am fi ajuns nimic. Fără ele nu am fi putut

exista nici noi. Un sentiment de infinită recunoştinţă ne cuprinde sufletul faţă de aceste entităţi uriaşe. Aceasta reprezintă realitatea pentru un mistic autentic. Acest comportament care îl face fericit pe mistic, înflăcărându-1, nu suferă comparaţie cu ceea ce înţelegem noi prin recunoştinţă în viaţa noastră obişnuită. Ceea ce înţelege lumea exterioară prin misticism este pură frazeologie, lăsând impresia că nu ştie absolut nimic despre acest sentiment măreţ al recunoştinţei. Doar misticul autentic cunoaşte acest sentiment al recunoştinţei atunci când singur îşi spune: Unde ai fi fost, dacă aceste esenţe nu ar fi existat acolo? Şi dacă nu ar fi făcut în aşa fel ca şi tu să urci spre înălţimi şi ca peste noapte să se reverse asupra ta aceste forţe de care are nevoie fiinţa ta?

Cine nu este pătruns în adâncul inimii sale de acest simţământ de mulţumire faţă de macrocosmos nu este un mistic autentic. Dar acestui sentiment i se mai alătură altul: Dacă astăzi ne aflăm abia la începutul începutului, aşa cum odinioară se găseau şi aceste entităţi, nu trebuie oare ca şi noi să lucrăm asupra noastră făcând absolut tot ceea ce ne stă în putere pentru a ne atinge scopul şi a ne depăşi gândirea îngustă, simţirea şi voinţa, în aşa fel încât să nu fie nevoie numai să luăm, ci să şi putem da? Pentru ca şi noi, la fel ca ele, să putem revărsa din preaplinul nostru, aşa cum ele se revarsă asupra noastră, atunci când plonjăm în macrocosmos. Acest sentiment constă într-o anumită obligaţie, o obligaţie enormă pentru automodelarea noastră, pentru evoluţia sufletului nostru. Concluzia este următoarea: Sfidăm această datorie, nefăcând totul pentru a ne dezvolta puterea propriului suflet până la acea înălţime care ni se manifestă ca arhetip, atunci când privim în mod conştient în macrocosmos. Dacă nu evoluăm şi ne împotrivim, contribuim, prin rezistenţa opusa, la stagnarea procesului de dezvoltare în continuare a acestor entităţi, participând nu la progresul lumii.ci lapieireaei.

Vom vedea că trăirile din suflet transformă într-un chip ciudat totalitatea dorinţelor, înclinaţiilor şi pasiunilor, în aşa fel încât ceea ce cunoaştem ca fiind/sentimentul recunoştinţei devine acum un sentiment al recunoştinţei neţărmurite faţă de macrocosmos şi ceea ce se percepea ca fiind datorie devine un sentiment incomensurabil al obligaţiei. Aceste două sentimente de care suntem animaţi atunci când trecem de Păzitorul

pragului ne ajută să putem cunoaşte corpul astral al omului cu adevărat, în autenticitatea sa"}Dacă aceste sentimente există ca atare în individul care îşi manifestă pregnant sentimentul recunoştinţei şi al obligaţiei faţă de devenirea Universului, fiind pătruns de ele, atunci i se deschide un ochi profetic, o facultate interioară de percepţie a unor zone la care în mod obişnuit nu are acces. Atunci în faţa sa va apărea înfăţişarea adevă-rată a propriului corp astral, pe care nu 1-a putut percepe până atunci, acel corp astral născut din macrocosmos. Dacă vrem să vedem şi să percepem cu o intensitate suficient de puternică faptul că spiritul se află la baza lumii sensibile, trebuie să trecem pe lângă Păzitorul pragului. Trebuie totodată să luăm în considerare şi reversul părţii pe care am descris-o ca fiind partea luminii.

Am văzut că voinţa universală ne stăbate ca o activitate, ca o acţiune de mişcare. simţirea universală ca o lumină, iar gândirea universală ca o forţă odornatoare. Fără ele nu am putea exista ca oameni.

Să comparăm acum ceea ce lucrează asupra noastră cu ceea ce reprezintă bunul nostru personal. Abia acum ne apare clar ce a dobândit în plus sufletul nostru,până în acel moment,în privinţa forţelor gândirii, ale simţirii şi ale voinţei, anume, ne apare clar cât de puţin am făcut pentru a ne spori intensitatea forţei gândirii şi profunzimea sentimentelor. Rezultă că tot ceea ce am făcut, spre a asimila şi a ne dezvolta intelectul, se rezumă doar la ceea ce provine din simţirea universală, care ne străbate ca o lumină, şi că ceea ce nu am făcut pentru instruirea noastră intelectuală se prezintă ca un sabot de frână. Cu cât neglijăm să contribuim la evoluţia propriilor noastre forţe ale gândirii, cu atât mai puţin se revarsă asupra noastră din simţirea universală. Dacă vrem să evoluăm, trebuie să ţinem seama de faptul că gândirea noastră trebuie să se afle într-un raport corespunzător cu ceea ce absorbim din simţirea universală. Cine doreşte să facă speculaţii pe această temă este uşor tentat să creadă că ceea ce acumulează inteligenţa umană s-ar rezuma doar la ceea ce se revarsă din gândirea universală. Aşa ar vorbi un simplu teoretician; ceea ce nu corespunde realităţii. în realitate, inteligenţa umană se acumulează din voinţa universală şi din simţirea universală, aşa cum le dobândim din somn. Cu cât inteligenţa este mai remarcabilă, cu atât mai mult

iluminează ceea ce ne-a dat simţirea universală. în această lumină a simţirii universale vedem năpustindu-se şi întunericul, tenebrele care opun rezistenţă, atunci când neglijăm să facem ceva pentru evoluţia inteligenţei noastre. Când, din comoditate, nu reflectăm asupra acestor lucruri şi neglijăm să ne educăm inteligenţa, situaţia se repercutează asupra luminii interioare, care are de suferit şi în care va năvăli obscuritatea. Atunci când din comoditate omul neglijează să-şi educe propria inteligenţă, ajunge în situaţia de a consuma din lumina sa interioară, lăsând-o în cele din urmă să cadă pradă întunericului.

Vedem spiritul la lucru, ţesând parcă lumea noastră interioară. Cineva ar putea spune: Pentru mine este cât se poate de neplăcut faptul că există această ciudată revărsare spirituală şi că se încearcă să i se atragă omului atenţia asupra ei. Nu a trăit omul destul de fericit între cele două limite ale Universului — între Micul şi Marele păzitor al pragului — fără să ştie nimic din toate acestea? Şi forţele spirituale şi-au văzut de treaba lor şi au vegheat asupra tuturor; ar fi mai bine să lăsăm lucrurile aşa cum au fost. Dacă am privi în interiorul nostru, am vedea cum se amestecă lumina cu întunericul. Până acum grija aceasta au avut-o forţele spirituale; dacă începem să facem noi operaţiunea aceasta, am putea strica ceva, aşa că mai bine să lăsăm lucrurile cum au fost. Mulţi oameni împărtăşesc această părere, spunând: Să lăsăm în seama zeilor ceea ce se întâmplă deasupra noastră. în principiu, aceasta nu constituie o observaţie deplasată, în sensul ca lucrurile să rămână aşa cum au fost. De fapt, şi până acum lucrurile se derulau astfel încât omul absorbea din marele Univers suficiente forţe, din care se alimentau şi esenţele superioare. Dar în această privinţă nu trebuie să rămânem la faza de abstractizare, ci să ne orientăm după realităţi. Aceste realităţi demonstrează că şi condiţiile spirituale fundamentale ale vieţii noastre cunosc schimbări de la o perioadă la alta. Acele forţe universale în voia cărora ne lăsăm în fiecare noapte au contat de la început pe fiinţa umană, au contat pe faptul că şi oamenii vor trimite spre înălţimi din lumina proprie. Aceste forţe nu reprezintă un rezervor nesecat de lumină, ci unul din care se revarsă din ce în ce tot mai puţine forţe, dacă din însăşi viaţa omenească nu ar începe să emane forţe noi, lumină nouă. spre simţirea şi

lumina universale. Această perioadă, în care este necesar ca oamenii să devină cu adevărat conştienţi că nu trebuie să se lase numai în seama acelor forţe universale care revarsă energiile asupra lor, ci că şi ei, la rândul lor, trebuie să colaboreze la devenirea lumii, este tocmai perioada pe care o traversăm noi acum. Este un ideal într-adevăr neobişnuit pe care şi-1 propun acum cercetătorii spirituali. Acest ideal diferă fundamental de idealul pe care şi l-au propus celelalte curente spirituale, care pur şi simplu se entuziasmează faţă de un ideal. Cei care vestesc Ştiinţa spirituală ca pe o misiune autentică nu sunt animaţi de un asemenea impuls, ci ei se bazează pe recunoaşterea faptului că anumite forţe care se găsesc în macrocosmos încep să se epuizeze, şi că noi mergem în întâmpinarea unui viitor în care aceste forţe ar lăsa să se scurgă prea puţin spre noi, dacă nu vom înţelege să colaborăm cu ele. Aceasta este perioada în care ne aflăm. De aceea cercetătorul spiritual trebuie să intervină în existenţă, spre a-i determina pe oameni ca, la rândul lor, să întregească ceea ce se consumă din aceste forţe care se revarsă spre noi. Ştiinţa spirituală nu şi-ar justifica existenţa dacă, cunoscând aceste realităţi, ar lăsa evoluţia umană la voia întâmplării. Dar ea vede totul în perspectivă şi, dacă nu ar exista un număr suficient de mare de oameni care depun eforturi în acest sens, rezultatul ar fi o secătuire drastică a acestor forţe spirituale, cu repercusiuni grave asupra oamenilor. Oamenii ar deveni neputincioşi. S-ar produce o pustiire a vieţii umane, o uscare, ca în cazul unui copac, care se lignifică, nemaifiind alimentat, şi în care nu mai circulă seva. Până acum speţa umană a primit acest ajutor din partea forţelor exterioare. Cei care trăiesc lipsiţi de aceste griji şi nu cunosc decât lumea senzaţiilor nu ştiu nimic despre prefacerile care au loc şi care se precipită; dintre acestea face parte şi epuizarea forţelor superioare, dar şi necesitatea imperioasă ca oamenii înşişi să producă asemenea forţe. Dacă evoluţia în continuare a omenirii ar fi lăsată pe seama oamenilor superficiali, atunci ar surveni pieirea umanităţii. Aici se atinge punctul culminant al evoluţiei şi de aceea Ştiinţa spirituală trebuie răspândită şi adusă la cunoştinţa tuturor, pentru ca oamenii să ia hotărârea decisivă, dacă vor sau nu să colaboreze la o astfel de lucrare.

Să ne îndreptăm acum privirea spirituală asupra a tot ceea ce există în sufletul nostru ca păcat prin omisiune, a tot ceea ce se dovedeşte a fi opoziţie faţă de acele forţe care de sus se revarsă asupra noastră. Toate păcatele prin omisiune ale gândirii se infiltrează în lumină ca nişte tenebre. Păcatele prin omisiune care afectează simţirea fac să slăbească capacitatea noastră de mişcare. Aceste păcate, acţionând asupra voinţei, înfrânează activitatea ordonatoare a gândirii universale. Ceea ce face să se dezvolte forţe din voinţa universală, ceea ce dezvoltă lumină din simţirea universală şi ordine din gândirea universală va fi perturbat de păcatul prin omisiune al simţirii, gândirii şi voinţei. Rezultă cât se poate de clar ce forţe lucrează în noi, ce forţă rezultă din voinţa universală, ce lumină rezultă din simţirea universală şi ce ordine şi armonie rezultă din gândirea universală: toate la un loc arată ceea ce suntem noi, de fapt, prin neputinţa noastră, şi anume suntem exact ceea ce am reuşit să facem din noi înşine. Aşa ajungem la autocunoaştere, la imaginea corectă asupra propriei persoane: ne aflăm ca în faţa unui tablou luminat, în care o pată întunecoasă reprezintă ceea ce am ajuns datorită păcatelor noastre prin omisiune, ceea ce avem de îndreptat, de echilibrat. Ceea ce nu am ajuns se prezintă clar sufletului nostru în trei direcţii. Mai întâi se arată piedicile pe care le punem devenirii universale prin ceea ce am omis în legătură cu voinţa noastră, apoi în legătură cu gândirea noastră şi în cele din urmă în raport cu simţirea noastră. în aceste trei direcţii iradiază imperfecţiunea fiinţei noastre. Fiecare în parte ne spune ceva precis. Mai întâi faptul că blocându-se voinţa proprie facem ca acest lucru să se repercuteze asupra a ceea ce ne vine de la forţele universale; blocajul acţionează şi asupra a ceea ce am neglijat prin voinţa proprie. Ar trebui să ne spunem: Prin tot ceea ce am omis, ne-am legat de forţele distrugătoare ale Pământului, de tot ceea ce împinge Pământul pe calea pieirii sale. în privinţa păcatelor prin omisiune ale gândirii trebuie să ne spunem: Datorită acestor păcate nu vom avea posibilitatea de a stabili armonia dintre voinţa şi simţirea noastră. Iar în ceea ce priveşte păcatul prin omisiune al simţirii să ne spunem: Devenirea lumii va trece peste noi, ca şi când noi am fi de faţă. Nu am făcut nimic şi de aceea ni se va lua înapoi şi ceea ce ne-a dat devenirea lumii.

Ne vom vedea astfel deposedaţi de toate forţele care ne leagă de acest Pământ şi vom vedea cum devenirea lumii va avea loc fără noi. întrucât nu am contribuit cu nimic la acest proces. Vom simţi forţele care ne leagă de Pământ trecând peste noi şi distrugând fiinţa noastră reală, deoarece am păstrat în sufletul nostru doar forţe distrugătoare. în aceste momente teribile vom percepe păcatele prin omisiune ca pe un element distrugător al propriei noastre deveniri sufleteşti.

Numai un singur lucru poate să contribuie la contracararea acestei distrugeri, numai un singur lucru poate să ne aducă în stare ca în aceste momente teribile să biruim, şi anume să facem prin jurământ promi-siunea de a nu mai neglija nimic în viitor. Am atins astfel câteva puncte de susţinere care sunt suficient de clare. în momentul trecerii pe lângă „Micul păzitor al pragului" ele ne spun: Aceste forţe te trag în jos, deci trebuie să lucrezi asupra voinţei tale. Ele vor să treacă peste tine, deci trebuie să acţionezi asupra gândirii şi simţirii tale. Putem fi recunoscători acestei imagini îngrozitoare, întrucât ea ne-a trezit la realitate şi a făcut posibilă prestarea acestui legământ, acestei promisiuni.

Dacă apreciem „sentimentul recunoştinţei" şi „sentimentul obligaţiei" ca fiind necesare, atunci trebuie să mai amintim şi de „făgăduiala mistică". Fiecare îşi ia un angajament în faţa propriilor sale slăbiciuni, minusuri: de a lucra pe viitor cât mai mult posibil asupra propriului suflet, pentru a-1 face mai bun, tocmai fiindcă a fost neglijat ceva. Prin acest angajament viaţa capătă un nou conţinut, care corespunde în primul rând adevăratei autocunoaşteri, unei autocunoaşteri active, aşa încât omul să nu mai mocnească în sine, ci să lucreze asupra sinelui său. Această trăire se poate prezenta în două feluri. Atâta timp cât o bănuim că există doar ne gândim la ea, înseamnă că ceva ne lipseşte, că ceva încă ne încorsetează şi avem motive să credem că devenirea lumii va trece peste noi. în acest caz s-a vieţuit numai în corpul astral. Dar^ând trăim permanent cu sentimentul recunoştinţei şi al obligaţiei, atunci această trăire se transformă în final într-o viziune cu totul precisă, devenind o trăire interioară, o adevărată forţă. Ea apare .datorită faptului că trăirea astrală se oglindeşte în corpul eteric, iar aceasta ne-o reflectajAcum vom avea de fapt în faţa noastră propria noastră copie, care apare ca într-un

fundal. în fundal ni se arată ce lucrează aceste forţe ale luminii şi acţiunii sub învelişul nostru trupesc. Din fundal iese în evidenţă ceea ce am reuşit să facem din noi înşine, ceea ce am realizat. Aşa cum în realitatea înconjurătoare suntem confruntaţi cu animalele, plantele, mineralele, tot astfel ne confruntăm şi cu sinea proprie într-un mod real. înainte, privirea noastră era abătută spre lumea înconjurătoare înainte de a ne afunda în noi înşine. Senzaţiile din lumea înconjurătoare se revarsă în noi fiindcă nu aveam voie să vedem, ceea ce trebuie să vedem acum, când ne-am hotărât să contribuim la progresul omenirii.

Interiorul nostru se prezintă ca şi cum ar fi zugrăvit pe acest fundal. Ni se prezintă cu precizie un tablou în care ni se arată tot ce ne leagă de Pământ, tot ceea ce ne leagă de trecut, sub forma unui taur sluţit, care ne trage în jos. Tot ceea ce are legătură cu păcatul prin omisiune al simţirii se prezintă distorsionat şi are imaginea unui leu schimonosit. Tot ceea ce ne este imputabil datorită păcatului prin omisiune al gândirii ni se înfăţişează sub forma unui vultur deformat. Aceste trei imagini se amestecă cu propria noastră imagine deformată, pentru a vedea ceea ce mai avem de îndreptat pentru a ajunge la devenirea noastră corespunzătoare. Trei caricaturi şi propria noastră caricatură. Raportul în care se află cele trei imagini una faţă de cealaltă constituie dimensiunea a ceea ce mai avem încă de lucrat asupra noastră. AşadarJ^tunci când trecem pe lângă „Micul păzitor al pragului" avem reprezentarea adevărată a propriei persoane, căci avem în faţa noastră ceea ce am devenit; este vorba de o autoobservare^dimensiune stimulatoare pentru întreaga noastră viaţă. Dar de această trezire te poţi îngrozi, crezând că ceea ce vezi nu există. Există oameni care închid ochii atunci când cade o cără-midă, în loc să se ferească. Aceşti oameni nu vor să vadă; dar faptul că omul refuză imaginea nu schimbă cu nimic situaţia. Singurul sprijin în această privinţă îl constituie acceptarea propriei persoane. în caz contrar păzitorul pragului îl va distruge pe individ; îi va distruge sufletul. Până acum puterile universale şi forţele lor au fost suficiente spre a împiedica schimonosirea, deformarea forţelor sufletul ui, dar în viitor ele nu vor mai fi suficiente pentru a face faţă. Noi înşine vom deveni Păzitorii pragului, noi înşine vom fi aceia care ne vom împiedica să pătrundem în sinea

proprie. Va trebui să lucrăm asupra noastră spre beneficiul propriu. Doar această cunoaştere face posibil ca în viitor umanitatea să nu fie distrusă, să nu îi secătuiască puterile, să nu devină din ce în ce mai neputincioasă, ci să-şi îndeplinească misiunea.

Am ajuns astfel în regiunea pe care am putea-o numi regiunea în care se desfăşoară viaţa propriilor noastre senzaţii, cu care ne acomodăm în momentul trezirii. In viaţa obişnuită nu suntem conştienţi de ea, întrucât ne aflăm continuu sub influenţa copleşitoare a impresiilor lumii înconjurătoare. Dacă în momentul trezirii nu lăsăm să ne inunde impresiile exterioare, atunci obţinem, percepem acest fenomen. Am caracterizat astfel o parte a fiinţei noastre, şi anume corpul senzaţiei. Am ajuns la limita în care corpul senzaţiei se loveşte de corpul eteric. Imaginea oferită ne arată exact aşa cum suntem. înfăţişarea deformată pe care o vedem este doar o imagine şi orice discuţie privind irealitatea imaginii din oglindă nu are nici un rost. Dacă omul vrea să ştie cum arată, o discuţie pe această temă nu are rost. Desigur, este vorba doar de o reproducere, o imagine în oglindă în corpul eteric, dar care ne ajută să ne autocunoaştem, şi tocmai în aceasta constă valoarea sa. Eroarea ar începe abia în momentul în care clarvăzătorul ar crede cumva că aceasta este o altă fiinţă, o altă realitate, dacă nu ar şti că ea îl reprezintă, că este o *imagine* care îi prezintă sinea proprie. Dacă clarvăzătorul crede cumva că spre el vine un taur adevărat,o fiinţă cu patru capete, ar fi şi el asemeni acelui individ căruia nu-i place propriul său nas şi când şi-1 vede în oglindă se repede şi sare la bătaie. Lucrurile nu trebuie privite decât aşa cum sunt ele cu adevărat. Sincer vorbind, acela care nu înţelege corect imaginea din oglindă este un om căzut pradă halucinaţiilor. îndată ce imaginea din oglindă este privită ca fiind ceva în spaţiu şi nu ca ceea ce este ea de fapt, se cade în mrejele halucinaţiei. în aceasta rezidă importanţa faptului de a ajunge până la momentul când începem să vedem că există posibilitatea logică de a înţelege lucrurile la justa lor valoare. Nu trebuie să încercăm a privi în această lume înainte de a ne pregăti. Nu trebuie să ajungă clarvăzător cel care ar putea confunda imaginiile reflectate ale sufletului cu entităţi spirituale. Se pune, de asemenea, un mare accent pe faptul ca nimeni să nu pătrundă în această lume, dacă nu

are în primul rând o gândire sănătoasă şi rezonabilă, aşa încât să poată evalua tot ceea ce vede într-un mod corespunzător. Nu este vorba numai de a vedea, ci mai cu seamă de a evalua ceea ce vede. Vom ajunge să vorbim şi despre entităţi care se află într-adevăr în afara noastră, dar lucrurile abordate astăzi sunt doar imagini reflectate ale şinei noastre. Lumea noastră lăuntrică ne apare ca o lume exterioară. Este concluzia rezultată din autocunoaşterea propriei persoane. îndată ce omul coboară în propria sa lume interioară va trăi imaginile din ea. Ar constitui o halucinaţie dacă ceea ce ne oglindeşte lumea interioară ar fi privit ca fiind o realitate.

Astăzi am ajuns până la dimensionarea curentului care se postează în simţurile noastre în momentul trezirii. Tot astăzi am evocat şi trăirile misticului în acest moment, arătând că el îşi abate atenţia de la impresia lumii exterioare şi coboară în sinea proprie.

V

LĂCAŞURILE MISTERELOR EGIPTENE ALE LUI OSIRIS ŞI ISIS

Astăzi ne aflăm în faţa unei sarcini grele. Stimata asistenţă este rugată să accepte exigenţele mari pe care ni le propunem, dacă voi afirma că în următoarele zile vom câştiga teren, în sensul că vom simţi pământ sigur sub picioarele noastre. Şi fiindcă în Ştiinţa spirituală nu se doreşte să se rămână doar în sfera abstracţiunilor, trebuie uneori să fie acceptate şi comunicări care aparţin regiunilor superioare ale cunoaşterii spirituale. în privinţa expunerii de azi am mai putea adăuga că nu este nicidecum vorba despre cine ştie ce deducţii sau concluzii teoretice, ci despre lucruri de care am fost mereu conştienţi. Va fi vorba, aşadar, despre transmiterea de cunoştinţe unor anumiţi oameni.

In prelegerea de ieri am văzut că omul se poate orienta în ceea ce numim interiorul corpului său astral, dacă la trezire reuşeşte să coboare conştient în acesta, şi ne-am format totodată şi o idee despre ceea ce înseamnă să treci pe lângă „Micul păzitor al pragului". Ceea ce am relatat ieri este o situaţie ipotetică, întrucât în viaţa normală acest moment nu survine, de fapt, niciodată, nu se ajunge ca omul să poată pătrunde conştient în sinea sa în momentul trezirii sale. Printr-o adâncire mistică el poate cel mult să se pregătească pentru a pătrunde conştient în învelişul corpului său exterior. Pentru o conştientă normală, momentele în care omul, prin conexiunile existente în întrupările sale anterioare, ajunge să aibă o trezire conştientă sunt cu totul sporadice. Ele pot însă surveni şi au loc câteodată. Aceşti oameni se trezesc cu un anume

sentiment de deprimare, cu o apăsare sufletească. Această stare de deprimare se datorează faptului că omul interior, care s-a simţit liber, răspândit în întregul macrocosmos. trebuie să se reîntoarcă în celula în care este sechestrat trupul său. Dar mai poate apărea şi un alt sentiment. In momentul trezirii sale.când intervin astfel de stări neobişnuite,omul se simte mult mai bine decât în timpul zilei. El simte că există în el ceva, pe care l-ar putea numi omul său mai bun. Acest lucru se datorează faptului că în momentul trezirii rămâne cu un simţământ că dormind el a primit ceva din lumile care sunt mai presus decât lumea senzaţiilor. Sunt stări care pot surveni şi care reprezintă în viaţa normală o confirmare a celor spuse. In totalitatea lor, stările relatate sunt trăite doar de misticii autentici.

Se pune problema dacă se poate merge şi mai departe. Căci trăirile de genul celor ilustrate reprezintă partea interioară a corpului astral, a părţii spirituale a omului. Se poate coborî oare şi mai adânc în zonele mai puţin spirituale ale naturii umane, care în viaţa obişnuită par a fi de esenţă mai puţin spirituală? Substratul lor este totuşi spiritual, întrucât el se află la baza lumii materiale. întrebarea care se pune este aceea dacă se poate coborî până în corpul fizic. Dacă între aceste două corpuri mai există şi altceva. Intre ele se află corpul eteric, aşa încât dacă am pătrunde până acolo am întâlni corpul nostru eteric şi poate câteva urme ale corpului noastru fizic,pe care de altfel nu îl vedem decât din exterior şi pe care, printr-o asemenea pătrundere conştientă,]-am putea identifica cu acesta, în general nu se recomandă să se facă un pas mai departe în ceea ce priveşte cufundarea mistică, existând reale pericole, aşa cum am precizat şi în conferinţa de ieri. Oamenii pot face acest experiment numai cu foarte multe precauţii şi abia după ce şi-au însuşit cunoştinţele conţinute în lucrările *Cum se dobândesc cunoştinţele despre lumile superioare?şi Ştiinţa ocultă,* în măsura în care se pot ajuta şi singuri. Dar a păşi mai departe pe această cale spre sinea umană este o întreprindere nu lipsită de riscuri şi disponibilitatea cu care omul contemporan îşi dobândeşte cunoştinţele sale spirituale face acest lucru aproape imposibil. De aceea astăzi se alege o altă cale a cunoaşterii. Drumul pe care se mergea pentru a pătrunde mai adânc în sinea proprie fără teama existenţei unor pericole

nu mai este unul pe care să se meargă în mod normal. Viaţa noastră spirituală de astăzi este astfel proiectată încât omul este subordonat numai într-o mică măsură altor factori, el păşind nestingherit, într-o libertate deplină, pe drumul cunoaşterii. Vom vedea că există un asemenea drum către lumile spirituale care ţine seama de această posibilitate. Este *drumul cunoaşterii rosicruciene.* Acesta este un drum de dală recentă. El nu există în misteriile Evului Mediu, când omul era iniţiat în secretele cele mai tainice. Pe atunci existau unele misterii care îl conduceau pe om în sinea sa, până la „Micul păzitor al pragului", şi altele, prin extaz, îl conduceau afară, în macrocosmos. Acestea erau drumurile alese cu predilecţie în timpurile străvechi. Drumul prin care se realiza pătrunderea în propria sine era cel mai practicat în lăcaşurile iniţiatice, care purtau numele de *lăcaşurile misteriilor egiptene ale lui Osiris şi his.* Pentru a ilustra trăirile omului prin pătrunderea în propria viaţă interioară, ne vom servi azi de experienţele discipolilor lui Osiris şiIsis.

Astăzi vom urmări acelaşi scop, mergând pe o altă cale. Ceea ce în Egipt era o necesitate, astăzi nu mai este posibil de realizat. Acolo era necesar ca din momentul în care omul coboară în sinea proprie, sau chiar şi mai înainte, să nu mai înainteze de unul singur, bazându-se pe cunoş-tinţele proprii,ci să se încredinţeze unui *guru,* unui mare iniţiat. De unul singur, solitar, drumul era prea periculos. De regulă, lucrurile se petreceau astfel încât chiar şi primii paşi pe calea trăirii mistice, descrişi ieri, erau făcuţi tot sub îndrumarea unui instructor, a unei călăuze.

Ce scop urmărea de fapt îndrumarea dată de către un iniţiat? Când dimineaţa ne afundăm în corporalitatea noastră, sufletul este întâmpinat de trei forţe,cunoscute sub denumirea de puterea lui Venus, puterea lui Mercur şi puterea Lunii. De ceea ce se înţelege în general prin puterea lui Venus poate vorbi doar acela care a pătruns în sinea proprie. El se poate lăsa în seama puterii lui Venus numai prin automodelare. dacă dobândeşte o anume smerenie şi devine altruist, ajungând la o totală dezinteresare lăuntrică. înainte de a porni pe calea care duce în sinea proprie, individul trebuie să-şi reprime instinctul amorului propriu şi să devină un altruist convins. El trebuie să se automodeleze,pentru a deveni

o fiinţă care simte dragoste şi compasiune nu numai faţă de semenii săi. ci şi faţă de toate fiinţele. Abia atunci când efectuează această submersiune în mod conştient, va putea eventual să se lase în seama acestei forţe pe care am numit-o puterea lui Venus. în schimb, ar fi extrem de periculos dacă omul, de unul singur, s-ar lăsa în grija puterii lui Mercur. De aceea în iniţierea antică egipteană individul era condus de un mare iniţiat care, datorită trăirilor sale anterioare, putea fi călăuza sa şi care într-un mod cu totul conştient manipula această putere a lui Mercur. Un înalt preot al lui Hermes sau al lui Mercur îl conducea pe discipol în sinea proprie. Oricum această tentativă presupunea o supunere oarbă faţă de condiţiile pe care iniţiatul le punea discipolului său. O asemenea dependenţă liber-consimţită şi căreia discipolul de odinioară i se supunea fără şovăială ar trebui acceptată şi de omul contemporan. Discipolul trebuia să accepte să-şi reprime cu desăvârşire Eul propriu, să nu mai dispună de impulsurile Eului şi să execute cu stricteţe numai comenzile preotului lui Hermes. El trebuia să-şi urmeze învăţătorul nu numai în ceea ce priveşte acţiunile sale exterioare, şi să se încredinţeze acestuia până în adâncul gândurilor şi a lumii sentimentelor sale, pentru a se crea certitudinea pătrunderii fără nici un risc în lumea sa interioară. în acest fel individul ajunge să cunoască un strat mai profund al şinei proprii.

Acum vom cunoaşte câte ceva din trăirile aferente corpului eteric, pe care le avea discipolul călăuzit de ghidul său. Pentru abandonarea propriului Eu, discipolul era determinat să vadă cu ochiul spiritual al învăţătorului său, respectiv să se vadă cu ochii acestuia, să gândească cu gândurile acestuia, el devenind un fel de obiect de studiu exterior, în acest fel era condus spre unele trăiri dintre cele mai ciudate. Erau unele trăiri în timpul cărora avea sentimentul că viaţa este dată înapoi şi că întreaga sa fiinţă — pe care o vedea acum cu ochiul spiritual al învăţătorului — se lărgeşte, creşte, având în acelaşi timp sentimentul că ar fi preexistat în nişte vremuri anterioare vieţii sale actuale, totul derulându-se ca o incursiune în timp. Avea sentimentul că se întoarce treptat înapoi în timp. cu mulţi ani în urmă, o perioadă de timp care reprezintă mai mulţi ani decât viaţa sa dintre naştere şi moarte. în timpul

trăirii acestor evenimente cu ochii duhovnicului său. se vedea mai întâi pe sine şi apoi. mai departe, la cumpăna dintre ani, vedea multe generaţii despre care avea sentimentul că sunt străbunii săi. Pentru scurt timp avea sentimentul că trece în revistă seria acestor străbuni, dar nu ca şi când s-ar identifica cu ei, ci ca şi când ar pluti deasupra lor, până la un anumit punct, până la unul dintre străbunii săi; după care această viziune dispărea. Apoi vedea pământeni, la care, într-un fel, se raporta şi existenţa sa.

Apoi iniţiatul explica discipolului semnificaţia viziunilor sale. Acesta văzuse următoarele: Când prin naştere păşim în existenţă aducem cu noi nu numai particularităţile din viaţa anterioară, ci şi tot ceea ce se poate cuprinde sub denumirea de trăsături moştenite. Ne naştem într-o familie, în cadrul unui popor şi purtăm cu noi crâmpeie din moştenirea şirului noştri de străbuni. Acestea nu ţin de ultima întrupare, ci le moştenim de la o generaţie la alta. Ce face ca omul cu fiinţa sa interioară cea mai intimă să se încarneze într-o anumită familie, într-un popor, într-o anumită rasă, ca el să dobândească anumite trăsături? Acest lucru nu s-ar realiza niciodată dacă omul nu s-ar afla într-o anumită relaţie cu aceste trăsături moştenite. în realitate, încă înainte de a se naşte, omul se află în legătură cu aceste trăsături. Dacă luăm ca exemplu un om anume şi urcăm scara genealogiei spre ascendenţii săi, la tatăl său, la bunicul şi străbunicul său, pe care să-i putem urmări din interior, atunci am putea vedea trăsăturile moştenite de Ia un număr de generaţii, până Ia una anume. Apoi aceste trăsături moştenite se pierd. Spre final, ca să spunem aşa, ele se evaporă, devin din ce în ce mai estompate, ca în cele din urmă să dispară cu desăvârşire.

Aşa cum vedem dispărând trăsăturile moştenite, tot astfel, luând ca exemplu un individ anume, putem observa că trăsăturile sale sunt asemănătoare cu cele ale tatălui său, mai puţin asemănătoare cu ale bunicului şi cel mai puţin asemănătoare cu ale străbunicului ş.a.m.d. Duhovnicul 1-a călăuzit pe discipolul său până la acel străbun care mai păstrează încă trăsăturile pe care puterea moştenirii le-a adus până la el. I s-a arătat că omul are anumite legături cu trăsăturile sale moştenite. El a intrat în legătură, într-un chip spiritual, cu acel străbun de la care

mai păstrează încă o anumită trăsătură. I s-a arătat că omul şi-a pregătit cu mult timp înainte ceea ce în final reprezintă trăsăturile sale moştenite. El nu doar le moşteneşte. ci, într-un sens anume, le şi dă înaintaşilor săi, le inoculează acestora din lumea spirituală. El lucrează timp de generaţii de-a rândul, până când, în cele din urmă, se poate naşte acel corp fizic care să le înglobeze şi de care să se simtă cuprins, învelit. în lumea spirituală noi înşine am lucrat la corpurile fizice ale străbunilor noştri, pentru a aduna treptat trăsăturile pe care în cele din urmă, în momentul naşterii, le dobândim ca trăsături moştenite.

Pătrunzând în corpul său eteric, omul vede că acesta are o istorie îndelungată. Când la naştere omul intră în existenţă, el îşi are deja pregătit corpul său eteric cu mult înainte. A început să lucreze la corpul său eteric încă de când venise pe lume cel mai îndepărtat dintre străbunii de la care mai păstrează unele trăsături. Când în lucrarea *Teosofia* se precizează că omul se compune din corp fizic, corp eteric şi corp astral etc. s-au dat numai câteva indicaţii. Amănunte în legătură cu acest subiect se pot afla numai dacă împărtăşim din experienţele celor care ei înşişi au pătruns conştient prin aceste văluri. în acest fel omul învaţă să pătrundă în acele regiuni pe care le-a străbătut înainte de a fi intrat în existenţa sa fizică. El face cunoştinţă cu un segment al vieţii sale dinainte de naştere, un segment care se întinde secole de-a rândul, căci despre secole este'vorba. până în momentul când,între ultima moarte şi naştere, începe să-si formeze prototipul corpului sau eteric. încă de pe atunci i-a fost inoculat omului în sânge primul germene al trăsăturilor sale particulare, pe care şi le va contura tot mai accentuat, până când corpul eteric este în măsură să poată prelua aceste trăsături o dată cu naşterea sa. Ceea ce se moşteneşte este o recompunere a tot ceea ce singuri am făcut mai înainte în lumea spirituală. De aceea tot ceea ce s-a acumulat în sine si se aflã acum în corpul eteric se dovedeşte a fi rezultatul unei concentrări timp de secole şi se numeşte „Mai marele". „Superiorul", omul celest sau omul spiritual. Există o expresie de specialitate în acest sens:(>rin coborârea în corpul său eteric, omul face cunoştinţă cu „Superiorul" său. Acesta mai este numit şi omul celest sau spiritual, deoarece omul trebuie să ştie că acesta a fost plăsmuit în lumea spirituală^

Şi acum să zăbovim asupra celei de a doua faţete a trăirii. Fiind călăuzit atât de departe de către duhovnicul său, omul cunoaşte unele lucruri care, desigur, la început i s-au părut foarte străine, dar care, negreşit, i-au fost explicate de către îndrumător ca fiind ceva de care nu ar trebui să se simtă chiar atât de străin. Discipolului i s-a arătat — şi el îşi va da seama curând cât este de corect — faptul că s-a confruntat cu ceva din natura sa umană, de care s-a distanţat, pe care a lăsat-o în urma sa, cu care stătea într-o vecinătate cât se poate de apropiată şi faţă de care se simte ca înstrăinat. Ce este aceasta de care omul este legat într-un chip atât de ciudat? Vom înţelege totul mai bine dacă pornim de la o descriere a momentului morţii. Aşa cum o arată Ştiinţa spiri-tuală, în acel moment omul îşi părăseşte corpul său fizic; Eul său şi corpul astral rămân împreună şi cu ceea ce dorim să cunoaştem acum din interior, cu corpul eteric. După moartea sa omul mai trăieşte încă câteva zile în aceste trei componente ale entităţii sale. Apoi partea cea mai importantă a corpului eteric îl părăseşte, plecând mai departe, ca şi când ar fi un al doilea cadavru. Mereu se spune că ceea ce pleacă mai departe, fiind un fel de al doilea cadavru, se dezintegrează în lumea eterică generală; din acesta omul nu ia decât un extract în lumea dintre moarte şi noua sa naştere. Ceea ce se descompune, ceea ce se preface în lumea eterică într-un fel de al doilea cadavru are nevoie de mult mai mult timp pentru a se descompune, iar ultimele rămăşiţe al trupului eteric din ultima sa viaţă sunt cele pe care le întâlneşte discipolul în această derulare, ajungând până la ultimul său străbun; acolo întâlneşte cea din urmă rămăşiţă a ultimului său corp eteric. Continuându-şi iniţierea şi evoluând în acest sens, va reuşi să pătrundă în ultimul său corp eteric, pe care 1-a lăsat în urmă şi de care s-a distanţat. Acum retrăieşte aproape toţi anii din trecutul său îndepărtat, până la ultimul străbun al său,nu pe atât cât au duratîn realitate. Raportul în timp este de cinci la şapte. Acum omul vieţuieşte într-o perioadă în care simte, ca să spunem aşa, că tot ceea ce a întâlnit în ultima sa viaţă este din ce în ce mai comprimat; concentrându-se tot mai mult asupra acestei viziuni, aceasta devine tot mai asemănătoare cu ultimul său corp eteric, până când acesta capătă în cele din urmă forma pe care a avut-o în momentul

în care a trecut prin ultima sa moarte. Şi pe măsură ce această formă capătă contururi din ce în ce mai clare, luând aspect omenesc, discipolul ajunge în faţa ultimei sale morţi. Pentru omul iniţiat nu mai există din acest moment nici un fel de dubiu că reîncarnarea este o realitate şi că a reuşit să parcurgă traseul în sens invers până la ultima sa moarte. Am cunoscut astfel ultimul segment pe care omul îl identifică ca fiind o rămăşiţă a ultimei sale vieţi pământene. Ceea ce îl întâmpină din ultima sa viaţă pământeană poartă dintotdeauna în Ştiinţa spirituală numele de „Inferiorul" sau omul pământean. Acum îşi dă seama de legătura dintre „Superior" şi „Inferior"; îl urmează pe „Inferior" până când ajunge la ultima sa viaţă pământeană. în decursul iniţierii sale, discipolul parcurge un circuit care se derulează de la ultima sa viaţă terestră până la cea actuală. în viziunea sas-a identificat cu ceea ce a devenit în încarnarea anterioară. Acest traseu a fost considerat întotdeauna ca un circuit închis, denumit ca atare, şi în care iniţial era reprezentat simbolic printr-un şarpe care îşi muşcă coada. Şarpele are şi multe alte semnificaţii.

Vedem astfel că, de fapt, prin afirmaţia „Omul are un corp eteric" nu se epuizează câtuşi de puţin natura acestui corp eteric. Cunoaştem natura sa abia atunci când coborâm în sinea proprie; apoi facem cunoştinţă cu cei doi oameni, „Superiorul" şi „Inferiorul", care sunt reuniţi şi coexistă în fiecare om şi, de asemenea, cunoaştem *karma** în acţiune. Ne putem astfel explica cum, într-un fel anume, la naştere pătrundem în existenţă. Ca să spunem aşa, trebuie să aşteptăm de la ultima noastră moarte şi până la o nouă naştere, până când se descompune corpul eteric vechi, şi abia apoi urmează să se facă din nou începutul pentru reclădirea noului corp eteric. Aceasta demonstrează că, de fapt, omul nu a pierit cu desăvârşire şi că ceea ce s-a descompus din corpul său eteric îl întâlneşte acolo, în sinea sa. Coborând în sinea

Kurmn înseamnă acţiune; orice acţiune are o cauză şi un efect; *karma* este în acelaşi timp cauza care a determinat acţiunea şi efectul acţiunii; clar ştim că orice efect devine la rândul său cauză pentru un alt efect. Deci fcjrma este înlănţuirea de cauze şi efecte care înseamnă existenţa. (Nota trad.)

proprie, se mai poate spune că omul regăseşte o bucată din ceea ce s-a descompus şi pe care o păstrează ca pe un extract. Dacă lucrurile nu s-ar prezenta astfel, nu ar regăsi acolo această rămăşiţă.

Vedem cât de profund întemeiată este ideea pe care am prezentat-o de fiecare dată în aceste conferinţe. Vă aflaţi în faţa situaţiei în care puteţi deduce pe ce se bazează cercetarea spirituală când susţine că din corpul eteric mai rămâne un extract, o esenţă. Toate aceste afirmaţii se bazează pe cercetări spirituale; chiar şi cunoştinţele care urmează să se transmită în continuare au un suport imaginabil cât se poate de profund.

Aşadar, omul, ajuns la ultima sa moarte, face cunoştinţă cu unele din trăsăturile sale. pe care misticul le va cunoaşte mai în amănunţime, pe măsură ce îşi desăvârşeşte educaţia şi se lasă condus de duhovnicul său. Ieri ne-am referit la însuşirile astrale, la acel sentiment al recunoştinţei neţărmurite, pe de o parte, şi la sentimentul datoriei şi al responsabilităţii,pe de altă parte. Astăzi am aflat despre omul superior şi despre cel inferior, „Superiorul" şi „Inferiorul", aliaţi în corpul său eteric şi pe care omul îi întâlneşte atunci când coboară în sinea proprie. După ce, prin ultima sa moarte, a ajuns să realizeze o retrospectivă spirituală, următorii paşi pe calea iniţierii îl conduc pe om mai departe, aşa încât să poată face cunoştinţă cu ultima sa viaţă. Dar această cunoaştere nu este de fel simplă. Sub îndrumarea permanentă a mentorului său, omului i se mai atrage încă o dată atenţia că nu are voie să meargă mai departe dacă nu se află într-o deplină stare de abandonare de sine. El nu poate păşi mai departe dacă mai păstrează reminiscenţe din ceea ce reprezintă amor propriu sau conştientă de sine a acestei vieţi şi a acestei încarnări, ceva care să aibă semnificaţie „personală". Atâta timp cât mai există ceva personal, nu se poate cunoaşte propria încarnare anterioară. Intre naştere şi moarte nu se poale cunoaşte ce reprezintă o altă personalitate într-o altă încarnare anterioară. Trebuie să devii capabil să te consideri cu totul altcineva şi mai ales să nu te pierzi. Capacitatea de a te metamorfoza trebuie să funcţioneze într-un asemenea grad încât să poţi simţi când să te poţi strecura, ca să spunem aşa, într-un cu totul alt corp. Aşadar, se

poate păşi mai deparle în viaţa dinaintea ultimei morţi şi până la penultima naştere numai în situaţia în care se ajunge la o cotă superioară de altruism, încât se uită de toi ceea ce are a face cu încarnarea actuală, şi doar atunci când există o deschidere şi o receptivitate puternică faţă de îndrumător.

Acum nu are loc o trăire de genul celei din ultima încarnare din lumea senzorială exterioară, ci retrăim tot ceea ce am făcut pentru sinea noastră în ultima întrupare, tot ceea ce am lucrat asupra noastră. Ceea ce au văzut ochii şi au auzit urechile, toate situaţiile cu care ne-am confruntat în lumea exterioară, se trăiesc acum într-un alt mod. Ele se retrăiesc prin prisma a tot ceea ce am făcut penlru sinea noastră. Este trăită, ca să spunem aşa. fiecare strădanie, fiecare efort, pentru a ne duce puţin mai departe în încarnarea trecută. După ce trăieşte această strădanie făcută asupra sieşi, discipolul este condus de maestrul său înapoi, la actuala sa încarnare, şi abia apoi individul se regăseşte pe sine. Acesta rămâne cu un sentiment cu toiul deosebit, ca şi când ar fi fost compus din două persoane, una care 1-a purtat cu sine şi alta cu care a intrat în fiinţa sa actuală. Aceasta dă sentimentul de a exista înăuntru, în corpul fizic. Nu se poate vieţui în propriul corp fizic decât având sentimentul că te-ai acomodat cu încarnarea anterioară. Priveşti apoi în interior şi îţi poţi observa propriul corp fizic prin experienţa şi viziunea încarnării anterioare. Dar nu este suficient doar atât; din toate acestea se învaţă destul de puţin. După ce măiestrul spiritual şi-a condus discipolul atât de departe, încât să se afle conştient în sinea proprie, trebuie să-1 conducă înapoi sau să-1 aducă în situaţia de a reface singur acest drum. Acum, împreună cu încarnarea sa anterioară parcurge drumul de la penultima naştere până la penultima moarte şi retrăieşte din nou acele momente de om superior şi inferior, ajungând prin penultima moarte la penullima încarnare. Se poate spune că printr-un singur circuit se ajunge numai până la ultima încarnare, după care va Irebui făcut un al doilea circuit, când se dobândeşte sentimentul că în propria fiinţă sălăşluiesc trei persoane. Circuitul poate fi repetat de atâtea ori. până când, pe scara evoluţiei pământeşti, se retrăieşte într-o perioadă mult mai îndepărtată.

într-o epocă de cultură străveche. Atunci omul va descoperi că împreună cu personalitatea sa anterioară era încarnat şi aparţinea epocii anterioare, iar mai înainte culturii egiptene, celei persane vechi şi mai înainte celei preindiene etc. Apoi se retrăieşte pe sine în perioada atlanta şi în continuare în epoca lemurică. După care nu mai există posibilitatea de a face asemenea experimente. Omul îşi poate urmări evoluţia de-a lungul tuturor culturilor şi raselor posibile, până la începutul devenirii sale pământene, până la prima sa încarnare terestră. Acum putem conchide: în ceea ce numim interiorul corpului nostru fizic se ascund sub formă de forţe toate încarnările noastre anterioare. Când în teosofia exterioară exoterică se afirmă că omul se compune din corp fizic, corp eteric şi corp astral, înseamnă că omul se compune din ceva care, văzut din interior, se prezintă sub forma unor încarnări stratificate, înglobate unele în altele. Când vorbim de corpul eteric nu trebuie să uităm niciodată că, văzut din interior, el apare ca un circuit care se derulează în sens invers, de la naşterea noastră actuală şi până la ultima noastră moarte. Apoi ni se prezintă particularităţile învelişului nostru, în care ne putem cufunda mistic.

Când omul iniţiat poate să pătrundă în trecutul său, ajungând până la prima sa întrupare, află cu mult mai multe. în această fază el învaţă şi drumul înapoi şi că într-o perioadă anume a evoluţiei noastre terestre lucrurile se prezentau cu totul altfel, că şi Pământul pe atunci era altfel decât atunci când trăia în prima sa încarnare. Dacă observăm acum lumea înconjurătoare, ne confruntăm cu trei regnuri naturale: regnul animal, regnul vegetal şi cel mineral. Şi în noi coexistă aceste trei regnuri. Regnul animal ne este specific prin faptul că avem un corp astral, care se impune energic într-un fel anume asupra corpului exterior. Regnul vegetal ne caracterizează prin faptul că deţinem un corp eteric sau al vieţii; cel mineral prin faptul că elementele minerale se combină în noi şi suntem pătrunşi de ele. Dacă evoluăm într-atât spre cele spirituale încât prin trăirea şinei corpului nostru fizic să ajungem la prima noastră încarnare, vom observa că în acea perioadă Pământul se afla tocmai în etapa evoluţiei sale în care se formau

 mineralele şi de aceea tot atunci a putut şi Eul să treacă prin prima sa încarnare. Ajungem astfel la începuturile formării regnului mineral pe Pământul nostru. Dar oare acest regn mineral nu a existat înaintea celui vegetal şi a celui animal?

Cine face o asociaţie, gândindu-se la simboluri, ar putea să-şi spună: Eu am ceva din huila care s-a format din plante. în alte circumstanţe decât cele actuale, regnul vegetal a putut exista fără cel mineral. Nu regnul vegetal urmează celui mineral, ci regnul mineral a apărut ca un produs solidificat al regnului vegetal. în momentul în care se formează regnul mineral, omul intră, aşa cum am mai spus, în prima sa încarnare. Mineralele s-au format într-o lungă perioadă de timp, şi tot de mult timp trecem şi noi prin încarnările noastre terestre. Deci, încă de pe atunci ne-am asimilat acest regn mineral. Mai înainte aveam ca entităţi o cu totul altă substanţialitate. De aceea în Ştiinţa spirituală se afirmă că Pământul nostru a evoluat până la formarea regnului mineral şi ca urmare şi omul s-a adaptat imediat acestuia.

Vedem că prin afundarea spre profunzimile Eului, pentru cunoaşterea corpului său fizic, omul ajunge într-un punct de unde iese în afara sa. Prin corpul nostru fizic suntem înrudiţi cu regnul mineral. Nu-i de mirare că ajunşi la limita de unde ieşim în afara noastră întâlnim regnul mineral, pătrundem în regnul mineral. Nu într-un regn mineral aşa cum se prezintă el astăzi, ci aşa cum se prezenta el în momentul apariţiei sale, în timpurile lemurice vechi. Pe atunci Pământul cobora în regnul mineral. Actuala eră geologică a Pământului a apărut după perioada atlanta. înaintea acesteia s-a desfăşurat perioada lemurică. Pe atunci configuraţia Pământului era total diferită. Atunci omul trecea prin prima sa încarnare şi tot atunci s-a format şi regnul animal. Era perioada în care actuala Lună se separa de Pământ. Vedem că pe măsură ce pătrundem lot mai adânc în noi înşine ne cunoaştem cu adevărat, putând chiar să ieşim din noi înşine. Drumul ne duce de la om la pământul mineral de la care ne-am însuşit, am dobândit substanţa noastră fizică. Acesta constituie un drum pe care am vrut să vi-1 prezint ca fiind unul pe care îl putem parcurge şi pe care mulţi l-au străbătut în vechile misterii ale lui

Isis şi Osiris. El putea fi parcurs numai sub îndrumarea unui maestru spiritual, întrucât este presărat de multe primejdii. Dacă pe atunci omul nu şi-ar fi suprimat Eul şi nu s-ar fi subordonat fără rezerve unui *gurii,* nu ar fi putut niciodată să meargă pe acest drum. întrucât în sinea proprie nu ar fi cunoscut părţile cele mai rele. Ar fi reuşit şi singur să pătrundă în sinea proprie, fără un îndrumător, dar ar fi întâlnit acolo doar ceea ce a reuşii să facă din om Eul său egocentric.

In zilele următoare, când vom vorbi despre misteriile nordice, vom descrie un alt drum, care nu duce în interior, ci în afară, în lumea celestă, în spaţiul ceresc. în afară de aceste două drumuri, devenite impracticabile datorită naturii evoluate a individului din zilele noastre, care vrea să trăiască liber, vom vorbi despre cel mai accesibil drum pentru omul de azi, ca fiind cel mai adecvat; acesta este drumul rosi-crucienilor. Ar mai trebui menţionat că anumiţi mistici de dată recentă, care nu aveau un *guru* şi nici un duhovnic căruia să i se confeseze, au mers singuri pe această cale. Să-1 dăm ca exemplu pe Meisler Eckhart'". El a fost un mistic din Evul Mediu care nu a avut o călăuză în sensul vechilor misterii ale lui Isis şi, ca să spunem aşa, se cufunda în sine pe cont propriu. Pentru el ar fi fost un real pericol dacă prin aceste afundări interioare în stilul său propriu ar fi depăşit o anumită limită. Dacă ar fi trecui peste această limita unde Eul propriu îşi impune exigenţele, atunci ar fi rămas lipsit de apărare. Acesta este pericolul pe care îl reprezintă drumul mistic, şi anume faptul că Eul propriu, exa-cerbat în egoismul său, caută să se impună. Eul propriu, egocentric, se impune uneori într-un chip ciudat. Reuşind să se adâncească în profunzimile Eului, discipolul întâlneşte pe omul său interior, propriul om-zeu, care caută să iasă în evidenţă, şi în cazul în care el nu este călăuzit de îndrumătorul său s-ar putea ca în urma acestor cufundări în propria sine să devină un om foarte rău, deşi înainte se prea poate să fi fost un ins cumsecade. Sau, dacă până atunci, prin iniţiere, a fost

* .lohannes Echkart sau Meiter Eckhart (1260— 1327), mistic german. A devenit spiritul dominant, gânditorul profund, vestitorul şi predicatorul elocvent al acelei mistici care gravitează în jurul unei idei fundamentale: naşterea lui Dumnezeu în sufletul omenesc.

determinat să spună numai adevărul, se poate întâmpla ca după ce s-a pierdut în sinea proprie să apară reacţii diametral opuse. încât să înceapă să mintă, sau să devină mult mai egoist decât ceilalţi oameni. Asemenea experienţe poate avea misiicul neîndrumat, sau îndrumat eronat. Adeseori nu găseşte în sinea proprie un orii superior, ci un om cu mult mai rău decât un om obişnuit. Trebuie să existe o protecţie împotriva pretenţiilor Eului propriu. în misteriile egiptene învăţăcelul era protejat de către preotul lui Hermes,, care prelua conducerea în locul său călăuzindu-1, orientându-1. Meisier Eckhart dispune de o natură mistică sănătoasă, la fel şi Tauler". Eckhart nu avea un îndrumător — Tauler, în schimb, a avut unul, mai târziu. Cum se apăra el faţă de pretenţiile Eului egoist? Se apăra prin faptul că pătrunzând în sinea proprie era călăuşit de gândul: Acum nu mai eşti tu cel care gândeşte, simte şi vrea. ci un altul din tine. Lasă-te complet inundat de Christos. El a făcut din cuvintele apostolului Pavel o realitate: „Nu Eu, ci Christos în mine"**. El a cunoscut această transformare, comutare, şi. ca să spunem aşa, s-a despersonalizat. Şi-a suprimat complet propriul Eu şi s-a lăsat de un altul. „Desdevctiirea" era o expresie preferată a misticului din Evul Mediu,în antiteză cu „Devenirea". Aceşti mistici ai simţirii nu obişnuiau să vorbească Uespre sine; ei lăsau să vorbească în sinea proprie un om superior,un fel de om primordial, subliniind că doresc să-şi suprime complet sinea proprie pentru ceea ce îi însufleţeşte în interior. Chiar şi autorul frumoasei lucrări *Teologia* germană a fost un asemenea mistic.

Sensibil şi perceptiv, înzestrat cu o mare putere de pătrundere a experienţelor sufleteşti şi cu acea intuiţie mistică aptă de a sesiza toată multiplicitatea în Fiinţa unică şi nemărginită. Eckhart a căutat adevărul în Dumnezeu. Era mânat de o voinţă de cunoaştere adânc meditativă. (Nota trad.)

* I Tauler (1300—1361), discipol şi continuator al lui Eckhart. (Nota trad.)

** Se tace referire la *Epistolii cSlKgalateni,* 2.20: „Am fost răstignit împreună eu Christos şi trăiesc..., dar nu mai trăiesc eu, ci Christos trăieşte în mine". (Nota trad.)

Vedem astfel cum deja se apropie o nouă perioadă. Ea nu mai poate accepta un *guru* absolut, pe care îl înlocuieşte cu o călăuză exterioară, cu *Christos.*

în conferinţa de mâine vom arăta ceea ce trebuie făcut pentru ca omul contemporan, cu o anumită viaţă spirituală, să-şi găsească un drum al său,păslrându-şi constituţia sufletească.

Tot mâine, după ce vom aborda misteriile nordice, vom înfăţişa lumile accesibile omului şi firul călăuzitor către noile metode ale cunoaşterii lumilor superioare.

VI

ASCENSIUNEA CONŞTIENTĂ ÎN MACROCOSMOS

TRASEUL PARCURS PRIN LUMILE SUPERIOARE

Ieri,în încheierea prezentării care se referea la drumul profund, cu adevărat mistic, am subliniat pericolul principal la care era expus omul care urma această cale mistică, în vremurile străvechi, neînsoţit de o călăuză, în acele vremuri în care nu existau încă metodele de iniţiere care ne stau la îndemână astăzi, şi despre care vom vorbi mai târziu. Şi pentru a mai face o precizare privind dimensiunea greutăţilor cu care era confruntat individul odinioară, aş dori să mai menţionez următoarele: Am văzut că, în principal, aceste greutăţi se datorează faptului că în momentul adâncirii în sinea proprie omul este complet capturat de fiinţa sa egoistă, de Eul său, astfel încât acest Eu se trezeşte cu o asemenea intensitate, încât tot ceea ce percepe omul ar vrea să subordoneze propriului eu; absolut tot ar fi văzut numai în culorile produse de acest Eu intensificat de sufletul egoist. Din această cauză, în iniţierile antice intensitatea sentimentului-Eu şi a conştienţei-Eu era redusă complet. Ca să spunem aşa, Eul era preluat de călăuza spirituală. Această temperare a Eului se producea după ce forţa care emana de la maestrul spiritual reducea la o treime intensitatea conştienţei-Eu a respectivului învăţăcel care pornea pe calea iniţierii. Este vorba de o reducere cât se poate de mare a Eului. dacă ţinem cont de faptul că în timpul unui somn adânc conştienta noastră se reduce, în general, la aproximativ o treime. In vechile misterii se acţiona şi mai departe, încât treimea era redusă şi ea în continuare la o pătrime (deci se ajungea la a douăsprezecea parte), astfel că omul se afla cu adevărat într-o stare asemănătoare cu aceea a

morţii. Şi în privinţa aspectului exterior se asemăna unui cadavru. Aş vrea să precizez că această conştientă puternică a Eului nu dispărea în neant. Nu era *cazul.* Dimpotrivă, abia atunci, printr-o percepţie spirituală, se putea vedea cât de intens, de accentuat este egoismul omului; căci prin fiecare această doisprezecime a conştientei Eului omenesc iese la iveală ceva ce constituie o parte puternică a egoismului său şi ar putea părea cât se poate de ciudat faptul că maestrul spiritual avea nevoie de douăsprezece ajutoare pentru a ţine în frâu acest egoism debordant şi a-1 menţine pe discipol în lumea celor spirituale, dacă se reuşea să-i fie temperat Eul propriu. Acesta reprezintă unul din aşa-numilele secrete ale iniţierii superioare din Antichitate. Trebuie subliniat acest lucru pentru ca să se ştie ce va găsi omul atunci când se încumetă să se cufunde în sinea proprie. Dacă individul ar realiza aceasta ca pe o acţiune personală, s-ar comporta apoi ca şi când ar dobândi nişte trăsături care sunt de douăsprezece ori mai rele decât cele pe care le-a avut în viaţa sa obişnuită. Aceste trăsături erau ţinute în frâu în misieriile antice de cele douăsprezece ajutoare ale preotului lui Hermes.

Astăzi ne propunem să prezentăm celălalt drum pe care îl poate urma omul atunci când nu coboară în sinea proprie în momentul trezirii sale, ci trece într-un chip conştient prin momentul adormirii, zăbovind în această stare. în loc de a se lăsa ca de obicei în voia somnului. Am văzut că atunci omul se află revărsat în macrocosmos, spre deosebire de starea în care se află în timpul zilei, afundat în microcosmos. S-a menţionat deja că în cazul revărsării conştiente a Eului în macrocosmos trăirea omului ar fi atât de puternică, atât de distrugătoare, încât trebuie sa admitem că este un mecanism cât se poate de înţelept faptul că în momentul adormirii sale omul uită de sine, iar conştienta sa conteneşte şi că ar orbi pur şi simplu dacă ar rămâne în stare de veghe.

Ceea ce poate trăi omul în macrocosmosul care i se dezvăluie, atunci când mai păstrează încă, într-o anumită măsură, un fel de conştientă, am prezentat prin acea înălţare în macrocosmos pe care am numit-o extaz. In acelaşi timp am mai spus că în starea de extaz Eul este asemănător unui strop absorbit şi amestecat într-un şuvoi de apă în care se pierde complet. Omul ajunge într-o stare a ieşirii din el însuşi; Eul său se scurge în afara sa. De aceea extazul nu poate fi considerat deloc o

stare pe care omul să o dorească pentru a pătrunde în macrocosmos, întrucât el s-ar pierde, iar propriul Eu ar înceta să-1 mai domine. în vremurile de demult, şi anume în ţinuturile europene, se ajungea totuşi Ia o stare comparabilă cu aceea a extazului, în care era transpus cel ce urma să fie iniţiat în misteriile macrocosmosului. Acest lucru nu mai este posibil astăzi, dar în vremurile de odinioară, mai cu seamă datorită nivelului de dezvoltare atins şi a condiţiilor specifice ţinuturilor nordice, era posibilă şi se reuşea pătrunderea în macrocosmos printr-un fel de extaz. Dar şi această metodă prezenta acelaşi inconvenient,în sensul că practicantul se afla în pericol de a-şi pierde Eul. Şi cu toate acestea, pentru individul din acele vremuri, metoda nu prezenta un pericol atât de mare, întrucât el dispunea de o anume forţă naturală, sănătoasă, care nu avusese de suferit de pe urma unei civilizaţii avansate, care să o influenţeze. în toate acele sentimente pline de speranţă, renăscute o dată cu venirea primăverii, în chiotul bucuriei scos la venirea verii, în melancolia pe care o încercau toamna, prin vestejirea naturii şi încremenirea ei în timpul iernii, ei mai păstrau încă ceva nealterat din propriul Eu. Trebuia procedat cu grijă faţă de cei care se iniţiau şi doreau să ajungă îndrumători pentru oameni, încât aceste pătrunderi în macrocosmos să se poată face şi într-un alt mod. La ceea ce se ajungea ne putem da seama numai dacă înţelegem că pierderea Eului reprezenta lucrul principal la aceste trăiri în afară. Eul devenea tot mai slab, iar omul ajungea în final într-o stare în care se pierdea ca entitate umană. Ce trebuia să se facă pentru ca omul să nu se piardă? Trebuia să i se administreze o forţă-Eu din afară. Aceste misterii nordice decurgeau întotdeauna astfel. încât cel ce urma să fie iniţiat beneficia de sprijinul unor ajutoare care la rândul lor îl sprijineau şi pe îndrumător, pe maestrul spiritual. Acest sprijin se realiza în felul următor:

Existau indivizi special instruiţi şi pregătiţi pentru a trece numai printr-o anumită stare, de exemplu de a trăi numai acea stare de senzaţii deosebit de puternice care caracterizează renaşterea naturii o dată cu venirea primăverii. Fiecare individ ar fi putut să trăiască acest moment, dar un practicant nu ar fi reuşit să perceapă suficient de puternic, de intensiv această trăire. De aceea erau instruiţi în acest scop anumiţi oameni care îşi puneau forţele lor sufleteşti în slujba misteriilor nordice.

renunţând la tot ceea ce se putea trăi şi simţi în restul anotimpurilor, aşa încât aceştia îşi concentrau întreaga lor trăire asupra sentimentului de revenire Ia viaţă,când natura înmugureşte primăvara. Alţii, dimpotrivă, erau antrenaţi să trăiască din plin viaţa în anotimpul verii, alţii melancolia toamnei, iar alţii spectrul morţii la venirea iernii. Sentimentele trăite de om pe percursul întregului an erau distribuite unor indivizi specializaţi în acest sens. Ca urmare, existau oameni care sub diverse forme îşi concentrau unilateral Eul propriu. Educându-şi doar o anumită forţă şi renunţând la celelalte, apărea o disponibilitate, un surplus al forţei-Eu. Prin tehnici speciale erau puşi în legătură cu învăţăcelul, cu practicantul, căruia îi transferau din surplusul puterii Eului lor, astfel încât cel care urma să treacă prin circuitul anului avea o trăire a anotimpurilor de o intensitate puternică, asupra sa revărsându-se puterea preotului iniţiat şi a ajutoarelor sale, care îl conduceau în afară, spre anumite cunoaşteri superioare ale macrocosmosului. In sufletul discipolului se revărsa tot ceea ce îi puteau transmite ceilalţi. Cine vrea să înţeleagă acest fenomen trebuie să-şi facă în primul rând o idee despre altruismul şi sacrificiul de sine care caracterizau aceste misterii în vremurile îndepărtate. Această noţiune de jertfire de sine nu prea se mai întâlneşte în lumea exoterică contemporană. înainte existau asemenea voluntari care îşi cultivau unilateral propriul Eu pentru a-1 pune în slujba unui discipol, pentru ca şi alţii să poată trăi ceea ce nu mai constituia extaz — datorită puterii Eului revărsat —, ci o înălţare conştientă în macrocosmos. Era nevoie de trei oameni-primăvară.trei oameni-vară,trei oameni-toamnă şi trei oameni-iarnă, care transferau discipolul din forţele Eului lor, educate în mod diferit, care se ridica şi trăia în lumi superioare, făcând cunoscută experienţa sa şi felul cum arată aceste lumi superioare. Un asemenea colegiu de doisprezece inşi colabora, unindu-şi forţele, pentru a rezulta un discipol integrat în macrocosmos. O amintire a unei astfel de comuniuni s-a păstrat şi astăzi în decadenţa unor societăţi, care, de regulă, se prezintă sub forma unei alianţe formată din doisprezece membri având anumite funcţiuni; dar ea nu constituie decât o simplă amintire, şi anume una cu totul prost înţeleasă despre ceea ce odinioară se făcea în vederea iniţierii în misteriile nordice. Când omul, în virtutea unei forţe a Eului menţinută artificial, se înalţă în macrocosmos, atunci

el cu adevărat pătrunde în alte lumi. Lumea în care urmează să pătrundă este aceeaşi care i s-ar arăta dacă, adormind, nu şi-ar pierde conştienta. Să reţinem acest moment ca şi pe cel dinainte, acela al trezirii.

adormirea este de fapt o trăire sus,în macrocosmos*!jn împrejurări cu totul ciudate se poate ajunge în situaţia de a păstra o anume conştientă asupra fenomenelor adormirii. Ea se prezintă în felul următor: se percepe o anume stare de beatitudine, putându-se face deosebirea cu exactitate între această conştientă şi cea curentă, obişnuită, din timpul zilei. Este o stare în care te simţi mai uşor, ca şi când ai ieşi în afara ta. Apoi acest moment este legat de o stare chinuitoare, de tortură, în care se memorizează greşelile personale din viaţa proprie, legate de caracter. Ceea ce apare acum ca fiind amintiri penibile legate de greşeli personale este o imagine ştearsă a sentimentului pe care îl are individul în momentul în care trece pe lângă „Micul păzitor al pragului" şi când realizează cât de imperfect este el în realitate. Urmează apoi un fel de tresărire, un spasm. Aceasta înseamnă ieşirea în macocosmos a omului interior propriu-zis. Dar cel care are o conştientă obişnuită, normală, pierde această conştientă în momentul adormirii. Toate senzaţiile de peste zi, culori, lumină, tonuri etc. dispar şi în locul culorilor şi a excitaţiilor din timpul zilei se aşterne întunericul, omul fiind cuprins de o beznă deasă. Dacă omul şi-ar putea menţine conştienta — aşa cum reuşeşte să o facă iniţiatul pregătit —, atunci în momentul dispariţiei excitaţiilor exterioare nu ar vedea doar „nimic", adică nu iar fi înconjurat numai de tenebre, ci ar percepe ceea ce în lumea spirituală se numeşte „lumea elementală".

Această lume a elementelor este aceea care în primul rând i se ascunde omului care adoarme AAşa precum sinea proprie i se ascunde în momentul trezirii, prin faptul că atenţia îi este captată de excitaţiile lumii exterioare, căreia îi aparţine, tot astfel şi la culcare i se ascunde omului lumea imediat următoare şi care este prima treaptă a macrocosmosului, lumea elementalăŢjju ea începe omul să privească, aşa cum am arătat, atunci când se înalţă în macrocosmos. Lumea elementală îi dă omului în primul rând conştienta că tot ceea ce se află în preajma sa, tot ceea ce se extinde asupra percepţiilor senzoriale, impresiilor, este totuşi o urmare, o manifestare a celor spirituale, că în spatele percepţiilor senzoriale se

ascunde ceva spiritual. Când omul. ca discipol, ca învăţăcel — deci nu prin faptul că adormind este inconştient —, percepe această lume, nu mai există pentru el nici un dubiu că în spatele lumii senzoriale se află entităţi şi realităţi spirituale. Dar atâta timp cât omul nu percepe nimic altceva decât lumea senzorială nu poate decât să-şi închipuie că în spatele acestei lumi s-ar mai afla fel şi fel de percepţii abstracte. Pentru cel care pătrunde în lumea spirituală nu mai poate fi vorba de particule de atomi care se ciocnesc, care se agită şi se adună la un loc. El ştie: în spate nu se ascunde ceva reprezentat ca o materie, ci ceva spiritual. în spatele culorii şi a tonurilor se ascunde ceva spiritual şi nu atomi haotici. Dar acest spiritual nu se arată deocamdată atunci când se păşeşte pe prima treaptă a lumii elementale, nu se prezintă ca şi când omul ar avea în faţa sa realităţi spirituale sau alte impresii. Nu este ceva care să poată fi numit ca având o adevărată formă spirituală universală, ci ar putea fi numit într-o mare măsură că este un nou văl al realităţilor şi entităţilor spirituale.

Această lume elementală se prezintă astfel încât îi sunt proprii denumirile date din cele mai vechi timpuri pentru lumea elementelor. Ceea ce vedem am putea denumi prin calificativele pe care le dăm lucrurilor din lumea senzorială în funcţie de trăsăturile lor: solid, lichid, gazos, cald sau : pământ, apă, aer. foc. Aceste denumiri sunt preluate din lumea senzorială, fiind caracteristice pentru aceasta. Limba noastră, care serveşte mai ales pentru exprimarea realităţii sensibile, nu este prea bogată în expresii care să se aplice direct „lumii spiritelor". Ea este o expresie a acestei lumi senzoriale. Aşadar, dacă cercetătorul spiritual vrea să descrie lumile superioare, datorită imperfecţiunii mijloacelor noastre de exprimare, el trebuie să împrumute cuvintele din limba noastră curentă, specifice vieţii noastre cotidiene. El nu poate să se exprime decât prin comparaţii, straduindu-se să aleagă astfel cuvintele cele mai potrivite, pentru ca treptat să reuşească să dea o reprezentare a tot ceea ce percepe în viziunea sa spirituală. Dacă vrem să facem o descriere a lumii elementale, suntem nevoiţi să nu folosim denumirile unor lucruri strict definite, ci să apelăm la cuvinte uzuale, respectiv să recurgem la acele trăsături care sunt comune unui şir întreg de lucruri. Lucrurile din lumea elementală ni se prezintă sub diferite stări, despre care putem spune că sunt solide, lichide, gazoase. Apoi, ni se arata ce

percepem atunci când atingem o suprafaţă sau simţim o boare de aer: căldura. Sub aceste stări ni se prezintă lucrurile din această lume. în principiu, la fel stau lucrurile şi în lumea fizică. Aici însă un corp poate trece prin toate stările: apa, de exemplu, poate fi lichidă şi gazoasă, dar şi solidă, sub formă de gheaţă. Aşa se prezintă, în general, lucrurile din lumea exterioară, perceptibilă.jîn lumea elementală nu aveam de-a face cu obiecte, particularitatea acestei lumi o reprezintă trăsăturile,însuşirile obiectelor întâlnite în lumea senzorialăjTa să ne exprimăm aşa, perceem ceva căruia nu ne putem opune. Rămânem cu sentimentul neputinţei de a ne împotrivi, pe care l-am putea descrie în felul următor: Când este vorba de ceva „solid", mă aflu în faţa a ceva pe care îl pot observa din toate părţile, în jurul căruia mă pot mişca, având o parte interioară şi alta exterioară. O asemenea entitate a lumii elementale poartă denumirea de „solid" sau „pământ". Mai există apoi lucruri şi entităţi care poartă denumirea de „lichide", pe care le recunoaştem prin aceea că le putem străbate cu privirea, că pot fi pătrunse în interior, lăsând o senzaţie asemănătoare celei din lumea fizică, atunci când se cufundă mâna într-o apă curgătoare. Te poţi cufunda în interiorul lor, în contrast cu ceea ce este „solid" sau „pământ" şi de care te poticneşti ca de ceva tare. în lumea elementală aceasta se numeşte „apă".ţAtunci când în cărţile ştiinţifice spirituale vorbim de „pământ" şi de „apă" trebuie să înţelegem prin aceşti termeni doar o simplă comparaţie. Prin ea înţelegându-se acea vieţuire atinsă pe această treaptă a iniţierii: apa este ceva ce se revarsă, ceva perceptibil pentru simţurile ascuţite ale unui iniţiat, care se trezesc datorită capacităţilor sale spirituale de percepţie"")

Mai există apoi o stare pe care am putea-o compara cu starea gazoasă din accepţiunea noastră. în lumea spirituală ea poartă denumirea de „aer". Există şi o stare denumită „foc" sau „căldură". Dar să fim mai expliciţi: ceea ce numim „foc" în lumea fizică este doar un simbol pentru această stare. „Focul" din lumea elementală este mult mai uşor de descris decât celelalte două stări, întrucât fiecare om, pe lângă reprezentarea pe care o are căldura fizică, pe lângă focul fizic arzător, mai cunoaşte şi o altă reprezentare, care se numeşte căldură sufletească, percepută în preajma oamenilor dragi, pe care îi iubim. Ceea ce se revarsă acolo, în suflet, şi se numeşte căldură, atunci când te afli într-o stare înălţătoare.

trebuie deosebit de focul fizic, obişnuit. Chiar şi în viaţa sa curentă omul ştie că focul fizic este un fel de comparaţie pentru focul sufletesc, atunci când el ne cuprinde voinţa şi ne stimulează entuziasmul. Această stare ne-o putem imagina mult mai bine în viaţa noastră cotidiană decât celelalte stări din lumea elementală. Ne-am putea-o reprezenta ca pe ceva care ocupă un loc intermediar între focul exterior, care arde degetele, şi un foc sufletesc; în acest fel obţinem o idee aproximativă despre ceea ce numim foc elemental. Când omul pătrunde ca iniţiat în lumea elementală simte ca şi când cineva ar trimite asupra sa, din diferite locuri, fascicule de foc, de diferite intensităţi, care îl cuprind în interior. Apoi are senzaţia că s-ar ascunde în entitatea care i-a trimis căldura cu care se contopeşte şi de aceea simte focul entităţii elementale. Omul pătrunde într-o lume nouă, care îi produce senzaţii deosebite, nemai-cunoscute anterior, în lumea senzorială.

Aceasta este lumea elementală înaintea căreia, atunci când adormim şi avem o conştientă obişnuită, ni se închide uşa,ca să spunem aşa, şi de fapt aşa trebuie să se şi întâmple, deoarece în această lume omul se dispersează complet. El se ca afla în tot ceea ce există în această lume; el duce în această lume propria sa esenţă. El îşi pierde Eul, care se revarsă. Ceea ce nu mai este Eu şi constituie însuşirile sale astrale,dorinţele sale, pasiunile sale sunt duse de om în această lume, în care poate acţiona liber. El îşi pierdejEul, car^aduce ordinea şi armonia în corpul său astral şi îl ţine în frâuJDar dacă îşi pierde Eul, atunci se instalează dezordinea. Ea pătrunde în această lume; el duce în fiinţele lumii elementale tot ceea ce are cu sine şi poartă în sufletul său. Această introducere în lumea elementală este o realitate. Dacă omul are o trăsătură, o însuşire negativă, o transferă entităţilor elementale; el este atras spre acea entitate din lumea elementală care se simte atrasă de însuşirile sale rele. Prin pierderea Eului şi deci o dată cu pătrunderea în macrocosmos, întreaga sa esenţă astrală se revarsă asupra acelor entităţi care populează lumea astrală ca entităţi inferioare. Urmarea acestei situaţii ar fi că omul, venind în contact cu aceste esenţe care au un Eu puternic, faţă de care el este mai slab — prin pierderea propriului Eu —, devine o pradă a lor, devine o hrană pentru ele, ele recompensându-1 pentru aceasta, dar într-un sens negativ. îi oferă din trăsăturile proprii ceea ce au cu totul particular: îi

accentuează înclinaţiile spre ceea ce este rău, malefic. Vedem încă o dată cât de înţelept a fost mecanismul care face ca omul să-şi piardă conştienta atunci când pătrunde în lumea elementală, să se despartă de Eul propriu în această lume, fiind protejat faţă de ea. De aceea în practicile iniţiatice de odinioară discipolul trebuia pregătit cu grijă înainte de a pătrunde în lumea elementală. înainte de a i se transfera forţele ajutoarelor. Această pregătire consta în aceea că discipolul era supus unor canoane dure, în urma cărora căpăta forţa morală a stăpânirii de sine, aşa precum misticul dobândea smerenia.

De aceea unui asemenea om, căruia i se permitea să meargă pe calea iniţierii în astfel de misterii.îi erau impuse rigori prin care trebuia să învingă încă în lumea fizică unele pericole mari. In primul rând el trebuia să-şi fortifice şi să-şi călească sunetul; trebuia să devină un învingător şi să deţină puteri sufleteşti deosebite. Abia atunci era pregătit, când era confruntat cu esenţe de genul celor descrise. Atunci el era suficient de puternic spre a nu cădea pradă vreunei ispite. Instruirea pe care o primea era în spiritul neînfricării şi a stăpânirii de sine. Este locul să mai spunem încă o dată că nimeni nu trebuie să se sperie de descrierea acestor misterii, întrucât acum aceste lucruri nu mai sunt necesare. Dar numai cunoscând modul cum se realiza iniţierea în trecut, vom înţelege mai bine importanţa iniţierii moderne.

Dacă prin trăirea timp îndelungat a unor asemenea experienţe învăţăcelul ajunge să poată să-şi închipuie că „pământul", „apa", „aerul", „focul",într-un cuvânt tot ceea ce percepe, sunt manifestări ale entităţilor spirituale, dacă învaţă să deosebească şi să se orienteze în lumea elementală, atunci el poate să fie îndrumat spre a intra într-o nouă etapă, spre ceea ce reprezintă de fapt, ilumea spirituală" propriu-zisă şi care se află în spatele lumii elementale^El învaţă cum se prezintă lumea care se află în spatele elementelor acestei lumi elementale. în această lume spirituală te desăvârşeşti prin faptul că dobândeşti putere de discernământ şi realizezi faptul că aici există într-adevăr entităţi care se află în spatele lumii noastre senzoriale. Dar entităţile care vieţuiesc aici sunt cu totul diferite de entităţile pe care le cunoaştem sub denumirea de oameni, în timp ce oamenii trăiesc pe Pământ, într-o organizare socială şi având la bază anumite relaţii sociale dezvoltate sau subdezvoltate, iniţiatul

vieţuieşte aici într-o lume de entităţi aflate unele faţă de altele într-o relaţie care se bazează pe ordine şi armonie. învăţăcelului i se explică faptul că ceea ce vede el ca fiind ordine şi armonie poate fi înţeles numai dacă pentru ceea ce fac aceste entităţi spirituale se găseşte un corespondent exterior în lumea astrelor din sistemul solar, în modul în care Soarele şi planetele se comportă unele faţă de altele, în mişcările şi poziţiile lor. în acest mod se exprimă acţiunile entităţilor spirituale.

Am spus mai înainte ce s-ar întâmpla dacă am privi lumea sistemului noastru solar ca pe un ceasornic universal, care prin legăturile sale arată ce este în spatele său. Aşa cum la un ceas din poziţia arătătorului înţelegem ceva. tot astfel şi din poziţia stelelor unele faţă de altele se poate înţelege ceva, dacă le privim ca pe un ceasornic universal. Cine priveşte ceasul nu este interesat, desigur, de poziţia în sine a arătătorului, ci de ceea ce indică lumii înconjurătoare această poziţie, anume la ce oră din zi ne aflăm. Cine merge la slujbă şi se uită la ceas nu este interesat de arătătorul ceasului, ci de ceea ce reprezintă el, de ceea ce indică, de semnificaţia lui. Arătătorul îi indică ore programului său de lucru. La fel se petrec lucrurile şi în sistemul solar: ceasornicul universal poate fi considerat ca o expresie a activităţii acelor entităţi spirituale care se află în spatele său.

învăţăcelul face cunoştinţă astfel cu entităţi şi realităţi spirituale, cunoaşte o lume reală a faptelor spirituale, care poate cel mai bine să fie înţeleasă dacă este descrisă cu termenii luaţi din ordinea sistemului nostru solar, în felul acesta ajungându-se la o comparaţie exterioară pentru această lume spirituală. Pentru lumea elemenlală ne-am servit de o comparaţie din lumea terestră, de însuşirile lucrurilor terestre de a fi solide, calde, gazoase, incandescente. Dar pentru lumea spirituală ne vom folosi de alte comparaţii. şi anume de cele preluate din cerul sideral. Comparaţia cu ceasul, chiar şi în sensul mai profund, nu este deloc prostească. Aşa cum raportăm Soarele sistemului nostru solar la cele douăsprezece semne ale Zodiacului, tot astfel ne vom descurca în lumea spirituală numai dacă o vom contempla, aşa încât să spunem: Există aici realităţi şi entităţi spirituale; realităţile sunt comparabile cu orbitele planetelor, iar entităţile spirituale cu cele douăsprezece constelaţii zodiacale. Dacă privim plantele şi constelaţiile Zodiacului în spaţiu, din

exterior, şi presupunem că felul cum ele se mişcă şi se situează unele faţă de celelalte reprezintă ceea ce fac entităţile spirituale, iar cele douăsprezece semne zodiacele le considerăm ca fiind chiar entităţile spirituale, avem posibilitatea.în baza unei asemenea comparaţii. să exprimăm ceea ce se întâmplă în lumea spirituală. Distingem şapte planete care se rotesc şi acţionează şi douăsprezece semne zodiacale, care se află în spatele lor şi sunt în repaus. Doar astfel putem înţelege lumea realităţilor spirituale, dacă luăm în considerare douăsprezece entităţi, iar realităţile le percepem ca fiind influenţate de cele douăsprezece entităţi. Dar în locul celor douăsprezece semne zodiacale trebuie să ne imaginăm entităţi spirituale şi, de asemenea, să nu ne gândim numai la cele şapte planete, ci la realităţi spirituale. Există, aşadar, douăsprezece entităţi, care fac ceva, care stabilesc relaţii spirituale între ele, ale căror acţiuni spirituale urmează să le descriem; de unde rezultă şi ceea ce se întâmplă în lumea spirituală. înseamnă că ceea ce se referă la entităţi se află într-o anumită relaţie cu numărul 12. Şi ceea ce se referă la realităţi se află într-un raport cu numărul 7. în locul numerelor care compun Zodiacul trebuie să plasăm acum numele entităţilor respective. în Ştiinţa spirituală acest lucru s-a ştiut dintotdeauna. La începutul erei noastre creştine a existat o esoterică creştină; ea a adoptat douăsprezece nume pentru entităţile spirituale: Serafimi, Heruvimi .Tronuri, Domnii, Puteri, Stăpâniri, Arhei, Arhangheli,îngeri şi Omul pe treapta sa actuală. în total sunt zece. Dar omul evoluează în continuare, urmând să atingă trepte pe care alte entităţi le-au atins deja. Cândva el va completa şi va face să apară treptele a unsprezecea şi a douăsprezecea. In felul acesta vom ajunge la numărul de 12 entităţi spirituale.

Dacă vrem să descriem lumea spirituală, ar trebui să atribuim acestor douăsprezece tipuri de entităţi crearea lumii. Dacă încercăm însă să descriem ceea ce face ea, atunci această descriere va trebui să aibă un corespondent în planete şi în mişcările lor. Să presupunem că acţionează concomitent Spiritele sau Tronurile cu Spiritele personalităţii sau Arheii. atunci va apărea *Vechiul Saturn.* Prin acţiunea comună a altor spirite va apărea ceea ce numim *Vechiul Soare* sau *Vechea Lunăelc.* în acest mod exprimăm acţiunile acestor entităţi. Pentru a face o descriere a lumii spirituale trebuie să descriem în primul rând *entităţile,* ierarhiile; în al

doilea rând *acțiunile* lor, care se exprimă prin manifestările planetelor. în al treilea rând trebuie ţinut cont şi de ultima *revelaţie* din lumea senzorială, ceea ce se vieţuieşte prin pământ, apă, aer, foc: de exemplu, pe Saturn totul este foc sau căldură; în cursul evoluţiei Soarelui acesteia i se adaugă aerul. în cartea *Ştiinţa ocultă* am descris cu exactitate toate aceste aspecte din evoluţia Universului. Exista motivul cel mai întemeiat să descriu aceste lucruri acolo. Nu trebuie nicidecum să se rămână cu impresia că în situaţia în care cineva face o observaţie, o comparaţie, a şi rezolvat ceva. Cine vrea cu adevărat să descrie ceva în acest sens va trebui să facă referire şi la entităţile spirituale. A descrie ceea ce se află în spate, ca suport, ca lume spirituală, înseamnă a face o prezentare aşa cum am făcut-o eu în *Ştiinţa ocultă,* care constituie în acelaşi timp şi un fir călăuzitor pentru lumea spirituală; căci a descrie doar spaţiul ceresc şi constelaţiile ar fi ca şi când am descrie doar aspectul exterior al unui ceas.

Se poate merge şi mai departe cu această vieţuire în macrocosmos, întrucât numai prin ceea ce am descris până acum nu am epuizat acest subiect. Se poate, desigur, ajunge şi în alte lumi, mult mai elevate, dar acest lucru înseamnă că ar fi din ce în ce mai dificilă oferirea unei imagini, conturarea unei reprezentări asupra acestor lumi elevate. Cu cât urcăm mai sus, cu atât lucrul acesta devine tot mai greu de realizat. Dacă dorim să dăm o reprezentare asupra unei lumi mult superioare, atunci va trebui să o facem într-o altă manieră. Asupra lumilor tot mai elevate în care se pătrunde, după ce am depăşit lumea spirituală, ne putem face o impresie în felul următor:

Când descriem o persoană aşa cum ni se prezintă ea atunci când o avem în faţa noastră, putem spune: Omul acesta a putut apărea numai datorită faptului că există lumi superioare. Ceea ce a ajuns el se datorează faptului că s-a dezvoltat dintr-o lume spirituală. Aşadar, omul a rezultat dintr-o lume spirituală. Numai un fantezist poate să-şi închipuie că un om, şi nu un robot, ar fi putut să apară conform teoriei Kant-Laplace. Dacă ţinem cont de lumile care ne înconjoară, avem în jurul nostru în primul rând lumea fizică, senzorială. Corpul fizic aparţine lumii pe care o percepem în exterior prin simţurile noastre. Cărei lumi îi aparţine atunci ceea ce se află adânc în om şi care reprezintă părţile nevăzute ale naturii umane? Toate acestea aparţin unei lumi superioare. Aşa precum

la omul pe care îl percepem cu ochiul fizic vedem doar ceea ce este sensibil, partea sensibilă exterioară, tot astfel şi la Universul cel mare nu vedem decât ceea ce este sensibil şi nu lumea elementală şi cea spirituală, din care s-a individualizat şi omul, cu părţile sale nevăzute. Suprasensibilul nu se vede. Omul însă a primit o lume înconjurătoare care a fost articulată din invizibil. Chiar şi partea sa exterioară, corporalitatea sa, o datorează faptului că asupra ei lucrează anumite entităţi spirituale invizibile. Dacă pentru om ar lucra doar corpul său eteric, atunci el ar fi o plantă. Dar omul mai are în plus şi corpul astral; dar şi animalele au un corp astral. Dacă omul ar fi avut doar aceste trei componente, s-ar fi aflat pe aceeaşi treaptă cu animalele. Dar fiindcă el mai are şi un Eu propriu, se ridică deasupra tuturor celorlalte creaturi. Tot ceea ce reprezintă componentele superioare ale omului lucrează pentru corpul său fizic. Corpul fizic nu ar putea să fie ceea ce este de fapt, dacă omul nu ar avea aceste componente superioare. Nu ar deţine un sistem nervos, dacă nu ar avea corp astral şi nu ar fi o fiinţă care s-a ridicat şi a căpătat poziţia verticală, dacă nu ar fi avut un Eu. Omul trece drept ceea ce este el de fapt numai datorită ajutorului său invizibil din lumile superioare. Aceste componente diferite ale constitviţiei sale provin din lumi spirituale diferite.

Să privim cu atenţie ochiul. „Ochiul se formează la lumină, pentru lumină"*', spunea Goethe. în lucrarea *Lumea ca voinţă şi reprezentare* Schopenhauer şi apoi Kant voiau să prezinte întregul Univers ca pe o reprezentare a omului. „Fără ochi nu există lumină". Acest lucru este adevărat, dar totul depinde de faptul dacă adevărul nu este trunchiat, dacă nu este unilateral; dacă privim numai o faţetă a adevărului, dacă nu adăugăm şi ceea ce reprezintă cealaltă parte, atunci acesta va fi lucrul cel mai păgubitor pentru om. Căci a face o supoziţie falsă nu este atât de rău, lumea îl va aduce pe respectivul om la realitate; dar lucrul cel mai

Goethe, Partea dialectică a *teoriei culorilor. Introducere. Scrierile despre ştiinţele naturii ale lui Coethe. Literatura naţională a lui Kurschner,* voi. 35, p. 88. „Ochiul datorează existenţa sa luminii. Dintr-un organ auxiliar al animalelor inferioare lumina face să apară un organ compatibil ei, rezultând astfel ochiul din lumină, pentru lumină, pentru ca lumina interioară să se opună celei exterioare." (Nota editorului elveţian.)

periculos este atunci când se ascunde adevărul şi se ia în considerare doar o faţetă a acestuia, în Jocul adevărului complet, şi se persistă într-o asemenea situaţie. Căci este un adevăr trunchiat, o jumătate de adevăr, atunci când se afirmă ca fără ochi nu ar fi existat lumina. Dar dacă peste lume s-ar fi aşternut pentru totdeauna bezna, nu am mai fi dobândit niciodată ochi. Când ani în şir animalele au trăit în caverne întunecoase, ochii le-au degenerat, li s-au atrofiat. Este adevărat că fără ochi nu putem vedea lumina; dar tot atât de adevărat este şi faptul că ochiul îşi datorează existenţa luminii. Cei mai mulţi dintre filosofi păcătuiesc atunci când interpretează lucrurile dintr-un singur unghi, persistând în această greşeală şi susţinând că ei spun adevărul şi nu vor să admită că văd lucrurile într-un mod eronat. Ei nu pot fi contrazişi şi pentru că aserţiunea lor conţine un adevăr. „Ochiul se formează la lumină, pentru lumină." înseamnă că în lumină se ascunde ceva care a făcut să apară ochiul într-un organism care nu avea aşa ceva. Forţa care formează ochiul se ascunde în fiecare rază de soare. De aici putem conchide că tot ceea ce ne înconjoară ascunde în acelaşi timp şi ceea ce ne-a făcut. Aşa au rezultat toate organele noastre, din ceea ce se află la baza tuturor lucrurilor.

Dar omul mai este înzestrat cu ceea ce numim judecată, inteligenţă, în viaţa sa fizica, omul se foloseşte de judecata sa, de mintea sa, având în acest scop o unealtă de care se serveşte, şi anume creierul. Nu vom vorbi acum de ce se va alege de gândirea noastră când, o dată cu moartea, ne eliberăm de corpul nostru, ci de modul cum gândim aici, pe Pământ, prin acest instrument care este creierul. Dimineaţa când ne trezim vedem lumina, dimineaţa, după ce ne-am sculat, gândim prin intermediul creierului; înseamnă, aşadar, că există ceva pe lume care ne-a conceput creierul astfel încât acesta să poată deveni o unealtă a gândirii pentru lumea fizică. Creierul este un organ al gândirii pentru lumea fizică, a cărui forţă se manifestă exterior în inteligenţa noastră. Aceasta este forţa cerebrală.

învăţăcelul învaţă cu această ocazie că în cazul în care ar fi existat doar lumea elementală şi cea spirituală nu ar fi putut apărea niciodată organul specific uman al inteligenţei şi că lumea spiritului este o lume superioară, dar că de fapt forţele care ne-au format organul gândirii

fizice, în aşa fel încât raţiunea să se poată manifesta în exterior, ni s-au revărsat probabil dintr-o lume mult superioară acesteia. Şi nu fără temei Ştiinţa spirituală a exprimat parabolic, prin cuvântul „Zodiac", această frontieră a lumii spirituale, pe care am descris-o ca pe o lume a ierarhiilor. Să ne imaginăm că omul s-ar afla pe aceeaşi treaptă cu animalele. El ar fi continuat să rămână acolo, dacă şi lumile spirituale nu ar fi evoluat. Pentru ca omul să devină fiinţa cu o poziţie verticală a corpului şi care gândeşte cu creierul propriu, putându-şi dezvolta inteligenţa, a fost nevoie de o infuzie de forţe superioare, care se află deasupra lumii spirituale. Ajungem astfel într-o lume în care există o forţă care s-a revărsat asupra noastră, în urma căreia s-a format creierul. Ştiinţa spirituală a dat acestei lumi un nume cu care actualmente operează şi materialismul, abuzând mult de el: „lumea raţională". Este acea lume în care există entităţi spirituale capabile să-şi reverse forţele lor astfel încât să producă în activitatea intelectuală a omului o umbră, o fantomă a acesteia. înaintea perioadei materialiste nimeni nu ar fi folosit cuvântul „raţiune" pentru gândire; i-am fi spus inteligenţă, minte, judecată. Despre *raţiune* se vorbea ca despre acea facultate a omului care prin activitate spirituală se ridică într-o lume superioară în care a „perceput" ceva nemijlocit. Raţiunea se află în corelaţie cu înţelegerea, cu ceea ce „s-a aflat", s-a contemplat, s-a perceput nemijlocit într-o lume superioară. în acest fel ne-am ridicat oarecum într-o lume mai elevată decât cea pe care o numim „lumea spirituală" şi prin aceasta am epuizat, ca să apunem aşa, posibilitatea de a avea o comparaţie adumbrită pentru inteligenţa umană. Pe arhitecţii şi constructorii organului inteligenţei noastre trebuie să-i căutăm în „lumea raţională".

Vom putea vorbi despre o lume mult mai evoluată numai dacă intrăm într-un domeniu spiritual care trece de inteligenţa senzorial-fizică. Există o conştientă clarvăzătoare superioară. Dacă ne întrebăm cum este construit organul prin care se poate dobândi o conştientă clarvă-zătoare, înţelegem că trebuie să existe lumi din care izvorăsc asemenea forţe care dau naştere unei conştiente clarvăzătoare. Ele s-au format, ca şi celelalte forţe,în nişte lumi superioare. Prima conştientă care a evoluat clarvăzător este o conştientă imaginativă. în momentul în care afirmăm

căfcxistă o conştientă clarvăzătoare trebuie să adăugăm imediat că există şi o lume din care izvorăşte forţa aferentă ei. Aceasta este „lumea arhetipurilor". Ceea ce trece prin faţa ochilor ca imaginaţie constituie o reproducere a lumii arhetipurilor.

• Aşadar, pătrundem în macrocosmos prin patru lumi superioare: lumea elementală, lumea spirituală, lumea raţională şi lumea arhetipurilotj în zilele următoare vom face o descriere a lumii raţionale şi a celei a arhetipurilor. Vom descrie apoi metodele prin care se pot capta forţele din lumea arhetipurilor pentru a dobândi o conştientă clarvăzătoare.

VII

CONTOPIREA CU LUMEA ELEMENTALĂ. TRECEREA PE LÂNGĂ „MARELE PĂZITOR AL PRAGULUI"

Ieri am încercat să schiţăm în câteva cuvinte ce se înţelege prin drumul care duce în macrocosmos, spre marele Univers, în antiteză cu prezentările din zilele anterioare, care au dat o orientare despre drumul profund mistic de pătrundere în suflet sau calea spre microcosmos.

pătrunderea în marele Univers, în macrocosmos, înseamnă pentru un iniţiat intrarea în lumea elementală aşa cum o denumeşte Ştiinţa spirituală; el urcă apoi în lumea spirituală, apoi în lumea raţională şi,în sfârşit, într-o lume mult mai elevată, care poate fi numită lumea arhetipurilor, cu precizarea că pentru aceste lumi nu mai avem, de fapt, nici un mijloc corect de exprimare, întrucât limba contemporană nu deţine noţiuni potrivite pentru ele, iar cuvântul german vechi semnificativ, cu un conţinut bogat, cel de „raţiune" a devenit banal, propriu pentru lumea sensibilă, aşa încât termenul de „lume raţională" lesne poate fi înţeles eronat. Până acum nu am făcut decât să schiţăm totul în linii generale; despre aceste lumi s-ar putea discuta nu ore, ci luni în şir, dar cadrul în care ne aflăm nu ne permite decât să conturăm câteva idei pe marginea lor. Pentru a da totuşi o imagine mai precisă asupra acestor lumi este necesar să mai menţionăm şi următorul aspect: omul, vieţuind în lumea elementală, în felul descris ieri, căpătând o imagine clară asupra a ceea ce numim în mod obişnuit elemente — pământ, apă, aer, foc — percepe faptul că propria sa corporalitate, înţelegând întreaga sa corporalitate, deci inclusiv părţile superioare ale naturii sale umane, s-a clădit din această lume elementală. Pe lângă această concluzie, omul mai

ajunge la încă una. aceea că viziunea exterioară, contemplarea clin afară a lumii elementale, ca să spunem aşa, se prezintă altfel decât percepţia interioară. Când pătrundem în sinea noastră, şi anume fără o privire clarvăzătoare, ci având o conştientă obişnuită, normală, întâlnim anumite trăsături, pe care jumătate le socotim ca aparţinând corporalităţii sufleteşti, iar cealaltă jumătate corporalităţii exterioare, adică trăsăturile temperamentului nostru. Temperamentele se împart astfel, încât putem vorbi de un temperament melancolic, de unul flegmatic, de unul sanguin şi de un temperament coleric.

Tot ieri am mai spus că, pătrunzând în macrocosmos, omul nu se simte ca şi când s-ar afla deasupra obiectelor lucrurilor de acolo, ci se simte integrat în fiecare lucru al lumii elementale; se simte contopit cu acestea. Când privim un obiect fizic spunem: Obiectul este acolo, noi suntem aici. Şi atâta timp cât ne aflăm în lumea fizică şi suntem oameni raţionali ne putem delimita strict de orice obiect.de orice entitate. îndată ce vieţuim în lumea elementală, o asemenea delimitare strictă este din ce în ce mai dificilă, întrucât acolo aproape că ne contopim cu realităţile, lucrurile şi entităţile lumii elementale. Ieri am caracterizat cel mai bine acest aspect prin exemplul pe care l-am dat cu ceea ce se numeşte foc. Despre focul lumii elementale am spus că nu este foc fizic, ci ceva anume, ce poate fi asemuit cu căldura sufletească interioară, cu ardoarea sufletească. Când în lumea elementală percepem elementul foc, el se contopeşte cu noi, ne simţim cuprinşi în esenţa lui. Această contopire, acest simţământ de împreunare survine şi în cazul altor elemente; doar elementul „pământ" face excepţie. Am numit „pământ" ceva care nu poate fi pătruns, care opune rezistenţă, ceva de care te poticneşti. într-un mod cu totul ciudat,igxistă în lumea elementală o înrudire, o corespondenţă între ceea ce numim temperamente şi cele patru elemente caracteristice acestei lumi, după cum urmează:

temperamentul melancolic, înrudit cu *pământul;*
temperamentul flegmatic, înrudit cu *apa;*
temperamentul sanguin, înrudit cu *aerul;*
temperamentul coleric. înrudit cu *focul}*

Această înrudire se manifestă în vieţuirea lumii elementale în sensul că individul coleric are o mai mare afinitate de a se contopi cu

entităţile ce se află în „focul" lumii elementale decât cu celelalte entităţi; individul sanguin are o tendinţă mai mare de a se uni cu realităţile şi entităţile care vieţuiesc în elementul „aer"; flegmaticul se va contopi cu entităţile care vieţuiesc în elementul „apă"; iar melaeolicul se va uni predilect cu entităţile care se găsesc în elementul „pământ". Când printr-o vieţuire adevărată se pătrunde în lumea elementală, se ajunge astfel într-un fel deosebit de dependenţă. De unde ne putem reprezenta că diferiţi oameni pot relua lucrurile cele mai deosebite despre lumea elementală. fără ca prin aceasta să se înţeleagă că ei nu au dreptate atunci când îşi descriu propriile lor vieţuiri.

Cel ce este familiarizat cu asemenea lucruri va şti când un melancolic, în felul său aparte, va descrie această lume ca pe o lume în care se poticneşte de orice obiect şi va considera aceasta ca fiind ceva natural, căci prin temperamentul său melancolic se află într-o anumită relaţie cu tot ceea ce este solid, „pământ", lăsând sâ-i scape toate celelalte lucruri şi entităţi. Despre această lume colericul va povesti cât de fierbinte i se prezintă totul, cum totul devine incandescent datorită focului elemental. De aceea nu trebuie deloc să ne mire descrierile făcute lumii elementale de anumiţi clarvăzători de nivel inferior, descrieri care diferă esenţial unele faţă de altele. întrucât această lume poate fi evaluată numai atunci când deţinem cunoştinţe temeinice despre noi înşine. Dacă se cunosc trăsăturile care caracterizează un temperament coleric, atunci vom şti şi mitivul pentru care lumea elementală i se prezintă acestuia într-un anumit fel. Prin această autocunoaştere se dobândeşte şi impulsul de a ne debarasa de tot ceea ce este părtinitor. Se capătă apoi deprinderea de a avea o atenţie distributivă şi de nu ne opri privirea doar asupra lucrurilor cu care suntem cel mai mult obişnuiţi. Se dobândeşte astfel o percepţie superioară asupra cunoaşterii propriei noastre persoane. Ea presupune situaţia de a ajunge să ieşim din noi înşine şi să ne privim propria entitate ca şi când ar fi o individualitate străină. Nu este deloc un lucru simplu. Este relativ uşor să dobândeşti cunoştinţe despre trăsăturile sufleteşti pe care ţi le-ai însuşit, dar în privinţa temperamentului care acţionează până la corporalitate este greu de dobândit o detaşare completă. Cei mai mulţi dintre oameni nu pot fi în viaţă imparţiali şi îşi dau singuri dreptate. Aceasta este de fapt pornirea egoistă, care nu

trebuie sancţionată prea sever, întrucât ea este o însuşire naturală. Unde ar ajunge omul, în viaţa cotidiană, dacă nu ar avea această siguranţă de a se prezenta ferm faţă de sine însuşi? Dar prezentându-se atât de ferm faţă de sine, trebuie să accepte şi ceea ce, de exemplu, se referă la temperamentul său. Desolidarizarea faţă de propriul temperament, considerarea lui ca ceva străin, este un lucru extrem de greu; este nevoie de multă autoeducaţie pentru a ajunge la această performanţă, pentru a te prezenta într-o postură obiectivă faţă de acesta. Oricare cercetător spiritul va spune: Nu există, de fapt, nici un grad special de maturizare pe care trebuie să-1 atingi, pentru a pătrunde în lumea spirituală, în măsura în care a fost respectat principiul potrivit căruia ai reuşit să te detaşazi complet, când ai ajuns la adevăr, făcând abstracţie de părerea proprie. în acest fel se poate ajunge la sursa unei păreri. Ne spunem; Mă tot întreb dacă nu îmi pot aminti în ce perioadă din viaţă mi-am însuşit această părere — să spunem, de exemplu, o anumită orientare politică. Trebuie să-ţi pui în repetate rânduri, şi într-un mod obiectiv, această întrebare; trebuie să-ţi imaginezi ce a contribuit spre a-1 face pe omul spiritual din noi, cum 1-a adus viaţa în situaţia de a apuca tocmai în această direcţie şi care ar fi putut fi cu totul alta dacă *karma* i-ar fi arătat o altă cale. Dacă îţi reprezinţi atât de corect cum ai fost adus, tu, omul actual, să fii ceea ce eşti, atunci începi să faci primul pas pentru a ieşi din tine însuţi. In marele Univers, în macrocosmos, nu există mijlocul simplu de a fi în afara lucrurilor, ca în lumea fizică. In lumea fizică se poate, de exemplu, sta cu uşurinţă lângă o tufă de trandafiri; în lumea elementală acest lucru nu este posibil, întrucât acolo simţi cate integrezi, că te strecori în lucruri, încât te identifici cu ele. Temperamentul nostru coleric, de exemplu, se contopeşte neapărat cu elementul focului, aşa încât nu mai putem deosebi ce se revarsă din noi, sau ne inundă de la alte entităţi, în măsura în care nu am învăţat toate aceste lucruri pe căi speciale. Trebuie să învăţăm să ne găsim într-o entitate şi în acelaşi timp să ne deosebim de ea. Există o singură entitate de la care putem învăţa că ne aflăm în ea şi de care ne putem totuşi deosebi; noi înşine. Dacă reuşim să ne judecăm treptat, aşa,cum am face-o cu un alt om, învăţăm de la noi înşine să ne deosebim.^Cum se deosebeşte o părere proprie faţă de părerea altcuiva? De obicei ne dăm nouă înşine dreptate şi nu acordăm atenţie celuilalt, care

are o părere contrarie. Trebuie început prin a ne autoeduca, spunându-ne: Eu am această părere, celălalt o are pe a sa. Voi adopta o poziţie potrivit căreia să acord şi părerii celuilalt tot atâta valoare cât consider că are propria mea părerea Această obişnuinţă o vom lua cu noi în lumea elementală,pentru ca la rândul nostru să ştim să ne deosebim de lucruri, deşi vom fi integraţi în ele. A pătrunde conştient în lumile superioare depinde de anumite subtilităţi în ceee ce priveşte vieţuirea noastră acolo.

Prin acest exemplu se poate vedea încă o dată cât de îndreptăţită a fost afirmaţia de ieri potrivit căreia omul trebuie să se călească, întrucât este întotdeauna în pericol de a-şi pierde Eul atunci când se ridică în macrocosmos.Xjji viaţa noastră obişnuită, Eul nu este altceva decât o contopire, o fuzionare a convingerilor şi deprinderilor noastre şi marea majoritate a oamenilor va considera că într-adevăr este deosebit de greu să-ţi schimbi mentalitatea, să gândeşti altfel, să simţi altfel, atunci când ţi-ai luat rămas bun de la ceea ce a făcut viaţa din tin^ De aceea este foarte important ca înainte de a te decide să te iniţiezi pentru a pătrunde în lumea spirituală să te informezi asupra pragului la care s-a ajuns prin cercetare în acest domeniu. Nici un cunoscător în materie nu-şi va oferi serviciile de a conduce pe cineva în lumea spirituală înainte ca respectivul să fi înţeles cu puterea judecăţii sale că tot ceea ce susţine Ştiinţa spirituală nu este o stupiditate. Este perfect posibil să-şi formezi o anumită părere personală. Deşi nu se poate cerceta de unul singur lumea spirituală, fără ochiul iluminatului, totuşi din comunicările acelora care pot vedea îţi poţi însuşi o apreciere asupra justeţei sau falsităţii celor comunicate. După aceea se contemplă şi se zăboveşte în lumea înconjurătoare, pentru a verifica dacă viaţa ne devine mai inteligibilă prin explicaţiile date de cercetătorul spiritual.

întotdeauna aceste opinii la care se ajunge vor avea o particularitate, anume că prin ele suntem în unele privinţe cu un pas înainte faţă de ceea ce este omeneşte normal. Dacă ajungem la judecăţi nepărtinitoare şi vorbim despre lucrurile superioare debarasându-ne de simpatiile şi antipatiile obişnuite în viaţa noastră, vom descoperi că putem fi de aceeaşi părere cu oamenii care ne sunt adversari. în acest fel vom depăşi, vom fi în avans faţă de părerile omeneşti obişnuite. Astfel, în Ştiinţa spirituală noi obţinem ceva care ne rămâne şi după ce am renunţat la

celelalte. Există o sumedenie de cunoştinţe ştiinţifice spirituale dobândite care ne protejează împotriva pierderii Eului în momentul când pătrundem în lumea spirituală.

Pentru unii oameni.pierderea Eului în momentul intrării în lumea spirituală ar putea avea şi alte urmări. Atingem un subiect pe care trebuie să-1 prezentăm pe scurt. Adeseori, asemenea urmări se prezintă cunoscătorului chiar şi în viaţa obişnuită. De aceea este important să ştim acest lucru atunci când vorbim despre drumul pe care putem să-1 urmăm pentru a pătrunde în lumea spirituală.

Cercetătorul spiritual nu are voie în nici un caz să fie un visător, un fantezist. El trebuie să se mişte sigur şi plin de hotărâre în viaţa spirituală, aşa cum un om o face în lumea fizică. Orice nebuloasă, orice neclaritate ar face un rău, ar fi de-a dreptul periculoasă, dacă am primi undă verde spre a intra nepregătiţi în lumea spirituală. De aceea este necesar şi de mare importanţă să ne formăm o părere sănătoasă chiar despre viaţa obişnuită pe care o trăim. Mai cu seamă în timpurile actuale, vedem într-o şi mai mare măsură ce înseamnă acest lucru şi că el poate constitui un impediment la intrarea în lumea spirituală, dacă nu ţinem seama de el. Dacă reflectaţi asupra propriei dumneavoastră vieţi şi încercaţi să vă conştientizaţi influenţele care au acţionat asupra vieţii dumneavoastră încă de la naştere, chiar şi numai la o privire retrospectivă superficială vă veţi aminti de unele, dar veţi fi nevoiţi să vă spuneţi: Peste câte altele nu s-a aşternut uitarea! Şi în acelaşi timp vă veţi mai spune: Despre unele din ele, care m-au influenţat, care au contribuit la formarea mea, nu-mi mai amintesc aproape deloc. Peste cele mai multe dintre cele care au exercitat o influenţă asupra mea s-a aşternut uitarea. Totuşi nu vom afirma că am trăit ceva doar din simplul motiv că acum nu mai este prezent în conştienta noastră. De ce oare uităm asemenea influenţe din viaţa noastră? Fiindcă cu fiecare nouă zi viaţa ne scoate în cale mereu alte lucruri şi, dacă ar trebui să păstrăm la un loc ceea ce am trăit, nu am mai fi în stare să facem faţă problemelor. Tot ceea ce ne scoate viaţa nou în cale cu fiecare zi face ca trăirile noastre, roadele experienţelor noastre să se păstreze sub formă de facultăţi, de aptitudini. Ce s-ar întâmpla dacă de fiecare dată Ia atingerea tocului ar trebui să rememorăm momentele pe care le-am trăit atunci când am început să învăţăm a scrie? Toate aceste

trăiri care. aşa-zicând, au lucrat asupra noastră le-am dat, pe drept cuvânt, uitării. Este ceva bun şi aşa trebuie să se petreacă lucrurile. Aşadar, „uitarea" joacă un rol important în viaţa omului. Există perioade în viaţă când este benefic pentru om să treacă printr-o situaţie, pe care apoi să o uite; suni nenumărate asemenea peceţi care îşi lasă amprenta şi peste care se aşterne apoi uitarea, pe care nu le mai păstrăm în conştienta noastră, întrucât viaţa ne-a făcut să Ie uităm; este vorba în primul rând de impresiile din prima parte a copilăriei. Timpul a făcut ca să uităm de ele, întrucât altfel nu am mai evolua. Este cât se poate de bine că nu purtăm cu noi tot acest balast. Cu toată uitarea care se aşterne peste ele, aceste impresii pot fi încă active. Se prea poate ca ele să fi avut o influentă asupra noastră la un moment dat, după care au dispărut din memorie si, deşi nu mai ştim nimic de ele, să constituie forţe active pentru viata noastră sufletească. Ele ne pot marca viaţa într-un chip cât se poate de nefavorabil, în sensul că pot produce dezechilibre care să perturbe până în profunzime o viaţă sufletească sănătoasă. Multe stări maladive, nevroze, pot fi puse pe seama unor astfel de influenţe, putând fi mult mai bine înţelese dacă se recunoaşte faptul că volumul vieţii noastre conştiente nu se suprapune cu trăirile vieţii sufleteşti. Psihanalistul poate uneori să descopere cu uşurinţă cauza care se află la originea unei stări care face imposibilă viaţa unui om, cauză de care acesta nu-si mai aduce aminte, dar care are o influenţă asupra vieţii sale sufleteşti. Ca să ne exprimăm plastic, există în viaţa sufletească anumite crâmpeie, insuliţe, care se află acolo ca oricare alte insuliţe; se poate ajunge pe asemenea insuliţe din mijlocul mării, pe care să păşeşti cu picior sigur. Viaţa sufletească a omului poate fi expusă unor primejdii când se poticneşte de astfel de insule care provin din influenţe nefaste despre care nu-si mai aminteşte. în viaţa obişnuită aceste insule pot fi foarte simplu ocolite, dacă omul, evaluându-şi retrospectiv viaţa, încearcă să descifreze în ea reminiscenţe depozitate în mecanismul psihic, care duc la o cauză îndepărtată ce 1-a influenţat. Dacă omul ar fi dotat cu un fel de concepţie despre lume care să-1 aducă în situaţia de a înţelege şi a suporta aceste insule sufleteşti, aceasta ar constitui un lucru benefic pentru el şi ar acţiona ca ceva tămăduitor. Fără doar şi poate, a conduce fără o pregătire sufletul omenesc naufragiat spre aceste stânci îi creează acestuia o stare

de spaimă. Dar dându-i-se posibilitatea să perceapă cu înţelegere această situaţie îi va fi mult mai uşor să o depăşească. Cu cât suntem mai în măsură să ne articulăm în viaţa noastră conştientă cu luciditate, cu atât mai bine va fi pentru viaţa noastră de zi cu zi.

Când va pătrunde în macrocosmos, omul se va confrunta nu numai cu asemenea insule sufleteşti subconştiente, ci cu mult mai multe lucruri de acest gen. Am văzut că în fiecare noapte pătrundem în macrocosmos şi că asupra vieţuirii noastre acolo se aşterne o uitare deplină. Dintre multe situaţii pe care omul le poate vieţui, dacă ar pătrunde conştient în macrocosmos, ar fi şi vieţuirea propriului Eu. în macrocosmos omul ar fi el însuşi. El este înconjurat de realităţi şi entităţi spirituale şi tot ceea ce are în faţă constituie o privire obiectivă asupra sa însuşi. Aici el are ocazia să se compare cu lumea macrocosmică, să constate cât de imperfect este faţă de aceasta şi că nu se poate ridica la nivelul acestei lumi superioare. Este suficientă această ocazie pentru ca omul să-şi piardă încrederea în sine, hotărârea sa. Numai autoeducaţia prealabilă, înaintea pătrunderii în lumea spirituală, îl poate proteja pentru a nu-şi pierde încrederea în sine, autoeducaţia fiind de natură să contribuie la formarea unei judecăţi sănătoase, obiective, anume la recunoaşterea imperfecţiunii sale, dându-i în acelaşi timp şi posibilitatea de a dobândi acele facultăţi care să-i permită să vieţuiască în lumea spirituală. Omul trebuie să ajungă la performanţa de a-şi recunoaşte imperfecţiunile; el trebuie să înveţe să şi le suporte, având în acelaşi timp şi perspectiva a ceea ce poate deveni prin eliminarea acestor imperfecţiuni şi dobândirea acelor trăsături care încă îi lipsesc, contribuind la propria autodepășire; el va trebui să-şi spună mereu: Dacă îmi privesc retrospectiv propria viaţă şi mă raportez la reîncarnările anterioare, am reușit să fac din mine ceea ce sunt acum. Dar omul trebuie să aibă posibilitatea ca, pe lângă făptura sa proprie, să simtă şi să cunoască şi cealaltă făptură a sa, care îi spune: Dacă lucrezi la formarea ta, dacă faci tot ceea ce trebuie ca să contribui la dezvoltarea a ceea ce există în structura fiinţei tale intime, atunci poţi deveni o entitate ca aceasta care se află lângă tine, ca un ideal autentic, la care să poţi privi fără teamă şi fără descurajare.

La această stare se poate ajunge numai atunci când te-ai autoeducat pentru dobândirea capacităţii de a învinge greutăţile vieţii. Dacă s-a ţinut

cont de necesitatea dobândirii în lumea fizică a puterii de a birui obstacolele, de a îndura suferinţele, de a ne căli şi a înfrunta adversităţile, înainte de a face primul pas în macrocosmos, din momentul în care s-a trecut peste acest stadiu apare şi impulsul care ne asigură că vom reuşi orice s-ar întâmpla cu noi, că vom trece peste toate greutăţile pe care le avem de întâmpinat în această lume spirituală; căci vom dezvolta din ce în ce mai mult aptitudinile deja dobândite de a birui obstacolele.

Dacă cineva s-a pregătit într-o asemenea manieră, va avea o trăire cu totul deosebită, chiar de la intrarea sa în lumea elementală. Vom înţelege mai bine acest lucru dacă ne vom aminti încă o dată de faptul că temperamentul coleric este înrudit cu elementul „foc", că cel sanguin se înrudeşte cu elementul „aer", că temperamentul flegmatic se înrudeşte cu elementul „apa", iar cel melancolic cu elementul „pământ". Dacă cineva vieţuieşte în lumea elementală cu propriul temperament, atunci entităţile lumii elementale i se vor înfăţişa conform afinităţii pe care o manifestă faţă de lucrurile din această lume. De exemplu, colericului îi vor apărea trăsăturile sale înflăcărate, corespunzător elementului „foc", faţă de care are afinitate în această lume. O asemenea trăire arată cum ceea ce am dobândit în materie de tărie sufletească poate birui toate greutăţile. Atunci încrederea în sine pe care am dobândit-o ne va permite să ne spunem: Vei avea puterea să te impui. Această forţă este înrudită cu ceea ce rezultă din unirea tuturor elementelor şi ne întâmpină în lumea spirituală, astfel încât să ne putem privi pe noi înşine ca pe o entitate exterioară. Dacă am hotărât să ne debarasăm de toate imperfecţiunile noastre şi să le înfruntăm, aceasta acţionează în aşa fel încât acest om imperfect va putea sta în faţa noastră fără ca vederea sa să ne zdrobească. Altminteri, ar acţiona nimicitor. In viaţa obişnuită, prin sistarea conştientei , suntem protejaţi de un asemenea pericol Ipacă conştienta noastră nu ar conteni să acţioneze în fiecare seară, înainte de a adormi, atunci când dormim l-am avea în faţa noastră pe omul imperfect care suntem, ceea ce ar fi copleşitor, dar am sta şi înaintea celeilalte entităţi, care ne-ar arăta ceea ce putem deveni şi cum ar trebui să Din aceste considerente, la culcare, conştienta disparpDar dacă dobândim din ce în ce mai mult o maturitate care ne spune: Vei învinge toate greutăţile, atunci, treptat, se ridică ceea ce acoperă ca un văl sufletul omenesc atunci când

adoarme. Acest văl devine din ce în ce mai transparent, până când vom avea în faţa noastră replica propriei noastre făpturi, aşa cum suntem de fapt, iar alături vom percepe cealaltă înfăţişare pe care am putea-o dobândi. dacă ne modelăm în continuare şi lucrăm asupra noastră. Ea se arată în toată splendoarea, măreţia şi gloria sa. în acest moment, se ştie că această formă are o asemenea influenţă nimicitoare pentru ca noi nu suntem aşa, deşi aşa ar trebui să fim. dar că, în fond, nu putem obţine structura sufletească corectă decât când putem suporta această imagine. A avea asemenea trăiri înseamnă a trece pe lângă „Marele păzitor al pragului".

jMarele păzitor al pragului" este cel care face sa dispară conştienta, când adormim în mod obişnuit|Când dorim să pătrundem în lumea spirituală, în macrocosmos, el este acela care ne arată ceea ce ne lipseşte şi în primul rând ceea ce trebuie să mai facem pentru ca treptat-treptat să ne intregăm în această lume'J'e de o parte se simte nevoia stringentă de a-şi face o părere despre aceste lucruri. dar pe de altă parte se constată o aversiune de a o face. Perioada actuală trebuie înţeleasă ca o perioadă de tranziţie. în mod teoretic unii ar admite că sunt oameni nedesăvârşiţi, imperfecţi, dar de regulă nu se depăşeşte această fază teoretică.

în aşa-numita viaţă spirituală contemporană. în literatura actuală, denumirea de „spirit" reprezintă cu totul altceva decât ceea ce semnifică ea pentru Ştiinţa spiriiuală. Puteţi să vă convingeţi singuri, găsind peste tot un sens diametral opus celui caracterizat mai sus. izvorât din lumea spirituală. Auziţi peste tot câte o părere despre lume, de genul acesteia: Nu se poate şti acest lucru, şi nici celălalt. Cât de des este întrebuinţat în lumea fizică cuvinţelul „se"". Prin acest cuvinţel omul şi-a prestabilit o limită a cunoaşterii, pe care crede că nu o va putea depăşi. De fiecare dată când omul face apel la acest cuvinţel îşi dovedeşte sieşi că nu este în stare să pătrundă noţiunea cu cunoaştere umană adevărată. în nici un moment din viaţă nu trebuie să ne spunem: Acest lucru se poale cunoaşte sau nu.

în limba germană man; nu are echivalent în limba română. Se traduce cu „se". în germană *man* este pronume nehotărât, persoana a Ill-a singular, se referă la una sau mai multe persoane, indiferent de gen; are un singur caz, nominativ singular, şi are deci numai funcţie sintactică de subiect. Echivalentul lui OM în franceză. (Notatrad.)

ci trebuie spus: Noi putem cunoaşte atâta cât corespunde stării noastre actuale de dezvoltare. Noi putem vorbi despre un lucru sau altul în limita cunoştinţelor noastre actuale. Cine vorbeşte altfel dă dovadă că este o persoană incapabilă să pătrundă şi să înţeleagă noţiunea de autocunoaştere, căci altfel ar şti că suntem fiinţe capabile să evoluăm, iar cunoaşterea este în funcţie de stadiul actual al dezvoltării noastre. In limbajul cercetătorului spiritual lipseşte cu desăvârşire acest cuvinţel. El se va obişnui să citească literatura contemporană, aşa încât, atunci când cineva spune „se" aceasta înseamnă „el". Adică este vorba de *el,* de autorul celor scrise, şi semnifică numai ceea ce ştie acesta; dar lucrurile încep să devină îngrijorătoare atunci când respectivul merge mai departe şi face din toate acestea o practică. Teoriile nu sunt periculoase, dar pot deveni periculoase atunci când se încearcă a fi transpuse în practică. Dacă. de exemplu, cineva spune ceva de genul: Eu ştiu ce poate şi cât poale învăţa un om, aşadar, nu trebuie să mai fac nimic pentru a ajunge mai departe..., prin toate acestea nu face nimic altceva decât să se pună în calea evoluţiei sale. De fapt, există astăzi foarte mulţi oameni care îşi închid astfel propria dezvoltare. Din punctul de vedere al cercetătorului Ştiinţei spirituale, acestora li se poate ura să doarmă în continuare liniştiţi, căci ei nu vor ajunge să aibă o conştientă şi nu li se va da la o parte vălul nici măcar cât printr-o adiere de vânt, spre a li se arăta cât sunt de imperfecţi în comparaţie cu ceea ce ar putea deveni cândva. întregul mod de receptare senzitivă a oamenilor contemporani este de aşa natură încât fac tot mai dens vălul ce se aşterne în faţa lumii spirituale, aşa încât ei să nu poată pătrunde cu folos în acesta şi să treacă pe lângă „păzitorul pragului" , acea formă formidabilă. Noi trebuie însă să dăm la o parte vălul. Dar pentru aceasta este necesar să ne facem următoarea făgăduială solemnă: Ştim cât de imperfecţi suntem în realitate, dar niciodată nu vom conteni să ne străduim pentru a deveni tot mai perfecţi. Cu un asemenea impuls se poate porni în marcocosmos. Cine nu are voinţa puternică de a lucra asupra sa spre a se automodela continuu, acela ar trebui mai întâi să-şi formeze o asemenea deprindere. Aceasta constituie contraponderea cunoaşterii noastre. Trebuie mai întâi să ne autocunoaştem, dar aulocunoaşterea ar rămâne literă moartă dacă ea nu ar fi dublată de o voinţă

puternică, care să contribuie la autoperfecţionarea noastră. Străbate prin timpuri maxima apolinică: „Cunoaşte-te pe tine însuţi", care este corectă, dar de care mai depinde ceva. Nu reprezentările eronate sunt de fapt jumătăţi de adevăruri, ca de exemplu o eventuală invitaţie la autocunoaştere, care nu este totodată şi o invitaţie la o permanentă perfecţionare. Dictonul „Cunoaşte-te pe tine însuţi" trebuie să-1 acceptăm împreună cu reversul său, care este un îndemn la o continuă auto-desăvârşire. Să facem această făgăduială solemnă faţă de omul nostru superior, în faţa căruia ne vom afla şi asemenea căruia trebuie să devenim; abia atunci vom putea să ne încumetăm a păşi încrezători în macrocosmos, căci numai aşa, treptat-treptat, vom învăţa să ne orientăm şi să ne limpezim sufleteşte.

Am văzut, pe de o parte, că natura noastră se dovedeşte a fi înrudită cu ceea ce numim lumea elementală, şi tot cu ea se înrudeşte şi temperamentul nostru. Dar mai există ceva, în propria noastră entitate, cu care suntem înrudiţi. în noi există ceva înrudit cu lucrurile care ne înconjoară, căci noi suntem extraşi din Univers. De la ceea ce percepem în lumea fizică trebuie să trecem în lumea elementală şi de aici, în continuare, în lumea spirituală. Ca fiinţe umane, trecem dintr-o întrupare într-alta. Dacă în actuala încarnare eşti o persoană melancolică, prin ceea ce se transmite de la o reîncarnare la alta poţi deveni un flegmatic sau o persoană sanguină. în diferite încarnări această unilateralitate se echilibrează, se uniformizează. Am obţinut astfel reprezentarea că fiinţa noastră este mai mult, că mai suntem şi altceva, chiar dacă acum suntem un melancolic. Cu aceeaşi fiinţă am putut fi, într-o viaţă anterioară, o persoană colerică, iar într-o viaţă viitoare să devenim o persoană sanguină. Esenţa noastră nu trece în aceste structuri temperamentale. Mai există şi altceva, care se găseşte şi mai sus de orice. Dacă un clarvăzător contemporan observă pe cineva în lumea elementală, pe care îl vede ca o persoană melancolică, el îşi va spune: Este un fenomen trecător; este numai aparenţa *unei* încarnări. Omul, care acum, ca melancolic, reprezintă „pământul", va reprezenta într-o altă încarnare, ca sanguin, „aerul", dacă va fi coleric va reprezenta „focul"; melancolicul, care este cu predilecţie o persoană interiorizată, produce un efect de respingere atunci când îl contempli din

punct de vedere al lumii elementale; colericii apar ca şi când ar împrăştia înjur numai flăcări, în sens elemental şi nu în sensul focului fizic".

Când pătrundem din lumea spirituală în lumea raţională întâlnim ceva asemănător ca atunci când ne apărem nouă înşine ca entităţi care putem învinge temperamentul nostru din ce în ce mai mult, echilibrându-ne de la o viaţă la alta. Ajungem astfel la limita lumii spirituale. Ajunşi aici. întâlnim realităţi şi entităţi spirituale etalate ca pe cadranul unui ceas universal. Entităţile ni se prezintă în imaginile Zodiacului, iar realităţile în cele ale planetelor. Dar prin această comparaţie nu am realizat mare lucru; va trebui să trecem dincolo de aceste entităţi; totalitatea acestor entităţi formează *ierarhiile.* Nu ne-am putea face însă o idee despre lumile superioare dacă nu am trece de la denumirile pe care le-am dat în conferinţa de ieri la însăşi chintesenţa acestor entităţi. Am văzut că omul ne poate apărea într-o încarnare ca melancolic, într-o alta ca sanguin. Dar entitatea lui este mai mult de atât. Ea răzbate, depăşeşte cu mult ceea ce putem să caracterizăm printr-o asemenea noţiune. Dacă ne-am format o imagine clară asupra faptului că entităţile denumite Serafimi, Heruvimi, Tronuri ş.a.m.d. — exprimate în spaţiul fizic prin Zodiac — reprezintă de fapt mult mai mult decât o indică numele lor, înseamnă că ne-am creat o noţiune clară asupra acestei limite superioare a macrocosmosului. O fiinţă care ne apare într-o anumită situaţie ca spirit al înţelepciunii nu va rămâne mereu ca atare, încât să o putem caracteriza mereu astfel. Căci aşa cum omul evoluează, tot astfel şi entităţile pe care le întâlnim la limita superioară trec prin diferite stări, încât o dată le vom denumi într-un fel, iar altă dată într-altul. Entităţile evoluează o dată cu noile lor denumiri. Acestor nume le-am putea spune, în limbaj comun, ranguri. Când vorbim de spiritul voinţei sau de cel al înţelepciunii este ca şi când, aici, pe Pământ, am vorbi de un consilier guvernamental sau de un consilier guvernamental secret; la început a avut o funcţie, apoi alta.

Pentru a nu fi greşit înţeleşi trebuie să menţionez că în compendiile de teosofie lumea elementală este denumită lume astrală. Ceea ce se numeşte aici lume spirituală constituie partea inferioară a lumii mentale. *Dcvukhnn-u* inferior; lumea mentală superioară, *Devukhan-ul* superior, lumea-Arapa, este ceea ce aici a fost denumit ca fiind „lumea raţională". (Nota editorului elveţian.)

Şi în cazul nostru aceeaşi entitate a fost spirit al înţelepciunii, în alt caz spirit al voinţei etc. Entităţile evoluează în funcţie de situaţie, parcurgând diferite trepte ierarhice; atâta vreme cât ne menţinem în lumea spirituală, ele se prezintă într-o anumită relaţie una faţă de cealaltă. în momentul în care facem cunoştinţă cu o *entitate* evoluată din punct de vedere spiritual, când trecem de la denumirea rangului la perceperea entităţii însăşi, atunci ne ridicăm în domeniul raţionalului, trecem pe o treaptă superioară, pătrundem în lumea spirituală.

Dacă dorim să ajungem la o anumită treaptă a cunoaşterii, trebuie, în general, să facem deosebirea între entităţile evoluate şi ceea ce ele sunt pe o anumita treaptă de dezvoltare. Trebuie să facem acest lucru atât cu entităţile care apar numai pe Pământ, cât şi cu cele care se arată numai unei conştiente clarvăzătoare în lumea spirituală. în acest sens se dă exemplul lui Buddha. Ştiţi că Buddha a trăit în secolul al Vl-lea înainte de Christos. Cine pătrunde în acest domeniu în mod spiritual trebuie să înveţe să facă deosebirea între ceea ce, la vremea sa, era denumit „Buddha" şi entitatea care s-a ridicat la această demnitate. Mai întâi el a fost un Bodhisattva, apoi. în încarnarea din secolul al Vl-lea înainte de Christos, a devenit Buddha. Dar şi înainte a fost aceeaşi entitate care va apărea ulterior ca „Buddha". Această entitate a evoluat însă mai departe, încât, din anumite motive, nu a mai avut nevoie să se încarneze ca om trupesc. Ea a trăit mai departe în alte forme, devenind acum o entitate superioară. Ca Bodhisattva, acest om era unit cu evoluţia Pământului; acum însă este o entitate care în evoluţia sa în lumea spirituală poate fi găsită doar cu ochiul pătrunzător al clarvăzătorului. Dacă luaţi toate acestea ca pe o comparaţie, veţi vedea cât trebuie să se facă o distincţie între denumirea „Buddha" şi entitatea căreia îi este atribuită funcţia lui Buddha.

Acelaşi lucru se petrece şi cu ierarhiile, căci şi ele continuă să evolueze. Vedem astfel că, la limita lumii spirituale, anumite entităţi ating aceasta limită de sus în jos. căpătând anumite trăsături; fiinţe care îndeplinesc o funcţie sau alta. pe care trebuie să le-o atribuim. Dacă ne ridicăm mai sus în lumea spirituală, reîntâlnim aceste entităţi care de această data ne apar într-o evoluţie animală. Această situaţie este specifică şi omului în cursul încarnării sale. în fond, aşa după cum vom

cunoaşte un om nu luând în considerare doar actuala sa încarnare, ci urmărindu-1 pe tot parcursul său, din întrupare în întrupare, lot astfel vom cunoaşte şi entităţile superioare numai dacă suntem în stare să vedem dincolo de ceea ce semnifică faptele lor, aceste entităţi ele însele. A te preocupa de esenţele spirituale şi a participa la evoluţia lor înseamnă a vieţui în lumea raţională.

Deasupra „lumii raţionale" mai există o lume superioară, din care vin acele forţe care ne fac capabili să ne depăşim conştienta obişnuită normală şi să dobândim o conştientă clarvăzătoare, înarmată cu ochi şi ureche spirituală. Cât de minunat ar fi oare dacă ar trebui să explicăm trăsăturile omului cu ajutorul unor lumi care se află mai sus decât lumea spirituală şi decât cea raţională? De fapt, omul devine participant la această lume spirituală atunci când în el se trezeşte conştienta clarvă-zătoare. \£ste oare un miracol faptul că forţele care contribuie Ia deşteptarea acestei conştiente provin dintr-o lume din care entităţile spirituale îşi adună forţele lor? Noi ne extragem conştienta raţională din lumea raţională. Dacă vrem să depăşim această lume, atunci va trebui să ne procurăm forţele dintr-o lume mai evoluată. în acest fel ajungem în lumea *arhetipuri}or^j>arc'ma* pe care ne-o propunem este de a caracteriza organele de care avem nevoie pentru a dobândi o viziune imaginativă. Va trebui să arătăm cum apar în lumea arhetipurilor forţele care îi formează omului organele necesare pentru a-şi dobândi o conştientă imaginativă. Subiectul pe care ni-1 propunem pentru data viitoare este: Aflarea legăturii dintre prima treaptă a cunoaşterii superioare şi lumea spirituală a arhetipurilor. Vom trece apoi mai departe şi vom descrie lumea inspirată şi lumea intuitivă, arătând cum poate omul să se integreze în lumile superioare, în sensul pe care îl dăm în stadiul cultural actual acestei noţiuni — să poată deveni un cetăţean al acelor lumi, aşa cum este aici, în plan fizic, în spaţiul care ne înconjoară şi cum poate el să păşească în acele lumi în care, în anumite privinţe, este fiinţa cea mai de jos; şi după cum, aici. poate privi spre alte zone care se găsesc sub el, acolo el îşi poate ridica privirea spre acele entităţi evoluate care se află deasupra sa. Permanent omul face cunoştinţă cu entităţi şi realităţi noi, atunci când porneşte pe drumul care duce în macrocosmos.

vm

FORMAREA IMPRESIILOR SENZORIALE

SIS1EMUL NERVOS CA SISTEM SOLAR INTERIOR

Pentru buna înţelegere a celor pe care urmează să le prezentăm în continuare este bine ca prelegerea de astăzi să o începem observând încă o dată omul în momentul trezirii sale, dar de această dată concentrându-ne atenţia asupra a tot ceea ce acţionează din lumea spirituală, ca să spunem aşa, asupra structurii sale. Când se trezeşte, are loc un transfer al întregii entităţi sufleteşti a omului din macrocosmosul în care el s-a cufundat în timpul somnului înapoi în microcosmos. Este de înţeles faptul că în starea de conştientă normală omul este prost informat asupra fenomenelor de interacţiune ale acţiunii propriu-zise care au loc între maciocosmos şi microcosmos. Aşa, de exemplu, de regulă,există părerea că ceea ce numim „Eu" sălăşluieşte doar în noi, în creierul nostru. Dar dacă ţinem cont de faptul că în timpul somnului omul se află în afara învelişului său trupesc, împreună cu corpul său astral şi cu Eul său, este clar că în timpul nopţii nu trebuie, în nici un caz, să căutăm Eul în limitele pielii noastre, ci acolo unde se află în voia sa, revărsat în sferele Universului, în lumile de care am vorbit, şi anume în lumea elementală, în lumea spirituală şi în cea raţională sau chiar în aceea despre care dorim să discutăm astăzi şi care se situează mai sus, în lumea prototipurilor spirituale ale tuturor lucrurilor, Aşa-zicând, Eul s-a revărsat în imensitatea cosmică, s-a dizolvat în ea şi de aceea reintrarea sa în corp dimineaţa, la trezire, nu trebuie înţeleasă în sensul că Eul s-ar afla acolo undeva şi se strecoară în noi, ci ca un proces de condensare, de adunare; el se tot adună de pe unde s-a răsfirat şi se comprimă din ce în ce mai mult. începând să pătrundă în corpul fizic şi în cel eteric, până când

ajunge acolo la o anumită densitate. Acest fenomen se arată numai unei conştiente clarvăzătoare. Acest Eu nu pătrunde *complet* nici în starea de conştientă din timpul zilei. Pentru conştienta clarvăzătoare Eul este ceva care, într-un fel anume, se află mereu şi în preajma omului. Eul uman se suprapune doar parţial cu ceea ce percepem ca fiind corpul omenesc fizic. Am putea chiar spune că şi în ceea ce priveşte entitatea sa substanţială ui se află mereu în preajma noastră. Putem numi aura Eului ceea ■E ce clarvăzătorul vede ca aură-luminajPmul este permanent învăluit într-un asemenea nor spiritual-substanţial. Eul nu poate fi căutat la întâmplare, într-un loc sau altul, căci el umple spaţiul înconjurător prin această aură-lumină, întreaga aură-Eu a omului. Dimineaţa Eul se adună din toate părţile, din toate entităţile şi realităţile Universului, pe care le-am descris ca fiind lumea raţională, lumea spirituală şi lumea elementala.

Să mai zăbovim puţin asupra pătrunderii Eului în trupul propriu-zis al omului şi să percepem totul în jurul nostru: culorile, sunetele, impresiile luminoase? De exemplu, dimineaţa ne aruncăm privirea pe o suprafaţă albastră şi avei* ca primă impresie senzorială culoarea albastră. Cum se face că ne apare culoarea albastră? Conştienta umană obişnuită este complet nelămurită asupra felului în care se petrece acest lucru. Acest lucru are loc datorită faptului că în timp ce vine din macrocosmos, intrând în microcosmos, Eul întâlneşte un fel de stavilă care se opune intrării năvalnice a forţelor spirituale, cele pe care le numim lumea elementala. Este ceva care nu lasă lumea elementala să pătrundă dintr-o dată în totalitate, ci doar în parte. Dacă privim o suprafaţă de culoare albastră pe care o avem în faţa noastră, înseamnă că prin ea pătrund aceste forţe, cu excepţia unei anumite părţi a lumii elementale. Ceea ce este reţinut din lumea elementala este ceea ce omului îi apare ca o imagine reflectată şi această reflectare este culoarea albastră de care am vorbit. Tot ceea ce am descris ca aparţinând lumii elementale din punct de vedere spiritual, şi care se referă la „pământ", „apă", „aer", „foc", începe să se reverse; prin ochi pătrund toate elementele existente în această lume, cu excepţia celor pe care le vedem. Percepţia senzorială se produce datorită faptului că ochiul nostru reţine din lumea elementala lumina, urechea reţine sunetul, iar restul structurii reţine o parte a căldurii; ceea ce nu a fost reţinut pătrunde în noi. Am putea în acest fel să completăm cele spuse în prelegerile anterioare, că „Ochiul se

formează la lumină, pentru lumină", în felul următor: El nu se formează din ceea ce se reflectă, ci din ceea ce lasă să treacă şi aceasta constituie o parte a lumii elementale. Dar se revarsă şi ceva din lumea spirituală, din toate celelalte lumi. Astfel încât acum putem spune că toate aceste forţe izvorăsc, respectiv îşi au originea,în lumile suprasensibile. De aici reţine ochiul anumite forţe; ceea ce nu se revarsă în noi înşine, ceea ce reţine reprezintă suma percepţiilor noastre. Aşadar, vedem ceea ce nu lăsăm să pătrundă înăuntru. In schimb, ceea ce permitem să pătrundă este ceea ce a format organizarea fizică a ochiului. Respingem unele forţe şi le lăsăm pe altele să pătrundă. Dacă ne privim în oglindă globul ocular, vedem de asemenea numai ceea ce el nu permite să treacă. In lumea elementala există aşadar o parte a acelor forţe care au format ochiul nostru. Ca urmare putem spune: Forţele lumii elementale, pe care nu le vedem, şi pe care nu le percepem cu celelalte simţuri ale noastre, sunt cele care formează simţul văzului,de asemenea şi celelalte simţuri. Ca fiinţe senzoriale ne-am format din lumea elementala; lumea pe care o vedem atunci când suntem capabili să pătrundem în lumea elementala este lumea care ne formează simţurile.

Atunci când simţul este limitat spre interior, pe peretele posterior al ochiului se găseşte o a doua oglindă, căci pătrund aici şi alte forţe,în afara celor reflectate şi care aparţin unei alte lumi. Atunci sunt reţinute şi reflectate chiar forţele elementale. Datorită acestui lucru ele încetează să mai acţioneze şi în spate pătrund doar forţele lumii spirituale, forţe care contribuie la formarea nervului nostru optic. Aşa precum ochiul are un nerv optic, tot astfel şi urechea are nervul său auditiv, datorită efluviilor din lumea spirituală. Din ea izvorăsc forţele şi entităţile care compun ansamblul întregului nostru sistem nervos. Nervii noştri sunt astfel ordonaţi potrivit legilor care guvernează în spaţiu lumea planetară, după cum am văzut atunci când am considerat planetele ca pe o supraexpresie exterioară pentru ceea ce acţionează ca realităţi şi entităţi spirituale. Dacă aşa se prezintă lucrurile, în sensul că asupra nervilor noştri acţionează lumea spirituală, atunci înseamnă că, în ceea ce priveşte ritmicitatea, la baza sistemului nostru nervos trebuie să stea ceva corespunzător sistemului solar. Sistemul nervos trebuie să fie un sistem solar intern, căci el este organizat în concondanţă cu lumea celestă.

Ne punem întrebarea firească dacă sistemul nostru nervos se prezintă, într-adevăr, ca o reflectare a sistemului solar. Ştim cu toţii că timpul se reglează după poziţia Pământului faţă de Soare şi în decursul anului prin poziţia faţă de cele douăsprezece constelaţii zodiacale. Aceasta constituie o împărţire a timpului rezultată din legitimitatea proprie cifrei 12, ca cifră care exprimă mişcările regulate din sistemul solar. Un an are douăsprezece luni, iar lunile cele mai lungi au treizeci şi una de zile. Toate acestea au rezultat ca urmare a observării poziţiei corpurilor cereşti unele faţă de celelalte, existând o anumită corelaţie cu sistemul nostru de timp. Cele mai lungi luni au, aşadar, treizeci şi una de zile, altele au numai treizeci de zile, iar luna februarie are douăzeci şi opt sau douăzeci şi nouă de zile. Aici avem de-a face cu o anumită neregularitate; există un motiv bine justificat pentru acest lucru, dar acum nu ne propunem să ne angajăm într-o asemenea discuţie.

Să încercăm să aducem această ciudată împărţire a timpului în faţa sufletului şi să ne întrebăm cum ar trebui să se reflecte în sistemul nostru nervos ceea ce acţionează acolo, în Cosmos. Dacă. într-adevăr, ceea ce stă la baza marelui Univers constituie şi forţele formative ele sistemului nostru nervos, înseamnă că acest lucru trebuie să se oglindească şi în noi: avem doisprezece nervi cranieni şi treizeci şi una de perechi de nervi spinali. în acest fel se reflectă în noi legităţile cosmice, în nervii spinali şi în cei cranieni. Existenţa unei anume ncregularităţi se explică prin faptul că omul trebuie să devină o fiinţă autonomă, independentă de tot ceea ce se întâmplă în spaţiul înconjurător. Aşa cum parcurgerea Zodiacului se reglează în cele douăsprezece luni în acord cu mersul Soarelui, iar acesta se reflectă în cei doisprezece nervi ai creierului, tot astfel şi zilele unei luni se reglează în funcţie de rotaţia Lunii; ar rezulta, ca urmare, doar douăzeci şi opt de zile. Care este legătura celor treizeci şi una de zile ale lunii cu sistemul nervos al omului? Noi avem în plus trei perechi de nervi, aşadar în total treizeci şi una de perechi de nervi, prin care am devenit independenţi, altfel şi în acest caz ne-am afla sub incidenţa numărului 28.

Ajungem acum la cea de a treia parte a reflectării. Sistemul nostru nervos este clădit de lumea spirituală. La locul de emergenţă a nervilor de la nivelul creierului are loc o nouă reflectare. Aici este reţinută lumea spirituală şi nu pătrunde decât ceea ce am învăţat în lumea raţională. In

această lume acţionează forţele ierarhiilor şi se clădeşte ceea ce se află în spatele nervilor noştri, creierul şi măduva spinării. în creier şi în măduva spinării avem rezultatul întregii activităţi care provine, în ultimă instanţă, din lumea raţională. Cel care pătrunde clarvăzător în lumea spirituală găseşte reprezentările exacte ale prototipurilor de la nivelul sistemului nervilor creierului şi ai măduvei spinării. Fără să ne putem împotrivi, prin noi pătrunde lumea arhetipurilor.

Prin ce putem avea conştienta unei reprezentări în viaţa noastră obişnuită? Prin aceea că o putem reţine. Suntem un produs al lumii elementale; suntem conştienţi de simţurile noastre prin faptul că reţinem o parte din lumea elementală. Suntem conştienţi de lumea spirituală într-un anume fel, dar numai în imagini reflectate. Suntem un produs, aşadar, al lumii spirituale, ne dăm seama de nervii noştri prin faptul că reţinem o parte din lumea spirituală. Ce cunoaşte omul din lumea elementală? Ceea ce i se reflectă prin simţurile sale: lumina, sunetele etc. Ce cunoaşte omul din lumea spirituală? Tocmai ceea ce îi reflectă nervii săi. Ceea ce în mod obişnuit numim legi ale naturii nu reprezintă nimic altceva decât o reflectare atenuată a lumii spirituale. Ceea ce consideră omul ca fiind raţiunea sa nu constituie decât o reflectare estompată a lumii raţionale; ceea ce desemnăm în mod obişnuit prin intelect nu este decât o reflectare voalată, palidă, a lumii raţionale propriu-zise. Ce ar trebui să facem, dacă vrem să ajungem în situaţia de a vedea mult mai mult decât am relatat până acum? Trebuie să fim în măsură de a reţine mult mai mult. Dacă vrem să vieţuim în mod conştient influenţa lumii arhetipurilor, atunci va trebui să putem să reţinem cât mai multe din aceste arhetipuri.

Putem avea organe fizice de simţ numai prin aceea că lăsăm să pătrundă în noi lumea elementală, pe care apoi o reţinem. Putem avea un sistem nervos numai prin aceea că lăsăm să pătrundă în noi lumea spirituală, pe care apoi o reţinem. Numai pentru aceea s-a format creierul, forţa raţională din noi, pentru a lăsa să pătrundă în noi lumea raţională, pe care să o reţinem. Dacă s-ar forma şi alte organe, mult mai deosebite, am avea posibilitatea să reţinem în noi o lume mai înaltă. Pentru aceasta ar trebui să-i putem ieşi noi în întâmpinare cu ceva, aşa cum în creierul nostru noi trimitem ceea ce reţine lumea raţională. Prin urmare, omul trebuie să facă ceva pentru a putea obţine forţele unei lumi mai elevate, daca doreşte să evolueze pe o treaptă superioară în

adevăratul sens al cuvântului. Pentru aceasta trebuie să facă ceva pentru a reţine o lume superioară, care altfel ar trece prin el. El trebuie să-şi creeze în acest sens un dispozitiv propriu de reflectare. în sensul în care omul contemporan poate şi trebuie să facă acest lucru, Ştiinţa spirituală creează un dispozitiv care porneşte de la cunoaşterea imaginativă. Ceea ce cunoaşte omul de regulă este lumea fizică din jurul său. Dacă vrea să ajungă la trepte superioare ale cunoaşterii, va trebui să facă ceva pentru a-şi crea şi organele superioare aferente. El trebuie să-şi aducă în sine o lume superioară, la starea de echilibru. Prin urmare, omul trebuie să desfăşoare în el o activitate nouă, care să se opună lumii arhetipurilor. Este imposibil ca omul să ajungă pe trepte superioare ale cunoaşterii rezumându-se doar la ceea ce obţine printr-o conştientă normală. Noua sa activitate va trebui să se desfăşoare astfel, încât să-i permită să treacă printr-o serie de trăiri interioare care nu se înscriu în categoria trăirilor obişnuite, ca de exemplu prin reprezentarea a ceea ce numim rosacruce. Cum se procedează pentru a avea această reprezentare a rosacrucii ca o trăire interioară autentică?

Maestrul spiritual, care intenţionează să-şi conducă discipolul în lumile superioare, îi va spune: Priveşte chiar şi această plantă, care creşte din pământ, şi vei vedea cum îi dau tulpina şi frunzele şi mai târziu florile. Toate acestea se petrec datorită sevei sale verzi. Compară acum această plantă cu un om. Ştim că prin om circulă sângele, care este expresia exterioară a pornirilor, dorinţelor şi pasiunilor sale, prin faptul că omul este o entitate înzestrată cu un Eu. Omul ne apare ca o fiinţă mult superioară în comparaţie cu planta. Numai un fantezist şi-ar putea imagina că planta trăieşte conştient, că ea poate să oglindească în interior o impresie. Avem conştientă nu datorită faptului că exercităm o activitate, ci pentru că în interior se reflectă o impresie. Omul este capabil să aibă reprezentarea interioară a unei impresii. într-o anumită privinţă el s-a dezvoltat, aşadar, la un nivel superior plantei, dar, pe de altă parte, tocmai datorită acestui lucru trebuie să ţinem cont şi de micimea sa, adică de posibilitatea de a se înşela. Planta nu se poate înşela, ea nu are o natură superioară şi alta inferioară, ea nu are, conform unei naturi inferioare, porniri şi dorinţe degradante; ca fiinţă pământeană, omul are ceva din domeniul cel mai de jos, precum şi o umbră a domeniului celui mai înalt;

de aceea am putea vorbi despre o puritate a plantei în antiteză cu pornirile, dorinţele şi pasiunile omului. Omul, prin sângele său, a devenit o entitate care s-a ridicat conştient pe o treaptă superioară în comparaţie cu planta, totodată însă a şi regresat într-un fel de degradare. Omul va trebui prin el însuşi să obţină ceea ce are în plus planta şi să devină stăpân pe sângele său. pe pornirile, dorinţele şi pasiunile sale. Va ajunge la acest stadiu atunci când, datorită naturii sale superioare, va reputa victoria asupra naturii sale inferioare, când sângele său roşu va deveni tot atât de inocent ca şi seva care se roşeşte în trandafirul roşu. Acesta este un simbol pentru ceea ce trebuie să devină omul atunci când ajunge stăpân asupra naturii sale josnice. Privim trandafirul ca pe un simbol, ca pe un ideal pentru sângele purificat. Şi dacă apoi împreunăm trandafirii cu crucea de lemn, neagră, cu ceea ce mai rămâne din plantă, după ce ea moare, atunci rosacrucea devine un simbol al biruinţei omului ,jal victoriei naturii sale superioare asupra celei inferioare. In crucea de lemn neagră avem simbolul naturii inferioare învinse, în trandafiri simbolul evoluţiei naturii superioare a omului. Aşadar,|rosacrucea reprezintă simbolul dezvoltării omului în Univers Jiu avem în faţa noastră o noţiune abstractă, ci ea reprezintă o trăire, o simţire pe care o putem contempla.

Acest lucru vrea să arate că omul poate avea reprezentări cărora nu le corespunde nimic exterior. Cine ar vrea să rămână numai în sfera conştientei normale, unde reprezentările se referă permanent la ceva exterior, acela ar spune că trebuie să fii un mare fantezist, că reprezentările nu sunt autentice atunci când nu înfăţişează ceva exterior. Dar tocmai despre acest lucru este vorba, anume că dorim să ne dezvoltăm în suflet o facultate, o aptitudine care nu există în conştienta noastră normală şi că tindem spre o activitate în baza căreia să elaborăm în noi reprezentări care se află într-o anumită relaţie cu lumea exterioară, dar care totuşi nu sunt ca aceasta. Rosacrucea se află într-o anumită relaţie cu lumea exterioară, dar felul în care se constituie această relaţie este creaţia noastră proprie. Cu sentimente însufleţite plăsmuirii rosacrucea în propria noastră reprezentare.

Pentru a ne înţelege pe deplin, doresc să mai prezint şi un alt simbol sufletesc. Să urmărim viaţa obişnuită a unui om, aşa cum îşi trăieşte

el zilele vieţii sale obişnuite. întâlnim alternanţa zi-noapte şi trezi-re-culcare. In timpul zilei există o serie de trăiri, în timpul nopţii, fără participarea noastră conştientă, sunt extrase forţe din lumea spirituală. Trăirile din timpul nopţii se petrec în subconştient. Dacă uneori, în scopul de a ne cunoaşte, facem un popas în sinea noastră, se întâmplă să ne întrebăm: Ce se întâmplă cu evoluţia ta? Mai avansezi? A constituit oare pentru tine trăirea fiecărui eveniment al zilei un imbold care să te mobilizeze să faci un pas înainte? Are omul motive să fie mulţumit că zilnic face paşi mărunţi în acest sens,în vreme ce ziua are o serie de trăiri, iar în timpul nopţii primeşte forţe revigoratoare? Fiecare zi trebuie trăită intens pentru ca într-adevăr să te maturizezi puţin. Dacă ne întrebăm care este cota zilnică de maturizare, vom ajunge la concluzia că avansarea zilnică a Eului nostru este destul de lentă, deşi suntem martorii multor trăiri. Dacă privim retrospectiv asupra celei mai favorabile perioade a vieţii noastre, copilăria, vom constata ce progrese uluitoare face copilul în raport cu viaţa sa ulterioară. Un călător în jurul pământului nu asimilează prin călătoria sa atât de multe câte învaţă un copil de la doica sa.

Mersul ascendent al Eului poate fi reprezentat grafic printr-o linie şerpuită (vezi desenul). Linia verti-cală în jurul căreia se răsuceşte linia şerpuită reprezintă progresul înregistrat, linia şerpuită redă trăirile din timpul zilei, linia punctată redă trăirile din timpul nopţii. Avem, iată, în faţa noastră un simbol pentru viaţa umană.

Ne putem imagina tot felul de simboluri,începând de la cele mai simple şi până la cele mai complicate. Un simbol simplu ar putea fi şi următorul: Să ne imaginăm cum creşte o plantă, de la faza de încolţire, cum sedez- \; [_^/ voltă şi îi dau frunzele şi până la formarea fructelor, cum apoi se îndreaptă spre uscare şi să ne imaginăm un simbol pe tot acest parcurs, de la ivirea primului mugur şi până la uscarea ei. în rosacruce mai există un simbol al evoluţiei omului, de la o fiinţă inferioară către una superioară, în bagheta lui Mercur, un simbol al trăirilor diurne şi al celor nocturne, ca şi al evoluţiei *Eului.* Ne putem imagina tot felul de

simboluri. Ele nu reflectă nimic exterior, dar atunci când ne cufundăm în sinea noastră, lăsându-ne în voia lor, ne obişnuim sufletul cu o activitate pe care nu am mai făcut-o până atunci. Totalitatea acestor activităţi formează un produs de forţe interioare care pot reţine lumea arhetipurilor.

Simbolurile nu trebuie neapărat să fie doar imagini; ele pot fi şi cuvinte. In doar câteva cuvinte pot fi sintetizate adevăruri universale. Dacă adevărurile universale sunt comprimate în fraze sugestive, obţinem o forţă prin care putem da substanţialitate sufletului nostru. Printr-o asemenea lucrare asupra sieşi omul clădeşte conştient, ceea ce de altfel a făcut şi lumea exterioară fără concursul său, înzestrându-1 cu creierul care s-a format în lumea raţională etc. El însuşi îşi modelează organele, mai presus de creierul său, organe care nu sunt vizibile, întrucât se află deasupra a ceea ce este fizic. Aşa cum din lumea elementală se formează ochiul, din lumea mentală se formează nervii, din cea raţională se formează creierul, tot astfel şi din lumea arhetipurilor se formează organe spirituale superioare, care încet-încet ne dau posibilitatea să pătrundem în aceste lumi elevate şi să le percepem. Aceste organe de percepere superioară apar ca o plăsmuire florală spirituală, iată de ce ele se numesc flori de lotus, sau roţi spirituale, sau *chakram.*

Aşa se face că celor care practică asemenea exerciţii li se deschid organe noi,de exemplu le apare în frunte un semn de forma unei roţi, sau în formă de floare, o floare de lotus cu două frunze. Acesta este un organ senzorial spiritual. Aşa cum există un organ senzorial fizic, prin care conştientizăm lumea din jurul nostru, tot astfel există şi organe senzoriale spirituale pentru a ne conştientiza lumea raţională, care nu poate fi văzută cu ochii fizici obişnuiţi. Aceste flori de lotus sunt forţele germinative şi sistemul de forţe care lăstăresc din sufletul omului.

Un al doilea asemenea organ se poate forma în regiunea laringelui, un altul în regiunea inimii. Asemenea organe de percepţie spirituală creezi continuu, dacă te laşi pătruns şi mereu repătmns, cu răbdare şi în mod energic, de asemenea reprezentări care nu sunt simple reprezentări exterioare, dar acţionează asupra sufletului, creând forţe care înfruntă arhetipurile.

Nu este suficient doar atât. Un clarvăzător poale vedea în om aceste organe senzoriale superioare. Dar pentru aceasta ele trebuie mai întâi să se fi dezvoltat atât încât să poată fi văzute. Până acum ele s-au format într-o lume mult mai elevată decât lumile din care provenim noi. Urmează în continuare pregătirea pentru percepţia propriu-zisă. Cel care dobândeşte gândire imaginativă şi este conştient că a realizat ceva ştie că se îndreaptă spre o etapă mult mai dificilă, aceea a muncii asupra sufletului. Prima etapă constă în imaginarea şi exersarea cât mai multor reprezentări simbolice — care pot fi date corespunzător cu fiecare individualitate —, aşa încât, cu răbdare şi perseverenţă, să se poată dezvolta organele senzoriale superioare. îndată ce ai dobândit o oarecare iscusinţă în imaginarea unor asemenea simboluri, după ce ţi-ai activat gândirea în felul arătat, prin meditaţii şi concentrare, după ce ai obţinut, prin această gândire activată, tabloul imaginat, este necesar să îndepărtezi, să ştergi cu toată energia din conştientă asemenea imagini şi să nu mai iei în considerare decât ceea ce au creat ele. Când am conceput rosacrucea, am avut multe lucruri în vedere, şi abia apoi ne-am imaginat acest simbol. Să lăsăm deoparte acest simbol şi să ne concentrăm asupra efortului depus la construirea simbolului, făcând abstracţie de produs. Ne dedicăm în exclusivitate activităţii de creare a simbolurilor, întrebându-ne: Cum ai reuşit aşa ceva? Majoritatea oamenilor trebuie să facă multe, multe încercări pentru a putea trece de la simbol la activitatea creatoare de simboluri, iar acest lucru va dura mult timp. Vor trebui create nenumărate simboluri, până să le poţi abandona deliberat, să reuşeşti să vieţuieşti ceva care este activitate creatoare de simboluri. Dacă ai exersai asiduu, timp îndelungat, aşa încât să simţi lăuntric un clocot, un tumult, înseamnă că s-a făcut deja un pas înainte. Se ajunge, de fapt, la momentul în care nu numai că se deschid organe de simţ superioare, de genul florii de lotus, dar apare ca o străfulgerare ceva cu totul nou, de care nu am avut până acum nici un fel de presimţire, când începe să ni se reveleze lumea spirituală şi căpătăm un nou orizont. Abia acum avem o vieţuire adevărată a lumii spirituale exterioare, abia acum o experimentăm cu adevărat.

După ce am depăşii aceste faze, conştienta nu va înceta în momentul adormirii. Prin aceasta apare posibilitatea de a reţine, de a capta mai mult. în continuare se vieţuieşte în felul următor: lumea înconjurătoare, obişnuită, rămâne în urmă; acum se creează în continuare simboluri; apoi în faţă apare întunericul. Dar conştienta nu se întrerupe, ci ea este clocotitoare, tumultuoasă, datorită propriei sale activităţi. Anterior reţinusem lumea arhetipurilor, acum reţinem lumea raţională, dar în sens invers, din partea opusă. Acum se reţine ceea ce de obicei pătrunde în interior. înainte, se vedea numai umbra lumii raţionale în activitatea proprie; acum o vedem din partea opusă; vedem entităţile pe care le-am numit ierarhii. încet-încet totul se însufleţeşte. Acesta este pasul următor care trebuie făcut. Dar aceasta nu este totul. Un alt pas constă în a renunţa şi la această activitate, ceea ce va dura mult mai mult. Vom constata noi înşine ce greu se realizează acest lucru; căci regula constă în faptul că omul adoarme cu adevărat sau ajunge într-o stare asemănătoare somnului atunci când nu mai este deloc conştient. Dacă va mai păstra totuşi ceva din ea, atunci înseamnă că a ajuns într-un moment în care reţine nu numai lumea raţională, dar şi lumea spirituală din sens opus. Atunci vede realităţile şi entităţile spirituale. în timp ce cunoaşterea anterioară, la care ajunsesem în faza de a renunţa la simboluri, se numeşte cunoaştere inspirată, faza următoare, în care se întrerupe şi propria activitate, se numeşte cunoaştere intuitivă. Abia când ai conştienta golită, abia atunci înţelegi cum se corelează lucrurile în lumea spirituală, abia atunci vezi entităţile care vieţuiesc în realităţile naturii şi în legităţile naturii. obţinând imaginea autentică a ceastei lumi.

Am parcurs un traseu al cunoaşterii noii evoluţii spirituale. Aici se realizează ceva. Această metodă dezvoltă, în primul rând, organele de care are nevoie omul, aşa încât cunoaşterea imaginativă şi cea intuitivă să-1 conducă în lumea spirituală, în care poate arunca o privire. Ajuns la această cunoaştere intuitivă, va putea să se integreze şi în lumea elementală, anume într-un asemenea chip încât să nu pătrundă nepregătit, ci, dimpotrivă, ea prezentându-i-se ca un *punct terminus.* Pentru marea majoritate a oamenilor, acesta este un drum greu de parcurs din toate punctele de vedere, întrucât cere o mare abnegaţie şi perseverenţă.

în primul rând este nevoie ca omul să persevereze fc, multe simboluri şi să aştepte apariţia «S?" * ^ Cat nBU nu i se revelează nimic. De cele mai mufte0iT Percepi,e_a,tm,nteri sigur, ci înainte de toate ei vor să SŞ^Z T ** " *"" repede un succes. Dar la acesta se aJU 1 T^ 7"** ^ renunţare la sine. întâi de toate trebui luc^Ur ""T* proprii, pentru ca astfel, încet-încet, să T'TT* T^ "7

este la început ceva cu totul estompat. Abia anoi ,.» - sPintuaJa lumea raţională şi din cea spiritual în c a Sem,T * 7™ *" în continuare rezultate şi se ajunge mai LÎ*" ,' ^ " ^^ intuitivcabiaatunci totui c^cL^ă^-^T^ s-a ajuns la o saturaţie, la o impregnJ^S^T^I^^ acestea pot fi descrise numai din'puTctT^Z T ^ intuitive.Numa]atundcândexistăobuct,t!cu V]^ ^.Sf când se procedează cu răbdare si perseverentT^ S,mbo,Unlor, aferente se poate resimţi un progres,daT sten^ organdor început nu vom vedea decât foarte puţin d,,ume T' ** *

munca lăuntrică, sentimentul de renunţare va H" - ur*inaceasta activitate trebuie să fie însoţită de JZfc R1T ^ * târziu. Dar este un drum sigur care duce ÎTi P " ^ mai

deasupra lumii noastre, dacă ai parcurs iu^TJ '^ Simţământul este casi cum ti-aifiLorpomri8ndin\Imag,na,1Ve-superioară. Apoi se ajunge treptat ,a ^ZZ^^^ In aces, sens puteţi găsi o schiţă în cartea Cum sc1!rT ' aCeSteia"

creierul - reprezintă simboluri a,Vmacro«C«1"1iT**' trebuie lucrat asupra omulu, pentru a-, ^^™a,m

Din noi înşine facem să se înalţe omul nostru spiritual; ne autodepăşim prin progresul realizat în evoluţia noastră. Cine îşi ia în serios propria sa formare nu se îndoieşte că o perfecţionare în continuare este posibilă. Şi fiindcă pe treapta sa actuală de dezvoltare omul a ajuns o fiinţă conştientă, va trebui ca, în mod conştient, să-şi ia în propriile mâini şi propăşirea sa. Absolut tot ceea ce am prezentat până acum poate fi exprimat de fiecare într-o deplină conştientă. Dacă a avut un maestru spiritual, poate renunţa la acesta, nu mai are nevoie de el, cum era în cazul vechilor metode, ca de cineva care să preia ceva de la învăţăcel sau de la care să primească ceva, când discipolul era dependent de învăţător; acest lucru nu mai corespunde nivelului de conştientă al omului modern. Astăzi se acordă unui maestru spiritual aceeaşi încredere care se acordă unui profesor de matematică, de exemplu. Dacă nu accepţi ideea că un profesor ştie mai mult decât ştii tu însuţi, nu este nevoie să apelezi la el. în acelaşi sens te laşi sub îndrumarea unei călăuze pentru a-ţi da indicaţii, a-ţi sugera simbolurile. Numai aşa se poate vedea la ce poate duce un simbol. Apoi, treptat-treptat, devii propriul tău stăpân numai dacă instrucţiunile respective sunt urmate cu stricteţe, din suflet, precum indicaţiile date de un profesor de matematică. Aceasta constituie chintesenţa noii metode intuitive, care corespunde în cel mai înalt grad omului independent, în care rolul îndrumătorului se rezumă numai la a da sfaturi cum se poate avansa. Etapele se succed astfel, încât cel ce se iniţiază să parcurgă mereu noi stadii. Pentru timpurile îndepărtate erau necesare alte metode de iniţiere. Pentru omul contemporan, metoda rosacruciană, cunoscută după simbolul cel mai important, este metoda cea mai adecvată şi mai corectă pentru sufletul său. Observăm, aşadar, că pe lângă metodele descrise există şi o metodă modernă anume, care îl călăuzeşte pe om, în modul arătat, spre lumile superioare.

Dacă omul va lucra pas cu pas asupra lui însuşi, va pătrunde, dezvoltându-se, în aceste lumi superioare. Astăzi am schiţat în linii generale ceea ce are omul de făcut pentru a pătrunde în aceste lumi; despre ceea ce devine el şi ce i se revelează vom vorbi mâine.

K

ORGANELE CUNOAŞTERE SPIRITUALE

CONTEMPLAREA EULUI DIN DOUĂSPREZECE PUNCTE DE VEDERE

Ieri am discutat despre aşa-numita cale rosacruciană care duce spre lumile spirituale; am atras atenţia asupra faptului că acest drum se potriveşte cel mai bine omului modern şi corespunde legilor umanităţii. Tot cu această ocazie am mai arătat că omul, luând anumite măsuri în viaţa sa sufletească, urcă treptele cunoaşterii, ale cunoaşterii inspirate şi ale celei intuitive. Dacă ne-am rezuma doar la cele prezentate ieri, dacă nu am avea la dispoziţie decât metodele aferente sufletului,pe care să le aplicăm arbitrar, atunci ascensiunea celor trei trepte ar trebui să se desfăşoare în sensul celor descrise ieri. Mai întâi, ar trebui formate organele cunoaşterii spirituale şi abia după o perioadă plină de dăruire şi renunţări am putea să urcăm de la o trăire abia perceptibilă la una autentică. In ciclul actual de dezvoltare a umanităţii nu suntem limitaţi numai la ceea ce întreprinzi în mod arbitrar cu sufletul propriu. într-un viitor îndepărtat, când totul va depinde de voinţa proprie, legile dezvoltării vor fi cu totul altele, aşa încât de la bun început se va putea pătrunde conştient în lumea spirituală. Fireşte că şi astăzi este posibil aşa ceva, dar numai datorită faptului că în evoluţia omului intervine ceva în ajutor. Sunt forţele tonifiante ale somnului. Nu am vorbit până acum despre ceea ce numim forţele întăritoare ale somnului şi cum acţionează ele asupra celui care este implicat într-o asemenea evoluţie spirituală. Dacă în evoluţia sa omul nu ar dispune de somn, i-ar trebui mult mai mult timp ca să poată ajunge la trăirile deosebite care survin prin metodele descrise. Tocmai faptul că viaţa omului pendulează între veghe şi somn

este în beneficiul său atunci când îşi educă dezvoltarea acelor organe de genul florii de lotus prin intervenţia acestor forţe în timpul somnului. Chiar dacă la început prin forile de lotus nu se poate încă percepe nimic, în timpul somnului, din lumile superioare, din macrocosmos sunt transmise forţe care ne alimentează şi care se revarsă asupra noastră, acţionând în aşa fel încât după o perioadă de timp, mai scurtă sau mai îndelungată, dacă s-a revenit mereu la imaginarea de simboluri şi dacă ne-am întărit viaţa lăuntrică, aceste organe se deschid, dând posibilitatea unor trăiri adevărate a lumii spirituale, astfel încât putem deja vedea câte ceva. Dacă s-a ajuns la o gândire imaginativă autentică, se oferă şi posibilitatea de a privi într-un fel anume în lumea spirituală.

Dar pentru aceasta omul va trebui ca vreme îndelungată să trăiască lăuntric asemenea simboluri grăitoare, care se adresează sufletului şi care sunt rupte din viaţă, sau chiar anumite formule care comprimă în ele mari adevăruri ale omenirii. In momentul trezirii din somn şi apoi pe parcursul zilei, când îşi abate atenţia de la întâmplările obişnuite, va observa că are în faţa sufletului său ceva de genul unor simboluri, pe care şi le-a imaginat şi care în conştienta normală apar ca nişte flori sau pietre: simboluri autentice despre care ştie că nu le-a creat el însuşi. Pe parcursul întregii perioade pregătitoare va învăţa, prin atenţia acordată creării simbolurilor, că poate face deosebirea între simbolurile înşelătoare, pseudosimboluri, şi cele autentice. Cel care se pregăteşte cu multă minuţiozitate şi a învăţat să-şi reprime din viaţa superioară orice fel de dorinţă, pornire sau pasiune, care face abstracţie de orice capriciu personal, al bunului plac, acela va şti cu siguranţă să discearnă între ceea ce este autentic şi ceea ce este fals.

Mai intervine încă ceva — un lucru demn de semnalat, pentru a face deosebirea dintre simbolurile adevărate şi cele false — şi care poate fi cel mai bine definit doar dacă îi spunem: *a gândi cu inima.* Este un lucru care survine în decursul evoluţiei despre care am discutat ieri. în viaţa sa obişnuită omul are impresia că gândeşte cu capul. De fapt gândeşte cu organele spirituale, şi aceasta o înţelege oricine când se spune: Gândeşte cu capul. Când în decursul evoluţiei se mai înregistrează un progres, se dobândeşte un cu totul alt sentiment în privinţa gândirii, în aşa fel încât senzaţia pe care o aveam până acum de a gândi cu capul parcă ar fi de

această dată localizată în inimă. Nu este vorba de inima fizică, ci de acel organ care se formează în regiunea inimii şi care este floarea de lotus cu douăsprezece petale. Acest organ devine un fel de organ al gândirii şi această gândire cu inima se deosebeşte esenţial de felul în care gândim în mod obişnuit. Oricine ştie că în cazul gândirii obişnuite, pentru a ajunge la adevăr, ne folosim de reflecţie, de judecată. Se merge din noţiune în noţiune, din aproape în aproape, şi după evaluări logice, după judecăţi de valoare ajungem la cunoaştere. Cu totul alta este situaţia atunci când se doreşte aflarea adevărului faţă de ceea ce am descris ca fiind simboluri. Ele se află etalate în faţa noastră, ca nişte obiecte, dar judecarea lor nu trebuie făcută prin gândirea obişnuită,cu capul. Dacă este vorba de ceva adevărat sau fals, dacă avem de spus un lucru sau altul, atunci nu avem nevoie de judecată, căci ea rezultă nemijlocit. Ceea ce este de spus despre lumile superioare rezultă în mod nemijlocit. Atâta vreme cât avem în faţa noastră simbolurile, se ştie ce trebuie să ne spunem nouă şi celorlalţi. Această nemijlocire, acest raport direct constituie particularitatea de a gândi cu inima. In viaţa obişnuită nu există multe lucruri care să poată constitui un lermen de comparaţie cu aceasta. Pentru a face acest aspect mai inteligibil, doresc să fac o precizare. Este vorba cu precădere de acele trăiri care survin pe neaşteptate, la care, ca să spunem aşa, „ne stă mintea în loc" şi pe care le percepem ca fiind lucruri din lumea superioară. Să luăm ca exemplu o oarecare întâmplare care ar interveni ca un fulger şi de care ne speriem. Nici un gând exterior nu se interpune între acest eveniment şi sperietura respectivă; întâmplarea atrage imediat după sine sperietura. Trăirea lăuntrică, sperietura, este, ca să spunem aşa, ceva care face să stea mintea în loc. Este o expresie cât se poate de plastică, de natură să ne facă să simţim cu adevărat încremenirea, blocarea oricărei activităţi. Tot astfel se poate ca, în urma unui incident de pe stradă, să ne fie stârnită mânia. Şi în acest caz impresia nemijlocită este aceea care face să apară furia. Când intervine judecata, comportamentul este cu totul altul. Aceste trăiri, care sunt urmate direct de o acţiune sau de o trăire sufletească, pot fi comparate cu situaţia cercetătorului spiritual, care ar trebui să spună ceva despre trăirile sale în lumile superioare. Dacă aceste trăiri încep să fie analizate după regulile logicii, atunci sunt desfiinţate, ele vor scăpa

printre degete. Aplicând în acest caz gândirea obişnuită, rezultă de cele mai multe ori un fals. Pe cât de necesar este ca printr-o instruire temeinică să se dobândească în primul rând o gândire raţională, sănătoasă, tot atât de necesară este şi depăşirea gândirii obişnuite. Pentru a ne putea ridica la o percepţie nemijlocită a lumii superioare, trebuie insistat pe acea pregătire a gândirii logice, întrucât cu propriile senzaţii, cu siguranţă, ne-am înşela. Nu eşti capabil să apreciezi just lumea superioară, fără dezvoltarea prealabilă a gândirii raţionale în lumea fizică. Există unii oameni care fac din particularitatea gândirii superioare un motiv pentru eliminarea logicii obişnuite. Răspunsul lor este că, dat fiind faptul că tot vor fi uitate, nu mai are rost să înveţi mai întâi acele lucruri. Dar gândirea logică este o şcolire pentru a face din tine un alt om. Printr-o gândire logică sever disciplinată se trăieşte un fel de conştientă logică, şi când lucrul acesta se desăvârşeşte, se obţine în suflet un anumit sentiment al responsabilităţii faţă de adevăr şi faţă de eroare, fără de care nu se poate începe cunoaşterea lumilor superioare. Există în viaţă multe motive, în cazul urcării în lumile superioare, care pledează în favoarea faptului de a nu ne neglija gândirea, căci în viaţa obişnuită omul parcurge următoarele trei etape:

Marea majoritate a oamenilor se află pe acea treaptă unde un simţământ nativ, nemijlocit le spune: Acest lucru este corect, celălalt este greşit, asta poţi face, asta nu poţi face. De cele mai multe ori omul se lasă condus de un asemenea simţ nemijlocit, care îi indică dacă ceva este corect sau nu. Nu mulţi îşi dau osteneala să judece ceea ce constituie pentru ei lucrurile cele mai sfinte. Fiindcă s-au născut în Europa şi nu în Turcia şi aparţin unei comunităţi anume, au căpătat un sentiment de nezdruncinat potrivit căruia creştinismul şi nu mahomedanismul reprezintă religia adevărată. Aşa ceva nu trebuie înţeles greşit. A medita asupra acestui aspect înseamnă a ajunge la o autocunoaştere autentică, la o înţelegere corectă a vieţii. In privinţa a ceea ce consideră cei mai mulţi dintre oameni că este corect sau incorect decide un anumit simţ nemijlocit al realităţii, propriu marii majorităţi a oamenilor. Aceasta este prima etapă de dezvoltare.

A doua treaptă este aceea în care omul începe să gândească. Tot mai numeroşi sunt oamenii care încep să depăşească faza simţului

nemijlocit, când încep să pătrundă lucrurile cu mintea proprie; este unul din motivele pentru care asistăm astăzi la atâtea poziţii critice faţă de ceea ce era sacru în timpurile străvechi şi faţă de diferite crezuri. Este reacţia raţiunii, a intelectului faţă de ceea ce a rezultat prin simţ şi acceptat fără a fi fost verificat prin filtrul gândirii.

Acea activitate umană care analizează critic toate tendinţele înnăscute şi pe cele obţinute prin educaţie este ceea ce numim ştiinţă în sens modern. Ceea ce se numeşte ştiinţă în cercurile cele mai largi este, de fapt, munca prestată de aceleaşi forţe sufleteşti, de care tocmai am vorbit. Totul se bazează pe experienţa şi pe percepţiile exterioare obţinute fie nemijlocit prin simţuri, fie prin perfecţionarea, rafinarea percepţiilor senzoriale cu ajutorul telescopului, al microscopului etc. Apoi observaţiile rezultate sunt combinate, evaluate cu ajutorul gândirii, în urma cărora apar legile care stau la baza ştiinţei intelectuale.

Aşadar, există trei trepte de dezvoltare a omului. In ceea ce priveşte posibilitatea evaluării lucrurilor la justa lor valoare, el se poate situa pe o treaptă în care îi este propriu un simţ primordial, nedezvoltat, un simţ nativ sau pe care 1-a dobândit prin educaţie. în al doilea rând — în afara acestui simţ —, se poate manifesta raţiunea, inteligenţa. Dar cine poate privi introspectiv în propriul suflet ştie că inteligenţa are o particularitate cu totul deosebită. Ea acţionează înăbuşitor, ucigător asupra simţirii. Se ştie, lucru constatat în urma unei supravegheri atente a inteligenţei, că o educare simplă a acesteia ucide sentimentul, senzaţia. Din această cauză se observă la multe persoane care au o anumită afinitate pentru un adevăr printr-un simţământ primordial o teamă care le determină să se lase alterate de acea tendinţă a inteligenţei de a usca şi pârjoli. Este o teamă justificată. Dar dacă această teamă ajunge până într-acolo încât să ne spunem: Vrem cu orice preţ să pătrundem în lumile superioare şi pentru aceasta vom renunţa la gândire, rămânând în limitele vieţii sentimentelor noastre, înseamnă că. de fapt, nu vom putea ajunge niciodată în aceste lumi superioare, ci vom rămâne în cadrul vieţii sentimentelor noastre nemijlocite, subdezvoltate, trăirile noastre vor rămâne pe o treaptă relativ inferioară. Trebuie să-ţi dezvolţi gândirea, ceea ce este necesar şi pentru lumea exterioară. Pentru a pătrunde în lumile superioare nu avem propriu-zis nevoie de gândire, dar ea este aceea care ne ajută să ne

pregătim, ca exerciţiu. Prin gândire nu se poate cunoaşte adevărul despre lumile superioare. Gândirea care ne ajută să înţelegem ştiinţele naturii nu ne este de folos acolo. Cine înţelege acest lucru nu va înălţa un imn de slavă inteligenţei, pentru ca astfel să poată lua o hotărâre asupra lucrurilor care decid în lumile superioare; nu se poate aşa ceva. Cine doreşte să facă speculaţii cu inteligenţa sa în lumile superioare va ajunge la adevăruri facile, fără un suport temeinic, deoarece gândirea este indispensabilă doar pentru lumea fizică, exterioară. Fără inteligenţă nu putem construi maşini şi poduri, fără ea nu putem studia botanica, zoologia, medicina, sau orice altă disciplină; aici folosim inteligenţa într-un domeniu concret. Pentru evoluţiile superioare, inteligenţa are aproximativ aceeaşi importanţă pe care o are învăţarea scrisului în copilărie. Scrisul este un exerciţiu în urma căruia căpătăm deprinderea, aptitudinea de a reda grafic gândurile noastre, exerciţiu care trebuie să înceteze atunci când îl exercităm; el are o importanţă abia mai târziu, când se avansează pe calea dobândirii acestei deprinderi. Atâta timp cât încă mai învăţăm să scriem, nu ne putem exprima gândurile prin scris. La fel stau lucrurile şi cu gândirea. Cel care doreşte să se ridice la cunoaşterea superioară trebuie să o facă numai prin şcolirea gândirii logice, după care să abandoneze acest exerciţiu, pentru a ajunge să gândească cu inima, pentru a trece la gândirea inimii. în urma acestor exerciţii va rămâne o anumită deprindere, care îl va ajuta să poată evalua trăirile din lumile superioare la justa lor valoare. Cine a parcurs această perioadă de instruire metodică nu va confunda fiecare simbol cu o adevărată imaginaţie sau să-i dea o interpretare care nu are nimic comun cu sensul său autentic, ci va avea forţa interioară necesară de a se apropia de realitate, spre a o privi corect şi a o interpreta ca atare. Tocmai de aceea este atât de necesară această pregătire premergătoare, care ajută la dobândirea unei perceţii nemijlocite, dând certitudinea că ceva este adevărat sau că este fals.

Mai exact, lucrurile trebuie să se petreacă astfel: în vreme ce în viaţa obişnuită prevalează judecata, reflecţia, pentru lumile superioare este necesară o exersare prealabilă a gândirii, care trebuie să ajungă la asemenea cote de dezvoltare încât acolo să poată decide nemijlocit dacă ceva este corect sau fals. O bună pregătire în vederea dobândirii unei

contemplări nemijlocite este ceva ce trebuie însuşit şi care în viaţa curentă nu există decât într-o măsură foarte mică. în viaţa noastră obişnuită, majoritatea oamenilor ţipă dacă se înţeapă cu o andrea sau dacă li se toarnă apă fiartă pe cap. Dar să ne întrebăm câţi oameni au o senzaţie de durere atunci când cineva debitează prostii. Pentru marea majoritate a oamenilor acest lucru este foarte suportabil. Cine vrea să evolueze pentru dobândirea unei percepţii nemijocite.în sensul de a fi în măsură să discearnă că un lucru este corect iar un altul fals, trebuie să se antreneze în aşa fel, încât când ceva este greşit să-1 doară, iar adevărurile care-1 întâmpină încă din lumea fizică să-i producă plăcere şi bucurie.

învăţarea acestor lucruri este necesară mai presus de oricare alte eforturi; ea se află într-o anume relaţie cu efortul extenuant al pregătirii în vederea pătrunderii în lumile superioare. A trece cu indiferenţă pe lângă eroare şi adevăr este o atitudine mult mai comodă pentru sănătate, decât atunci când, punând mâna pe un jurnal, simţi durere pentru prostiile înşirate acolo. Mâhnirea şi durerea faţă de ceea ce este respingător, neadevărat şi rău, chiar şi când nu ne priveşte în mod direct, bucuria faţă de frumos, adevăr şi bine, chiar şi atunci când nu este vorba de noi înşine, toate aceastca fac parte din antrenamentul pe care trebuie să-I facă oricine vrea să ajungă a gândi cu inima.

La cele spuse ar mai fi ceva de adăugat. Dacă ne ridicăm în lumea imaginativă şi percepem în imagini ceea ce aparţine unei lumi superioare, trebuie să ne mai însuşim o facultate, pe care nu o avem în lumea noastră obişnuită. Va trebui să ne însuşim iscusinţa de a reflecta într-un chip nou asupra a ceea ce am putea numi o concordanţă sau o contradicţie. în viaţa curentă unii oameni îşi dau seama dacă două afirmaţii se contrazic reciproc sau nu. Dar se poale întâmpla ca în aceleaşi circumstanţe doi oameni să trăiască o întâmplare într-un mod cu totul diferit. Când unul dintre ei descrie trăirea sa, aceasta poate să difere totalmente de relatarea celuilalt şi cu toate acestea fiecare să aibă dreptate din punctul său de vedere. Să spunem, de exemplu, că unul povesteşte: Am fost într-o localitate cu un aer proaspăt, care m-a înviorat, m-a întremat şi m-a făcut să mă simt complet refăcut. Despre aceeaşi localitate celălalt povesteşte că nu este nimic de capul ei, dimpotrivă, acolo a simţit că îi slăbesc puterile şi este, de fapt, un loc dăunător pentru

sănătate. în primul caz, avem în faţa noastră un om robust, sănătos, care era istovit de muncă şi a simţit aerul de acolo ca înviorător, reconfortant. Al doilea, fiind un om suferind, nu a putut suporta aerul proaspăt, care i-a făcut şi mai rău, simţindu-se complet slăbit. Ambii au dreptate, întrucât au venit în acel loc pornind de la condiţii diferite.

Lucrurile se complică însă atunci când este vorba de lumile superioare. Se poate întâmpla, de exemplu, ca cineva să audă la o conferinţă expunerea unei anumite păreri despre o temă oarecare, iar la o altă conferinţă să audă o altă părere şi, aşa cum se întâmplă de obicei în viaţa obişnuită, va conchide, spunând: Aşa ceva nu poate fi adevărat, întrucât afirmaţiile se contrazic reciproc. Vreau să dau aici ca exemplu faptul că cineva a auzit la un ciclu anterior de conferinţe că atunci când omul ajunge la o nouă naştere totul se desfăşoară cu mare rapiditate atunci când îşi caută locul în care urmează să se reîntrupeze. Cu o altă ocazie se menţionase că omul îşi pregăteşte cu mult timp înainte însuşirile pe care le va avea prin noua sa naştere. Sesizăm cu uşurinţă că este vorba de o anumită contrazicere şi cu toate acestea ambele afirmaţii se bazează pe trăiri adevărate. Dacă dorim să recurgem la o comparaţie, contradicţia poate fi explicată în felul următor: cineva grijuliu şi-a meşterit cu cinci sau şase zile înainte un obiect anume; în a şaptea zi nu îl mai găseşte şi trebuie să-1 caute. Ambele situaţii pot fi adevărate. Ceva asemănător se poate întâmpla şi în cazul celor două aspecte discutate, legate de lumile superioare. Trăirile din aceste lumi fiind atât de complicate, este posibil ca exact în momentul în care omul încearcă să se unească cu corpul său fizic să nu-1 mai găsească, lucru de care ne lovim şi în viaţa noastră curentă atunci când intervine o eclipsare a conştientei. Printr-un asemenea exemplu vedem că ceva poate fi important atunci când pătrundem în lumile superioare. Trebuie să fim permanent conştienţi că atunci când dorim să pătrundem în imaginaţie şi când urmărim o cale bazându-se pe gândirea inimii, lucrurile se pot prezenta într-o anumită imagine. Dacă ai dobândit un simţ suficient de puternic, în aşa fel încât poţi adera la adevărul acestei imagini, se poate întâmpla ca, parcurgând un drum asemănător, într-o altă perioadă de timp, să ajungi la o altă imagine, care să fie în contradicţie cu simţul nemijlocit, care spune: Acest lucru este adevărat. Acest lucru trebuie ştiut; situaţia

se rezolvă prin aceea că ţi se atrage atenţia la momentul oportun. Se dobândeşte o înţelegere corectă a lucrurilor atunci când se caută propriul Eu în lumea imaginativă.

Am arătat cum, situându-ne în afara propriului Eu, îl privim din urmă. Trecând pe lângă Păzitorul pragului îl avem obiectiv în faţa noastră. Ne putem investiga Eul propriu o dată, de două ori, de trei ori şi de fiecare dată să ne apară în diverse imagini. în baza cunoştinţelor asimilate în lumea fizică ne-am putea spune: Acum mi-am făcut o idee despre cum arăt într-o lume superioară, sau a doua oară să spunem: M-am regăsit şi sunt cu totul altcineva şi a treia oară să constatăm acelaşi lucru. In momentul în care,prin acea instruire de care am vorbit, se intră în lumea imaginativă în care avem imaginea propriului Eu trebuie să ne fie clar că putem vedea douăsprezece imagini diferite ale acestuia. Există, aşadar, douăsprezece imagini diferite ale aceluiaşi Eu despre care se poate spune că l-am putut înţelege pe deplin numai după ce l-am studiat pornind de la cele douăsprezece ipostaze diferite la care se raportează. Din afară, această contemplare a Eului arată ca ceva care se reflectă în raportul celor douăsprezece constelaţii zodiacale faţă de Soare. Aşa precum Soarele se mişcă prin cele douăsprezece constelaţii, având în fiecare din acestea o altă putere şi luminând Pământul nostru din douăsprezece puncte de vedere diferite, tot astfel este însorit şi omul-Eu din douăsprezece puncte de vedere diferite, atunci când este privit în urmă din lumile superioare. De aceea, la urcarea în lumile superioare nu trebuie să ne declarăm mulţumiţi cu un singur punct de vedere. Iată de ce este imperios necesar să ne antrenăm în prealabil, pentru a evita confuziile care ne urmăresc în lumile superioare. Acest lucru este posibil numai dacă în lumea fizică ne-am obişnuit să nu considerăm salvatoare pentru om doar contemplarea dinlr-o singură direcţie. Există oameni materialişti, alţii spiritualişti, alţii monişti, dualişti etc. Spiritualiştii susţin că totul este spirit şi acordă întreaga lor atenţie numai spiritului; moniştii susţin că totul se explică prin unitate. Toţi aceşti oameni se confruntă şi se atacă de câte ori au ocazia. Dar cel ce doreşte să se pregătească în vederea unei cunoaşteri adevărate trebuie să acorde atenţie următoarelor premise: Materialismul are o anumită

justificare; va trebui să ne însuşim gândirea din legile materialiste, pe care să le aplicăm numai lumii materiale, nu şi celei spirituale. Va trebui să aprofundam aceste legi, altminteri nu vom reuşi să înţelegem această lume. Cineva, vrând să explice cum funcţionează ceasul, spune: Limbile ceasornicului se mişcă înainte; cred că înăuntru se află ascunşi doi demoni mici, care fac limbile să se rotească continuu; nu cred că este ceva mecanic. Lumea ar râde de el. Astfel de explicaţii ne dau şi cei care explică mişcarea mecanică exterioară a astrelor conform legilor materiale. Greşeala nu este a legilor materiale, ci faptul că se acreditează ideea că prin ele se poate explica întregul Univers. Haeckel^nu comite greşeala ca bazându-se pe lucrurile pe care le cunoaşte să-şi întemeieze explicaţiile; prin aceasta el a adus multe foloase. Putem spune că gândirea materialistă are o justificare pentru un anumit domeniu.

Aşa cum modul de gândire materialist se justifică pentru domeniul material, cel fizic. tot astfel şi pentru domeniul spiritual trebuie abordată o gândire spirituală. Când cineva spune: Tu vii cu oîntreagă psihologie, dar eu ştiu că în creier se petrec anumite procese care explică gândirea, nu face decât să amestece lucrurile care ţin de naturi diferite; pentru un domeniu diferit, comite aceeaşi greşeală pe care a făcut-o acela care crede în existenţa în ceasornic a doi demoni. Aşa cum nici ceasornicul nu poate fi explicat cu ajutorul demonilor, nici gândirea nu se poate explica prin procesele care au loc în creier. Cine, de pildă, explică oboseala prin acumularea de substanţe toxice, dă o lămurire corectă pentru ceea ce este exterior, fără să explice, în schimb, nimic pentru suflet. Pentru aceasta va trebui să lumineze sufletul dintr-o altă direcţie, prin trăirile sufleteşti.

La fel stau lucrurile şi cu monismul. Când se încearcă să se explice lumea numai prin natura armoniei, se ajunge la o unitate, dar ea este de natură abstractă. Ajungându-se Ia o unitate abstractă, nu se obţine în fond nimic. întrucât totul este sărăcit, lipsit de substanţă. A existat odată un domn care a încercat să explice întregul Univers doar prin câteva fraze.

* Haeckel (Emst),bU>lo« serman,născut la Potsdam (1X34-1919); reprezentant al evolutionismului si al unui materialism naturalist ştiinţific.Concepţia monistă elaborata de el are un caracter ateist militant; cercetări în domeniul biologiei, antropologiei. (Nota trad.)

El spunea: Doar cu numai două fraze voi explica întreaga tărăşenie. în două fraze abstracte el voia să sintetizeze toate fenomenele. în aceasta constă unilateralitatea explicaţiilor monistice. Dar, aplecându-ne asupra mai multor puncte de vedere pe care să le luăm în considerare, căpătăm deprinderea de a extrage de peste tot ceea ce se justifică. Ne obişnuim astfel să vedem lucrurile din diferite unghiuri de vedere. Astăzi se manifestă foarte puţină înţelegere pentru o asemenea atitudine obiectivă, nepărtinitoare. Cine a încercat o dată acest lucru ştie din proprie experienţă cât de ciudat se comportă lumea când renunţi la propria-ţi părere, încercând să o înţelegi pe a altuia, sau chiar să ţi-o însuşeşti. Am încercat să-1 prezint pe Nietzsche aşa cum trebuie prezentat atunci când, ieşind din propria gândire, intri în a sa. După ce au citit aceste lucruri şi ceea ce am scris în următoarea mea carte, oamenii au spus că sunt inconsecvent; cine este partizanul lui Nietzsche trebuie să vadă totul din punctul acestuia de vedere. Prin aceasta vreau să spun că acela care îl aprofundează pe Haeckel, pentru a prezenta doctrina sa, va trebui să fie şi partizanul acestuia.

Această putere de a face abstracţie de propria-ţi persoană, pentru a putea descrie obiectiv o idee ce nu îţi aparţine,este un lucru care trebuie dobândit cu necesitate. Din aceasta rezultă ceva care poate conduce la un adevăr cuprinzător. Prin aceasta te autoeduci în vederea obţinerii capacităţii necesare pentru a putea urca în lumile superioare, pentru a ajunge la performanţa care îţi oferă posibilitatea de a pătrunde în lumile superioare. în lumile superioare rezultă confuzii de îndată ce, apropiindu-te de o imagine având o părere personală, duci această părere şi acolo, de unde apariţia unei imagini false, a unei himere. Pentru a ajunge la gândirea inimii trebuie să avem puterea de a ieşi din noi şi apoi să ne privim retrospectiv.

Cine se păstrează în limitele conştientei obişnuite se află într-un loc anume, de unde poate să-şi spună: Acesta sunt eu, înţelegând prin aceasta suma a tot ceea ce el crede şi reprezintă. Când va pătrunde într-o lume superioară, după ce a ieşit din sinea proprie, va putea să spună: Acesta eşti tu. Eul care a fost înainte va trebui să devină, în sens corect, un *Tu,* aşa cum îi spui altcuiva *tu.* Aceasta nu trebuie să constituie doar o simplă teorie, ci să devină o trăire adevărată. Am mai subliniat faptul

că la o asemenea stare se ajunge numai prin antrenament. Pornind de la lucruri relativ simple se obţine dreptul de a gândi cu inima. Reprezentările adevărate din lumile superioare rezultă dintr-o asemenea gândire cu inima. Nimic nu există în aceste reprezentări care să nu fi fost gândit cu inima. Dar ele trebuie să arate ca reprezentări logice. Cel ce încearcă să-şi înfăţişeze trăirile sale cu inima va trebui, de fapt, să le toarne în nişte forme de gândire, astfel încât ele să fie inteligibile pentru ceilalţi oameni. In aceasta rezidă deosebirea faţă de mistica trăită subiectiv, proprie fiecăruia pentru sine, care nu poate fi împărtășită şi altcuiva, întrucât nu îl priveşte. Dar mistica autentică a apărut din posibilitatea de a avea reprezentări cu gândirea inimii. Acest aspect se află într-o corelaţie şi cu altceva, anume cu faptul că adevărurile rezultate din lumile superioare sunt în sine ca sângele inimii. Oricât s-ar încerca a fi turnate în formele gândirii, ele au în sine ceva ca sângele inimii, întrucât aceste adevăruri sunt trăite nemijlocit de suflet. Din momentul în care omul şi-a educat gândirea inimii, el ştie cum arată o viziune; dar ceea ce el vieţuieşte nu este nicidecum o viziune, ci expresia a ceva spiritual-sufletesc, aşa cum roşul unui trandafir este expresia materialităţii sale. „Vânzătorul" spiritual îşi ridică privirea spre lumea imaginativă; el vede trecând pe lângă el ceva de culoare albastră, sau aude un sunet, sau are senzaţia de cald sau de rece; datorită gândirii inimii va şti că nu este vorba de o închipuire, ci de o entitate spiritual-sufletească, aşa cum roşul trandafirului este expresia a ceva material. în felul acesta se vieţuieşte în entităţi; trebuie să stabileşti o legătură cu ele. Tocmai de aceea întreaga cercetare din lumea spirituală este în strânsă conexiune cu dăruirea de sine, cu renunţarea la propria personalitate. Ea este absorbită din ce în ce mai mult; ne contopim complet cu lucrurile pe care le percepem. Ceea ce au ele bun trebuie vieţuit în entităţi; la fel şi ceea ce au rău, respingător, dar şi adevărat sau fals. Greşeala nu trebuie doar contemplată, ci trăită cu durere. Ceea ce este respingător nu trebuie doar contemplat, ci, ca să spunem aşa, trebuie trăit lăuntric.

Prin acest antrenament pe care l-am înfăţişat şi care este la nivelul timpului actual, se ajunge şi la vieţuirea binelui, a adevărului, a frumosului, dar şi a urâtului şi a erorii, fără a deveni captivi a ceea ce este respingător sau eranat, întrucât datorită gândirii inimii putem discerne.

Când facem descrieri din interiorul acestei lumi spirituale, când vieţuirile sunt turnate în logică şi aduse în planul gândirii, simţim de parcă ar trebui să trecem un deal cu o înfăţişare minunată, având splendide formaţiuni stâncoase. Stâncile trebuie sparte pentru a clădi din ele case. în acelaşi fel trebuie remodelate viţuirile în gândirea logică. Nu lucrul în sine este important, ci fapul că prin limbajul Ştiinţei spirituale se transformă toate trăirile care provin din gândirea inimii. Ceea ce trăieşte cercetătorul spiritual autentic poate fi îmbrăcat în cuvinte, şi există mulţi oameni pe care îi descurajează acest aspect, încât spun: Nu aud decât vorbe. S-ar putea să fie o greşeală a lectorului, ceea ce nu este de dorit, dar tot atât de bine poate fi şi greşeala celui care ascultă şi care nu poate să pătrundă în gândire prin intermediu] cuvintelor, deoarece nu este capabil ca în spatele cuvintelor să discearnă investigarea spiritului. El aude numai sufletul cuvintelor, dar nu are o gândire a inimii.

Ceea ce se poate transmite oamenilor din investigarea inimii poate fi uşor reformulat în cuvinte clare. Ceea ce nu poate încă lua forma unor gânduri clar formulate, înseamnă că nu este suficient de copt spre a fi comunicat. Piatra de încercare este de a se putea exprima în cuvinte, în gânduri ceea ce a căpătat contururi precise. Trebuie să ne obişnuim, chiar şi atunci când auzim că sunt exprimate în cuvinte cele mai profunde adevăruri ale inimii, să privim dincolo de formele gândurilor şi să vedem conţinutul. Cu aceasta trebuie să se obişnuiască şi cercetătorul spiritual, dacă vrea să contribuie la răspândirea în rândul oamenilor a ceea ce se revelează în spirit. Ar fi pur şi simplu un act de egoism dacă cineva ar încerca să păstreze acest lucru doar pentru sine; trăirile mistice trebuie să devină un bun comun al umanităţii, aşa după cum trebuie sa devină şi trăirile raţionale. Numai astfel vom înţelege misiunea Ştiinţei spirituale, care trebuie să se împlinească din ce în ce mai mult.

X

TRANSFORMAREA ORGANELOR. CHITUL ÎN *CRONICA AKASHA*

Prin aceste conferinţe am intenţionat să prezint acele cunoştinţe care, datorită evoluţiei pe care a înregistrat-o umanitatea, trebuie aduse la cunoştinţă, dar dintr-un alt unghi decât acela abordat în cărtiile tratând acest subiect pe care le puteţi obţine. Am dorit să arunc o lumină asupra acestor cunoştinţe din punctul de vedere al trăirilor nemijlocite şi tocmai de aceea este de sperat ca prin saturarea adevărurilor cu realităţi nemijlocite ale conştientei să se ajungă la o clarificare mai desluşită, într-o formă nouă, a unora sau altora dintre ele. Oricum, acela care a asistat numai la aceste conferinţe va putea găsi o completare corespunzătoare a celor spuse în cărţi ca *Ştiinţa ocultă.* Când începem să descriem lumile superioare, putem face acest lucru din diferite puncte de vedere. Am văzut deja din cât de diverse puncte de vedere ne putem contempla din afară Eul propriu. Aş dori să zăbovesc acum într-o anumită privinţă, pentru a modela descrierile mai mult din interior, asupra a ceea ce am spus ieri în legătură cu opoziţia dintre „logica inimii" şi ceea ce în viaţa exterioară este cunoscut ca „logica gândirii sau a raţiunii". Chiar şi din conferinţa de ieri am putut desprinde faptul că ne putem confrunta cu logica inimii de două ori în evoluţia omului. în primul rând, în acea formă de dezvoltare în care, aşa-zicând, ceea ce gândeşte inima nu este încă întreţesut de logica raţiunii şi a capului. Am arătat că şi astăzi mai există unii oameni care ar dori să respingă cu desăvârşire orice preocupare pentru logica raţiunii, încercând să transmită în concepte şi idei ceea ce ei resimt ca fiind adevărat. Nu putem spune că acesta situaţie

este o dominantă a stadiului actual de dezvoltare, întrucât oriunde am privi în jurul nostru vom întâlni oameni preocupaţi de idei şi concepte ale raţiunii. Dacă dorim să găsim o treaptă de dezvoltare în care raţiunea era exclusă cu desăvârşire, va trebui să ne întoarcem pe scara dezvoltării umane cu mult timp în urmă şi, ca să spunem aşa, pe o treaptă preliminară a dezvoltaţii noastre actuale. Se poate deci spune că, în virtutea celor amintite, rezultă de la sine că treapta actuală a dezvoltării noastre trimite spre cea dinainte. în care, dintr-o subconstientă. dintr-o conştientă încă neimpregnată cu raţiune, puterea de judecată revenea inimii. Lumea în care trăim astăzi este una în care hotărârile inimii sunt străbătute de noţiuni şi idei, pe scurt, de ceea ce numim logica raţiunii. Dacă luăm în considerare tot ceea ce am spus ieri despre posibilităţile de dezvoltare ale omului, va trebui să ne referim şi la o treaptă de dezvoltare viitoare, spre care tind puţinii oameni care potrivit conştientei lor actuale au dorinţa şi impulsul de a scruta viitorul într-un anumit fel.

Putem să ne aruncăm privirea asupra unui stadiu viitor de dezvoltare a omului, în care logica inimii va fi repusă în drepturi şi va exista în deplinătatea sa, în care omul va putea percepe nemijlocit adevărul. Pentru aceasta va trebui să fi parcurs treapta de dezvoltare dintre cele două, aceea a înţelegerii raţionale. Astfel încât putem spune: Acum parcurgem o etapă de dezvoltare a raţiunii, pentru a ajunge din nou pe o treaptă superioară - aceea a logicii inimii -, pe care am atins-o cândva, când ne aflam într-un stadiu inferior. în vreme ce înainte ea nu era încălzită şi luminată de ceea ce şi-a însuşit între timp omul prin raţiune, logica inimii va fi străluminată în viitor de tot ceea ce a acumulat omul prin logica raţiunii.

Avem, aşadar, în faţa noastră trei etape de dezvoltare a omului: cea dinaintea prezentului nostru, etapa actuală şi una care urmează. De aici rezultă şi sensul evoluţiei noastre. Este acela de a adăuga ceva nou la cele cucerite într-o etapă anterioară de dezvoltare. Cu alte cuvinte, ne putem informa mai exact din experienţa celor care deja au dobândit astăzi acest lucru, care ieri părea ceva realizabil. ca o stare avansată a conştientei. cu ajutorul căreia se poate pătrunde în lumile superioare. De o asemenea transformare nu va fi cuprinsă numai puterea de gândire, ci şi alte forţe sufleteşti vor lua forme diferite, în funcţie de modificarea puterii de

gândire. Se pune următoarea întrebare firească: Dacă cineva, iniţiindu-se prin şcolirea făcută de Ştiinţa spirituală, se ridică prin efort propriu la nivelul logicii inimii, atunci i se vor modifica şi celelalte facultăţi ale sufletului? Vom încerca să explicăm acest lucru prin exemple referitoare la memorie.

Memoria este o forţă sufletească, ca şi gândirea. Gândirea se modifică, devenind din gândire cu capul gândire a inimii; cum stau lucrurile cu memoria? In viaţa obişnuită, memoria ne apare într-o conştientă normală, după cum urmează: omul, aşa cum se prezintă el în viaţă, are în primul rând o conştientă asupra a tot ceea ce îl înconjoară în prezent. El vede lucrurile din jurul său, îşi formează propriile percepţii şi reprezentări. Toate acestea şi le poate încorpora în conştienta sa. El va trece de la trăirile prezente ale sufletului său la trăirile trecute ale acestuia. Cu ajutorul memoriei omul călătoreşte din prezent în trecut. Dacă îşi aminteşte de ceva trăit ieri, înseamnă că priveşte în timp în trecutul său. El pătrunde cu mintea în ceva care nu mai există în imediata sa apropiere, ci care a existat în preajma sa. Oricine analizează memoria din această direcţie îşi dă seama cu uşurinţă de un lucru, şi anume că ea este ceva care nu se leagă de *spaţiu,* aşa cum este conştienta prezentului, ci este legată de *timp.* Acest tip de activitate a conştientei se modifică cu mare forţă pentru discipolul spiritual autentic.

Cercetătorul spiritual nu are, însă, nevoie, în fiecare moment al vieţii obişnuite, să-şi folosească aptitudinile sale superioare; el şi le-a dobândit deja şi le va folosi doar atunci când doreşte să investigheze lumile superioare. Când face acest lucru, atunci logica capului său trece în cea a inimii, iar memoria ia o altă formă a activităţii sufleteşti. în schimb, pentru trăirile zilnice, obişnuite, nu are nevoie să se transpună mereu în stările conştientei sale superioare, şi deci nici să-şi folosească organele pe care le-am amintit. Când se reîntoarce la viaţa obişnuită el are aceeaşi memorie şi gândire ca oricare alt om. Prin urmare,este vorba de facultatea de a se trece dintr-o stare normală într-alta hipemormală, pe care va trebui să o atingă şi discipolul spiritual. Pentru toate acele cazuri în care discipolul spiritual se află în stare de conştientă, investigând lumea spirituală, ceea ce percepe nu se prezintă doar temporal, ci şi spaţial, printr-o aptitudine asemănătoare memoriei obişnuite. Se

petrece o transformare totală a memoriei. în vreme ce memoria obişnuită priveşte înapoi în timp, atunci când vrea să-şi amintească de evenimentele de ieri, progresarea în cunoaşterea spirituală are loc astfel, încât cercetătorul spiritual retrăieşte trecutul ca şi când acesta ar fi de faţă şi l-ar privi prin uşa deschisă a unei camere alăturate. Priveşte la ceva separat de un spaţiu, ca şi când trăirile de ieri ar fi separate de cele de azi printr-un paravan. Aşadar se poate spune: Evenimentele care sunt depozitate în memorie cronologic, unele după altele, apar cercetătorului spiritual *alăturate,* încât el trebuie să treacă de la unul la celălalt, de la o entitate la alta. Dacă veţi analiza mai aprofundat aceste aspecte, care au fost discutate, veţi constata că ele concordă perfect cu cele spuse mai înainte. S-a făcut afirmaţia că în lumea spirituală se produce o contopire cu entităţile de acolo. Nu trebuie mers înapoi pe firul timpului, întrucât timpul se preface într-un fel de spaţiu. Pentru a putea să se producă acea contopire cu entităţile, linia timpului va trebui să fie parcursă ca o linie în spaţiu. Pentru capacitatea sufletească a memoriei timpul se transformă în spaţiu. Memoria a devenit o facultate esenţialmente nouă. Se percepe ceva trecut, ca şi când ar mai exista în prezent; durata timpului se estimează în funcţie de mărimea depărtării. Pentru discipolul spiritual trecutul se aşterne ca o alăturare. Când s-a obţinut o asemenea formă a memoriei,ea devine o adevărată descifrare a evenimentelor petrecute. Acesta constituie cititul în *Cronica Akasha.* Este o lume în care timpul a devenit spaţiu.

Aşa după cum lumea noastră a primit denumirea de lume fizică, tot astfel lumea în care timpul a devenit spaţiu a primit numele de lumea-Akasha, *Cronica Akasha.* Ea schimbă complet întreaga constituţie sufletească a misticului autentic, întrucât ceea ce se numea timp în viaţa obişnuită nu mai există deloc în această formă. Chiar şi numai din acest exemplu se poate vedea că lucrurile se află într-o concordanţă perfectă, dacă sunt privite dintr-un punct dse vedere real. Ce s-ar întâmpla cu omul în viaţa obişnuită dacă nu ar putea să-şi pună de acord gândirea cu memoria sa? Dacă logica sa s-ar afla în contradicţie cu memoria? Imaginaţi-vă că aveţi în faţa dumneavoastră un document purtând data 26 martie. Este o percepţie pe care o aveţi prezentă în conştienta dumneavoastră. Eraţi de faţă în ziua când s-a petrecut evenimentul

înscris în acel document. Parcurgeţi timpul şi memoria vă spune la un moment dat: Trebuie să fi avut loc cu o zi mai înainte. în acest caz conştienta prezentului se află în contradicţie cu memoria. în lumea fizică, aceste lucruri sunt controlabile şi se rectifică de la sine, pe câtă vreme în lumea spirituală acest lucru este mult mai greu de controlat, se pot introduce erori şi în lumea spirituală; raporturile exterioare, existente în lumea fizică,corectează erorile de la sine. Dacă, de exemplu, cineva uită că trebuie să traverseze pe partea stângă a străzii pentru a ajunge acasă, şi o apucă spre dreapta, va sesiza curând greşeala. Pe plan spiritual însă nu dispunem de asemenea repere convenabile care să ne ajute să reparăm o eroare. Aici trebuie să ai o siguranţă de sine, pentru a nu comită prea lesne o greşeală. Pentru evitarea cu desăvârşire a greşelilor este necesară o pregătire dintre cele mai atente. Acolo, greşeala poate fi plătită foarte scump; doar o singură eroare ne poate împinge într-o fundătură. De aceea regula de bază o constituie existenţa unei concordanţe între logica inimii şi acest fel de memorie. Dar prin felul în care ne-am pregătit şi din modul în care am evoluat, respectând indicaţiile care stau la baza Ştiinţei spirituale, există garanţia realizării acestei concordanţe. Ajungem la laitmotivul de care discipolul spiritual trebuie să se pătrundă: Tot ceea ce este exterior, fizic, poate fi înţeles numai atunci când nu este luat direct, ca atare, ci interpretat ca un simbol a ceva suprasensibil, spiritual.

Creierul nostru fizic constituie, de fapt, o unealtă pentru logica minţii. Acest lucru îl ştie ştiinţa obişnuită, concretă. Nu acelaşi lucru putem spune şi despre inima noastră fizică, că ar fi o unealtă pentru logica inimii, întrucât aceasta este ceva mult mai spiritual decât logica minţii, inima nefiindîn aceeaşi măsură organul fizic pentru gândirea inimii, după cum este creierul pentru gândirea cu capul. Dar avem, cu toate acestea, un simbol în inima fizică. Când gândirea inimii schimbă de fapt timpul în spaţiu, trebuie să colinzi continuu cu întreaga ta entitate; va trebui să te afli integrat într-un circuit continuu. Acest lucru este resimţit în mod categoric de cel care trece de la memoria obişnuită la memoria superioară a cercetătorului spiritual. în vreme ce omul obişnuit îşi scormoneşte permanent memoria, cercetătorul spiritual are vieţuirea interioară de a călători înapoi în spaţiu. Această conştientă se exprimă exterior prin sistemul nostru sanguin, care trebuie să fie şi el într-o

mişcare continuă, ca să putem trăi. în sânge noi facem continuu o mişcare de la inimă în tot corpul şi înapoi, încât ceea ce aparţine de drept inimii se află permanent într-o continuă mişcare. Ceea ce aparţine capului nu se află într-o continuă mişcare; părţile creierului rămân locului. Creierul este un simbol fizic pentru conştienta spaţiului; sângele curgător este o imagine a mobilităţii conştientei cercetătorului spiritual. Aşadar, tot ceea ce este fizic constituie un simbol corespunzător pentru cele spirituale. Sângele curgător, seva inimii este o imagine a mobilităţii: este o realitate cu totul extraordinară faptul că în chiar sângele nostru avem imaginea aptitudinilor cercetătorului spiritual, şi. de asemenea, şi a lumilor în care acesta se mişcă. Ridicându-ne la conceptele unei conştiente superioare, pătrundem formal cu privirea într-un spaţiu cu totul diferit, pe care nu 1-a mai cunoscut conştienta obişnuită şi care ar rezulta atunci când fluxul timpurilor s-ar coagula continuu. Gândiţi-vă numai la următorul aspect: dacă doriţi să readuceţi în memorie trăirile de ieri, ar trebui ca o clipă de ieri să rămână ca încremenită, iar clipa de faţă — care deja a zburat — să fie imortalizată ca într-o fotografie a momentului-spaţiu,ca apoi toate să fie ordonate unele lângă altele. Puteţi bănui ce trăiri animate are cercetătorul spiritual în faţa sa. El nu are numai spaţiul obişnuit, ci are înaintea sa un spaţiu de o cu totul altă natură decât spaţiul fizic, ca şi când lumea ar fi continuu fotografiată. Un asemenea spaţiu se deosebeşte fundamental de cel fizic. Vă va fi imposibil ca în acest spaţiu, pe care îl ştiţi ca pe un spaţiu obişnuit, să recunoaşteţi o imagine a spaţiului spiritual pe care tocmai l-am descris. Când încercăm să trasăm o linie în spaţiul fizic, putem face acest lucru acolo unde există deja linii. Ceea ce parcurge însă cercetătorul spiritual în spaţiul spiritual nu se poate defel desena, căci acolo timpul devine spaţiu; acolo se trece de la un punct la altul.

Aşadar, conştienta obişnuită este închisă în spaţiu, de unde nu poate ieşi; cercetătonil spiritual o poate însă face. El ştie cum trebuie să se mişte spre evenimente care au avut loc cu patru sau cinci zile mai înainte. El poate să traseze o linie, faţă de care. începând de azi, să meargă înapoi cinci zile, linie care nu poate fi trasată în spaţiul obişnuit. Ajungem astfel la un concept al spaţiului propriu memoriei cercetătorului spiritual în care se pot trasa linii diferite de cele ale spaţiului

obişnuit. Putem numi aceasta un spaţiu cu patru dimensiuni. Acest spaţiu în care păşeşte cercetătorul spiritual are o dimensiune în plus, pe care nu o găsim nicăieri în viaţa fizică curentă. Din această cauză trebuie să spunem că în momentul în care cercetătorul spiritual dobândeşte o memorie superioară el iese din spaţiul tridimensional.

Un asemenea concept nu numai că este imaginabil, dar există şi o facultate superioară - memoria superioară -, pentru care acest spaţiu reprezintă o realitate.

Dintr-un anumit punct de vedere, fiecare lucru are şi reversul sau, aserţiune valabilă si pentru evoluţia acelei aptitudini sufleteşti despre care tocmai am vorbit. Când cineva este îndrumat spre a evolua în vederea pătrunderii în lumile superioare, i se stabileşte ca o condiţie prealabilă dobândirea tocmai a acestei memorii, a unei memorii spirituale spaţiale. Dacă parcurgeţi însă o asemenea evoluţie, veţi descoperi că şi alţii care se află într-o situaţie asemănătoare cu a dumneavoastră se plâng poate de faptul că: „înainte am avut o memorie extraordinară, dar acum ea m-a lăsat". Dacă faceţi parte din categoria celor receptivi, veţi considera această situaţie ca pe una firească. Ea corespunde unei trăiri adevărate Căci pe această treaptă de dezvoltare memoria obişnuită suferă mai întâi un oarecare regres. Cine cunoaşte acest lucru nu va face o problemă din asa ceva, întrucât ştie că va primi în schimb o compensaţie consistentă, anume atunci când se află la limita în care lucrurile încep să devină periculoase. Atunci când îi va fi greu să-şi amintească de o întâmplare trăită ieri, va observa că în faţa sufletului îi apare o imagine în care apar trăirile din trecut; aceasta este o memorie cu mult mai fidelă decât aceea pe care o ai în viaţa obişnuită. Din această cauză poţi auzi de la unele persoane că au trecut printr-un fel de întunecare a memoriei,dar că apoi au ajuns să dobândească o memorie nouă, cu mult mai fidelă decât precedenta, care avea o mare deficienţă, aceea că prezenta lucrurile abia conturate şi îi scăpau amănuntele. Dar memoria care îşi reprezintă amănuntele în spaţiu câştigă imens în ceea ce priveşte fidelitatea, acurateţea acestora.

Asistăm astfel la apariţia unei noi facultăţi, a unei noi aptitudini sufleteşti, care nu există ca o amintire a timpului ce s-a scurs, ci ca o contemplare. între ceea ce corespunde în prezent acestei facultăţi

sufleteşti şi ce poate ea deveni, vedem un fel de întunecare a aptitudinii respective. Această întunecare se intercalează ca o stare a sufletului între celelalte două stări. Aşadar, trebuie să facem distincţie între aceste trei stări: în primul rând, avem în vedere acea stare a memoriei obişnuite care poate avea o oarecare fidelitate; în al doilea rând, starea în care apare acea eclipsare a memoriei; şi în al treilea rând, memoria care începe să licărească într-o formă nouă. Starea acelei aptitudini sufleteşti care, aşa-zicând, se arată la înălţimea ei, poartă numele de *Manvantara* stării respective, şi vorbim despre *Pralaya* atunci când ne referim la starea în care survine întunecarea. O dată cu reintrarea în *Manvantara* reapare memoria.

Putem. ca urmare, afirma că în vremurile străvechi omul avea deja un fel de logică a inimii; în prezent este deţinătorul unei logici a raţiunii, iar în viitor va reveni din nou la o logică a inimii, ca rod al logicii raţiunii. Atunci însă şi acelei stări dinainte a omului trebuie să-i fi corespuns ceva asemănător în celelalte capacităţi sufleteşti. Nu ne-am referit numai la o stare mai veche a gândirii inimii, când încă nu exista gândirea raţiunii, ci şi la ceva asemănător memoriei pe care am descris-o, dar pe o altă treaptă, inferioară: un fel de memorie care acţiona în imagini.

Cu acestea ne putem face şi o imagine a fiinţei omului primordial. El nu gândea ca omul contemporan, întrucât gândirea bazată pe idei şi concepte a fost dobândită mult mai târziu; el nu avea decât logica inimii. De ea era legată un fel de memorie spaţială, încât timpul devenise spaţiu. Astăzi, când omul vrea să privească înapoi, în timpuri trecute, el trebuie să supună memoria unui mare efort, până unde poate ajunge. Dacă nu reuşeşte în această încercare va trebui să apeleze la documente, pe care să le cerceteze, şi tot aşa să scormonească tot mai mult în trecut, apelând, de exemplu, la ceea ce s-a păstrat în monumentele de piatră, în resturile fosile, în cochiliile scoicilor, care îşi dovedesc utilitatea după felul în care arată. Toate acestea fac trimitere la etape îndepărtate ale evoluţiei şi sunt cercetate în vederea obţinerii unei imagini a trecutului.

Investigăm acum un stadiu preliminar al umanităţii, în care omul avea în faţă lucrurile trecute ca pe ceva prezent, ca pe o imagine spaţială, şi cu aceasta obţinem un fel de explicare a constituţiei sufleteşti a omului străvechi. în vremurile de demult, omul nu avea nevoie să-şi investigheze

originea; el avea posibilitatea să şi-o vadă. în funcţie de gradul său de dezvoltare, putea să privească mai mult sau maipuţin în trecutul său,în care să vadă propria sa origine. Astfel ne explicăm şi pietatea cu care îşi contempla trecutul. Numai că, după ce am adus în faţa conştientei noastre cele trei stări succesive ale umanităţii, va trebui să pătrundem cu ceva mai precisă detaliere în fiinţa omului, dacă dorim să facem un pas mai departe în ceea ce priveşte înţelegerea evoluţiei umane. Omul nu a fost mereu aşa cum se prezintă el astăzi, ci a devenit astfel cu timpul. în mod necesar el a evoluat progresiv de la alte stadii la situaţia actuală. în privinţa celor sufleteşti, am amintit de o stare anterioară, asemănătoare celei pe care va trebui să o atingă omul în viitor, după ce va fi trecut prin forţa gândirii. în stadiul actual, pentru a evolua în continuare, omul poate interveni asupra sufletului său cu metodele ştiinţifice spirituale. Nu ne putem imagina că acest lucru l-ar fi putut face şi într-o etapă timpurie a dezvoltării sale. Ar fi de neînchipuit faptul că el ar fi fost în măsură să treacă din starea sa timpurie direct într-o stare viitoare. Nici o treaptă a evoluţiei umane nu poate fi sărită, ci fiecare în parte trebuie parcursă. Pentru ca omului să-i fie posibilă evoluţia sa viitoare, pentru a putea să păşească spre ceea ce astăzi îşi pune ca ideal în faţa sufletului,el trebuia să ajungă în etapa actuală de formare. înainte de aajunge la logica inimii, trebuie exersată logica minţii, prin intermediul creierului şi al măduvei spinării. Creierul şi măduva spinării s-au format din forţele pe care le-am întâlnit în regiunea raţiunii, de unde se revarsă spre noi; restul a fost respins. Lucrul acesta a devenit posibil datorită faptului că omul a devenit capabil să înlăture din plăsmuirile creierului toate celelalte regiuni, lăsând să pătrundă doar domeniul raţional. Aşa cum trebuie să acţionăm acum pe baza creierului, tot astfel odinioară trebuia desfăşurată lucrarea asupra regiunii raţionale. Unealta creierului şi acţiunea regiunii raţionale presupun acţiunea regiunilor imediat inferioare. Privim înapoi la ceva care s-a dezvoltat sub influenţa „regiunii spirituale", atunci când rcaiunea raţională încă nu era activă. în schimb, ne îndreptăm privirea către un viitor de unde se revarsă spre noi forţele regiunii arhetipurilor, tot aşa cum privim şi în trecutul în care, din regiunea spirituală, s-a format ceea ce a însemnat baza unei evoluţii anterioare.

Vom găsi lucrurile acestea mai pe înţeles dacă vom aplica în mod corect cele spuse mai sus. Creierul nostru s-a format în lumea raţională. Am stabilit că o logică a inimii o precede pe cea a raţiunii. Logica inimii a devenit posibilă numai datorită acţiunilor din lumea spirituală. Devine astfel cât se poate de clar că într-o anumită etapă primordială s-a format actuala inimă a omului. Logica actuală, cea obişnuită a inimii, neconştientă, este mult mai apropiată de inima fizică decât logica superioară. Logica superioară a inimii este mult mai spirituală. Logica obişnuită a inimii are, de fapt, în inima fizică un fel de mijloc de exprimare, aşa după cum are raţiunea în creier.

Când omul consideră că ceva este adevărat, frumos sau bun, ajungând la această părere nu datorită reflecţiei, ci fiindcă intră nemijlocit în contact cu ceva frumos şi bun, consimţământul se produce printr-o bătaie mai înaltă a inimii şi nu prin intermediul judecăţii raţionale. Inima noastră bate cu totul altfel atunci când este vorba de ceva frumos,decât atunci când este vorba de ceva urât,respingător. în logica iniţială a inimii s-a dezvoltat ceva care poate fi numit o trăire nemijlocită, coparticipatoare. Când această logică a inimii care decurge subconştient este însoţită de un limbaj mai clar, atunci inima ne arată prin mişcarea sângelui său că este o expresie pentru acesta. Putem vedea cum o durere repetată, pe care o avem continuu în faţa ochilor, este de natură să ne influenţeze corporalitatea până la epuizare.

După cum creierul nostru s-a format în regiunea raţiunii, iar inima noastră viitoare, spiritualizată, se va forma în regiunea arhetipurilor, tot astfel şi inima noastră actuală s-a format în regiunea spirituală. Aşadar, inima ni se prezintă ca un organ care ne trimite la baza care se află în om înainte de a exista organul gândirii. Prin urmare, creierul a putut fi creat abia ulterior, după formarea inimii. Toate acestea sunt de natură să vă ofere o idee complet diferită în ceea ce priveşte corporalitatea exterioară. Aşa cum organele stau unele lângă altele, ele ne arată că nu sunt echivalente şi că inima este cel mai vechi organ; ea trebuia formată într-un fel anume întâi, iar pe baza aceasta a apărut ulterior şi creierul. Aşa cum se prezintă, lucrurile par foarte interesante. Putem afirma: Inima este o formaţiune mai veche, ereieail este de dată mai recentă. Dar un organ nu încetează să se modifice atunci când apare altul. O dată cu

apariţia creierului, care a început să se dezvolte, şi inima şi-a continuat evoluţia sa. După cum se prezintă ea acum, putem spune că a trecut prin două transformări, iar creierul a cunoscut doar o singură transformare. Nu putem înţelege inima plasând-o alături de creier şi acordându-i o valoare echivalentă, ci concepând-o ca fiind, în comparaţie cu acesta, cel mai vechi organ; ea este o străbună a creierului. Cel ce situează pur şi simplu inima alături de creier se comportă ca şi când ar încerca să facă o comparaţie între o persoană de patruzeci de ani şi un adolescent de cincisprezece ani, care se află unul alături de celălalt, spunând: Amândoi stau alături, îi consider deci împreună şi îmi fac o părere despre ei, comparându-i. Dar pentru a-1 putea înţelege pe fiecare dintre ei trebuie să avem în vedere timpul evoluţiei lor; pentru a-1 înţelege pe unul dintre ei va trebui să ţinem cont de cei cincisprezece ani ai existenţei sale, iar în cazul celuilalt de cei patruzeci de ani de viaţă. Va trebui să ne întrebăm dacă cel de cincisprezece ani nu este fiul celui de patruzeci de ani. Nu devin oare unele lucruri mai uşor de explicat dacă l-am considera vlăstarul acestuia? Ar fi o stupizenie dacă nu am ţine seamă de aceste lucruri. Dar pe un asemenea punct de vedere nechibzuit se situează astăzi anatomia. Ea nu are în vedere faptul că diferitele organe trebuie luate în considerare în mod diferit, tocmai fiindcă se află pe diferite trepte de dezvoltare. Atâta timp cât va mai exista o astfel de anatomie care să considere că organele diferite sunt echivalente şi că se află în spaţiu alături unele de altele,în loc să ţină seama de valoarea fiecăruia şi de faptul că unele s-au format înaintea celorlalte, nu se vor putea cunoaşte nici prea multe lucruri despre omul adevărat. Ştiinţa spirituală trebuie să ofere cheia pentru înţelegerea a ceea ce aflăm din ştiinţa obişnuită, pentru a se putea ajunge la cunoaşterea adevărată. Cel care parcurge o evoluţie adevărată vede lucrurile cu totul altfel, în sensul că respectivul nu obţine nimic printr-o combinaţie obişnuită, căci organele nu pot fi observate din afară spre a stabili care au apărut mai demult şi care mai recent; numai acela va ajunge la liman, care păşeşte în lumea spirituală, învăţând să cunoască cum stau lucrurile acolo,învăţând să le diferenţieze. Când se reîntoarce la memoria sa spaţială nu are nevoie să facă prea mare efort pentru a găsi originea creierului; efortul cel mai mare trebuie făcut pentru

a afla originea inimii. în lumea fizică organele pot fi înţelese doar atunci când sunt explicate din punctul de vedere al Ştiinţei spirituale.

Să ne reamintim de cele ce am spus: că între memorie, ca facultate a sufletului actual, când ne aflăm în stare de conştientă normală şi care ne trimite spre o memorie de tip mai vechi, şi noua facultate a memoriei spaţiale, pe cale de apariţie, se produce o întunecare a memoriei. Cercetătorul spiritual găseşte ceva asemănător în întreaga evoluţiei, care corespunde acestei întunecări, *Pralaya* după starea *Manvantara.* Să ne imaginăm, de exemplu, inima şi creierul unui om, aşa cum se prezintă ele azi în corporalitatea fizică şi cum s-au dezvoltat o vreme alături,una lângă cealaltă; dar într-o etapă mult mai îndepărtată inima nu avea prea multă legătură cu creierul. Aşa încât putem distinge un stadiu spiritual al inimii, spre care se revărsau forţele superioare, cele din regiunea spirituală, şi apoi un alt stadiu, în care capta şi forţele raţiunii. între acestea două se află un stadiu *Pralaya;* acolo survine întunecarea conştientei umane. Privind retraspectiv, de la omul contemporan, care are inimă şi creier, la omul de odinioară, care avea doar inimă, între cele două etape se află o stare de *Pralaya.* Dacă cândva, în viitor, va fi atins stadiul superior, acel stadiu pe care cercetătorul spiritual deja îl atinge în spirit, se poate înţelege că omul se va arăta cu totul altfel şi ca înfăţişare. Cercetătorul spiritual nu-şi poale schimba încă înfăţişarea sa corporală; el trebuie să apară într-unui din trupurile care corespund condiţiilor de pe Pământ. Dacă un zeu ar coborî pe Pământ, el ar trebui să se înfăţişeze într-un trup omenesc. Ceea ce trebuie realizat, trebuie realizat mai întâi în componentele invizibile; dar într-un stadiu viitor modificările se vor produce şi în trupul fizic. Omul inimii va trebui să arate şi în exterior cu totul altfel decât omul creierului. Ca exterior omul va arăta cu totul altfel; el îşi va fi transformat complet creierul şi inima, şi pe lângă creier îşi va fi format un nou organ, anexat creierului. Aşa precum creierul, cu forma sa bombată, se situează deasupra inimii, tot astfel şi inima, transformându-se, va căpăta o nouă poziţie faţă de creier. Dar între aceste două stadii există din nou o *Pralaya.* Va trebui ca existenţa actuală a omului să dispară, pentru a se trece la un nou stadiu. Există, aşadar, trei stadii succesive pe care le parcurge umanitatea:

1) omul ca fiinţă a inimii;

2) în care din stadiul anterior a apărut omul actual;

3) un om al viitorului, despre care ne-am făcut deja o părere, un om conştient al inimii.

Dacă privim omul contemporan, putem spune: Potrivit formei pe care o are, el nu poate fi gândit că poate să existe decât pe Pământ. Analizându-1 în contextul întregii deveniri a Pământului, vom spune: Omul este aşa cum este întregul Pământ, el se află într-o strânsă legătură cu forţele Pământului; substanţele trebuie să fie combinate în trupul său aşa cum sunt în realitate. Dacă ne imaginăm Pământul doar puţin schimbat, omul nici nu ar mai putea exista în forma sa actuală. Nu ne putem imagina omul contemporan în corporalitatea sa fizică actuală fără să nu ne închipuim şi Pământul integral, aşa cum se prezintă el acum. Dacă ne referim la un stadiu timpuriu al omului, la acel om al inimii de odinioară, va trebui să ni-1 închipuim dependent de o altă planetă, iar dacă în viitor omul va atinge stadiul pe care 1-a atins cercetătorul spiritual, atunci va trebui să ni-1 închipuim din nou într-o corelaţie strânsă cu o altă planetă. Dacă vrem să ne lămurim pe deplin, trebuie să admitem faptul că, aşa cum omul a evoluat dintr-un stadiu anterior, tot astfel şi Pământul a evoluat, îndreptându-se în viitor spre un nou stadiu. Stadiul din care a evoluat Pământul şi în care omul şi-a dobândit organele mai vechi este Vechea Luna, iar stadiul de dezvoltare spre care acesta se îndreaptă, în care şi omul va avea o nouă formă, este stadiul Jupiter. Aşadar, Vechea Lună a evoluat, devenind actualul Pământ, care la rândul său va evolua către Jupiter.

Trebuie să ne imaginăm că astfel de schimbări au loc numai datorită faptului că survin prefaceri structurale de natură să modifice toate raporturile. Schimbarea din om a avut loc, de asemenea, datorită faptului că toate aceste raporturi s-au modificat. In timp ce asupra stării Vechii Luni se revărsau numai forţele din regiunea spirituală, iar asupra stării actuale a Pământului se revarsă numai forţele din regiunea raţiunii, în stadiul de Jupiter se vor revărsa forţele lumii arhetipurilor.

Ajungem astfel într-un punct pe care disciplina pedagogică nu îl poate atinge. Ea se ambiţionează să explice cu ajutorul unui strop de ulei care se roteşte cum a luat naştere un sistem planetar. în schimb, noi

ne-am făcut o imagine asupra modului în care apare o planetă dintr-o formă anterioară. în punctul în care am ajuns, nu există nici un profesor care să pună în mişcare o picătură de ulei, ci avem anumite entităţi universale care îşi exercită forţa din diferite regiuni, făcând să apară multitudinea de planete. Acum avem de-a face cu cele spirituale, care acţionează asupra lumii fizice. Din lumile superioare intervin forţe care clădesc lumea fizică din lumea spirituală. Nu ar fi posibil ca omul să fie aşa cum ni se prezintă el acum fără să fie în concordanţă cu Pământul de azi. Formării Pământului îi corespunde formarea omului. Pământul de azi nu poate fi imaginat decât la o anumită depărtare de Soare şi de celelalte planele. Dacă în sistemul solar s-ar fi produs o deplasare, acest lucru ar fi avut repercusiuni şi asupra omului, care ar fi trebuie să arate altfel; aşadar, o dată cu transformarea Vechii Luni s-a schimbat nu numai Pământul nostru, dar şi întregul sistem solar. Când Pământul va deveni Jupiter şi întregul sistem solar va fi cu totul altfel.

Se poate descoperi un fir călăuzitor care există între schimbarea macrocosmosului şi a microcosmosului: asupra amândurora acţionează aceleaşi entităţi. înaintea sistemului nostru solar înregistrăm un fel de întunecare; în exterior apărea ca un fel de nor gazos. înaintea acestuia a existat un alt sistem solar, din care a apărut cel actual. Ar trebui să mergem tot mai înapoi, din ce în ce tot mai în urmă, pentru a ajunge în final la un stadiu care să fie atât de diferit de cel actual, încât orice fel de întrebare obişnuită să nu-şi mai aibă rostul şi să încetăm să mai întrebăm. Va trebui, de fapt, să învăţăm să punem întrebările într-o altă manieră, atunci când vom ajunge în alte stadii ale Universului. în stadiul nostru actual întrebările se nasc prin gândirea raţiunii, raţiune care s-a format abia o dată cu creierul. Dar întrebările raţiunii nu îşi au rostul în stadiul în care creierul încă nu e format. în lumea în care abia se forma temelia lumii raţionale, întrebările raţiunii nu mai au nici un sens. Aici va trebui să căutăm alte mijloace ale cercetării, ale cunoaşterii decât cele pe care ni le oferă raţiunea. De fapt, oamenii care nu pot trece dincolo de sfera Pământului îşi închipuie că prin formulările obişnuite pot pune întrebări referitoare la întregul Univers. Dar fiecare lucru nu poate fi investigat decât într-un mod corespunzător. Pentru lumea care *premerge* Pământului nostru va trebui să stimulăm acele forte care se manifestă în

gândirea inimii, în logica inimii. Omul va trebui să se schimbe în privinţa curiozităţii sale de a pune întrebări. Nu dorini câtuşi de puţin să fim atât de nepoliticosi ca acel individ care, întrebat la un moment dat ce a făcut Dumnezeu înainte de a crea lumea, a răspuns că, înainte de Creaţie. Bunul Dumnezeu tăia nuiele pentru a-i altoi pe cei care pun întrebări inutile; dar chiar şi acest răspuns este un indiciu că omul va trebui să se schimbe în privinţa gândirii sale, daca vrea să păşească în lumile superioare. El va trebui să-şi schimbe maniera de a întreba, dacă vrea să se ridice la cunoştinţe superioare.

XI

ADAPTAREA OMULUI LA DIFERITELE STADII ALE PLANETEI NOASTRE

FORMAREA CORPORALULUI DIN CELE SPIRITUALE

Având în vedere că la temele abordate ar mai fi de adăugat câte ceva, s-a simţit nevoia ca la cele zece prelegeri planificate iniţial să adăugăm şi pe cea din această seară. Credea şi dumneavoastră sunteţi de acord cu mine că asupra temelor abordate ar trebui să discutăm nu săptămâni, ci luni, poate chiar ani în şir, pentru a le prezenta în complexitatea lor şi a le dezbate sub toate aspectele. In ceea ce priveşte dezvăluirile Ştiinţei spirituale, este vorba în prezent mai puţin de comunicarea imediată a întregului volum de cunoştinţe ale acestei ştiinţe, cât mai cu seamă de faptul de a da nişte impulsuri care nu se adresează numai înţelegerii, deşi aşa ar trebui să stea lucrurile în primul rând, ci şi la ceva în plus. Trebuie subliniat de fiecare dată cu multă hotărâre faptul că, întrucât cunoaşterea ştiinţifică spirituală face parte din dinamica vieţii, tot ceea ce s-a conştientizat referitor la lumile superioare prin intermediul cercetării de Ştiinţă spirituală poale fi redat şi însuşit recurgând la conceptele şi reprezentările pe care omul le asimilează în viaţa sa din cadrul lumii fizice. Chiar dacă cineva nu poate să pătrundă în lumile superioare, el poate găsi totuşi inteligibile cunoştinţele transmise, în privinţa cunoştinţelor Ştiinţei spirituale, ele nu sunt de neînţeles pe cale raţională. Numai că în cazul marilor probleme care trebuie abordate pe acest tărâm va trebui parcurs un drum lung. greu, pentru a ajunge la deplina înţelegere a lucrurilor. Ca să spunem aşa, avem nevoie de întregul noian de concepte şi idei de care dispunem astăzi pentru ca, operând cu ele, să pătrundem într-un mod raţional în cunoştinţele Ştiinţei

spirituale, încât să spunem: Azi nu pot să pătrund încă singur cu un ochi clarvăzător, dar cunoştinţele dezvăluite le pot înţelege în mod raţional. Dar nu oricine simte din propria-i dorinţă nevoia dezvăluirii Ştiinţei spirituale este imediat şi în măsură să se angajeze pe drumul anevoios al raţiunii la care am făcut referire mai înainte. De aceea cel care vorbeşte despre cunoaştere legată de Ştiinţa spirituală nu poate porni de la premisa că expunerile sale pol fi verificate întotdeauna. în fiecare clipă, de raţiune. De aceea va trebui să pornească de la o altă premisă, anume aceea că în fiecare suflet omenesc există numai facultăţi, aptitudini şi forţe dobândite în decursul timpului şi care astăzi au ajuns la o anume desăvârşire, perfecţionare. Acestor facultăţi le aparţine bineînţeles şi intelectul. raţiunea — şi Ştiinţa spirituală ştie că acest intelect nu are nici un viitor. Alte facultăţi, precum gândirea inimii, se vor dezvolta în viitor. atunci când şi omul va cunoaşte o transformare, va dobândi facultăţi noi. pe care nici nu le putem bănui. Intelectul a ajuns la un stadiu superior, dar de o raţiune mult mai elevată nu este capabil încă sufletul omenesc. Pe lângă aceste facultăţi, de care am amintit şi care se leagă de trecutul îndepărtat al omului, care s-au dezvoltat de la începuturi modeste, atingând performanţele ridicate de azi. mai există şi altele, la care ne putem referi profetic şi care se vor forma în viitor în deplinătatea lor. Unele din ele, care vor apărea în viitor în toată strălucirea lor,există deja în stare germinativă în suflet. De fapt, ar trebui să spunem că astăzi nu se dobândesc cunoştinţe cu ajutorul logicii inimii, dar există totuşi o predispoziţie structurală la numeroşi oameni. Este vorba despre existenţa unui simţ natural al adevărului, care va putea fi înţeles abia în viitor. Pe lângă apelul la raţiune, cercetătorul spiritual se adresează şi acelor forţe latente ale cunoaşterii adevărului care sălăşluiesc în inimă, pornind de la premisa că sufletul omului nu este organizat pe eroare.pe minciună, ci pe adevăr, astfel încât, corespunzător cu sensibilitatea sa, el este în rezonanţă cu cele mai înalte adevăruri ale cunoaşterii Ştiinţei spirituale. Adevărul despre lumile superioare poate fi perceput, înainte de a fi înţeles. O dovadă convingătoare privind existenţa acestor suflete care deţin un astfel de simţ al adevărului este aceea că un mare număr de oameni, care se arată astăzi nemulţumiţi faţă de marile probleme ale existenţei, caută din tot sufletul lor nostalgic un răspuns marilor întrebări

şi ajung la Ştiinţa spirituală. Este vorba de oameni cu facultăţi superioare latente şi care aderă la comunicările transmise de cercetătorul de Ştiinţă spirituală chiar dacă astăzi ei abia simt adevărul, fără să-1 înţeleagă pe deplin. Aşa se face că cercetătorul spiritual se adresează mult mai mult sufletului oamenilor decât o face oricare alt cercetător contemporan. Alţi cercetători moderni încearcă să-şi convingă asistenţa, prezentând dovezi experimentale şi matematice, astfel încât aceasta nu poate face altceva decât să accepte demonstraţia prezentă.

Cercetătorul spiritual se află într-o cu totul altă situaţie. El se adresează celor mai subtile părţi ale sufletului omenesc. Nu este încă în situaţia de a aduce astăzi dovezile exterioare, în acelaşi mod în care o fac ceilalţi oameni de ştiinţă, dar el ştie un lucru sigur, că acelaşi simţ al adevărului care sălăşluieşte în inima sa există şi în inimile celorlalţi oameni şi că în momentul în care oamenii se înţeleg pe ei înşişi îl vor aproba şi pe el din propria lor fiinţă, chiar dacă nu înţeleg absolut toate cunoştinţele comunicate. Aşadar, apelează la simţul adevărului, la inimile oamenilor şi lasă la libera apreciere a sufletului fiecăruia dacă să-1 aprobe sau nu. El nu convinge prin conţinutul prezentării sale, ci porneşte de la ideea că trăirile sufletului său sunt şi trăirile fiecărui suflet omenesc. Ştie că trebuie să dea un impuls pentru ceea ce poate şi trebuie izvorî de la sine în toate sufletele. El caută numai să prezinte adevărurile pe care le-ar putea trăi lăuntric fiecare suflet dacă şi-ar putea acorda timpul necesar. întrucât noi, oamenii. învăţăm unii de la alţii, ar trebui să căutăm tot împreună ce putem găsi pe tărâmul spiritual. Un asemenea impuls pentru căutarea împreună a adevărului va trebui să fie tot ceea ce numim astăzi răspândirea Ştiinţei spirituale.

Dacă avem în vedere acest aspect, abia atunci unele din lucrurile prezentate în zilele anterioare ne vor apărea în adevărata lor lumină. Toate cunoştinţele împărtășite au ţinut seamă de faptul că înţelegerea lor nu poate surveni imediat, ci abia după un timp. când cele spuse vor încolţi şi vor da roade. De aceea unele lucruri trebuie luate ca un apel lansat fiecărui suflet în parte de a găsi resursele interioare pentru a ajunge la aceste rezultate, înţelegându-se în primul rând pe sine. în acest sens găsesc de cuviinţă să mai aduc unele completări prelegerilor anterioare.

Am ajuns ieri să discutăm câte ceva despre ceea ce se oferă ca trăire ochiului clarvăzător, anume faptul că stadiul actual al Pământului nostru este consecinţa unei alte evoluţii planetare, care a făcut ca Pământul nostru să apară din Vechea Lună — nu este vorba de Luna de azi —, şi tot în legătură cu ceea ce vede în mod profetic ochiul clarvăzător am vorbit şi despre apariţia, după un stadiu de amurgire, după o *Pralaya,* după un stadiu de întunecare, a unei planete. Actualul Pământ va trece în stadiul Jupiter (din nou, nu este vorba de actuala planetă Jupiter).

Am încercat să fac mai inteligibil ceea ce vede ochiul clarvăzător, anume că şi Pământul cunoaşte întrupări succesive, după cum şi omul trece dintr-o încarnare în alta. Dacă prelungim mai departe acest traseu al ideilor, după ce am ajuns până la stadiul de Lună, se naşte întrebarea: Această planetă, cu totul alta, respectiv Vechea Lună, a rezultat şi ea dintr-o altă planetă? Nu cumva Pământul a avut cândva şi alte întrupări'? O asemenea întrebare este cât se poate de firească. Pentru a da însă un răspuns va trebui să luăm lucrurile mai de la început. Să ne amintim că omul, în viaţa sa curentă, pendulează între starea de veghe şi cea de somn. Acest fenomen reprezintă un fel de fir călăuzitor care ne-a purtat prin toate aceste conferinţe; această ritmicitate dintre starea de veghe şi starea de somn este o componentă specifică a vieţii omului. în timpul somnului omul este scindat în două entităţi. El îşi lasă în pat corpul fizic şi pe cel eteric, iar în macrocosmos pătrund corpul astral şi Eul său. Aşadar, omul se divide în ceea ce rămâne vizibil în lumea fizică sub formă corpului eteric, pe de o parte, şi în elementele constitutive superioare, ceea ce numim corpul astral şi Eul. pe de altă parte. Această ultimă componentă nu poate fi supusă cercetării exterioare, ea se arată numai unei conştiente clarvăzătoare. Există oare ceva în lumea înconjurătoare care, într-un fel anume, se prezintă asemănător cu ceea ce mai rămâne în timpul nopţii din om şi care are corp fizic şi corp astral?

Ştim că trupul fizic al omului urmează cu totul alte legi imediat ce este părăsit de corpul eteric. El urmează strict legile fizice şi chimice; se descompune. Luptătorul fidel de la naştere şi până la moarte, care împiedică ca trupul omului să se descompună, este corpul eteric. Deci omul are ceea ce numim viaţa sa, particularitate comună nu numai cu animalele, dar şi cu lumea plantelor, a vegetalelor. Dacă ne aruncăm

privirea în lumea care ne înconjoară, observăm la tot pasul, în jurul nostru, lumea plantelor. Oricare plantă pe care o întâlnim ni se prezintă ca o fiinţă care nu urmează numai legile fizice, ci şi pe cele chimice; aceasta se petrece abia când începe vestejirea şi moartea. Atribuim trupului fizic al omului subordonarea, în primul rând, faţă de legile regnului mineral. Dar acest trup fizic este pătruns şi de o altă legitate superioară, proprie corpului eteric, care îl părăseşte atunci când survine moartea; ceea ce face ca trupul fizic să fie supus legilor fizice şi celor chimice. Referitor la aspectul exterior al omului, vedem că ceea ce rămâne în lumea fizică în momentul în care adoarme este compus din corpul fizic şi din cel eteric. Plantele sunt şi ele alcătuite din corp fizic şi corp eteric; aşadar, omul are în comun cu planta corpul eteric. Există însă o deosebire fundamentală între om şi plantă, întrucât omul mai deţine şi un corp astral şi Eu, în timp ce planta nu are în sine decât corp fizic şi corp eteric. Tocmai datorită faptului că omul deţine în plus corp astral şi Eu, el trebuie să ni se înfăţişeze diferit ca aspect exterior.

Omul se aseamănă cu lumea plantelor datorită celor două componente inferioare, corpul fizic şi cel eteric, dar se ridică deasupra plantelor datorită corpului său astral şi a Eului. Ne înrudim, aşadar, cu natura vegetală doar prin aceea că plantele au dobândit cele două componente inferioare. Aşa se face că în cadrul lumii terestre în care ne aflăm ne simţim atât de dependenţi de lumea plantelor. Fizic, omul trebuie să se simtă total dependent de această lume. Pentru corporalitatea sa, el se poate lipsi de ceea ce este animalier, ca să spunem aşa; dacă nu vrea să se hrănească cu produse animale, poate să se lipsească de ele, dar pentru ca trupul său fizic să existe are neapărată nevoie de plante. Există, prin urmare, o condiţionare reciprocă. Unul nu poate trăi fără celălalt. Corpul fizic uman presupune existenţa corpului fizic al plantelor. Corpul fizic uman, aşa cum este el astăzi, nu ar putea exista dacă în jurul său nu ar exista regnul vegetal, pus la dispoziţie de către planeta actuală. Dacă avem în vedere acest aspect, mai avansăm puţin în reflecţiile noastre.

Să zăbovim puţin asupra omului care trece în starea de somn. El face acest lucru cu totul independent de oricare poziţie exterioară a Soarelui faţă de Pământ; omul poate dormi la orice oră din zi sau din noapte, fie că este sau nu Soare, chiar mai bine în lipsa acestuia. Să

vedem acum cum are loc acest fenomen în lumea plantelor. Pentru lumea plantelor lucrurile se prezintă diferit: omul poate menţine legătura dintre corpul fizic şi cel eteric independent de acţiunea razelor solare, indiferent de poziţia pe care o are Soarele faţă de Pământ; plantele, dimpotrivă, îşi pierd frunzele toamna, iar primăvara le dau din nou lujeri, atunci când Soarele luminează mai puternic, trezindu-le la viaţă; când toamna puterea sa scade, atunci şi viaţa plantelor intră într-un fel de repaus. Chiar şi plantele permanent verzi se apropie iarna de un stadiu mineral; ele rămân vii, dar în ceea ce rămâne în părţile lemnoase ele se apropie de ceea ce numim moarte treptată sau devitalizare. Dar viaţa propriu-zisă a plantei care moare iarna se redeşteaptă primăvara, pentru a ajunge la desfăşurare maximă în timpul verii. Observăm că toamna planta îşi părăseşte corpul eteric, aproximativ la fel cum se întâmplă cu omul căruia i se apropie sfârşitul. Dar există o altă interacţiune între corpul fizic şi corpul eteric al plantei în comparaţie cu omul. Planta este dependentă de poziţia Soarelui faţă de Pământ, pe câtă vreme omul a devenit independent de acest fenomen. Dacă luăm în considerare acest aspect, anume că omul este parţial independent, că o componentă a entităţii sale este clădită exact ca şi la plante şi că această componentă se manifestă noaptea, atunci când doarme, exact când Soarele se retrage şi nu mai luminează Pământul, putem să recunoaştem în planta din faţa noastră ceea ce am fi fost noi oamenii dacă nu am fi reuşit să ne inserăm în natura noastră vegetală corpul astral şi Eul. Planta ne aduce în faţa ochilor o parte a esenţei noastre, pe care altfel nu am putea-o cunoaşte, întrucât omul care doarme nu ne apare ca plantă, asupra lui acţionând corpul astral şi Eul. Planta ne arată cum se prezintă o entitate compusă numai din corp fizic şi corp astral. De aceea trebuie să ne fie clar că între om şi lumea plantelor există nu numai o legătură fizică, ci şi una de ordin moral-spiritual.

Acest lucru îl poate observa cu uşurinţă orice om, dacă se lasă condus de simţul său natural: el nu are nevoie de vegetale numai pentru hrană, ci şi pentru sinea sa, pentru a păstra în el acele sentimente şi senzaţii necesare vieţii sale sufleteşti. Dacă doreşte să fie sănătos şi viguros în viaţa sa sufletească, are nevoie de senzaţiile lăsate de lumea plantelor pe plan fizic. Este o chestiune care nu poate fi suficient

subliniată. în sufletul uman închiderea faţă de impresia proaspătă, înviorătoare produsă de lumea vegetală apare ca o carenţă. Omul care s-a înstrăinat de natură şi trăieşte în marile aglomerări urbane, vitregit de relaţia nemijlocită cu natura, îi va apărea unui ochi exersat, care îl priveşte, tot mai sărăcit pe plan sufletesc. Este evident faptul că sufletul este prejudiciat atunci când pierde bucuria şi plăcerea nemijlocită a unei legături cu natura. Pe lângă toate celelalte inconveninte ale civilizaţiei moderne care afectează viaţa din marile oraşe, se mai adaugă şi aceasta. Există unii oameni care abia dacă ştiu să facă deosebirea între un bob de ovăz şi unul de grâu. A şti acest lucru ţine însă de natura sănătoasă a omului. Această afirmaţie poate fi interpretată în mod simbolic. Cu regret trebuie să spunem că şi în perspectivă se conturează un viitor în care omul s-ar putea distanţa cu totul de sensibilitatea care îl leagă direct de lumea vegetală.

Cele ce urmează ne pot arăta cât de adânc este ancorat acest raport direct cu natura. Omul, în evoluţia sa, nu poate fi o persoană care doarme mereu. Ca atare, el n-ar putea vieţui. Omul actual, compus din corp fizic şi corp eteric, îşi datorează forma sa numai faptului că în starea sa de veghe este întrepătruns de un corp astral şi de Eu; se ştie, pe de altă parte, că în stare de somn el nu are conştientă despre lumea fizică. In starea de somn, omul se află inconştient în patria sa spirituală. Pentru a dobândi conştientă trebuie să coboare din nou în corpul său fizic şi în cel eteric. Aşa cum ni se prezintă omul în forma în care există astăzi aşa cum îl vedem, nu este de imaginat fără corpul astral şi fără Eu. încât putem spune: Omul, cu viaţa sa interioară, cu impulsurile sale volitive, nu şi-ar fi putut dezvolta conştienta dacă nu ar fi existat ca o condiţie prealabilă corpul său fizic şi cel eteric. Pentru viaţa sa interioară are nevoie ca suport de corpul fizic şi de cel eteric. De unde rezultă faptul că ele reprezintă condiţia pentru evoluţia corpului său astral şi a Eului. Eul poate pătrunde doar după ce au fost constituite corpul fizic şi cel eteric. Ne referim, aşadar, nu numai la nişte vremuri în care omul avea o cu totul altă formă, ca aceea de pe Lună, dar şi la acele perioade de timp în care omul nu avea deloc nici corp astral şi nici Eu, ci doar corp fizic şi corp eteric. Mai întâi a trebuit să i se formeze din macrocosmos corpul fizic şi cel eteric, după care au apărut premisele pentru corpul astral şi

Eu. Ceea ce se întâmplă în fiecare dimineaţă când corpul astral şi Eul pătrund în corpul fizic şi în cel eteric este rezultatul unui proces petrecut într-o perioadă străveche. Cândva, corpul astral şi Eul au trebuit să coboare dintr-o lume superioară, şi pentru aceasta trebuiau să găsească aici corpul fizic şi pe cel eteric deja constituite. Deci, înainte ca omul să fi devenit ceea ce este el de fapt astăzi în componentele sale superioare, trebuia să i se fi pregătit corpul său fizic şi cel eteric de către forţele şi entităţile din ansamblul Universului,fără aportul său propriu. Dacă aşa s-au petrecut lucrurile, înseamnă că înainte să îi fi apărut corpul astral şi Eul omul a trebuit să evolueze mai întâi în limitele unei naturi vegetale. Suntem astfel trimişi la o perioadă foarte îndepărtată, în care omul s-a format din macrocosmos ca o fiinţă vegetală. Astăzi considerăm plantele în mod corect numai atunci când spunem: Aceste plante, pe care le avem în faţa noastră, înverzind şi înflorind, sunt mărturii care ne amintesc de natura pe care şi noi am avut-o odinioară, înainte de a dobândi în natura noastră ceea ce ne face fiinţe supuse greşelii şi cu înclinaţii ticăloase. Ele ne arată originea entităţii noastre umane într-o perioadă străveche, care nu era marcată încă de instincte şi hărţuită de pornirile, poftele şi pasiunile noastre, în care ea mai exista încă în forma sa pură, iniţială. Dar dacă punem alături şi cealaltă faţetă a noastră, potrivit căreia natura noastră vegetală, aşa cum se prezintă ea, independentă faţă de poziţia Soarelui în raport cu Pământul, în vreme ce plantele, aşa cum se prezintă ele astăzi, sunt dependente. în sensul că ele reînvie primăvara, iar toamna se usucă, putem spune: Ca aceste plante, aşa cum le cunoaştem azi, dependente de Soare şi de Pământ, nu am putut să fim niciodată. în acele plante care am fost odinioară trebuia să poală pătrunde corpul astral şi Eul. în plantele de azi acest lucru nu este posibil. în aceasta constă deosebirea dintre corpul fizic şi cel eteric al omului şi cele ale plantelor, şi anume, că ele sunt independente faţă de poziţia pe care o are Soarele faţă de Pământ. Această legătură între corpul fizic şi cel eteric în cazul omului a apărut, probabil, în cu totul alte raporturi planetare decât la plantele de azi. Aşa cum se prezintă azi aceste raporturi, nu poate apărea decât corpul plantei aşa cum se prezintă el azi. Pe atunci trebuie să fi existat cu totul alte relaţii. Ştim că la om relaţia dintre corpul fizic şi cel eteric se află într-o stare de independenţă în raport cu poziţia pe care o

are Pământul faţă de Soare. Este vorba oare de o independenţă totală faţă de Soare? Nu, căci fără Soare nu ar putea exista corpul fizic şi nici cel eteric. Dacă nu am fi beneficiarii influenţelor benefice pe care Soarele le lasă în urma sa, nu ar fi posibilă dezvoltarea noastră pe Pământ. Omul este dependent de Soare, dar independent de poziţia acestuia faţă de Pământ. Când Soarele încetează să-şi mai trimită nemijlocit forţa sa calorică asupra Pământului, nu înseamnă că prin aceasta îşi retrage şi acţiunea forţelor binefăcătoare lăsate în pământ, pentru belşugul şi prosperitatea omului. Şi în timpurile noastre, la sale, ţăranii sapă toamna gropi adânci: acolo sunt depozitaţi cartofii, întrucât energia calorică a Soarelui se retrage în interiorul Pământului. Ea se conservă în pământ; pe timpul iernii, Pământul conservă în adâncurile sale energia calorică a Soarelui; în Pământ Soarele rămâne activ prin efectele sale chiar şi atunci când nu străluceşte. Cărbunii cu ajutorul cărora facem focul sunt exlraşi din măruntaiele Pământului. Ei s-au format datorită influenţei căldurii Soarelui şi a luminii sale, printr-un proces îndelungat, în vremurile străvechi, când plantele au fost acoperite de pământ. Prin ei se extrage din Pământ lumina Soarelui şi căldura sa, acumulate de-a lungul timpului spre a fi de folos omului. Aşadar, Pământul păstrează în adâncurile sale Soarele, chiar şi atunci când, prin poziţia sa faţă de Pământ, este întreruptă înrâurirea sa exterioară nemijlocită. în viaţa lor germinativă, plantele din ziua de azi au ceva determinant, care le face dependente de poziţia Soarelui faţă de Pământ. Pământul are nevoie de energia solară, pe care o conservă peste iarnă, independent de poziţia acestuia. Când datorită poziţiei sale Soarele nu mai încălzeşte Pământul, energia sa termică este conservată. In absenţa acestui fenomen nu sunt de imaginat corpul fizic şi cel eteric al omului.întrucât acesta are nevoie de Pământ, inclusiv de efectele Soarelui. Dacă omul nu este afectat nemijlocit de poziţia Soarelui faţă de Pământ, are în schimb nevoie de acţiunea Soarelui, care a fost conservată. Omul este o fiinţă pământeană şi nu poate exista decât în acest context, oricare altul i-ar fi fatal. El are nevoie de Pământ, care presupune implicit şi Soarele.

In circumstanţele actuale ale sistemului nostru solar. Pământul nu mai asigură nemijlocit omului, ci numai plantelor acea consistenţă a corpului fizic şi a celui eteric. Consistenţa şi legătura dintre ele se

realizează în mod indirect, dar pentru ca omul să existe are nevoie de Soarele acumulat în Pământ. Vom înţelege mai lămurit lucrurile afirmând că datorită faptului că omul presupune existenţa corpului fizic şi a celui eteric el nu a obţinut numai posibilitatea ca aceste două corpuri să poată lua naştere, ci şi să le dobândească prin intermediul Pământului. să evolueze din existenţa planetară, aşa cum este astăzi cazul plantelor. Aşa cum planta este astăzi un copil al Pământului, tot astfel şi corpul fizic şi cel eteric ale omului au fost copiii unei stări mai timpurii a acestuia. Pe atunci trebuie să fi existat cu totul alte condiţii. Ştiinţa spirituală arată că stadiului de Lună al Pământului i-a precedat un alt stadiu. Stadiul Vechii Luni a rezultat dintr-un stadiu al Vechiului Soare. In stadiul de Vechi Soare al Pământului, Soarele nu lumina din exterior, altminteri omul nu s-ar fi dezvoltat având numai corp fizic şi eteric, ci ar fi putut dobândi totodată şi corpul astral şi Eul. Aşadar, din exterior nu trebuia să vină nici o influenţă a Soarelui; dar. pe de altă parte, fără influenţa solară nu se puteau forma corpul fizic şi cel eteric. Rezultă, deci, că influenţa __ Soarelui exista chiar în Pământ; înseamnă că însuşi Pământul producea aceste influenţe, care astăzi sunt proprii Soarelui; aşadar, influenţele solare veneau chiar din Pământ. Dacă vrem să găsim un stadiu îndepărtat al planetei noastre, vom găsi un asemenea stadiu în faza în care Soarele nu strălucea din exterior, în care influenţele sale veneau din Pământ. în acest fel apare cât se poate de limpede tot ceea ce vede ochiul clar-văzător. Pământul însuşi era o entitate luminoasă, calorică, şi pe atunci nu putea să se formeze nici o plantă,în accepţiunea de azi,în schimb au putut să se constituie corpul fizic şi cel eteric ale omului.

Atunci ar părea justificată următoarea presupunere: dacă Pământul a fost Soare şi omul avea corp fizic şi eteric, ar fi trebuit să ia foc. Da, desigur, dacă corpul său fizic şi cel eteric ar fi fost ca cele de azi; dar ele erau cu totul altfel. Pe atunci omul nu putea să aibă componentele sale solide actuale şi nici măcar pe cele lichide, întrucât lichidele nici nu puteau exista. Puteau însă exista aerul sau starea gazoasă, şi cu atât mai mult ceea ce numim eterul termic. Ajungem astfel într-o veche întrupare planetară a Pământului,în care găsim omul prefigurat în corpul său fizic şi eteric, dar în circumstanţe cu totul diferite de cele de azi. Aşadar, pe atunci nu existau solidele şi lichidele, dar alcătuirea sa fizică se găsea în

starea gazoasă şi incandescentă. Ceea ce a ajuns omul de azi s-a petrecut după schimbarea Vechiului Soare în Vechea Lună. respectiv în forma actuală a Pământului. Pe atunci omul era adaptat la condiţiile acelor stări planetare. în sistemul planetar exista o cu totul altă orânduială. Ceea ce numim azi apă sau lichide, pământ sau solide nu existau încă, ci doar aerul şi căldura. Am pătruns astfel întru-un stadiu al sistemului nostru solar în care existau alte legi decât cele existente pe Pământul nostru actual.

Dar stadiul în sine, pe care l-am numit stadiu solar, presupune, la rândul său, un alt stadiu. în stadiul solar avem deja o legătură între foc sau căldură şi aer şi între corpul fizic şi cel eteric. Corpul fizic nu poate exista în absenţa corpului său eteric. Corpul fizic nu poate exista în lumea fizică, trebuie să aibă un corp fizic. Unul îl condiţionează pe celălalt. Aşadar,înainte de a se fi stabilit legătura între corpul fizic şi cel eteric, omul trebuia să găsească în prealabil un corp fizic. Trebuie să facem referire la o întrupare mult mai timpurie a Pământului. Aşa cum pe Soare omul era rarefiat, existând într-o formă aeriană sau gazoasă, tot astfel, mai înainte, era alcătuit doar din căldură. O rarefiere şi mai avansată a lumii fizice a fost căldura pe Saturn. Această căldură trebuie considerată cea de-a treia stare a lumii fizice. întregul sistem solar trebuie să-1 găsim adaptat la starea de foc sau de căldură a Pământului, a primei stări planetare a Pământului nostru.

Ajungem astfel la ceva cu totul extraordinar. Putem privi retrospectiv în mod clarvăzător către un stadiu de căldură primordial, un sistem originar caloric: stadiul Saturn al Pământului. Şi cu mintea putem ajunge retrospectiv la acest stadiu. Dar am subliniat deja şi faptul că îndată ce ajungem la un asemenea stadiu totul trebuie să fie reprezentat în mod adaptat condiţiior respective. Focul.în accepţiunea de azi. nu poate fi imaginat fără existenţa celorlalte trei stări: solidă, lichidă şi gazoasă. Apare lesne de înţeles că focul de pe Vechiul Saturn era esenţialmente cu totul altceva decât focul de azi. Totul s-a modificat şi s-a adaptat la condiţiile specifice. Astăzi focul este un gaz care arde sau oricare alt corp incandescent. Dar pe Vechiul Saturn nu existau gaze. Pe atunci exista căldură, care se oferea în mod liber. Ea ocupa întreg spaţiul; era o căldură care pătrundea spaţiul şi se oferea ca ceva sufletesc. Ceea ce numim noi

căldura percepem tacttl. ca de exemplu când întindem degetele spre ceva încins Dar in acele vremuri focul nu se prezenta ca cel de azi a era o căldura care se „ferea în spaţiu. Acest fenomen se poate ima^a „um,i daca se trece de la conceptul de căldură exterioară la cel tL că,Z su leteasca. Atunc, când suntem animaţi de un ideal măreţ „em pătruns, de o căldură sufletească; aceasta acţionează până în fi " t nC1 ne .ncalzim şi fizic Sângele devine mai cald şi circulă cu to'.u altfel. Observatorul avizat sesizează acest lucru, în sensul că ceea ce mseamna căldura d,n punct de vedere sufletesc acţionează caloric până » componenta noastră fizică. Când omul este învăluit de căldurâ datonta unei impresii de natură sufletească-spiri.uală. ar fi o nechub zum a sa nu-şi pună întrebări în legătură cu ea. aşa cum o facem în cazul ştnne, exterioare în legătură eu fenomenele calorice fizice- Cum sa produs aceasta? Cel care nu porneşte de la conceptul de căldură exterioară la conceptul de căldură sufletească şi nu se poate pătrunde însuşi de ea nu va înţelege cum poate un om să se aprindă să * înflăcăreze datorita unui ideal măreţ. Un asemenea fenomen trebuie simţit lăuntric, întrucât prin cuvinte exterioare nu putem înţelege nim! Ne încălzim noi înşine printr-o impresie spirituală-sufletească, deoarece spiritul ş, căldura coacţionează în macrocosmos. Lumea încearcă să înţeleagă cum pot unii să se înflăcăreze pentru un ideal pe care îl propune Ştiinţa spirituală. Exista oameni care nu înţeleg acest lucru si care spun Cercetători, spirituali sunt nebuni, pe mine mă lasă rece tot ceea ce îi entuziasmează pe ei. Aceşti oameni nu pol avea aceleaşi trăiri

De ce mai avem nevoie când ajungem la stadiul de căldură al Vechiului Saturn? Cum putem înţelege căldura sa? Afirmând că din P-n a luat naştere căldura lui Saturn şi numai prin spirit o putem înţelege. La Saturn încetează orice fel de materialitate. Vom întele*2* originea naturii noastre terestre dacă ne întoarcem înapoi până la spirit *l* nu la o nebuloasa cosmică, ci chiar până la spirit - si ne reprezentăm

erestra. In Ştiinţa spirituala se spune: Mai întâi, printr-un mare sacrificiu spiritele voinţei fac să se reverse esenţa lor. Apoi, *împZnt* cu ele acţionează şi alte entităţi spirituale superioare care îsi revarsă faptele, ş, prin această revărsare conjugată a apărut Vechiul Saturn

Observăm cum orice fel de întrebare încetează în momentul în care ajungem să explicăm cele fizice din cele spirituale. Dacă vrem să privim entităţile spirituale care se manifestă, nu mai punem întrebări în aceeaşi manieră, prin „de ce?". Cel ce abstractizează se poate întreba în continuare „de ce?" până la infinit. Văzând, de exemplu, pe stradă urmele unei căruţe poate să întrebe: De ce există aceste urme? Şi dacă cineva îi răspunde: Fiindcă a trecut o căruţă, atunci el poate întreba mai departe: Cine era în ea? Un om. Cine era el? Cutare sau cutare. De ce circula? Până ajungem la capăt, la o părere, la o concluzie, după care încetează orice fel de întrebare. La fel stau lucrurile şi cu cele spirituale. Când ajungem aici, ajungem la un final. Aici contenesc şi întrebările. Cine nu face abstractizări, într-un anumit punct va înceta să mai pună întrebări. Am ajuns într-un *punct terminus,* când întrebările contenesc, întnicât de aici încolo intrăm în sfera entităţilor.

Am căutat să arăt felul în care pot fi înţelese lucrurile pe care le prezintă cercetătorul spiritual şi care la început nu puteau fi înţelese. Se poate vedea — lucru prezentat la început — cât de departe trebuie împinse lucrurile, dacă se doreşte înţelegerea lor. Cercetătorul spiritual nu are nevoie de toate acestea. El priveşte retrospectiv până la existenţa lui Saturn sau a Soarelui: el poate descrie fenomenele, întrucât vede, de exemplu, ce era Pământul în stadiul de Soare. Altcineva poate să înţeleagă aceste fenomene numai pornind de la stadiul actual. Dar pentru aceasta va trebui să ia în considerare întreg ansamblul. Cercetătorul spiritual vede cum a putut scoate din sine Soarele ceea ce mai conservă încă Pământul în el. Am văzut că, toamna, ţăranii îşi ţin cartofii în gropi, întrucât efectele Soarelui sunt depozitate în Pământ. Aşadar, trebuie adunate toate realităţile din lume şi după ce tot ansamblul este evaluat se poate spune că Ştiinţa spirituală poate fi confirmată prin aceste realităţi fizice, cu condiţia luării în considerare a întregului. Am adunat realităţi risipite în macrocosmos şi am văzut cum într-un trecut îndepărtat omul însuşi s-a pregătit pornind de la stadiul lui Saturn, al Soarelui şi al Lunii. Prin omul contemporan, a atins pe Pământ sfârşitul preliminar. în final am arătat că în om există deja un germene care face trimitere la viitorul său, şi care îl va ajuta să evolueze în continuare. Inima este un organ vechi. Ea există încă din stadiul Vechii Luni şi a fost numai transformată în actualul Pământ. Pe Lună nu exista creierul şi, fiindcă inima exista, înseamnă că

ea poartă în sine predispoziţia de a se transforma cândva, în viitor. Ea poartă în sine actuala inimă pământeană, ca rod al inimii din faza de Lună. Există şi alte organe care fac în mod profetic trimitere spre un viitor fizic şi care, după ce altele i se vor atrofia, vor fi proprii omului, într-o formă superioară, atunci când el va deveni omul viitorului Jupiter. Un asemenea organ este laringele, de exemplu. El aparţine celor mai elevate organe ale omului, aflat în continuare pe calea unei evoluţii superioare. Laringele presupune existenţa plămânului şi se dezvoltă pe baza existenţei acestuia. Observăm în acelaşi timp că, în privinţa a ceea ce el realizează cu ajutorul laringelui, omul se află pe o treaptă imperfectă. Dar unde se află azi perfecţiunea umană cea mai înaltă? In ceea ce îi dă posibilitatea să se numească un *Eu.* El este o individualitate. Aceasta îşi are în Eu punctul său central şi trece la om dintr-o încarnare în alta. In viaţa noastră terestră actuală putem privi retrospectiv Ia viaţa noastră trecută, şi aşa tot mai mult în urmă. Ceea ce şi-a dobândit omul în Eul propriu se transmite în încarnările următoare. Dacă vă priviţi retrospectiv în timp, vă puteţi regăsi încarnat ca locuitor al vechii Grecii, al Egiptului antic şi aşa mai departe. Ceea ce face laringele, în diferitele întrupări, din rostirea de fiecare dată într-o altă limbă nu este ceva pe care omul îl aduce cu sine dintr-o încarnare în alta. Limba nu este ceva care să se fi individualizat până acum. Omul poate trece printr-un alt popor şi se poate exprima într-un alt idiom lingvistic. Limba are ca organ laringele, fără să aibă vreo legătură cu individualitatea noastră propriu-zisă. Limba este un mijloc de exprimare pe care o avem în comun cu ceilalţi oameni. Nu ne-o însuşim, întipărindu-ne-o, spre a ne folosi de ea şi în reîncarnările viitoare. Limba nu este atât de lăuntric legată de Eul nostru cum este gândirea. Organul său de redare este laringele, dar ea nu depinde încă de individualitate, de ceea ce reprezintă demnitatea noastră umană; ea ne vine din afara. Cu toate acestea, prin limbă se exprimă tot ceea ce avem mai profund, mai lăuntric — spiritul. Vorbele sunt cele care poartă în sunet nuanţa senzaţiilor sufleteşti, configuraţia gândurilor; aşa încât prin laringe am căpătat un organ prin care, împreună cu individualitatea noastră, suntem rânduiţi în ceva creat de spirit, dar nu în ceva făcut de noi înşine. Dacă limba nu ar fi angrenată în ceva creat de spirit, spiritul nu ar putea să se exprime. Dacă laringele nu ar putea să cuprindă în cânt inflexiunea tonului dătător de spirit, sufletul uman nu s-ar putea exprima. Laringele este un organ capabil să

exprime acţiuni ale spiritului, un organ prin care omul se integrează într-un suflet de grup, colectiv, neputând încă să se individualizeze, organ care însă este pe cale să preia influenţele individuale ale fiecărui om. în viitor, omul îşi va remodela laringele, încât să poată să exprime şi prin intermediul lui ceea ce este individual. Aceasta este o interpretare cu caracter profetic, pe care trebuie să o exprimăm: formarea unui germene de organ care se va transforma în viitor. Ţinând cont de acest aspect, trebuie să admitem că nu avem nici o putere individuală asupra performanţei pe care o poate realiza laringele nostru, că el ne-a fost dat prin Har, că trebuie mai întâi să-1 pătrundem cu individualitatea noastră. Aşa cum coabităm în sinea noastră cu propriul Eu, tot astfel prindem rădăcini, ne fixăm prin laringe în întregul macrocosmos. Din macrocosmos se revarsă spre noi şi ceea ce ne ajută ca prin aceasta să fim oameni.

Prin inima noastră noi înşine reuşim să devenim oameni; prin intermediul laringelui, entităţile superioare, macrocosmosul ne ajută să devenim oameni. Dar prin corporalitatea noastră nu ne dezvoltăm numai în microcosmos, ci ea este continuu susţinută de macrocosmos să evolueze mai departe. Prin laringe se revarsă în noi ceea ce constituie cea mai elevată expresie spirituală, stabilind legătura noastră cu macrocosmosul. Nu numai că receptăm înrâuririle macrocosmosului, ci le şi restituim, deşi nu avem încă o putere deosebită în această privinţă. Ne naştem într-un spirit al poporului, noi nu avem încă nici o putere individuală. Asupra a ceea ce este înnăscut în spiritul poporului. Ceea ce stă scris în Biblie corespunde unui mare adevăr, anume faptul că omul a trebuit să aştepte începerea devenirii sale pământeşti până în momentul în care i-a fost dată cununa organului său respirator, laringele, de către Spirit, de către însuşi Dumnezeu. „Dumnezeu i-a suflat omului răsuflarea şi el a devenit un suflet viu."* Se face aluzie la acel moment când se revărsa în om ceea ce este legătura cu Divinitatea, cu macrocosmosul. Spiritul a fost inspirat prin laringe. Ceea ce este omenesc are tangenţă cu inima, pe câtă vreme laringele are tangenţă cu Divinitatea.

în traducerea românească a Bibliei, *Geneza,* 2,7: „Domnul Dumnezeu a făcut pe om din ţărâna pământului, i-a suflat pe nări suflare de viaţă şi omul s-a făcut astfel un suflet viu". (Nota trad.)

Prin faptul că omul nu respiră numai, ci este capabil să-şi transforme întregul proces respirator, în acele structuri pe care le numim cântec şi vorbire, i-a fost dat un lucru apt de cea mai înaltă dezvoltare. De aceea este pe deplin justificată afirmaţia potrivit căreia omul evoluează continuu şi că se va ridica pe o treaptă superioară a spiritualităţii. Componenta superioară pe care omul şi-o va desăvârşi este *„Atma";* cuvântul *„Atem"** vine de la *Atma.* Va trebui ca omul însuşi, prin cânt şi vorbire, să intervină în acest proces respirator, căci la desăvârşirea acestei „Atma"sau „om-spirit" trebuie să coparticipe procesul respirator care se află în cânt şi vorbire. Această dezvoltare se află abia la început, dar cu timpul acest proces va evolua şi va cuprinde din ce în ce mai multe domenii, tot mai diferite. Dacă analizăm acest aspect, avem să ne spunem: îndată ce omul va putea interveni în mod corespunzător în procesul său respirator, aceasta va fi o evoluţie superioară tuturor celorlalte. Dar această evoluţie nu poate surveni atât de lesne, întrucât omul, datorită constituţiei sale actuale, nu este suficient de pregătit, de matur. Totuşi, dacă omul include printre exerciţiile pe care le face şi exerciţii respiratorii şi o anume tehnică respiratorie controlată, va trebui să acorde cea mai mare atenţie acestora, iar maestrul său spiritual să dovedească o înaltă responsabilitate, întrucât înseşi spiritele divine au fost acelea care i-au schimbat omului procesul respirator, pentru a-1 face o fiinţă grăitoare. Tocmai de aceea spiritele divine au situat limbajul nu în cadrul individualităţii umane, ci în afara ei. Exerciţiile respiratorii înseamnă, aşadar, o intervenţie într-o sferă superioară.

Cu toată obiectivitatea putem spune că toate acele indicaţii date cu atâta uşurinţă azi pentru practicarea unor exerciţii respiratorii în spiritul celor menţionate înainte lasă impresia că ele pot fi la îndemâna oricui, ca şi când li s-ar permite copiilor să se joace cu focul. Când se intervine conştient în procesul respirator propriu, se apelează în natura umană, la însuşi Dumnezeu, la spiritul din om. Fiindcă aşa stau lucrurile, regulile trebuie să provină numai dintr-o cunoaştere temeinică, aprofundată, acordând acestor aspecte cea mai mare atenţie. în această etapă, când se ţine atât de puţin cont că la baza a tot ceea ce este material se află ceva spiritual, se consideră o bagatelă prescrierea unui exerciţiu spiritual sau

* *Atem* (germ.), respiraţie, răsuflare, viaţă, suflet, forţa vitală. (Nota trad.)

a altuia. Când în viitor va fi unanim acceptată aserţiunea că tot ceea ce este fizic are o bază spirituală, se va înţelege şi faptul că modificarea respiraţiei face parte din cele mai nobile manifestări, că ea se află într-o anumită legătură cu starea sufletească, asemănător unei rugăciuni, când cunoaşterea devine Rugăciune. în caz contrar, nu trebuie date indicaţii pentru practicarea sistematică de exerciţii respiratorii care implică un mare simţ de răspundere, ci numai atunci când practicantul va deveni şi un spirit evlavios, cucernic, cuprins de harul acelor entităţi de care încercăm să ne apropiem, la care aspirăm, dar care azi se află prea sus spre a fi percepute. Din oricare Ştiinţă spirituală se desprinde ca ultim rezultat, care parcă o justifică, căci sună ca o rugăciune firească:

Rază ocrotitoare, binecuvântătoare a lui Dumnezeu
umple-mi sufletul în creştere,
să poată dobândi
forţe întăritoare în toate sensurile.
El făgăduieşte solemn
să trezească în sine, plină de viaţă,
forţa iubirii şi să semene astfel puterea lui Dumnezeu
pe cărarea vieţii sale
şi să acţioneze după vrerea Domnului
cu tot sufletul său.

Ştiinţa spirituală trebuie să-i conducă pe toţi oamenii spre lumile superioare, nu numai pe cei cugetători, ci şi pe simţitori şi voluntari deopotrivă. Putem medita oricât asupra Universului, dar nu vom putea cunoaşte entităţile superioare fără să ne ridicăm privirea în sus. Acest lucru nu trebuie să ne lase indiferenţi. îndată ce îl facem, se trezeşte în noi un impuls al simţirii, un impuls de a acţiona; pentru a trăi o viaţă inspirată de idealuri înalte, care ne luminează. Vom învăţa să ne rugăm cu evlavie. Simţirea va deveni evlavie, voinţa noastră lăuntrică divină. Desigur, cei care simt aşa ceva nu se vor opri aici. Şi voinţa va deveni cucernică, dacă urmăm cunoaşterea spirituală, şi aceasta reprezintă o piatră de încercare. Dacă cineva rămâne numai la stadiul de spirit dornic de cunoaştere şi este indiferent faţă de schimbările care trebuie să se producă în simţirea şi voinţa sa, înseamnă că asupra sa cunoaşterea nu a

avut o înrâurire corespunzătoare. Trebuie să apară o resimţire afectivă a sarcinilor şi o acţionare de împlinire a datoriei care decurg din ceea ce se recunoaşte ca fiind just. Ştiinţa spirituală îşi găseşte ecou în starea de reculegere evlavioasă şi în asimilarea cunoştinţelor dobândite; cunoştinţele spirituale vor trebui să fie preluate de voinţa noastră. Dacă vom percepe cunoaşterea spirituală în adevăratul său sens, atunci ea va deveni ceva ce va acţiona în sufletul nostru ca un Soare spiritual.

Tocmai fiindcă cunoaşterea spirituală trebuie să sălăşluiască în suflet, este normal ca ea să curgă în cultura noastră pe calea apropierii dintre oameni. Omul poate cuceri şi ca sihastru, dar acolo unde participă şi inima omul simte atracţie faţă de semenul său: acest lucru îi uneşte pe oameni. De aici rezultă şi îndemnul ca oamenii, animaţi de acelaşi imbold, acela al idealului Ştiinţei spirituale, să se reunească. Acest aspect presupune ceva măreţ, şi anume'faptul că Ştiinţa spirituală astfel răspândită va contribui la strângerea legăturilor dintre oameni, adunându-i la un loc pe aceia care într-un anumit sens se recunosc şi se simt înrudiţi. Unde mai putem găsi azi, în această lume a haosului social, oameni cu care să ne simţim înrudiţi? Cât de divizată este astăzi lumea! întâlnim la tot pasul oameni adunaţi în birouri, sau în ateliere, sau în fabrici, prestând aceeaşi muncă, şi totuşi cât de departe pot fi unele faţă de altele sufletele lor. Acesta este rezultatul lumii moderne. Putem sta fiziceşte apropiaţi unii de alţii şi cu toate acestea relaţiile dintre noi să fie de asemenea natură încât să nu ne înţelegem. Dacă însă ajungem într-un loc şi devenim conştienţi de faptul că acolo există oameni care venerează şi ei ceea ce avem noi mai sfânt în suflet, care poartă în suflet aceeaşi iubire, atunci avem dreptul să acceptăm că ei au ceva în străfundul lor care ne este înrudit prin ceea ce avem noi mai adânc. Atunci şi oameni pe care nu-i cunoaştem defel ne pot apărea ca purtători ai unei entităţi lăuntrice pe care o cunoaştem. Atunci vom şti că pot exista oameni înrudiţi întru spirit.

In măsura în care se răspândeşte Antroposofia, în care găsim lumină şi dragoste, ni se vor asocia şi suflete înrudite cu al nostru, care împărtăşesc acelaşi ideal. Aceasta spune ceva de o importanţă covârşitoare despre epoca noastră şi despre viaţa spirituală modernă. Ea este de natură să schimbe oamenii, să-i facă să devină alţii. Ei sunt înrudiţi întru spirit în ceea ce priveşte trăsăturile cele mai importante, chiar dacă sunt atât de depărtaţi, de deosebiţi. Va trebui să facem în aşa fel, încât să

răspândim de la suflat la suflat nu numai înţelepciunea, ci şi ceea ce acţionează ca dragoste în această cunoaştere. Noi răspândim frăţietatea umană nu prin programe, ci aprinzând acelaşi ideal în rândul unor oameni, atunci când ei vor privi în acelaşi mod cu noi, în sus, spre cele ce ne sunt cele mai sfinte. Fiecare ciclu de conferinţe trebuie să culmineze nu numai prin idealurile care să ne anime sufletul, ci să acţioneze în continuare neobservat asupra noastră, încât să învăţăm să ne iubim mai mult semenii şi să ne unim în spiritul universal. Scopul nu este doar de a împărtăşi cunoştinţe, ci de a călăuzi oamenii pe drumul fraternităţii. El are ca obiectiv să sădească dragostea în oameni şi să contribuie la progresul, la evoluţia sufletului în focul dragostei. în acest sens ar trebui ţinute şi aceste conferinţe.

Am încercat să punem în legătură aspecte ale unor domenii adeseori foarte îndepărtate, în vederea obţinerii înţelegerii lumii şi existenţei noastre, şi a ceea ce provine din lumile spirituale. Ca om trebuie să faci acest lucru. Rjdicându-ne spre cele spirituale, găsim interiorul propriei noastre entităţi. Adevărata dragoste îşi are rădăcinile în spirit. Când omul întâlneşte omul în spirit, el îl găseşte într-o iubire neoscilantă, nefragmentară. Când ne simţim străbătuţi de căldură în acest sens, în sufletul nostru pătrunde un element formator, astfel încât acesta determină o asociere a oamenilor. Atunci avem presentimentul că trecem de la logica gândirii la logica inimii. Logica gândirii poate duce la egoism, pe câtă vreme logica inimii biruie egoismul, făcându-i pe oameni „discipoli ai înţelepciunii", eliberaţi de orice fel de prejudecată, participanţi la întreaga umanitate. Dacă am fost pătrunşi de adevărurile spirituale ca de apa vie, înseamnă că am înţeles şi receptat impulsul lumii spirituale. Dacă despărţindu-ne de aceste conferinţe avem sentimentul că am dobândit nu numai cunoştinţe suplimentare, ci şi un plus de căldură sufletească,înseamnă că ele şi-au atins adevăratul lor scop. Fie ca o parte din acest ideal să fi fost atins. Oricât ar dura un asemenea ciclu, este în firea lucrurilor, noi nu putem comunica decât puţine lucruri. Cel mai frumos lucru ar fi ca în fiecare inimă şi în fiecare suflet să se fi adunat atâta căldură, încât ea să dăinuie până la viitoarea noastră întâlnire, în aşteptarea căreia vă spun din toată inima: La revedere!

VOR APĂREA

R. Steiner - Mituri şi mistere egiptene R.
Steiner - învăţătura tainică a lui Iisus
Th.Ribot- Ereditatea psihologică

TITLURI DISPONIBILE

DICŢIONARE

Academia Română - Enciclopedia limbii române
Thomas Parrisfi - Enciclopedia războiului rece
Doina Ruşti - Dicţionar de teme şi simboluri
Oxford - Dicţionar de mitologie
Oxford - Dicţionar de politică
M. Eliade - Istoria credinţelor şi ideilor religioase
Larousse - Dicţionar de psihologie
Larousse - Dicţionar de filosofie
Larousse - Dicţionar de psihanaliză
Larousse - Dicţionar de civilizaţie romană Larousse - Dicţionar de biologie Larousse - Dicţionar de civilizaţie greacă Larousse - Dicţionar de civilizaţie musulmană Larousse - Dicţionar de civilizaţie iudaică Larousse - Dicţionar de medicină Larousse - Dicţionar de mari muzicieni Monica Şildan- Dificultăţi ale lexicului limbii franceze
- Dicţionar F. Diaconu,M. Diaconu - Dicţionar de termeni filosofici ai lui Lucian Blaga

FILOSOFIE

George Berkeley - Scrieri metafizice Rene
Descartes - Tratat despre sentimente
Pseudo-Aristotel - Liber de causis Aristotel
- Metafizica

Jacqueline Russ - Istoria fdosofiei voi. III 44.900 lei
Jacqueline Russ - Istoria fdosofiei voi. I 129.000 lei
Jacqueline Russ - Istoria fdosofiei voi. II 169.000 lei
Jacqueline Russ - Istoria fdosofiei voi. III 129.000 lei
Rene Descartes - Principiile fdosofiei 75.000 lei
Hegel - Fenomenologia spiritului 75.000 lei
Jacqueline Russ - Metodele în filosofie 139.000 lei
Aristotel, Alexandrii din Afrodisia, Plotin, Themistius, Averroes, Albert cel Mare, Sf. Toma din Aquino, Singer din Brabant - Despre unitatea intelectului I. 74.900 lei
Kant - Critica raţiunii pure I. Kant 229.000 lei
- Critica raţiunii practice 139.000 lei

RELIGIE, MITOLOGIE, ŞTIINŢE OCULTE 75.000 lei

Rudolf Steiner - Orientul în lumea Occidentului Rudolf Steiner - Trezirea sufletelor Rudolf Steiner - Entităţile spirituale Rudolf Steiner - Esoterismul creştin Rudolf Steiner- Macrocosmos şi microcosmos Rudolf Steiner - Evanghelia după Luca Rudolf Steiner - Ştiinţa iniţiaticâ John Hogue- Cartea profeţiei mileniului

79.000 lei
59.000 lei
79.000 lei
89.000 lei
99.000 lei
89.000 lei
139.000 lei

~^C\|q-t